

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«ІРПІНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖВУЗІВСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ»

04 березня 2020 року

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«ІРПІНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖВУЗІВСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, ОБЛІКУ
ТА ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ»**

04 березня 2020 року

Ірпінь-2020

Матеріали ІХ Міжвузівської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку та фінансів в Україні» // Зб. наук. пр. / Редкол.: Н.В. Ільченко (голова) та ін. – Ірпінь, 2020. – 143 с.

Рекомендовано до друку методичною радою.
Протокол № 10 від 7 березня 2020 р.

Редакційна колегія:

Н.В. Ільченко, В.М. Сова, А.Г. Заболотна, О.І. Погоріла, С.М. Іванова, В.В. Кошик.

У збірнику надруковані доповіді учасників ІХ Міжвузівської студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економіки, обліку та фінансів в Україні». Висвітлено результати наукових досліджень, проведених студентами та науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України та його відокремлених підрозділів («Ірпінський економічний коледж», «Боярський коледж екології і природних ресурсів», «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової», ВСП «Рівненський коледж НУБіП України», «Ніжинський агротехнічний коледж», «Немішаївський агротехнічний коледж»), а також Кропивницький інженерний коледж Центральноукраїнського національного технічного університету, Маслівський аграрний коледж ім.П.Х.Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету, Рівненський економіко-технологічний коледж Національного університету водного господарства та природокористування, Житомирський агротехнічний коледж, Державний вищий навчальний заклад «Бердичівський коледж промисловості, економіки та права», Відокремлений структурний підрозділ «Новокаховський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного», Вишнянський коледж Львівського національного аграрного університету, Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ.

Тексти статей друкуються в авторській редакції. Відповідальність за інформацію, подану в науковому дослідженні, несуть автори статей.

Видавничий центр ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
08200, м. Ірпінь, вул. Гагаріна, 9.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Бойчук Ю.А., Роздайбіда Н.М.

УМОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ 7

Гайналій А.О., Гаращенко Н.О.

СУТНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЇЇ СУЧАСНІ СИСТЕМИ 9

Гармаш В.О., Пелих О.Л.

КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ 11

Гончаренко С.В., Колісник О.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ 14

Гусак К.О., Хромець Н.Б.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ СУСПІЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 17

Закірова В.А., Гурська Л.Л.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 19

Омельченко І.В.

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ 21

Піддубна Л.В., Обарчук Е.В.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УКРАЇНІ 23

Субіна В.Ю., Гурська Л.Л.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДІНГІВ В УКРАЇНІ 24

Строга М.А., Речка К.М.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ 28

Стасюк Л.Р., Левченко О.Ф.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЦІНОУТВОРЕННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ 30

Таран Д.С., Жукова Ю. А.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 32

Тесленко А.Ю., Лісіцька М.Ю.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄС 34

Торба В.П., Сиротенко А.О.

VR ТЕХНОЛОГІЇ В БІЗНЕСІ 35

Цимбал Д.Є., Пелих О.Л.

ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 38

Шкрабак В.Я.

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ – ОДИН З ОСНОВНИХ КРИТЕРІЇВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 40

Шульжук В.П., Радзівіл С.Я.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 42

СЕКЦІЯ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Барабаш В.І., Іванова С.М.

**РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА,
ВІДМІННОГО ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В УКРАЇНІ** 45

Бобровіцька Т.В., Долинюк Г. В.

**ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА
ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ** 47

Гончарук А.А., Тичук Т.О.

**ВПЛИВ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА НА СПЛАТУ ПОДАТКУ
НА ПРИБУТОК** 49

Динько А.К., Федоренко Л.В.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ 51

Ісик А.В., Лісовська Н.В.

**НЕДОЛІКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИЦІ ПРОВЕДЕННЯ
ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ** 53

Конончук Д.Є., Левченко О.Ф.

**ОБЛІКОВО – АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА** 56

Куделя Я.Р., Талько Т.В.

**ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ** 59

Кулаковська Ю.П., Талько Т.В.

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ 61

Ланова Д. І., Тичук Т.О.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА СМІТТЯ В УКРАЇНІ 63

Ласа А.С., Федоренко Л.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 65

Мельник І.А., Кулизька Т.Л., Тичук Т.О.

**КУРСОВІ РІЗНИЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА** 67

Мовчан М.С., Андріяш В.В., Тичук Т.О.

**ІНТЕГРАЦІЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ НА
ДОСВІД ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ** 70

Наконечна С.В., Левченко О.Ф.

**МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ
ТА ЕЛЕМЕНТИ** 72

Омельковець А.М., Мартинова І.М.

**ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ І ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ
БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ** 75

Талько А.С., Левченко О. Ф.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ 78

Устименко М.К., Кошик В.В.

**ВІРТУАЛІЗАЦІЯ І «ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ» У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ
ОБЛІКУ** 80

Філоненко К.М., Левченко О.Ф.

**ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З
БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ** 82

Франчук В.В., Лісовська Н.В.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК 2020: ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ 85

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Барабаш В. І., Чайка Л.В.

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС ТА ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ 88

Бліщак Е.Д., Ільченко Н.В.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНО-КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ 89

Бричок А.С., Гусак Т.О.

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ТА ЇХ РОЛЬ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ 92

Гаркуша-Омельченко К.С., Скрипник Г.О.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРЯМИХ Й НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ, ЇХ МІСЦЕ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ 94

Гергало С.В., Дмуховська О. М.

ЦЕНТРАЛЬНІ БАНКИ 96

Гнатюк Д.В., Кожемяко Є. А.

АНАЛІЗ ЗОЛOTOВАЛЮТНИХ ЗАПАСІВ УКРАЇНИ 97

Іващук В.С., Гусак Т.О.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ 99

Козиревич Г.І., Черненко Л.Б.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 101

Костюк К.Д., Кожемяко Є. А.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ 104

Крило К.В., Кошик В.В.

КРИПТОВАЛЮТА ЯК АЛЬТЕРНАТИВА СУЧАСНИМ ГРОШАМ 105

Кухарук І.О., Муштук Р.В., Обарчук Е.В.

РОЗВИТОК СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ. НЕСТАНДАРТНІ ВИПАДКИ СТРАХУВАННЯ 109

Левкова Я.С., Сова В.М.

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ» 111

Лупеха В.В., Чайка Л.В.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 113

Майданюк О.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 115

Маренков Д.В., Жила М.О.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ 117

Петрова А.В., Скрипник Г.О.

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПРАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД» 119

Пінчук А.С., Скрипник Г.О.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ 122

Романенко О.С., Романенко Т.В.

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 124

Сіденков Г.Г., Іванова С. М.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЯТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ПЛАТІЖНОГО ОБОРОТУ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ 126

Сидорчук М.К., Кожемяко Є. А.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ В УКРАЇНІ 129

Туренок Л.В., Скрипник Г.О.

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 130

Харченко О.О., Кожемяко Є. А.

НАЯВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ СПРАВЛЯННІ ПДВ ПІДПРИЄМСТВАМИ 132

Храновська Т.С., Чайка Л.В.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО СТРУКТУРИ 133

Хрущ А.О., Цах Л.М.

СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В ГАЛУЗЬ АПК 136

Чорноусова К.А., Черненко Л.Б.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 137

Економіка та управління підприємством

Бойчук Ю.А., економіко-правове відділення,
спеціальність «Менеджмент», III курс
Вишнянський коледж ЛНАУ
Науковий керівник – викладач Роздайбіда Н.М

УМОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

В умовах загострення конкурентної боротьби і обмеження сировинних ресурсів формуються дві основні моделі розвитку економіки: сировинна та інноваційна. Сировинна модель є залежною від ситуації на ринку сировини і може зазнати краху через вичерпність природних ресурсів. Інноваційна модель зорієнтована на створення нових високотехнологічних товарів і послуг, вкладення коштів в наукові дослідження, підготовку і перепідготовку кадрів і спрямована на далеку перспективу.

Інноваційна економіка – тип економіки, заснованої на потоці інновацій, на постійному технологічному вдосконаленні, та виробництві та продажі високотехнологічної продукції, з дуже високою доданою вартістю і самих технологій.[1] При такому типі економіки прибуток створює не тільки матеріальне виробництво і концентрація фінансів, а передусім інтелект новаторів і вчених. Інноваційна економіка базується на економічній творчості, яка впливає на прийняття рішень фірмою.

Для розвитку інноваційної економіки і стимулювання процесу формування нових ринків необхідно створювати особливу інноваційну інфраструктуру та інститути підтримки інноваційних процесів:

1. Розвиток конкуренції з метою формування попиту і пропозиції інновацій.
2. Створення ефективних наукомістких виробництв і галузей.
3. Модернізація економіки та інфраструктури.
4. Модернізація і підвищення ефективності людського капіталу в напрямку підвищення його креативності та інноваційного потенціалу
5. Незалежна експертиза дослідних проектів, напрямків досліджень, а також наукових та інженерних колективів.
6. Створення центрів та розробка дорожніх карт, які дозволять знизити ризики впровадження нових продуктів і координувати зусилля колективів розробників
7. Створення експертних та прогнозних організацій, спільнот, що дозволять формувати бачення майбутнього
8. Формування спеціалізованих освітніх центрів, інститутів і шкіл, що дозволяють готувати не тільки вчених, а й підприємців, здатних до просування інноваційних проектів.
9. Розвиток центрів комерціалізації технологій і розробок [4]

Ключове значення у формуванні інноваційної економіки мають інституційні фактори – фактори, що пов'язані з управлінням, регулюванням окремих сфер, галузей економічних суспільних відносин. Саме вони мають значний вплив на економічне зростання, вони формують систему мотивації економічних суб'єктів-новаторів, сприяючи інвестуванню в інтелектуальний і людський капітал, інновації, організацію виробничого процесу.

Краус Н.М. у своїй монографії «Становлення інноваційної економіки в умовах інституціональних змін» пропонує наступну класифікацію інституційних факторів інноваційної економіки:

1. Інституційно-економічні – формальні інститути інноваційного розвитку, які здійснюють позитивний вплив на довгострокове економічне зростання; система податкових пільг і канікул для суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з ризиком.
2. Інституційно-політичні і правові – законодавчо-нормативні та інструктивні документи, націлені на формування і практичну реалізацію структурно-інноваційної моделі розвитку економіки; формальні і неформальні правила і традиції; методи взаємодії і кооперації між бізнесом і державою; якість конституції; політична культура.

3. Інституційно-соціальні – порівняно стабільні характеристики суспільства, що розвивається.

4. Інституційно-психологічні та культурні – національна культура; види етичної поведінки; ментальність населення, його традиції, звички; психологічні риси індивідів, які його рушійною силою.

5. Загально-інституційні – безпосередньо розвиток суспільства; домінуюча та ключова ідея суспільства.

Інституціональні фактори становлення інноваційної економіки пов'язані з різними аспектами соціально-економічного середовища, в якому функціонують суб'єкти інноваційного розвитку. Це середовище формують як підприємства та організації, що займаються інноваційною діяльністю, так і держава в ролі ініціатора та провідника економічної політики. Сучасна економічна політика декларує розвиток України шляхом застосування інновацій, а формування інноваційного типу структур спрямоване на підвищення конкурентоспроможності економічної системи на основі кооперації, спеціалізації та інтеграції розвитку партнерських.[3]

В сучасних умовах інноваційна економіка будується завдяки утворенню нових ринків і розвитку нових організаційних структур, які займаються інноваційною діяльністю.

На нових ринках замінюються старі структури економіки новими прогресивними моделями.

Ринок інновацій, як і будь-якій іншій ринок – це економічна система, у рамках якої відбувається узгодження і реалізація економічних інтересів між продавцями і покупцями за допомогою механізму ринкових цін, і має на меті взаємовигідний економічний обмін.

Суб'єктами ринку інновацій є виробники та споживачі інноваційних продуктів. Ними можуть бути фізичні і юридичні особи сфери виробництва товарів, надання послуг, науково-дослідні установи, університети, дослідно-конструкторські та технологічні бюро.

Об'єктами ринку інновацій є предмети купівлі-продажу, а саме: нові технічні засоби, нові технології, творча праця, інформація, нова продукція та послуга, інноваційні пропозиції, наукові ідеї та інші досягнення, що отримали статус об'єктів права інтелектуальної власності.

Упровадження інновацій завжди пов'язане з підвищенням рівнем ризику. Тому виникає необхідність доведення наукових ідей, пропозицій, новітніх технічних розробок до виду інноваційного проекту, переконливого у своїй рентабельності та зрозумілого для інвесторів і підприємців. Таку роботу виконують фірми-посередники, які стають сполучною ланкою між наукою та бізнесом, допомагають упровадженню і комерціалізації інновацій. Високоосвічені професійні посередники вишукують серед новітніх наукових розробок ідеї і пропозиції найбільш перспективні і доводять їх до стадії інноваційного проекту з чіткими економічними перспективами, наочними моделями, продаючи їх виробникам для практичної реалізації.[5]

До посередників, які здійснюють свою діяльність на ринку інновацій, відносять стартап-фірми, інноваційні кластери, інноваційні хаби, технопарки при університетах, бізнес-інкубатори, корпоративні навчальні центри, венчурні підприємства.

Заслугує на увагу діяльність інноваційних хабів. Інноваційний хаб – це свого роду освітньо-науково-інноваційний комплекс, що базується на знаннях. В якості основних напрямів його діяльності, що адресовані юридичним та фізичним особам, є надання:

1. Інформаційно-консалтингового сервісу, що полягає в:
 - організації тренінгів і стажування по всьому сектору питань розвитку й управління інноваційної підприємницької діяльності;
 - сприянні реєстрації та правовій охороні об'єктів інтелектуальної власності;
 - залученні фінансових інститутів з метою реалізації інноваційних бізнес-проектів у вигляді грантів, венчурного інвестування;
 - проведенні маркетингових досліджень на будь-якій стадії реалізації інноваційного бізнес-проекту;
 - сприянні організації і реалізації трансферу технологій, комерціалізації дослідно-конструкторських робіт на замовлення.
2. Науково-інноваційного і виробничого сервісу, що полягає в:
 - організації, сприянні та участі у виконанні прикладних НДДКР;

- виконанні інженерно-технологічних та виробничих робіт по створенню прототипу або зразка інноваційного товару[3].

Розвиток інноваційної економіки можливий в умовах поєднання інституційного середовища та організаційних структур з визначеною системою цінностей, традицій та моральних норм. Це дасть змогу забезпечити взаємодію між суб'єктами інноваційної діяльності, державою і суспільством та сформулювати новий підхід до інноваційного розвитку, що базується на ініціюванні становлення системної соціальної відповідальності на рівні держави, суспільства, бізнесу, інститутів громадського суспільства, індивідууму. Використання соціально-корпоративної відповідальності в прогресивних соціально-економічних системах демонструє успішний та орієнтований на людину стійкий розвиток економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» (від 4.07.2002 р № 40 – IV)
2. Краус Н.М. Становлення інноваційної економіки в умовах інституціональних змін Монографія. Київ: ЦУЛ, 2016.- 596 с.
3. Краус Н.М. Інноваційна економіка в глобалізованому світі: інституціональний базис формування та траєкторія розвитку: монографія. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2019. – 492 с.
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/Інноваційна_економіка
5. <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/> Ринок інновацій у складі інноваційної інфраструктури країни

Гайналій А.О., інформаційно-економічне відділення,
спеціальність «Облік та оподаткування», III курс,
Кропивницький інженерний коледж
Центральноукраїнського національного технічного університету
Науковий керівник – викладач, Гаращенко Н.О.

СУТНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ЇЇ СУЧАСНІ СИСТЕМИ

Відомо, що одним з найважливіших етапів організації діяльності будь-якого підприємства є оплата праці, від оптимальної системи якої залежать, у першу чергу, результати господарської діяльності підприємства, та життєвий рівень його працівників, у чому безпосередньо зацікавлена будь-яка держава.

Правильно підібрана система заробітної плати набуває ролі ефективного організаційного засобу і мотивуючого фактору за умови врахування особливостей трудового процесу та мети виробництва, інтересів та кваліфікаційних здібностей робітника.

На жаль, діючі системи оплати праці на підприємстві володіють рядом недоліків: зростання оплати праці не пов'язано із зростанням ефективності; діюча система не орієнтована на співпрацю; система оплати не є достатньо гнучкою; низька продуктивність праці.[1] Отже, виникає потреба в підборі відповідного до економічного стану країни зручних та ефективних систем оплати праці. Розглянемо деякі з них.

Диференціальні системи заробітної плати, які передбачають застосування підвищених тарифних ставок (розцінок) для оплати праці працівників, які виконують і перевиконують високі норми. Невиконання норм оплачується по зниженим ставками (розцінками). Ця система є подібною до відрядно-прогресивної, яка застосовується на підприємствах України, але без застосування регресивних розцінок, у разі не виконання запланованого або нормативного обсягу робіт.

Емпіричні системи заробітної плати, що передбачають коригування тарифної ставки при зростанні рівня виконання норм.

Комбіновані системи оплати праці, які поєднують у собі відрядну та погодинну форми оплати праці, при цьому заробітна плата складається з постійної та змінної частин.

Однофакторні системи заробітної плати передбачають зміну рівня заробітної плати в залежності тільки від одного фактору – виробітку. Вони застосовуються на підприємствах з низьким рівнем механізації і з високою питомою вагою ручної праці.

Багатофакторні системи заробітної плати являють собою різновид погодинної і відрядної оплати праці, які застосовуються у високоомеханізованих виробництвах та передбачають застосування технологічних надбавок до норми часу і спрямовані на підвищення інтенсивності праці працівника.

Відрядно-прогресивні системи, які побудовані таким чином, що, починаючи з певного рівня виробітку 100% і вище (норма) робочий оплачується за підвищеною тарифною ставкою, які мають своє застосування й на підприємствах України [2].

Наступні системи оплати праці пов'язані з іменами їх авторів – розробників, мають цілком визначену сферу свого застосування та ґрунтуються на наступних положеннях.

Оплата праці за системою Тейлора передбачає застосування диференційованої відрядної ставки, яка при невиконанні норм складає 0,8 базової величини, при виконанні та перевиконанні величина ставки коливається від 1,1–1,3 базового рівня оплати праці.

При застосуванні системи Мерики в оплаті праці персоналу підприємства застосовуються наступні підходи: при виконанні завдань до 60% працівнику загрожує звільнення; при виконанні завдання на 61–83% працівник одержує базову ставку оплати праці; виконання завдання від 81 до 100% ставка збільшується в 1,1 рази, більше 100% виконання норми – 1,2 базової ставки.

Система Гантта передбачає комбінування погодинної й відрядної форм оплати праці, які застосовуються залежно від досягнутого рівня продуктивності праці. При виконанні завдань менше 100% застосовується погодинна оплата за низькими ставками; при перевиконанні – відрядна оплата за підвищеною ставкою.

Система Бедо враховує кожну робочу хвилину, яка називається «точкою». Працівник, крім основної заробітної плати, одержує винагороду, яка визначається як добуток 0,75 кількості точок, виконаних працівником за годину, на 1/60 погодинної ставки.

Система Сканлона визначає основним показником преміювання зниження зарплатомісткості продукції за рахунок економії заробітної плати порівняно з нормативною величиною. Якщо витрати на заробітну плату були нижче нормативної величини, то формується преміальний фонд у розмірі 75% економії, з яких 20% спрямовуються на виплати у «скрутні» часи, тобто при відсутності економії. Якщо такого не відбувається, то цей резерв розподіляється в кінці року.

Система оплати праці Раккера передбачає виплату колективних премій за зниження частки витрат на оплату праці в структурі додаткової вартості, яка розраховується як середня величина за останні 3–7 років [3].

Характерною особливістю сучасних систем оплати праці на Заході є значне поширення системи заохочення за впровадження різноманітних нововведень. Так, більшість західноєвропейських фірм формують преміальні фонди за створення, освоєння й випуск нової продукції, але їх розмір залежить від приросту обсягу продажу нової продукції, її частки у загальному обсязі виробництва. Причому розумова праця оплачується вище, ніж фізична. За даними спеціальних досліджень, заробітна плата працівників розумової праці у середньому перевищує заробітну плату робітників: у Німеччині – на 20%, в Італії і Данії – на 22%, у Люксембурзі – на 44%, у Франції та Бельгії – на 61% [4, с. 30].

Останнім часом, у зв'язку з розширенням волі підприємств у визначенні розмірів грошових ресурсів, що можуть бути спрямованими на оплату праці, дедалі більшою стає й роль безтарифної форми організації праці в отриманні максимальних вигід від реалізації здібностей працівників. Перевагою такої системи є те, що члени колективу зацікавлені в підвищенні рівня заробітної плати, що призводить до підвищення ефективності їхньої праці, а недоліком-потреба в об'єктивній оцінці вкладу кожного учасника трудової групи.

Для стимулювання найбільш цінних учасників можна використовувати спосіб мотивації шляхом участі в капіталі, тобто придбання акцій підприємства. Це забезпечує причетність робітників до справ фірми, тому вони прямо зацікавлені в підвищенні виручки чи прибутку організації, але є один мінус – між винагородою та індивідуальним вкладом

працівника не існує чіткого зв'язку, розмір винагороди залежить від факторів, на які робітники не можуть впливати (фактори зовнішнього середовища).

Крім цього, для преміювання працівників можуть бути використані наступні системи:

Премії за виконання (перевиконання) фінансового плану нараховуються, як правило, за підсумками кварталу або року, рідше щомісячно. Їхній розмір залежить від ступеня перевиконання плану і може коливатися в межах від 15 до 150 % розміру окладу.

Бонусна система, що використовується для матеріального заохочення топ-менеджменту компаній. Крім преміальної виплати, у сукупний бонусний пакет можуть входити: компенсація витрат на бензин і амортизацію власного автомобіля, надання службового стільникового телефону або компенсація витрат на нього, медична страховка, службовий автомобіль, представницькі видатки і т.д

Пайова участь, яка використовується в сучасних компаніях відносно рідко, але має певні переваги в порівнянні з іншими формами: пряме стимулювання персоналу в підвищенні фінансової результативності своєї роботи; націленість співробітника на зменшення видатків діяльності; досить сильна «прив'язка» людини до організації. Мінусом є те, що для самих співробітників подібні фінансові взаємовідносини з компанією носять трохи нестабільний характер, адже не кожне підприємство цілковито виконує встановлені домовленості [5].

Отже, розглянувши різні методи та системи нарахування заробітної плати, можна сказати, що додаткові привілеї й виплати понад встановлений оклад останнім часом використовуються все частіше, більшість систем розподілу доходу передбачають тісний взаємозв'язок між результатами роботи працівника і величиною прибутку, наявністю додаткових доплат за виконання запланованих норм та допустимих перевиконань, нарахування преміальних виплат, що залежать від таких показників, як продуктивність, якість, економія матеріалів, надійність роботи.

Наявність недоліків у кожній з наведених систем говорить про те, що країнам, які їх використовують, доступний широкий простір для вдосконалення власних економічних поглядів у сфері оплати праці, розробки нових засобів стимулювання працівників та обміну здобутим досвідом у світовому масштабі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Проблеми з оплати праці в Україні. Реферат [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18903/.
2. Кокорев В. Мотивация в управлении: [курс лекцій] / В. Кокорев [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://diplomart.ru/library/l0012-0132-0700.html>.
3. Управління персоналом [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrreferat.com/lib/manag/upravlinnya_personalom/17.htm.
4. Брезницька К.Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах / К.Ф. Брезницька // Управління розвитком. – 2011. – № 8 (105). – С. 30–31.
5. О.О.Тертичний. Сучасні системи оплати праці [Електронний ресурс] / О.О.Тертичний. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/2\(67\)/uazt_2013_2_11.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/2(67)/uazt_2013_2_11.pdf).

Гармаш В.О., інформаційно-економічне відділення,
спеціальність «Економіка», III курс,
Кропивницький інженерний коледж
Центральноукраїнського національного технічного
університету
Науковий керівник – викладач Пелих О.Л.

КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Ринок, як економічна категорія, характеризує систему економічних відносин між продавцями та покупцями товарів і послуг, у процесі яких формується ринкова ціна на об'єкт обміну та відбувається перехід товару чи послуги до іншої власності. Враховуючи, що здатність до праці виступає своєрідним товаром, на ринку праці взаємодіють продавці, які

пропонують для продажу даний товар, та покупці, які купують цей товар, пропонуючи відповідні умови найму.

Ринок праці - є системою суспільних соціальних відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто з купівлею і продажем; це також економічний простір – сфера працевлаштування, в якій взаємодіють покупці і продавці праці; це механізм, що забезпечує узгодження ціни і умов праці між роботодавцями і найманими працівниками та регулює її попит та пропозицію.

Інколи поняття ринку праці обмежують лише сферою працевлаштування тих людей, які у даний момент часу активно шукають роботу, що, відповідно, звужує сферу ринку праці до проблем лише безробіття. Основними складниками ринку праці є сукупна пропозиція робочої сили, сукупний попит на робочу силу, вартість та ціна робочої сили.

Залежно від ступеня взаємодії основних складників механізму функціонування ринку праці - попиту, пропозиції та ціни робочої сили, формується відповідний тип конкурентних відносин. Суб'єктами конкурентних відносин виступають як роботодавці, що конкурують між собою за висококваліфікованих, освічених працівників з високим рівнем конкурентоспроможності, так і працівники, які конкурують між собою за обмежену кількість робочих місць з відповідними функціональними характеристиками, прийнятними умовами найму та оплати праці. Роботодавці, формуючи обсяги попиту на робочу силу, та наймані працівники, забезпечуючи контроль над її пропозицією, зацікавлені у посиленні конкуренції між представниками протилежних сторін.

Наявність конкуренції на ринку праці є необхідним чинником формування та розвитку цивілізованого ринку праці в Україні. Вона існує як з боку попиту на працю, так і з боку пропозиції.

З боку попиту конкуренція виникає між державними (приватними) роботодавцями за висококваліфікованих працівників, а з боку пропозиції праці – як між безробітними за отримання безпосередньо місця роботи, так і між кваліфікованими працівниками за більш оплачувані, перспективні, престижні робочі місця. Конкуренція на ринку праці має свою специфіку, оскільки основні суб'єкти ринку праці – покупці та продавці робочої сили водночас являються й носіями попиту і пропозиції.[1]

Конкуренція на ринку праці (з позицій попиту) проявляється, насамперед, через посилення змагальності між роботодавцями за найм працівників високого рівня кваліфікації. При цьому у разі виникнення або зникнення надлишку попиту на робочу силу над її пропозицією рівень конкуренції між роботодавцями значно посилюється. Слід підкреслити, що конкурентні позиції роботодавців на ринку праці визначаються рівнем умов найму та оплати праці, що пропонуються найманим працівникам. При цьому цінова конкуренція проявляється, насамперед, через намагання роботодавців мінімізувати витрати на робочу силу.

Конкуренція на ринку праці (з боку пропозиції) як спроба досягнення винагороди шляхом відсторонення чи випередження суперників, які прагнуть досягнути ідентичної мети, означає суперництво у сфері зайняття кращих, більш високооплачуваних робочих місць. Конкуренція індивідів являє собою один із методів регулювання та, відповідно, розподілу робочої сили та робочих місць на ринку праці. Перевищення обсягів пропозиції робочої сили над попитом, що призводить до дефіциту нових робочих місць на ринку праці, обумовлює загострення суперництва між працівниками.[2]

Сучасний стан ринку праці України характеризується масштабними структурними і динамічними змінами, посиленням конкурентної боротьби підприємств за залучення кваліфікованого персоналу, формуванням нових вимог до персоналу з боку працедавців.

Сучасні тенденції розвитку ринку праці визначають форми й методи конкурентної боротьби працедавців на ринку праці, зумовлюють необхідність визначення не тільки вимог до персоналу підприємств, але й відстеження та врахування вимог пошукачів вакансій до умов зайнятості на підприємствах, якості робочих місць, приділення підвищеної уваги сприйняттю підприємства на ринку праці, заходам з покращення іміджу працедавців.

Сьогодні український ринок праці перебуває в стані глибокої кризи, яка охопила переважну більшість галузей і професій. Загальне бачення експертами економічної ситуації в країні в цілому є здебільшого песимістичним. В усіх регіонах експерти відзначали загальний

спад економічної активності – закриття підприємств, згорання виробництва та зменшення попиту на ринку праці. Серед основних причин погіршення ситуації найчастіше називали ті, що пов'язані з військовим конфліктом: розрив економічних зв'язків з Росією, втрата стабільних ринків, матеріальні втрати.[3]

На сучасному ринку праці в Україні поряд з надлишковою пропозицією робочої сили існує і незадоволений попит на вакантні робочі місця, однією з причин якого є невідповідність пропонованих вимог фактично наявним у працівників професіям та рівнем кваліфікації.

Незважаючи на достатньо високий рівень безробіття в Україні (8,4% - станом на кінець 2019 року) та навантаження на 1 робоче місце (4 особи), підприємства відчувають дефіцит робочої сили, особливо це стосується кваліфікованих спеціалістів як робітничих спеціальностей, так і управлінських кадрів

Роботодавці внаслідок нестачі фінансових ресурсів обмежені у можливостях розширювати персонал, тому досить швидко зростає попит не на кількість робочих рук, а на вміння та кваліфікацію.

За даними українських служб зайнятості протягом 2017-2019 років найбільший попит роботодавців спостерігається на робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування – це водії автотранспортних засобів, машиністи (кочегари) котельні, трактористи, оператори заправних станцій, дорожні робітники тощо. Також затребувані працівники сфери торгівлі і послуг – продавці, охоронники, кухарі, санітарки, соціальні робітники. Великим попитом у роботодавців користуються й кваліфіковані робітники з інструментом. Йдеться про слюсарів-ремонтників, швачок, електромонтерів, електрогазозварників, верстатників деревообробних верстатів, робітників з комплексного обслуговування й ремонту будинків.

Залишається високим попит на професіоналів та фахівців з досвідом роботи – бухгалтерів, медсестер, вчителів, вихователів, спеціалістів держаної служби, менеджерів, економістів, інженерів різних галузей.

Серед найпростіших професій найбільш затребувані підсобні робітники, прибиральники, сторожі, опалювачі, вантажники, комірники, двірники, робітники з благоустрою, мийники посуду, укладальники-пакувальники. [3]

Конкуренція між працівниками, як власниками своєї робочої сили, впливає на ефективність їх праці, породжує почуття відповідальності за доручену ділянку роботи і збереження робочого місця.

Конкурентоспроможність індивіда на ринку праці – це здібності та можливості особи, основною метою яких є отримання максимального доходу у сфері своєї професійної діяльності та покращення якості свого життя.

Стан здоров'я та рівень розумових здібностей є одним з визначальних факторів формування конкурентоспроможності. Із розвитком науково-технічного прогресу все більше робочих місць потребують не тільки відмінних показників фізичного стану організму молодшої людини, але й найвищих показників розумової діяльності.

Основною конкурентною перевагою на ринку праці є наявність професійного досвіду та вміння практичного застосування набутих теоретичних знань. На ринку праці роботодавці, в переважній більшості, надають перевагу фахівцям з досвідом роботи. Культура та працьовитість, відповідальність та наявність моральних принципів, надійність та творчість, комунікабельність та наявність організаторських навиків – всі ці характеристики особистісно-соціальної складової вносять непосильний вклад у формування та реалізацію конкурентоспроможності на ринку праці. [1]

На конкурентоспроможність працівників на ринку праці впливають чотири групи зовнішніх чинників:

1) політичне середовище країни – чи не найважливіший з чинників впливу зовнішнього середовища на формування конкурентоспроможності на ринку праці. Зміни в чинному законодавстві та державній політиці, виборчі процеси в країні, посилення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання – всі ці чинники політичного характеру прямо чи опосередковано впливають на діяльність будь-якого суб'єкта господарювання та

держави, що являються потенційними роботодавцями на ринку праці та суб'єктами забезпечення її конкурентоспроможності;

2) вплив економічних чинників на конкурентоспроможність на ринку праці теж є суттєвим. Кризові тенденції в економічному середовищі країни безпосередньо відображаються у скороченні зайнятості та зростанні безробіття, підвищенні рівня тривалого безробіття, а також наявності прихованих форм зайнятості та безробіття;

3) основним серед соціальних чинників впливу на конкурентоспроможність на ринку праці є демографічний чинник. Адже демографічна ситуація в країні є одним з найважливіших факторів формування пропозиції робочої сили та своєрідним індикатором розвитку ринку праці країни. Проте, демографічна ситуація в Україні залишається стабільно несприятливою. Зменшення чисельності населення в Україні набирає катастрофічних розмірів. Проте саме демографічні тенденції вносять корективи у кількісний склад майбутнього трудового потенціалу країни, а саме призводять до надлишку або нестачі трудових ресурсів держави;

4) технологічні чинники конкурентоспроможності на ринку праці посідають ключову позицію серед чинників зовнішнього впливу. В час новітніх інформаційних технологій необхідні висококваліфіковані фахівці, що здатні опановувати ці технології, а також швидко та професійно реагувати на будь-які зміни науково-технічного характеру.[2]

Отже, можна зробити висновки, що на поточний момент основним результатом формування конкурентного середовища вітчизняного ринку праці під дією перелічених чинників стало посилення його агресивності, тобто загострення конкуренції між претендентами на вакантні робочі місця. Загострення конкуренції на ринку праці для кожного найманого працівника зрештою означає, що його конкурентна позиція на ринку праці стала більш вразливою, і її збереження та зміцнення мотивує до постійного підвищення власної конкурентоспроможності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Глевацька, Н.М. Конкурентоспроможність робочої сили як виробничий фактор // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Львів. 2001. – № 417. С. 73-77. URL:<http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/8906/1/16.pdf> (дата звернення: 15.02.2020.)
2. Лісогор, Л.С. Оцінка конкурентоспроможності робочої сили у контексті формування конкурентного середовища на ринку праці. URL:http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2007_2/0635.pdf (дата звернення: 15.02.2020.)
3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. URL: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list> (дата звернення: 15.02.2020.)

Гончаренко С.В., відділення «Організація виробництва»,
Спеціальність «Автомобільний транспорт», III курс
Маслівський аграрний коледж ім.П.Х.Гаркавого БНАУ
Науковий керівник – викладач економічних дисциплін Колісник О.І

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Зважаючи на інтенсивність розвитку суспільства, всезростаючі потреби людства, автомобіль став невід'ємною частиною життя людини.

Україна звичайно поступається за рівнем автомобілезабезпеченості найближчим сусідам. В Угорщині, Чехії, Польщі на 1000 осіб припадає більше 300 автомобілів, тоді як в Україні лише 178 авто. Однак наша країна має великі перспективи розвитку як внутрішнього ринку, так і галузі в цілому.

Автомобілебудування, як і автомобільний ринок України, має ряд особливостей:

1. Автомобілебудівний потенціал України було закладено ще в радянські часи. До 1991 року до автомобілебудівного комплексу України входило 4 автомобільних заводи: для виготовлення легкових автомобілів – Запорізький і Луцький автозаводи; для виробництва вантажних автомобілів – Кременчуцький автозавод; для виробництва автобусів – Львівський автобусний завод. Проектна річна потужність становила: Запорізького автозаводу – 300-350

тис. од., Луцького автозаводу – 17 тис. од., Кременчуцького автозаводу – 35 тис. од. і Львівського автозаводу – 16 тис. од. Автомобілебудівні заводи обслуговували понад 60 підприємств України, які випускали комплектуючі, та понад 300 підприємств різних галузей СРСР. Втрата колишніх ринків і нерозуміння нових умов ведення діяльності призвели до досягнення у 2000 році історичного мінімуму виробничої активності автомобілебудівної галузі України.

2. Поштовхом до відродження вітчизняного, в першу чергу легкового, автомобілебудування стало налагодження партнерських відносин із південнокорейськими автовиробниками Daewoo, Kia, Hyundai щодо спільного виробництва автомобілів і організації автоскладальної діяльності на базі українських автозаводів. Початок 2000-х років можна вважати розквітом вітчизняної автомобільної промисловості. Українські інвестори вклали понад 1 млрд. дол. США у розбудову таких сучасних підприємств, як: завод «Єврокар» на Закарпатті – проект, розрахований на випуск до 100 тис. авто на рік; завод корпорації «Богдан» у Черкасах – нове сучасне підприємство з повним циклом виробництва до 150 тис. авто на рік; оновлення і масштабне переоснащення Запорізького автомобільного заводу (150 тис. авто на рік) і цілого ряду інших виробництв. Тільки на автоскладальних підприємствах працювало понад 37 тис. чоловік. Частка галузі в загальному обсязі ВВП сягнула 4%, а її експортна виручка становила майже 900 млн. дол. США.

3. 2008 р. став фатальним для вітчизняної автомобільної промисловості. У зв'язку зі вступом України до Світової організації торгівлі було скасовано преференції для вітчизняних автовиробників та знижено ставку ввізного мита на імпортовані автомобілі. Автомобілебудівний комплекс України не був готовий ефективно конкурувати із зарубіжними автоконцернами. За прикрит збігом обставин саме в час, коли вітчизняні автовиробники залишилися без державної протекції та в нових умовах господарювання, економіка України зазнала негативного впливу світової фінансової кризи. Як наслідок, у 2009 р. обсяги виробництва автомобілів в Україні скоротилися на 83,6% – це найсуттєвіше зменшення випуску автомобілів країною у світі.

4. Сьогодні автомобілебудування України представлене лише шістьма підприємствами – ПАТ «ЗАЗ» (з 2016 р. носить назву ПрАТ «Промавтоінвест»), корпорація «Богдан», ПрАТ «Єврокар», Корпорація «Еталон», ПрАТ «Автобусний Часівоярський завод», ПАТ «Черкаський автобус». Єдиним виробником легкових автомобілів залишився ПрАТ «Єврокар», що випустив у 2019 році 6253 шт. автомобілів. 73% всіх випущених автобусів (із 875 шт у звітному році) належить корпорації «Еталон» та ПАТ «Черкаський автобус», що випускає левову частку і вантажних автомобілів (121 авто із 136 вироблених у 2019 році).

Динаміка виробництва автомобілів продемонстрована на рис.1.

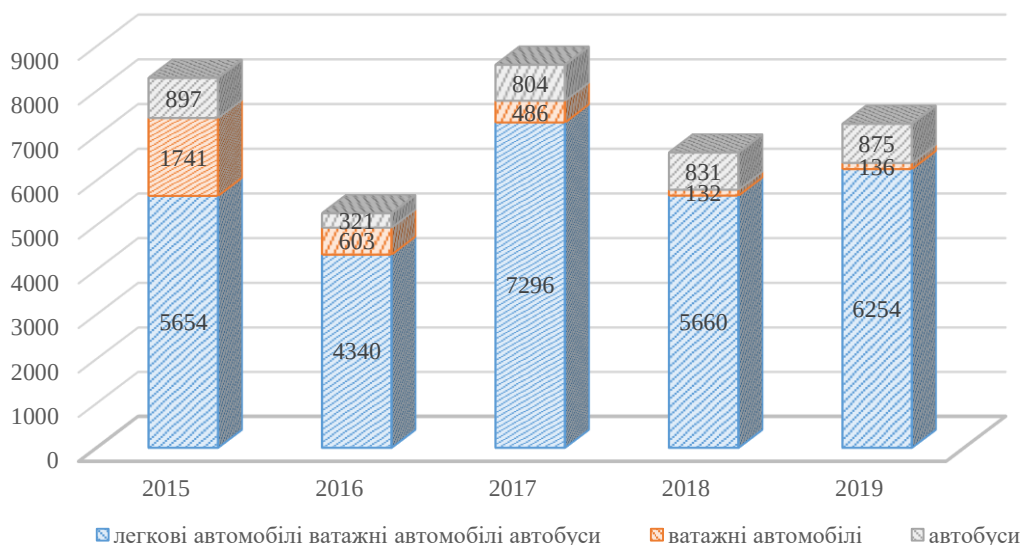

Рис.1.Обсяги виробництва автомобілів в Україні 2015-2019 рр. шт

Впродовж аналізованого періоду, найбільші обсяги виробництва характерні для 2017 року- 8586 авто, що на 294 авто більше ніж у 2015 році. Найменші показники притаманні 2016 року. Таким чином, виробництво автомобілів в Україні не має стійкої, яскраво вираженої тенденції, роки падіння змінюються роками незначного пожвавлення. Виробничі показники знаходяться на дуже низькому рівні, порівняно з виробничими потужностями.

За попередніми даними Укравтопрому, на українських заводах в січні 2020 року було виготовлено 849 одиниць автотранспортних засобів, що на 5% менше, ніж в тому ж місяці минулого року.

Нагадаємо, що наявні в Україні виробничі потужності дозволяють випускати в місяць більше 30 тис. од. автотранспорту.

Січнева збірка легкових автомобілів зменшилася на 5% до 787 шт. Як і роком раніше, всю статистику по легковим авто продовжує формувати великовузлове складання на заводі «Єврокар».

Випуск автобусів скоротився на 10% до 54 шт.

Найбільше автобусів, як і раніше, виготовив ПАТ «Черкаський автобус» - 30 шт. На Часівоярському заводі випустили 13 автобусів, Чернігівський автозавод зробив 10 шт. і один автобус був вироблений на ЗАЗі. Про виробництво комерційних автомобілів в минулому місяці відзвітував тільки ПАТ «Черкаський автобус» - 8 машин.

Автомобільний попит в Україні задовольняється за рахунок експорту. Ринок легкових автомобілів країни представлений продукцією майже всіх провідних світових виробників.

У минулому 2019 році імпорт легкових автомобілів обійшовся Україні в 3,6 млрд. дол. США. На цю суму за рік в країну в режимі імпорту було ввезено близько 544 тис. авто, що в 2,4 рази більше, ніж в 2018 р.

При цьому закупівлі нових легкових автомобілів виросли на 28% до 95,6 тис. шт., а імпорт старих машин збільшився в 2,9 рази в порівнянні з попереднім роком і склав 448,4 тис. шт. Найбільшим постачальником нових легкових автомобілів в 2019 році стала Японія (було ввезено 19,4 тис. нових машин на суму \$ 469,3 млн).

На старих автомобілях більше всіх заробила Німеччина, з якої українці імпортували 118,6 тис. легкових авто з пробігом, залишивши в ФРН більше \$ 535,9 млн. Лідери ринку легкових автомобілів серед імпортерів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Топ-5 брендів-лідерів ринку легкових автомобілів в Україні в 2015-2019 рр

Місце	Бренди-лідери ринку легкових автомобілів за роками				
	2015	2016	2017	2018	2019
1	Toyota	Toyota	Toyota	Toyota	Renault
2	Renault	Renault	Renault	Renault	Toyota
3	ZAZ	Volkswagen	Volkswagen	Volkswagen	Skoda
4	Nissan	Skoda	Skoda	Nissan	Kia
5	Ford	Kia	Kia	Skoda	Volkswagen

Таким чином, практично незмінним лідером ринку легкових автомобілів в Україні в останні роки залишається бренд Toyota. Відносну стабільність ринкових позицій демонструють також легкові автомобілі брендів Renault, Volkswagen, Nissan, Škoda, Ford.

Обсяги виробництва у автомобілебудівній галузі України з кожним роком зменшуються. Лідером продажу на вітчизняному ринку стала імпортна продукція. Будучи країною з величезним потенціалом, ми неспроможні конкурувати на міжнародному рівні в галузі автомобілебудування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Асоціація автовиробників України «Укравтпром» URL: <http://ukrautoprom.com.ua/ru/> (дата звернення: 20.02.2020).
2. Григор'єва Ю.А. Специфіка розвитку автомобілебудівного ринку України // Економіка: реалії часу. 2016. №3. С. 124-133.

3. Мельник В. Автомобилестроение в Украине близко к коматозному состоянию. URL: <http://newsep.com.ua/new/881> <http://newsep.com.ua/new/881> (дата звернення: 18.02.2020).
4. Ткаліч Т.І., Загорулько Ю.І. Перспективи розвитку автомобілебудування України в умовах глобальних викликів //Економічні студії. 2017. №2. С.46-49.

Гусак К.О.
спеціальність 182 «Технології легкої промисловості» IV курс.
РЕТК НУВГП «Рівненський економіко – технологічний коледж»
Науковий керівник - викладач Хромець Н. Б.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, ЯК ГЛОБАЛЬНОЇ СУСПІЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах стрімких змін суспільства, поглиблення інтеграції та свободи пересування осіб, важливим є завдання виявлення та усвідомлення наслідків глобальної міграції української спільноти. Вимушений відтік трудових ресурсів не лише поглиблює проблеми соціально – економічного розвитку та є причиною втрати духовно-інтелектуального потенціалу держави, але й чинить соціальне напруження в суспільстві.

Чітко сформулась проблема посилення відтоку трудових ресурсів та нагальність вирішення її на загальнодержавному рівні. Дослідження сучасних тенденцій міграційних потоків, причин та наслідків втрати трудових ресурсів країни є все більш актуальним.

Проблеми трудової міграції розглядаються вітчизняними науковцями в різних аспектах, а саме: як дослідження, аналіз й можливість зміни процесу: К. Вірц, Е. Лібанова, О. Малиновська, О. Слободян, А., Коваленко, Г. Сотник, А. Гессен та ін. [1].

Серед зарубіжних науковців у сфері міжнародної міграції робочої сили й захисту прав мігрантів відомі праці: А. Гьозде Їльдіз, П. Шефера, С. Небехай, В. Арроча, С. Бендера.

Оскільки, певні аспекти міграції робочої сили відображені у працях зазначених учених, як і певні проблеми, однозначно міграція українців ще достатньою мірою не вивчена й потребує практичних заходів та інструментів вирішення. [2].

Аналіз останніх публікацій свідчить, що скасування віз 17 травня 2017р. Європарламентом підштовхнуло українців до мобільності і пошуку кращого життя в інших країнах. Режим «безвізу» Україна отримала за умови, що буде чітко встановлено інструмент регулювання цього процесу та застосовано індикатори міграційних порушень.

За даними вітчизняних засобів масової інформації Європейська комісія відстежує цей процес, за результатами якого, кількість нелегальних мігрантів поки що не перевищила допустимі норми, але проблема є у іншому аспекті – велика кількість відмов українцям під час перетину кордону (50%) фіксується через відсутність чіткої мети поїздки та потрібних документів (запрошення, потрібної суми готівки, чек бронювання готелю і т.п.) [3].

Український Інститут демографії та соціальних досліджень оцінює кількість заробітчан на рівні 2,7 мільйона. Центр економічної стратегії дає схожу оцінку: чотири мільйони людей працюють за кордоном загалом, одночасно – близько 2,7 мільйона. Було досліджено, що дані офіційної статистики фактично не відбивають реальних масштабів міграції українців! [2].

Згідно даних Мінсоцполітики із загальної кількості за кордоном 92% складали чоловіки. До виїзду за кордон 40% трудових мігрантів з України працювали у сфері транспорту, складському господарстві, поштової та кур'єрській сфері, у переробній промисловості (12%) та на будівництві (11%) [5].

За даними ООН, у 2018 році у світі було 6,3 мільйона мігрантів з України.

Основні країни «імпорту» працівників-мігрантів - Польща (40,6% станом на 2018 р.), Росія (26,3%), Німеччина (15,4%), Італія (13,3%), Чехія (11,6%) на які припадає близько 80% загальних потоків короткострокових та довгострокових трудових мігрантів [4].

За дослідженнями соціологічної групи "Рейтинг", яка опитала 1200 респондентів у всіх кутках країни протягом вересня 2018р. більшість українців не хоче переїжджати жити в іншу країну - 61% готові залишитися вдома, а покинути Батьківщину не проти 35% опитаних, що дає змогу сподіватись на повернення нашої молоді – заробітчан [6].

Відповідно на даний момент загрозою для української економіки є відтік професіональних кадрів, в основному від'їжджають кадри з професійно – технічною освітою - 41,2%; повною загальною середньою освітою – 38,2%; повною вищою освітою – 18,36%. У галузях України які динамічно розвиваються (де відкрито найбільшу кількість вакансій і де довго їх не можна «закрити» кадрами), відчувається дефіцит співробітників [7].

За статистикою Рівненського центру зайнятості щодалі збільшується диспропорція між попитом і пропозицією на ринку праці, вже катастрофічно не вистачає кваліфікованих робітників – електриків, газозварювальників, столярів, сантехніків, технічних службовців «табл..1» [7].

Таблиця 1

Барометр професій 2020р. січень [7]

Професії, які відсутні на ринку праці регіону	Професії, які присутні на підприємствах регіону, але в незначних кількостях	Професії за якими є можливість працевлаштуватись в регіоні	Професії актуальні на ринку праці регіону
Живописець	Технік	дорожній робітник	Продавець
Туризмознавець	комерційний агент	тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва	водій автотранспортних засобів
Виноградар	оператор поштового зв'язку	Бухгалтер	Швачка
Кіномеханік	Комірник	слюсар-ремонтник	Інженер
Мікробіолог	Економіст	Бармен	Електрозварювальник
Електрик судновий	Маляр	касир торговельного залу	монтер колії
Політолог	Кравець	верстатник деревообробних верстатів	електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування
Лінгвіст	Архітектор	Столяр	Офіціант
Музикознавець	Юристконсульт	Токар	кондуктор громадського транспорту
Матрос	Кондитер	Перукар	сестра медична

Дані сайту [7].

Згідно досліджених джерел було виявлено, що основні фактори які спонукають мігрувати населення з України це:

- відсутність належних умов працевлаштування та низька зарплата;
- високі стандарти життя;
- динамічне зростання цін на житло, медичні послуги, комунальні, товари;
- напружена політична ситуація в країні, відсутність почуття безпеки та захисту;
- зростання корупції та злочинності;
- погіршення стану екології, непередбачуваність техногенних аварій.

Важливий і морально – психологічний аспект, так як з одного боку розпадаються сім'ї, з іншого заробітчани працюючи на благо інших країн, втрачають своє здоров'я та морально виснажуються [8], [9].

З огляду на світові процеси міграція – це нормальне явище для країн, але останні міграційні процеси в Україні поглиблюють кризову ситуацію у політичному, соціально – економічному та моральному аспекті. Отже, трудова міграція перешкоджає росту темпів

виробництва, розвитку малого і середнього бізнесу, прискорює темпи зростання цін та загрожує загальнонаціональній безпеці [3].

Таким чином, спрямування державної політики у міграційній сфері слід поступово зміщувати у бік здійснення запобіжних заходів гальмування стихійної зовнішньої міграції українців та здійснювати по – перше контроль за умовами працевлаштування, опікування якістю робочої сили та по – друге стимулювати молодь достатнім рівнем зарплат.

Державотворцям необхідно забезпечити й закріпити прогресивні зрушення у соціальній, економічній та правовій політиці України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вишне夫ська О. А. Сучасна міжнародна трудова міграція та державна міграційна політика // Статистика України. – 2008. – № 2. – С. 87 – 91.
2. Державна статистична звітність “Звіт про чисельність та склад громадян України, які тимчасово працюють за кордоном за 2018 рік”
3. Прибиткова І. Сучасні міграційні процеси: теоретико-методологічні аспекти дослідження // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. -К., 2009. – №1. -С. 161-172.
4. www.kmu.gov.ua
5. www.ukrstat.gov.ua
6. www.rada.gov.ua
7. <http://rov.dkz.gov.ua>
8. http://galinfo.com.ua/articles/bezviz_dlya_ukraintsiv__naslidky_ta_vyklyky_261904.html
9. <http://old.niss.gov.ua/monitor/januar2019/11.htm>

Закірова В.А., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач Гурська Л.Л.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Впродовж останніх років чинник кризи відіграє найважливішу роль на підприємствах переважної більшості галузей національної економіки. Подолання кризового стану підприємства потребує в кожному конкретному випадку комплексного застосування антикризового управління, яке б мало за мету мінімізацію ризику втрати контролю над ситуацією та розвитку її за стихійним, деструктивним сценарієм.

Дослідженням питань антикризового управління займаються багато вчених, як зарубіжних так і вітчизняних. Серед наукових досліджень, присвячених проблемам розвитку антикризового управління, доцільно виокремити роботи таких дослідників, як Е.І. Альтмана, Т.С. Петерса, Ш.Л. Брауна, Д.Дж. Майерса, І. Ансоффа, Р. Акоффа, О.І. Винокурова, О.П. Єльця, І.І. Топія, З.М. Холода, Шварца І.В.

Поняття «криза» – одне з найбільш складних економічних понять, має багато змістовних відтінків інтерпретацій та сутнісних характеристик. Термін «криза» походить від грецького слова «krisis», що означає «вирок з якого-небудь питання або рішення в сумнівній ситуації», також може означати «вихід, рішення конфлікту». В цьому значенні даний термін знаходить найчастіше застосування у Гіппократа й медичній практиці, де трактується як вирішальна фаза проходження хвороби.

Під фінансовою кризою розуміють фазу розбалансованої діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини, що виникають на ньому. З кризою, як правило, ідентифікується загроза неплатоспроможності та банкрутства підприємства, або відсутність у нього потенціалу для успішного функціонування. До основних чинників, які можуть спричинити фінансову кризу на підприємстві відносять зовнішні та внутрішні. Зовнішніми чинниками фінансової кризи на підприємстві можуть бути: спад кон'юнктури в економіці в цілому; значний рівень інфляції; недосконалість господарського та податкового законодавства; нестабільність фінансового та валютного

ринків; посилення конкуренції в галузі; політична нестабільність у країні. До внутрішніх чинників відносять: брак чітко визначеної стратегії розвитку підприємства; нераціональна організаційна структура; низький рівень менеджменту; незадовільне використання виробничих ресурсів [3, с. 267].

Перед підприємством, що прагне вийти з кризи, стоять дві послідовні задачі:

- усунути наслідки кризи – відновити платоспроможність і стабілізувати фінансове положення підприємства;
- усунути причини кризи – розробити стратегію розвитку і провести на її основі реструктуризацію підприємства з метою недопущення повторення кризових явищ у майбутньому [2, с. 349].

У рамках комерційного розрахунку використовуються такі економічні важелі та інструменти, як політика в галузі ціноутворення, витрат виробництва, фінансування та кредитування. Ця політика спрямована на отримання стійкого прибутку, що є кінцевою метою комерційного розрахунку. Центральне місце серед різноманітних важелів економічного механізму управління належить цінам і ціноутворенню, в яких відображаються всі витрати підприємств. Процес ціноутворення — явище дуже складне, обумовлене насамперед попитом на запропоновану ринку продукцію. Розглядати ж цінову політику підприємства слід тільки у взаємозв'язку з тим завданням, яке ставить перед собою підприємство. Варіанти поведінки підприємства на ринку та політики у сфері ціноутворення:

- забезпечення процесу виживання;
- максимізація поточного прибутку;
- завоювання лідерства за показниками якості;
- завоювання показниками частини ринку.

Встановлення ціни регулюється загальноприйнятими методами. Методи фінансового управління різноманітні. Основними з них є: прогнозування, планування, оподаткування, страхування, самофінансування, кредитування, система розрахунків, система фінансової допомоги, система фінансових санкцій, система амортизаційних відрахувань, система стимулювання, принципи ціноутворення, трастові операції, факторинг, оренда, лізинг.

Дослідження показали, що стосовно до української дійсності основні причини неплатоспроможності багатьох підприємств зводяться до недостатніх знань вимог ринку (за пропонованим асортиментом, за якістю товару, за ціною і т.д.) і до незадовільного фінансового управління підприємством (високий ступінь ризиків, обтяження надлишковими зобов'язаннями, низька якість фінансового планування і т.д.). На підприємствах не професійно виконується аналітична робота, погано організований облік, особливо управлінський. Нестабільний фінансовий стан характерний незадовільним розміщенням коштів, їх імобілізацією, слабкою платіжною готовністю, простроченою заборгованістю перед бюджетом, постачальниками і банками, недостатньо стійкою реальною і потенційною фінансовою базою.

Таким чином, заходи щодо виходу підприємств з кризи, які реалізуються в межах системи антикризового управління підприємствами, варто поділити на оперативні та стратегічні. Серед оперативних заходів:

- ліквідація збиткових виробництв;
- виявлення резервів виробництва;
- залучення фахівців ззовні;
- проведення кадрової реорганізації;
- залучення додаткових кредитних ресурсів;
- проведення комплексу заходів по зміцненню виробничої, фінансової дисципліни [1, с. 172].

Отже, найважливішим методологічним положенням антикризового управління є системний підхід до його здійснення. Цей підхід ґрунтується на розумінні сутності підприємства як складної динамічної соціально-економічної, відкритої, недетермінованої системи. Антикризове управління діяльністю підприємства ґрунтується на концептуальних положеннях теорії виникнення та поглиблення кризи, які передбачають системне бачення механізму функціонування підприємства.

Ефективність антикризового управління на підприємствах можна підвищити шляхом комплексного використання всіх механізмів подолання кризи. Слід зазначити, що в сучасних умовах елементи антикризового управління доцільно запроваджувати як на підприємствах, що є фінансово стабільними, так і на тих, які опинилися у фінансовій кризі. Для вирішення даного завдання важливим є комплексний та систематичний аналіз фінансових показників діяльності підприємства та якісний рівень управління підприємством.

У вкрай складних економічних умовах сучасної України реальних успіхів в антикризовому управлінні можуть домогтися тільки всебічно підготовлені менеджери-новатори, оскільки в кожному конкретному випадку необхідні нестандартні, інноваційні рішення. Першочерговим є акцентування уваги на комунікаціях, інноваційних аспектах, тобто пріоритетним у процесі оздоровлення стану підприємства виступає відновлення платоспроможності суб'єктів господарювання. Саме тому спрямованість на досягнення стратегічних завдань, своєчасне реагування за «слабкими сигналами», інноваційна політика, адекватне державне і законодавче регулювання фінансових проблем є особливо важливими при виході підприємств з кризового стану.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Банкрутство й санація підприємства: теорія й практика кризового управління/ Т.С. Клебанова, О.М. Бондар, О.В. Мозенков та ін. / За ред. О.В. Мозенкова.– Харків:ВГ „ІНЖЕК”, 2010. – 272 с.
2. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств: навчальний посібник / В.Г. Боронос, І.Й. Плікус, І.М. Кобушко. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 437 с.
3. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. - К.: ЦУЛ, 2003. - 504 с.

Омельченко І.В., викладач
ВП НУБіП України «Бобровицький коледж
економіки та менеджменту ім. О. Майнової»

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

Україна, як і кожна незалежна держава світу має власну валюту. Відповідно до статті 99 Конституції України, офіційною національною грошовою одиницею нашої держави є гривня [1]. Щодня мільйони українців купуючи товари чи сплачуючи послуги користуються саме нею. Водночас, історію виникнення і становлення тієї гривні, яку так намагаються заробити українські громадяни знають не всі, а дехто взагалі не замислюється над тим хто її автор, чи є щось цікаве у нашої національної валюти.

Варто наголосити на тому, що творення та зміни, які відбуваються з гривнею належить до проблем мало досліджуваних у вітчизняній історіографії, не зважаючи на те, що національна валюта – це свого роду «візитна картка» держави, тому, окрім функцій грошового обігу, вона презентує країну у світовому масштабі. Таким чином, історія виникнення та сучасний вигляд гривні є досить актуальним питанням.

Етимологи виводять походження назви «гривня» від старослов'янського слова «гривна» – «намисто, браслет» [5].

Перші гривні мали незвичний для сучасної людини вигляд. Вони являли собою гладкий обруч і носилися на ший – на місці, що тоді називалося загривком. Частіше за все це були м'яко закруглені обручі, з кінцями із золота у вигляді голів левів. Такі гривенки із срібла або золота оздоблювали різнобарвною емаллю. Пізніше коштовну прикрасу стали позначати певною сумою грошей.

Перша згадка «гривні» у значенні грошової одиниці зустрічається в «Повісті минулих літ». Вже у VIII-IX столітті під час здійснення торгових операцій та сплати данини гривня використовувалась як міра ваги та лічби. Тоді вона мала три значення: монета, нагорода, гирька з точною вагою [4].

Слід відмітити, що найчастіше тоді гривня являла собою срібний злиток і називалася – гривня срібла. Тобто гроші були в ужитку «на вагу». Коли грошові майстри тих часів

навчилися робити злитки більш-менш однієї маси, було вирішено рахувати їх поштучно. Так з'явилися монети-гривні чи гривна кун (лічильна).

На українських землях карбування власної валюти, златників та срібляників, започаткував київський князь Володимир Великий. Ці монети – перші державні документи, що зберегли зображення тризуба – знака київських князів [3].

Існувало декілька видів гривень: «львівська», «харківська», «луцька», «новгородська», «чернігівська». В XI столітті на території Київської Русі діяли київські гривні. Форма таких грошових одиниць була унікальною – шестикутною. З середини XIII століття по всій Русі використовувалися новгородські гривні, які зовні нагадували срібні палички. Незабаром новгородську монету змінила чернігівська гривня. Важила вона стільки ж, скільки і новгородська, а зовні нагадувала шестикутну гривню.

У 1701 році в Російській імперії гривнею називалася 10-копійчана срібна монета, а пізніше мідні 2, 3 і 5 копійки.

Випуск гривневих банкнот розпочався завдяки прийняттю Центральною Радою 1 березня 1918 року закону «Про грошову одиницю, биття монети та друк державних кредитових білетів». Трохи згодом, а саме 6 квітня 1918 року з'явилися в обігу перші гривневі банкноти. Їх було видруковано в Берліні номіналом у 2, 10, 100, 500, 1000 та 2000 гривень. Ескіз першої купюри виконав Василь Кричевський. Цю банкноту було прикрашено простим геометричним орнаментом [2].

Після переходу влади в Україні до Директорії на чолі з Володимиром Винниченком та Симоном Петлюрою основною грошовою одиницею відновленої УНР було проголошено гривню. А коли Директорія була знищена, гривня теж припинила своє існування аж до 1991 року.

В квітні 1991 року почалася робота з випуску нових грошей для Української РСР. Дизайн гривень був розроблений українськими художниками Василем Лопатою та Борисом Максимовим.

Перші зразки української валюти було виготовлено в Канаді 1992 році. Однак, їх не ввели в обіг. На той час в Україні існувала валюта, розрахована на перехідний період, – український карбованець.

Згідно з указом другого Президента України Л. Кучми «Про грошову реформу України», гривня була введена, як основна платіжна одиниця країни 2 вересня 1996 року. Тоді ж розпочався обмін українських карбованців на гривню. З того часу в обіг було введено купюри вартістю: 1, 2, 5, 10, 20, 50 і 100. На одному боці банкнот зображено відомі українські історичні особистості, на зворотному – архітектурні надбання України. До речі, у 2008 році нашу українську гривню МВФ признав, як одну з найкрасивіших валют у світі [4].

Насьогодні, Національний банк розпочав оптимізацію банкотно-монетного ряду гривні, у результаті з 1 жовтня 2019 року монети 1, 2 та 5 копійок перестали бути платіжним засобом в Україні та будуть поступово виведені з обігу. Цікаво, що 25 жовтня Національний банк України ввів в обіг банкноту нового високого номіналу – 1000 гривень. На лицьовій стороні нової банкноти зображено портрет Володимира Вернадського [5].

Зараз наша гривня є стовідсотково українською, бо друк валюти відбувається на банкнотній фабриці НБУ, а папір виготовляється у місті, що знаходиться у Житомирській області.

Таким чином, історія української гривні багатогранна і вирізняється складною «боротьбою за життя». Багато разів її видозмінювали або прибирали з ужитку, але вона «жива» до цього дня.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Букінфо // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bukinfo.com.ua>
3. Еволюція гривні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.112.ua/mnenie/istoriia-ukrainskoi-hryvni-256352.html>

4. Історія української гривні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org>
5. Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>

Піддубна Л.В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування» 2 курс,
ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»
Науковий керівник - викладач Обарчук Е. В.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УКРАЇНІ

Специфіка сучасної української економіки змушує вітчизняні промислові підприємства кардинально переглядати підходи до управління. Інтенсивність конкурентної боротьби, підвищення вимог до якості продукції вимагають впровадження прогресивних управлінських технологій, здатних ефективно вирішувати завдання бізнесу та швидко реагувати на зміни ринкового середовища. Сьогодні необхідні такі рішення, які дозволять об'єднати людей, інформацію та бізнес-процеси для ефективного управління всіма сферами діяльності підприємства.

Практика менеджменту пропонує безліч методик управління, однак, глобальні, незворотні зміни у середовищі функціонування підприємств розкривають їх недоліки, обумовлюючи неможливість застосування, виступають причиною перегляду традиційних методів організації діяльності вітчизняних підприємств, управління їх стратегією й тактикою, поведінкою у діловому світі. Сформоване в останнє десятиріччя нове ринкове макросередовище не завжди чинить позитивний вплив на діяльність підприємств, що пояснюється безліччю структурних змін в технології, економіці, ринковій ситуації в поєднанні з встановленням нових соціальних пріоритетів.

Серед багатьох проблем в системі управління більшості вітчизняних підприємств можна виділити проблеми, пов'язані з плануванням і реалізацією довгострокових дій, направлених на підтримку існуючого стану підприємства і покращення ефективності його діяльності. Такі проблеми можна об'єднати під загальною назвою «проблеми стратегічного управління підприємств». Існує дуже багато проблем такого типу у різних сферах управління, а особливо, проблем, що пов'язані з технічним розвитком підприємств, якому в останні два десятиліття на вітчизняних підприємствах приділяється дуже мало уваги.

Однією з них є відсутність стратегічного бачення технічного розвитку. Справа в тому, що багато підприємств в Україні перейшло в спадок із СРСР, де стратегічні процеси в управлінні сприймалися з суто прагматичних міркувань, наприклад, як елемент підтримки боєздатності країни. Натомість зараз, світова спільнота управлінців в тому числі і українські менеджери розуміють під цим поняттям майбутній часовий лаг, в якому здійснюватиметься управління діяльністю підприємства. Таким чином, має місце певна підміна понять. Проте, не існує чіткого визначення меж таких управлінських процесів. Більшість менеджерів не може ефективно спрогнозувати (передбачити) діяльність підприємства, яким вони управляють, в довгостроковій перспективі. Тим паче, це складно зробити розрізі управління технічним розвитком, оскільки він є складовою не тільки інноваційної діяльності підприємства, а і частиною науково-технічного прогресу, який взагалі дуже складно передбачити. Щоб бути в межах такого прогресу, менеджерам необхідно органічно інтегрувати власні інноваційні процеси підприємства і світові, щоб мати змогу вчасно відреагувати на їх зміни, і, відповідно, скоригувати внутрішній розвиток підприємства. В даному контексті, саме процеси технічного розвитку.

Другою, не менш серйозною проблемою, є слабка розвиненість системи стратегічного планування технічного розвитку на підприємстві. Це означає, що менеджери, як правило, складають короткострокові, поточні плани, а механізм довгострокового, перспективного планування або взагалі відсутній, або має дещо хаотичний, несистематизований характер. Менеджери так переймаються «проблемами сьогодення», що забувають про майбутнє, тому, зазвичай, аналізуючи стратегічну прогалину на таких підприємствах, можна побачити великий

розрив між запланованими і реально отриманими економічними і фінансовими показниками. Це ж саме стосується і сфери технічного розвитку, яка особливо потребує детального довгострокового планування, наприклад, щодо оновлення виробничих фондів, або ж зміни технологій тощо. Такі речі неможна спланувати за один день і це має здійснюватись поетапним плануванням використання людських, фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів і часу, як критичного ресурсу.

З попередніх двох проблем логічно можна виділити ще дві.

По-перше, це нестача кваліфікованих спеціалістів в системі інноваційного менеджменту. Це пояснюється займанням відповідних посад або людьми, які не мають відповідної вищої освіти, або, знову ж таки, «наслідуванням» радянських посад, які виконували в ті часи зовсім інші, не властиві посаді інноваційного менеджера, функції.

По-друге, це недостатність державного фінансування. Уряд України з року в рік виділяє надто малі кошти (або взагалі не виділяє) за для ефективної підтримки технічного розвитку підприємств, навіть, державних, тоді як світовий досвід довів, що лише ефективне і достатнє фінансування інноваційних процесів підприємств і технічного розвитку зокрема, має змогу вивести такі підприємства і економіку країни в цілому в світові лідери.

В сучасних трансформаційних умовах Україна зіштовхується з двома взаємопов'язаними проблемами: ринкові перетворення і перехід від економіки споживання до економіки зростання. Як відомо, цього можна досягнути розширенням виробництва інноваційної продукції і її збутом

Все вищесказане можна об'єднати у певні висновки. Сьогодні в Україні на багатьох підприємствах майже відсутня система стратегічного планування і управління технічним розвитком. Істотна більшість підприємств хаотично реагує на зміни у зовнішньому середовищі, тоді як в ідеальному варіанті кожне підприємство має управляти стратегічними можливостями шляхом виявлення внутрішнього потенціалу для адаптації в зовнішньому середовищі підприємства. Підприємства використовують в основному короткострокові плани інноваційного розвитку. Це пояснюється багатьма чинниками: відсутністю стратегічного потенціалу, фінансування, єдиної державної інноваційної політики тощо. Більшість підприємств не має необхідного інформаційного забезпечення щодо стану науково-технічного прогресу і, відповідно, посилян до власних технічних змін. Обладнання, технології підприємств мають дуже великий ступінь зношення, фізично і морально застаріли, що теж не сприяє впровадженню інноваційних змін.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бабчинська О. І., Соколовська В. В. Основні інструменти управління підприємством в сучасних умовах. Економіка № 10, 2017. [Електронний ресурс] Режим доступу: [\[http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5809\]](http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5809)
2. Данилюк В.О. Загальні проблеми стратегічного управління технічним розвитком підприємств України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/download/157/149>

Субіна В.Ю., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – Гурська Л.Л.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОХОЛДИНГІВ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах в аграрному секторі економіки України поряд із основними видами аграрних формувань — господарські товариства, фермерські господарства, приватні підприємства, державні підприємства, успішно здійснюють свою господарську діяльність великі аграрні підприємства або їх об'єднання, які в теорії та практиці господарювання називають агрохолдингами. Основним стимулом до виникнення агрохолдингів є прагнення

власників капіталу примножити його у довгостроковій перспективі, оскільки вартість капіталу, інвестованого в агробізнес, зростає сьогодні і напевно зростатиме у майбутньому [2, с.342].

Дослідженню особливостей розвитку агрохолдингів в Україні та проблем їх функціонування присвячені праці багатьох українських вчених економістів, як от: В. Андрійчука, О. Бородіної, П. Гайдуцького, А. Гуторова, А. Данкевича, С. Дем'яненка, М. Кропивка, Ю. Лупенка, В. Месель-Веселяка, П. Саблука та ін.

Сільське господарство – це 10%, або близько 360 млрд грн від усього ВВП України за 2019 рік. Для таких потужних результатів у галузі мають працювати справжні бізнес-гіганти, виручка яких теж вимірюється в мільярдах. В Україні налічується 85 агрохолдингів, які обробляють майже 5,95 млн га сільськогосподарських угідь, або 20,9 % від загальної їх площі, що перебуває в користуванні підприємств.

У якості об'єкту дослідження нами був обраний агрохолдинг «Сварог Вест Груп», який не тільки займає провідну позицію на українському ринку, але й активно експортує сільськогосподарську продукцію. Історія компанії розпочалася у 2003 році, коли на базі ВАТ «Шепетівський цукровий комбінат» було створено аграрний відділ для забезпечення виробництва цукру власною сировиною. Протягом наступних років інтенсивно розвивалися існуючі напрямки: рослинництво, тваринництво, освоювалися нові: овочівництво та садівництво. В 2006 році офіційно зареєстровано корпорацію «Сварог-2006», до складу якої увійшли шість господарств Хмельницької області. Протягом наступних років корпорація зміцнювала свої позиції на аграрному ринку та територіально розширювалася на Чернівецьку та Житомирську області. В 2008 році проведено ребрендинг корпорації, з'явилась назва «Сварог Вест Груп». Підприємства корпорації почали експортувати продукцію власного виробництва та запровадили комплексну автоматизацію на базі «1С». В подальшому корпорація підтверджує статус лідера за показниками урожайності сільськогосподарських культур. У 2012 році введено в експлуатацію найпотужніший у Західній Україні насіннєвий завод, сучасне фруктосховище, запущено лінію виробництва соків із власної сировини.

Корпорація «Сварог Вест Груп» є високотехнологічною аграрною компанією, що динамічно розвивається. Земельний банк компанії становить 80000 га, на підприємствах корпорації працює близько 3500 працівників.

Господарства корпорації «Сварог Вест Груп» здійснюють види діяльності:

- рослинництво (виращування зернових, зернобобових, цукрового буряку, нішевих культур);
- тваринництво (молочне тваринництво);
- насінництво (сучасний насіннєвий завод з очистки, калібрування, протруєння та фасування насіння продуктивністю 15 т/год.);
- овочівництво;
- садівництво.

Корпорація «Сварог Вест Груп» орендує землі у Хмельницькій, Чернівецькій та Житомирській областях України. Умовно територія поділяється на Північний, Південний та Центральний регіони. Зважаючи на кліматичні умови кожного регіону, обираються відповідні культури, які при оптимальних затратах дають максимальний результат. На сьогоднішній день господарства корпорації продовжують працювати в межах двох програм обробітку — за традиційною та органічною технологіями.

У 2019 році збір урожаю господарства корпорації закінчили до Дня працівника сільського господарства, а ґрунтообробіток у грудні. Так, за результатами минулого року агрохолдинг отримав достатні показники урожайності за сільськогосподарськими культурами (у заліковій вазі):

- пшениця озима – 7,4 т/га;
- пшениця яра – 6,5 т/га;
- кукурудза – 10,2 т/га;
- соя – 3,8 т/га;
- ячмінь ярий – 5,0 т/га;
- ріпак озимий – 3,2 т/га;
- соняшник – 3,7 т/га;

- квасоля – 2,2 т/га;
- гірчиця – 0,9 т/га.

Всупереч поширеній думці про те, що землі України є несприятливими для вирощування високоолеїнового соняшнику, статистика доводить зворотнє — з кожним роком площі під олійною культурою стабільно збільшуються. Зміни кліматичних умов та економічні чинники змушують аграріїв шукати високопродуктивні гібриди соняшнику. Важливою складовою успішного вирощування high oleic соняшнику є добір насіння із високим генетичним потенціалом урожайності й умістом олеїнової кислоти, а також чистота насіння, що гарантує виробникам компанія «Сингента», яка має перелік високопродуктивних гібридів соняшнику. Гібрид підбирають, враховуючи тип ґрунту та кліматичні умови регіону.

Прозорість та відкритість у роботі із власниками земельних паїв – основа багаторічної взаємної довіри. Розроблено механізми заохочення до співпраці орендодавців – це:

- постійнодіючі програми лояльності (повний спектр правової допомоги, консультування відділом соціальної роботи, відкриття особистих карткових рахунків);
- можливості отримання орендної плати в грошовому еквіваленті та натуральному вигляді, доставка натуральної форми розрахунку до віддалених сільських рад, а також до домівок орендодавців, які цього потребують;
- підтримка у критичних ситуаціях шляхом виплати авансом орендної плати.

Проект «Садівництво» корпорації функціонує з 2007 року, площа садів складає 505 га. Сортівий склад яблук: Айдаред, Джонаголд, Чемпіон, Глостер, Голден Делішес, Ренет Симиренка та інші; груш: Ноябрьська та Яблунівська. Молоді сади закладалися з використанням інтенсивних технологій (на краплинному зрошенні) з використанням біогумусу власного виробництва як біодобрива. Вирощена продукція (яблука, груші) зберігається у нових сучасних фруктосховищах з регульованим газовим середовищем загальною потужністю 9 800 т. Ця технологія дозволяє зберігати плоди протягом тривалого періоду та забезпечує збереження якісних показників, що дає можливість постачати на ринок свіжі яблука та груші «преміум-сегменту» до урожаю наступного року. У 2009 році запровадили нову оптичну сортувальну лінію, яка дозволяє з високою точністю сортувати яблука/груші відповідно до заданих параметрів (розмір та забарвлення плодів), що забезпечує стандартизацію поставок фруктової продукції. Ще одним кроком до забезпечення стабільно високих врожаїв є встановлення метеостанції у с. Сербичани Сокирянського району Чернівецької області, що є інновацією у садівничій галузі. Цей автономний засіб використовується для збирання цілої низки кліматичних даних. Завдяки цьому можна планувати та управляти агротехнічними заходами, здійснювати постійний контроль за станом садів. Забезпечується вологість ґрунту, яка є оптимальною для конкретної рослини. Повільне надходження води дозволяє уникнути перезволоження землі, не витісняючи кисень із кореневмісного шару ґрунту, тобто забезпечується інтенсивне дихання кореневої системи під час поливу і протягом усього циклу росту. Основна маса коріння зосереджена безпосередньо в зоні крапельниць, тому коренева система розвивається набагато краще. Збільшується кількість споживання води, а відповідно - й поживних мікроелементів. За такого методу зрошення коефіцієнт засвоєння вологи становить 95%, в той час як за поверхневого зрошення - лише 5%. У результаті зростає інтенсивність споживання води та поживних речовин.

В Корпорації «Сварог Вест Груп» функціонує сучасний насіннєвий завод з очистки, калібрування, протруєння та фасування насіння зернових, круп'яних та бобових культур. На заводі виробляється високоякісне базове та сертифіковане насіння, яке відповідає стандартам (ДСТУ 2240-93 "Насіння сільськогосподарських культур. Сортіві та посівні якості"). Кожна машина обладнана власною системою аспірації, тобто в приміщення не потрапляє ні зерновий пил, ні хімічні препарати з протруйника; ступінь очищення повітря складає понад 99%. Вирощування насіння у Корпорації «Сварог Вест Груп» здійснюється у партнерстві з такими провідними компаніями світу як Saatbau, Syngenta, Prograin, KWS, Saaten Union, Limagrains та Probstdorfer. Насіннєве господарство ТОВ "Лотівка Еліт", що входить до складу Корпорації «Сварог Вест Груп», занесене до Державного реєстру виробників насіння та садивного матеріалу і має право на вирощування та реалізацію базового, сертифікованого насіння озимої пшениці та сої. Компанія постійно проводить сортовипробування. Вивчення

та оцінка нових сортів у польових і лабораторних умовах, з метою виявлення найкращих для вирощування у промислових масштабах, дає змогу дослідити такі якості насіння як стійкість до вилягання, жаро- та посухостійкість, ураженість хворобами, стійкість до понижених температур, урожай та якість. З метою підтримання високого рівня виробництва посівного матеріалу компанія здійснює моніторинг новинок селекції різних країн світу; співпрацює з вітчизняними та зарубіжними селекціонерами; бере участь у семінарах та конференціях з питань насінництва та селекції.

Господарства корпорації «Сварог Вест Груп» працюють також у галузі тваринництва. На сьогодні у складі корпорації функціонує 10 ферм у Хмельницькій та Чернівецькій областях, а за кількістю ВРХ компанія вийшла на показник близько 9 тис. голів, в тому числі 4,3 тис. особин дійного стада. Тваринницькі господарства корпорації мають статус племінних заводів з розведення української білоголової та української червоно-рябої молочної породи, а також племінного репродуктора з розведення української чорно-рябої молочної породи. Підвищенню ефективності галузі молочного скотарства сприяє селекційно-племінна робота з вдосконалення породних і продуктивних якостей худоби. Валовий надій молока у 2019 році на підприємствах Корпорації «Сварог Вест Груп» становив 22 427,1 т [3].

«Сварог Вест Груп» має нагороди. У 2016 році за версією журналу «Landlord» корпорація очолила рейтинг найефективніших агрокомпаній України. «Сварог Вест Груп» активно інвестує в інноваційні розробки у сфері IT та біотехнологій. В 2017 році корпорація ввійшла в рейтинг Топ-семи аграрних компаній-роботодавців України та стала володарем почесного звання «Лідер року 2017». Щороку корпорація розширює виробничі горизонти та дбає про забезпечення високої якості сільськогосподарської продукції. У 2019 році за версією журналу «Forbes-Україна» компанія ввійшла в рейтинг ТОП-20 найефективніших агрокомпаній України. Також вона увійшла до рейтингу сотні найкращих аграрних підприємств України «Аграрна еліта України» за версією журналу «The Ukrainian Farmer» у номінації «Інноваційність».

З часу свого заснування корпорація «Сварог Вест Груп» провадить активну соціальну політику, співпрацюючи з громадами сіл і міст, на території яких веде свою діяльність. Основна мета роботи — організаційно-методична і фінансово-матеріальна підтримка громадських ініціатив, що сприяє розвитку територіальних громад та підвищенню рівня їх соціального забезпечення. Для реалізації цієї мети з 2006 року в корпорації діє програма соціальних інвестицій «З людьми і для людей». У 2010 році з Благодійним фондом «Зміцнення громад» був підписаний договір про спільну реалізацію цієї програми.

Протягом минулого року агрохолдинг організовував акції для орендодавців «Різдвяний кошик 2019» та «Великодній кошик 2019», працівники підприємств групи вкотре долучались до благодійної акції на підтримку воїнів, які виконують бойові завдання на території Донецької та Луганської областей, а також Корпорація «Сварог Вест Груп» зайняла 2 місце у номінації «Корпоративна благодійність» за результатами регіонального конкурсу «Благодійна Хмельниччина-2019».

Підсумовуючи все вищесказане про діяльність агрохолдингів та проблеми, які сьогодні існують у сільському господарстві України, можна зробити висновок, що виникнення і розвиток агрохолдингів є результатом здійсненої аграрної реформи і, зокрема, земельної реформи. Вертикально інтегровані агрохолдинги відіграють значну роль у розвитку аграрної галузі шляхом впровадження інноваційних технологічних рішень, підвищення врожайності, нарощування експорту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування [1, с.233]. Їх вплив на підвищення ефективності використання виробничих ресурсів у сільському господарстві та інших сферах агробізнесу слід оцінювати позитивно оскільки діяльність агрохолдингів відповідає сучасним тенденціям розвитку аграрного виробництва, що характеризуються впровадженням новітніх технологій виробництва та управління.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Заблоцький Б.Ф. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Б.Ф. Заблоцький. – 2-ге вид. – К. : Ліра-К, 2015. – 428 с

2. Економіка підприємства. С.І. Михайлов, Л.М. Степасюк, С.В. Городенко: навч. посібник/ Михайлов С.І., Степасюк Л.М., Городенко С.В.. – К.: «ЦП КОМПРИНТ», 2015. – 418 с.
3. <http://www.svarog-agro.com/uk/home> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svarog-agro.com/uk/our%20business/nasinnitstvo>

Строга М.А., економічне відділення,
Спеціальність «Маркетинг», III курс
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – доцент, к.е.н., Речка К.М.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Активний розвиток продуктивних сил і виробничих відносин у контексті поширення глобалізаційних процесів стимулює зміни в організації праці на сільськогосподарських підприємствах. Останні проявляються в зміні відношення працівників до роботи та удосконаленні системи управління ними. Від ефективності праці та управління персоналом залежить результативність функціонування суб'єктів господарювання. Для сільськогосподарських підприємств характерна відсталість у питаннях впровадження прогресивних систем управління персоналом, які вже активно використовують в інших галузях. Недооцінювання важливості застосування інноваційних підходів у цій сфері призводить до втрати можливостей нарощування фінансового зростання господарств.

Таким чином, для підвищення ефективності функціонування, забезпечення кількісного і якісного розвитку, налагодження зовнішньоекономічної діяльності сучасним сільськогосподарським підприємствам необхідно впроваджувати інноваційні підходи до організаційно-економічного удосконалення системи управління персоналом. Проте, незважаючи на важливість організації заходів, спрямованих на підвищення ефективності управлінського процесу на сільськогосподарських підприємствах, у теоретико-методологічному та прикладному забезпеченні вирішення відповідних питань залишається чимало проблем.

Велика кількість науковців та управлінців шукає шляхи ефективнішої організації праці та управління нею, задля досягнення найкращих результатів. Отже, управління персоналом є однією із найважливіших сфер діяльності організації, що може набагато підвищити ефективність будь-якого виробництва. Дослідженню окресленої проблематики присвячено чимало наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Теоретико-методологічні та методикоприкладні аспекти удосконалення системи менеджменту персоналу висвітлюються у працях вітчизняних вчених – В.Г. Андрійчука, І.Ф. Баланюка, О.А. Біттера, О.М. Бородіної, Н.І. Василенкої, О.А. Грішньої, М.І. Долішнього, В.Ю. Лисака, М.Й. Маліка, Л.С. Сас, К.І. Якуби, М.А. Лендела, Г.В. Черевка, О.В. Шебаніної, Л.О. Шепотько, О.Г. Шпикуляка, В.В. Юрчишина та ін. Проблеми і перспективи розвитку HR-менеджменту активно досліджуються такими зарубіжними вченими, як R. Bennett, R. Gareth, M. George, L. Mullins. Водночас, незважаючи на чималу кількість науково-теоретичних та прикладних розробок у цій сфері, проблема організації ефективного управління персоналом сільськогосподарських підприємств залишається невирішеною і потребує продовження системних поглиблених досліджень.

У сучасному аграрному середовищі проблеми організації і функціонування управлінської системи недооцінюються з точки зору їх важливості і можливості досягнення очікуваних результатів. Сучасні агровиробники вважають, що мають актуальні фінансові, технічні та інші виробничо-господарські проблеми, а питання удосконалення управлінських аспектів не є актуальними. Саме з цього починаються усі проблеми функціонування сільськогосподарських підприємств, тому що організація усієї діяльності підприємства залежить від раціональності прийнятих управлінських рішень. Особливо недостатньо приділяється уваги управлінню персоналом. Проте, враховуючи те, що основними складовими виробничого потенціалу є земля, матеріально-технічні ресурси та персонал, то досягти підвищення ефективності його використання можна лише через управління трудовими ресурсами.

Тому у загальній системі менеджменту на сільськогосподарському підприємстві визначальним елементом слід відокремити управління персоналом. Через організацію менеджменту трудовими ресурсами можна досягти підвищення продуктивності праці та ефективності виробництва загалом, оскільки з усіма матеріально-технічними та земельними ресурсами працює людина і саме вона може забезпечити організацію виробничого процесу та впливати на його результативність.

Впровадженню на сільськогосподарських підприємствах ефективної системи менеджменту персоналу повинна передувати розробка організаційно-економічного забезпечення цього процесу.

Головна мета управління персоналом полягає в забезпеченні підприємства працівниками, які відповідають вимогам даного підприємства, а також їхньої професійної та соціальної адаптації.

Невід'ємною складовою ефективного управління персоналу була й залишається система оцінювання працівників. Головне її завдання полягає у «визначенні його трудового потенціалу, рівня використання цього потенціалу, відповідності працівника наявним вимогам до посади (професії), міри ефективності його трудової діяльності, а отже, у визначенні цінності працівника для підприємства» [2, с. 303].

Поняття «управління персоналом підприємства» охоплює всю сукупність організаційних заходів, спрямованих на оптимальне, кількісне й якісне формування персоналу та повне використання його можливостей у процесі діяльності підприємства. Проте єдиного правильного формування категорій «управління персоналом» не існує, оскільки кожен науковець по-своєму трактує даний процес.

Заходи з управління персоналом мають підпорядковуватись меті та цілям діяльності підприємств у поєднанні з потребами й інтересами працівників. Їх налагодження з урахуванням наукових засад, методів, підходів, принципів, зовнішніх і внутрішніх чинників впливу підвищить віддачу всіх наявних виробничих ресурсів та поліпшить соціально-економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств.

На даному етапі розвитку сільське господарство України характеризується трансформаційними процесами, пов'язаними зі змінами форм господарювання, збільшенням частки підприємств, створення принципово нових сільськогосподарських формувань. Переважна більшість підприємств аграрної галузі значно зменшила обсяги виробництва, змінила спеціалізацію, що зумовило потребу у сумісництві посад окремих спеціалістів та фахівців і загострило проблему ефективного використання наявного робочого персоналу. Загальновідомим є той факт, що побудова ефективної системи управління персоналом, достатня забезпеченість підприємства працівниками, справляє позитивний вплив на основні економічні показники їх діяльності, такі як: продуктивність праці, прибуток, рентабельність тощо [1, с. 123].

Отже, управління персоналом – це функція в рамках підприємства, що полягає в наборі, управлінні та забезпеченні керівництвом людей, які працюють в самому підприємстві, займаються питаннями, пов'язаними з компенсацією, наймом, управлінням, організаційним розвитком, безпекою, благополуччям, мотивацією, управлінням та підготовкою кадрів.

Управління персоналом здебільшого повинно мати соціальну спрямованість, орієнтуватися на інтереси працівника. При цьому рішення, що приймаються, мають відповідати не тільки інтересам виробництва, а і його соціальній складовій – колективу підприємства. Тобто управління має передбачати створення умов для поглиблення знань, підвищення кваліфікації; поліпшення мотивації з одночасним розширенням повноважень працівників у прийнятті рішень; гнучке та адаптоване використання «людських ресурсів», підвищення активності персоналу, формування організаційної культури [3].

Мета управління персоналом включає поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації та стимулювання його до високоефективної праці. Управління персоналом передбачає виконання певних функцій, а саме: визначення цілей і основних напрямів роботи з кадрами; удосконалення системи кадрової роботи на підприємстві; визначення заходів, форм і методів здійснення поставлених цілей; організація роботи з

виконання прийнятих рішень стосовно управління персоналом; координація і контроль виконання намічених заходів.

Завданням управління персоналу є удосконалення кадрової політики; використання і розвиток персоналу; вибір і реалізація стилю управління людьми; організація горизонтальної координації кооперації; покращення організації робочих місць і умов праці; визнання особистих досягнень у праці; вибір системи оплати й стимулювання [4].

Для підвищення ефективності системи управління персоналом, слід більше уваги приділяти економічним та соціально-психологічним методам управління, поліпшити економічний аналіз господарства, використовувати моральне та матеріальне стимулювання праці, створити приємний соціально-психологічний клімат. Слід також особливу увагу звернути на підвищення освіти та кваліфікації працівників.

Отже, ефективне управління персоналом – це не тільки найважливіший чинник економічного успіху сучасного підприємства, інструмент підвищення ефективності та продуктивності персоналу, але й соціально-орієнтоване управління, спрямоване на кожного конкретного працівника з метою підвищення його трудової мотивації та задоволення потреб через систему матеріальних стимулів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Базаров Т.Ю. Управление персоналом: учебник / Т.Ю. Базаров, Б.Л. Еремін. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 560 с.
2. Басаков М.И. Управление персоналом: конспект лекцій / М.И. Басаков. – [4-е изд.]. – Ростов н/Д.: Феникс, 2006. – 384 с.
3. Колот А.М. Мотивація персоналу : підручник [Текст] / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2002. – 345 с.
4. Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Навч. пос. / В. М. Лукашевич. – Львів : Новий світ – 2000, 2004. – 248 с.

Стасюк Л.Р., економічне відділення
спеціальність "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність", III курс
Житомирський агротехнічний коледж
Науковий керівник – викладач, спеціаліст вищої категорії Левченко О.Ф.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЦІНОУТВОРЕННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Ціни на сільськогосподарську продукцію є найдинамічнішою характеристикою аграрного ринку. Вони чутливо реагують на вплив численних економічних, технологічних, погодних, соціально-політичних чинників й у свою чергу визначають вектори і темпи розвитку окремих сільськогосподарських галузей, рівень продовольчої безпеки країни. Значна диференціація та коливання в динаміці цін реалізації сільськогосподарської продукції свідчать про слабку керованість процесами на агропродовольчому ринку. Це породжує нестабільність, яка знижує інвестиційну привабливість аграрного сектору, посилює диспропорції в розвитку окремих його складових. Цінова нестабільність посилилася у зв'язку з глибокою економічною кризою в Україні, що зумовлює необхідність продовження системного аналізу причин і наслідків процесів, пов'язаних із формуванням цін на продукцію сільськогосподарських товаровиробників [5, с.25].

Загалом у сфері сільського господарства існують такі основні підходи до формування ціни, як витратний, орієнтований на ринковий попит та орієнтований на конкуренцію [2, с. 218].

Сутність витратного підходу полягає у визначенні ціни, яка б відображувала сукупні витрати підприємства на виробництво продукції та відшкодовувала йому ці витрати з отриманням певного відсотка прибутку. Проте, встановлення цін лише із застосуванням цього підходу без орієнтації на ринковий попит призводить до труднощів із реалізацією продукції у випадку, якщо ціна виявляється вищою за ринкову та недоотримання прибутку, в іншому разі, якщо вона виявляється нижчою, ніж середньоринкова.

Відповідно до підходу, орієнтованого на ринковий попит, товаровиробник формує ціну на рівні ринкової, регулюючи при цьому свої витрати підвищенням продуктивності праці, якості продукції та зниженням її собівартості, що є головним чинником економічної ефективності виробництва. Підхід, орієнтований на конкуренцію, передбачає наявність дієвої біржової системи, яка дає змогу отримати інформацію про поточну ринкову ціну та широке застосування біржових контрактів.

Більш широкого застосовування у сучасних умовах набув комбінований підхід, який передбачає визначення базової ціни, виходячи з витрат і подальше її коригування з огляду на ринкову ціну, яка існує на ринку під час реалізації продукції. Базова ціна формується на основі сукупних витрат виробництва, які включають собівартість, витрати на транспортування та реалізацію. Надалі у процесі ціноутворення до цієї суми додаються податкові відрахування, інші обов'язкові платежі та нормований обсяг чистого прибутку. Встановлена таким чином ціна порівнюється з реальною ринковою ціною і коригується у бік зменшення чи збільшення. Тобто, реальна ціна реалізації формується під впливом дії законів вартості, попиту та пропозиції [2, с. 222].

За відсутності чітких стратегій розвитку сільськогосподарські виробники доволі чутливо реагують саме на динаміку цін у попередньому періоді, меншою мірою враховуючи при цьому ефективність виробництва, яка склалася, ресурсне забезпечення. Помітна варіація цін на сільськогосподарську продукцію спостерігається не тільки в динаміці, а й у розрізі окремих сільгоспвиробників та їх груп у певний період. Особливо високою вона є на овочі, фрукти і ягоди, картоплю – між різними регіонами країни та й у рамках окремого регіону різниця в цінах кількарасова.

У галузі тваринництва найвищими є показники варіації цін реалізації м'яса птиці та яєць. Як зазначено, великі підприємства промислового птахівництва мають значні можливості самостійно визначати умови реалізації продукції через власну збутову мережу. Залежно від ринкових позицій одні виробники мають змогу встановлювати відносно високу ціну на свою продукцію, інші – змушені її знижувати. Тому й спостерігаються значні коливання цін на продукцію птахівництва, які є результатом цінової конкуренції безпосередньо між її виробниками [3].

Удосконалення процесу ціноутворення передбачає створення сприятливих умов для розвитку підприємницької діяльності, що дасть змогу збільшити кількість партнерів сільськогосподарських підприємств, задіяних у процесі реалізації їх продукції. В сучасних умовах необхідним є розвиток інституту посередників, розгортання діяльності збутових чи багатофункціональних обслуговуючих кооперативів, гуртових ринків та інших елементів ринкової інфраструктури.

Конкуренція між посередниками, наявність у сільськогосподарських підприємств можливостей вибрати вигідний канал реалізації продукції, усунення негативних наслідків монополії в системі її збуту дасть змогу створити ринкове середовище, в якому в процесі ціноутворення не буде явних перекосів на користь однієї зі сторін [3].

Враховуючи недостатній розвиток ринкової інфраструктури, держава повинна втручатися в процес ціноутворення на головні види аграрної продукції. На сучасному етапі держава здійснює регулювання правовими й такими адміністративними методами, як квотування, ліцензування, контроль за цінами, доходами, валютним курсом, якістю продукції, екологічний контроль і пожежний нагляд, антимонопольний контроль за рівнем заробітної плати та соціальним становищем. Пряме економічне регулювання передбачає надання сільськогосподарським товаровиробникам субсидій і дотацій.

Держава повинна розробити заходи щодо посилення контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси. Причому такі заходи мають забезпечити перехід від прямого адміністративного контролю за цінами до їх непрямого регулювання методами ринкового характеру.

У світовій практиці використовують різні інструменти стабілізації цін, які можна класифікувати так: сезонна стабілізація ціни, коли ціну на врожай повідомляють до початку посівних робіт, щоб виробники могли краще розподілити свої ресурси; коригування цін

протягом року для стабілізації доходів виробників; коригування цін протягом року для контролю за інфляцією та підтримання сталого рівня бюджету споживачів.

Ціни на сільськогосподарську продукцію є центральним елементом народногосподарської системи цін. На них впливають ринкова ситуація, рівень цін на супровідні послуги та засоби виробництва. Продукція сільського господарства забезпечує сировиною переробну промисловість і обумовлює ціну кінцевої продукції аграрного ринку. Реалізуючи значну частину продукцію на продовольчому ринку, сільгоспвиробники впливають на рівень роздрібних і відповідно на структуру харчування населення України.

На рівні держави необхідно розробити механізм своєчасної виплати бюджетних дотацій та сум ПДВ. В умовах обмеженості дій по фінансовій підтримці аграрного сектору держава повинна реорганізувати інфраструктуру ринку та надати виробникам широкий спектр інформаційно - консультаційних послуг з залученням спеціалізованих наукових установ. Державна цінова політика тільки тоді буде ефективною, коли ціни забезпечуватимуть необхідні темпи розширеного відтворення, а прибуток на вкладений капітал буде нижчим, ніж на інших напрямках використання останнього. Ціну доцільно визначати виходячи з нормативних показників собівартості виробництва, витрат на збут, плату за оренду земельних ділянок і майна, адміністративних, фінансових та інших витрат операційної діяльності, а також хоча б 5-10% норми прибутку [4].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Барилович О.М. Ціноутворення на продукцію сільського господарства в умовах ринку. URL: nvnuau_econ_2017_260_5.pdf
2. Коваленко О. Ю. Цінова конкурентоспроможність та особливості процесу ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції. Інноваційна економіка. 2018. № 3. – С. 218–226.
3. Радченко О.П. Механізми ціноутворення на продукцію аграрних підприємств. URL: 173515-384961-1-PB.pdf
4. Руда О.Л. Ціноутворення на аграрному ринку. URL: http://www.rusnauka.com/9_DN_2018/Economics/61817.doc.htm
5. Яців І. Б., Яців С. Ф. Формування цін на сільськогосподарську продукцію як чинник розвитку аграрного сектору економіки. Аграрна економіка. 2018. Т. 8. № 1-2. С. 24-31.

Таран Д.С., відділення «Підприємництво,
менеджмент та інформаційні технології»,
спеціальність «Менеджмент»,
ВСП «Новокаховський коледж Таврійського державного
агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного»,
Науковий керівник - викладач, Жукова Ю.А.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогодні мотивація є важливою проблемою в процвітанні України.

Найважливішим та найскладнішим ресурсом, чим користується підприємство є штат працівників. Адже від ефективної праці робітників залежить ефективність підприємства. При забезпеченні комфортних умов праці та через особисте зацікавлення працівників у результаті його праці можна досягти збільшення продуктивності праці[1].

Мотивація є однією із головних функцій на підприємстві. Саме за умов мотивації підприємство може економічно зрости та підвищити свій потенціал. Недостатня або ж низька мотивація персоналу погіршить ефективну діяльність підприємства, якість продукції, погіршить трудову дисципліну і приведе до кризи в господарській системі в цілому. Саме тому підвищення мотивації праці персоналу на підприємстві є актуальним питанням сьогодення[1].

Ефективність праці персоналу визначається саме зацікавленістю людини до праці та її особисте ставлення до неї, а також має свій вплив і трудова поведінка[1].

Взагалі мотивація – це рушійна сила, яка стимулює людину здійснювати фізичні дії та розумові здібності для досягнення цілей підприємства через задоволення власних потреб. Стимулом є, наприклад заробітна плата або премія[1].

Ставлення працівника до певної праці зумовлюється його прагненням проявляти моральні чи фізичні здібності, виявляти свої знання та реалізовувати свій потенціал. Це проявляється в його ставленні до роботи, у дисципліні та мотиваційних чинників[1].

Суть мотивації в тому, що працівник, знаючи винагороду, яку він може отримати за поставлене перед ним завданням, співвідносить це зі своїми потребами та здійснює певну діяльність[1].

Функція мотивації полягає в спонуканні себе та інших працівників до праці шляхом створення мотивації для реалізації своїх цілей та цілей підприємства, задоволенні потреб працівників через систему винагород за працю, яку вони виконують, стимулюванні та взаємозв'язку між персоналом[1].

Способи підвищення мотивації праці:

- матеріальні
- нематеріальні

Матеріальний спосіб містить в собі систему оплати праці, підвищення продуктивності праці через заохочення працівників, їх особистій участі у формуванні прибутку і власності підприємства. Але цей спосіб не підтримує трудову активність і постійне підвищення продуктивності праці, він є короткочасний. До нематеріального способу належать: соціальні пакети, навчання, подарунки та інше[1].

Але у процесі стимулювання праці працівників особливий акцент здійснюється на заробітну плату, тому багато уваги приділяється розробці стимулюючих систем оплати праці[1].

На даний момент, однією з гострих проблем в аграрному секторі України є працевлаштування сільських жителів, не розвинення малого бізнесу та низька якість життя сільських мешканців. Виходячи з цього розвиток аграрного сектору неможливий без гідного рівня оплати праці у сільських місцевостях, тому що заробітна плата в аграрній сфері відстає від середньої заробітної плати для інших галузей економіки[1].

Наприклад, в таких видах економічної діяльності, як діяльність авіаційного транспорту, фінансова та страхова діяльність, інформація та телекомунікації розмір номінальної заробітної плати майже у 7 разів перевищує середній рівень заробітної плати у сільському господарстві. Але слід звернути увагу на те, що Україна посідає 3-тє місце по експорту сільськогосподарської продукції у світі, тобто значна частина продукції виробляється саме у сільському господарстві. Тим паче у сільській місцевості діяльність в агросфері є джерелом доходу сільських мешканців, але така велика різниця у доходах робить негативний вплив на перспективу розвитку економіки та аграрного сектору, а також на залучення працівників у нього[2].

Але слід зазначити, що за даними Державної служби статистики середня заробітна плата у 2019 році робітників в аграрному секторі України зросла на 21,9%, що становить 8 738 гривень. Середній дохід працівників в аграрній промисловості у грудні 2019 року склав 9 287 гривень[3].

В аграрній промисловості застосовують грошову та натуральну оплату праці. Натуральна форма більш застосовується через негативне становище у фінансовій сфері багатьох аграрних підприємств. Найчастіше її використовують для розрахунку із працівниками на сезонних роботах. Роботодавці керуються Положенням про оплату праці аграрного підприємства та затверджують це питання на загальних зборах трудового колективу[2].

Звісно, на результат праці впливає психологічний клімат в колективі та взаємовідносини з керівником, тому слід використовувати психологічні методи мотивації. В основі цього методу лежить бажання працівників бути задоволеними своєю працею та місцем роботи, визнання в колективі та взаємоповага. Адже ці чинники впливають на продуктивність праці та ефективність підприємства загалом. Сьогодні роботодавці використовують нематеріальні мотивації для підвищення продуктивності, такі як зручний режим робочого

часу, додатковий вільний час, понад усе ставиться роль працівника у колективі, мотивація у вигляді нагородження, комфортні умови праці, а також сприятливий клімат серед персоналу. Але ж до цього треба додати, що на підприємстві у сільських місцевостях в стимулюванні треба ставити головний акцент на заробітну плату, яка не повинна принижувати гідність людини, але стимулювати працівників у результативності виробництва, мотивувати до підвищення продуктивності праці та якості результату від праці[2].

На жаль в аграрній промисловості мотивація праці є найскладнішою проблемою, адже заробітна плата ні номінальна, ні реальна не спроможна забезпечити гідний рівень життя сільського населення[4].

В агропромисловому комплексі низький рівень продуктивності праці є одним із чинників збитковості в цій галузі, тому стимулювання та підвищення продуктивності праці посідає особливе місце[2].

Отже, за статистичними даними у сільських місцевостях рівень заробітної плати є нижчим, ніж в інших галузях економіки, тому розвиток аграрного сектору економіки України неможливий без гідного рівня оплати праці у галузях агропромислового комплексу, зайнятості населення, мотивації та продуктивності праці, а також зацікавленості працівників у результаті їх праці. Тому від введення стабільної системи оплати праці зросте зацікавленість працівників до своєї праці та обов'язків, якщо від цього залежить рівень заробітної плати[4].

За досвідом розвинених країн, ми можемо дізнатися, що основними мотиваційними чинниками трудової активності працівників у сільській місцевості є надання їм статусу повноцінних господарів на своїх землях, прав вільних підприємців, адже саме фермерство є економічною підтримкою в усіх країнах. Щоб розв'язати проблеми, які стримують розвиток аграрного сектору в Україні, треба удосконалити кредитну та податкову політику, ввести пільги на придбання техніки, посівного матеріалу, добрив тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)
2. Агро Юг Агро новини України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agro-yug.com.ua/archives/33596>
3. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. №2(64), 2012.

Тесленко А.Ю. відділення «Аграрний бізнес»
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
ВП НУБіП України «Немішайвський агротехнічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Лісіцька М.Ю.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄС

В умовах інтеграції України в до Європейського Союзу, економіка країни повинна пройти ряд трансформації, що обов'язково вплине на мікроекономіку кожного підприємства в країні. Тож для того, щоб підготуватись до змін в економічній сфері країни та найменш болісно пережити перехідний період, кожному підприємцю потрібно грамотно підійти до управлінського процесу, щоби зазнати найменших втрат і найбільш оптимально, продуктивно і потужно перейти в інтегровану економіку.

Успішна підприємницька діяльність неможлива, якщо в організації (на підприємстві) не впроваджуються нововведення. Сучасний менеджер, як уже зазначалося, має бути новатором, протистояти консерватизму, орієнтувати підприємство на постійні зміни, вдосконалення технологічного та організаційного процесу залежно від кон'юнктури ринку.

Менеджмент починається з постановки цілей, і тому некомерційні установи (наприклад, університет, лікарня тощо) потребують управління, відмітного від управління комерційними підприємствами. Однак раціональність управлінських рішень, оцінка співвідношення

виділених ресурсів і здобутих результатів - ті загальні принципи менеджменту, що цілком стосуються і некомерційних установ.

Розробка місії являється першим етапом стратегічного управління. Місія може бути визначена як концепція існування і розвитку організації. Задача місії - забезпечити фокус і направлення діяльності.

Управлінська цінність чітко сформульованої місії складається із виявлені довгострокового орієнтира діяльності компанії і забезпечення зв'язку підприємницьких рішень.

Цілі фірми щодо відношення персоналу також мають свої особливості. Загальнокультурні відмінності між країнами, відмінності традицій і шкіл менеджменту, мовні і інші проблеми виникають в діяльності фірми за кордоном.

В цілому сучасний стратегічний менеджмент є дуже перспективною сферою економіки, що розвивається. Таким чином менеджмент значною мірою зумовлює політику підприємства, його філософію, культуру, інноваційну спрямованість. Тож процес інтеграції України у Європейський Союз, повинні сприяти поглибленню міжнародного поділу праці, формуванню сучасних організацій (транснаціональних корпорацій, холдингових компаній, промислово-фінансових груп, франчайзингових об'єднань тощо) та вимагають створення в нашій країні клімату підприємницької активності, механізмів інноваційного розвитку, ефективної ринкової інфраструктури.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Васюта О. А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку. - Тернопіль, 2001. - С. 311-338.
2. Балабанов И. Т. Внешнеэкономические связи: Учеб, пособие для вузов. - 2-е изд., перераб. и доп. - М., 2001
3. Кириченко О. А., Панфилова Т., Меркотан К. Вибір моделі зовнішньоекономічної діяльності України в процесі приєднання до ГАТТ/СОТ // Підприємництво і право. - 1997. - № 7.
4. Мировая экономика: Учеб. пособие для вузов / Под ред. И. О. Николаевой. - 2-е изд. - М., 2000.
5. Подолев И. В. Основные концепции внешнеэкономической политики Украины // Рождение рыночной экономики и среднего класса в Украине: Материалы, доклады, выступления на конференции 15-19 мая 1995 г.

Торба В.П., економічне відділення,
Спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Сиротенко А.О.

VR ТЕХНОЛОГІЇ В БІЗНЕСІ

Розвиток технологій має великий вплив на зростання бізнесу і розробку нових проєктів. Це також стосується технологій віртуальної та доповненої реальності, які стрімко розвиваються і виходять далеко за межі ігрової індустрії.

Бізнес вже не перший рік впроваджує новинки технологій у роботу. Адже за їхньою допомогою модернізуються продукти та вдається залучити нову аудиторію. Власники бізнесу активно переходять до нової парадигми — економіки вражень, і VR тут як ніколи доречний, оскільки практично будь-який процес фізичного світу може бути змодельований, відтворений і представлений клієнту для отримання нового індивідуального досвіду. А доступність і автономність використання VR-гарнітур сприяє розвитку тенденції та значно знижує бар'єри входу для нових користувачів.

Можна виділити три напрямки, які активно використовують VR і впливають на загальну тенденцію щодо впровадження такого досвіду у бізнес-проєкти:

1. Розваги. Не існує обмежень використання VR-технологій у сфері розваг. Ігри вперше продемонстрували потенціал віртуальної та доповненої реальності. Завдяки їм VR-симуляція

стала популярною. Уже зараз VR активно інтегрують у кіновиробництво, маркетинг, а також гейміфікацію.

2. Навчання та освіта. Протягом останніх кількох років інтерактивне навчання допомогло підготувати студентів до роботи у багатьох галузях. Наразі VR-технології активно використовують у проведенні тренінгів, конференцій, наукових виставок і проєктів. Новими можливостями користується не лише корпоративний і науковий світ, а й правоохоронні організації. Наприклад, для армії США був створений купол віртуальної реальності. Він занурює солдат у змодельоване вороже середовище, аналізуючи при цьому їхню поведінку, прийняття рішень і реакцію. А українська компанія ДТЕК використовує VR-тренажер для підготовки співробітників до роботи на електростанціях підприємства.

3. Рішення для бізнесу. В першу чергу VR дає змогу розробляти прототипи нових продуктів і проводити презентації. Використання VR у маркетингу і рекламі стає дедалі частішим. Coca-Cola була однією з перших компаній, які спробували віртуальний досвід у різдвяній рекламній кампанії. Також VR модернізує методи продажу. Концепція «спробуй, перш ніж купити» використовується навіть у тих сферах, де на отримання готової послуги та продукту йде якийсь час. Наприклад, архітектурні фірми або дизайнерські студії створюють 3D-моделі й панорами ще не готових об'єктів. Проєкт Audi VR дає змогу клієнту обрати автомобіль мрії, протестувавши всі деталі й можливості, ще перед тест-драйвом машини.

Бізнес прагне використовувати VR-технології для того, щоб отримати нових користувачів та покупців, оптимізувати час для прийняття рішень і здобути прихильність до продукту.

В Україні використання віртуальної реальності у бізнес-цілях тільки починає набирати оберти. Це пов'язано з поки що вузьким ринком фахівців такого профілю і, звичайно, браком інвестицій для подібних проєктів.

Доповнена реальність, через більшу доступність та легкість використання, вже зустрічається частіше. Так, наприклад, Borjomi й Coca-Cola запускали у продаж банки з інтерактивним оформленням, яке «оживало» в додатку. Але навіть такі історії мають характер сезонних кампаній, а не постійної практики.

Бренди впроваджують віртуальну реальність у нішові проєкти. Там, де необхідно показати прототип, дизайн або панораму. Наприклад, Ukrainian Fashion Week у 2018 році провели презентацію нових моделей одягу в технології 360° VR. Також VR-технології використовують в освітньо-культурних заходах та інтерактивних виставках, наприклад, Ukraine WOW. Таким чином бренди можуть продемонструвати проєкт буквально з усіх ракурсів і допомогти аудиторії стати не просто спостерігачем, а повноцінним учасником того, що відбувається.

Також VR успішно інтегрується в освітній і тренінговий сектор. З її допомогою користувачі можуть занурюватися в атмосферу подій, моделювати ситуації, відпрацьовувати моделі поведінки та формувати свій особистий досвід на рівні навичок, а не теорії..

Нажаль в даний час такого контенту явно недостатньо. VR-технології використовують навіть готелі. Частіше за все 3600-відеоконтент виготовляється саме ними і розміщується на платних ресурсах, тобто за нього туристичне агентство повинне заплатити, щоб мати право демонструвати. Зараз його можна придбати абсолютно кожному, хоча експерти говорять, що зі збільшенням числа відеороликів вони можуть стати доступними тільки для партнерів того чи іншого готелю, щоб цей контент не міг використовуватись не чистими на руку туроператорами. Сьогодні українські турагенства в більшості випадків використовують контент, який був відзнятий їх співробітниками.

В найближчі 2-3 роки очікується зникнення рекламних турів, оскільки туристичних агентів може повністю замінити віртуальна реальність.

2018 рік, на думку експертів – рік початку революції і масового використання інтернет-технологій в усіх сферах господарювання, в тому числі і в області подорожей та туризму. Згідно з прогнозами спеціалістів, в туристичній галузі України продовжиться розвиток наступних трендів:

1. Туристичні компанії будуть продовжувати інвестування в персоналізуючи ПЗ, яке налаштоване на аналіз персональний вподобань споживача, для покращення споживчого досвіду.

2. В 2018 році нові технології вивели «ефект присутності» на новий рівень, що дало можливість суттєво спростити вибір напрямку для подорожі і житла. Хоча ринок віртуальної реальності в туризмі ще «сирий», а гравців дуже мало, вже зараз можна сказати, що послуга користується неабиякою популярністю, а зростання кількості контенту і офісів, обладнаних гарнітурою для можливості здійснення демонстраційної віртуальної подорожі стрімко збільшить затребуваність сервісу, особливо у великих містах України. Спеціалісти рахують, що вже починаючи з 2019 року багато вітчизняних туристів будуть покладатись на штучний інтелект і цифрові технології у підготовці до подорожі, а також у тому, якою вона буде.

Майже третина (29%) подорожуючих говорять, що їм буде дуже зручно, коли можна буде спланувати подорож за допомогою комп'ютера, опираючись на історії поїздок, а половина з них рахує, що для них немає значення чи описує подорож їм реальна людина, чи машинна технологія – головне, щоб вони отримували відповіді на всі цікаві питання.

3. Ще одним трендом 2018 року є використання доповнення віртуальної реальності – так званої «доповненої реальності», що здійснює допомогу, в першу чергу індивідуальним подорожуючим, а також тим, хто займається шопінг-туризмом. Варто сказати, що закордонні готелі вже зробили ставку на масове впровадження штучного інтелекту: роботи почали працювати там. В найближчому майбутньому вони зможуть проводити реєстрацію заїздів, використовуватись для інформаційної підтримки і розваг туристів, обслуговування номерів та представлення інформації для подорожуючих через спеціальне програмне забезпечення.

Robotic Process Automation (RPA) допоможе компаніям виконувати адміністративні задачі, що повторюються більш якісно та дешево (хоча поки важко представити роботу за столиком рецепції українського готелю чи туристичного агентства, але спеціалісти вважають, що такі зміни відбудуться до закінчення 2020 року).

Досягнення і досвід попередніх років відчутно впливатимуть на розвиток VR-технологій у 2020 році. В першу чергу це стосується розробки нових методів контролю і занурення у симуляцію. Взаємодія користувачів з віртуальною реальністю має супроводжуватись більшим зануренням в ігрове середовище. Це питання стосується контролерів, які дають змогу зламати бар'єри й домогтись більш комфортної взаємодії в симуляції.

Продовжиться робота над злиттям гарнітур персональних комп'ютерів і автономних гарнітур. Сьогодні ринок розділений між двома видами гарнітур. З одного боку, гарнітури для ПК не можна транспортувати так само легко, як для ігор. З іншого боку, автономні практичніші в застосуванні, але можуть спотворювати якість зображення. Але чому б не дати VR-гарнітурам функціональність, що дозволяє виконувати обидва завдання? У результаті злиття гарнітури VR будуть об'єднані в одну, що спростить вибір споживача.

Ще одна актуальна потреба ринку VR-можливостей — розробка і введення актуальної політики конфіденційності та використання даних. Які з кожним роком стають все доступнішими, а отже — вразливішими.

Розвиток ринку під впливом VR. Для успіху будь-якого бізнесу потрібно постійно бути на крок попереду, а ще краще — задавати тон трендам. Компанії наслідуються пробувати нове, впроваджувати у свої бізнес-процеси сучасні технології, зокрема і VR. Таким чином вони завойовують серця клієнтів, створюють додаткову цінність своїм продуктам, підвищують лояльність аудиторії та відкривають нові горизонти не тільки для себе, а й для всієї своєї галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Віртуальне майбутнє [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://www.redbull.com/ua/uk/games/stories/1331829907309/vr-future>.

2. Віртуальна реальність на MIPCOM-2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://detector.media/production/article/119968/2019-10-24-virtualna-realnist-na-mipcom-2019-shchogovorili-v-kannakh-pro-biznes-na-vr-kontenti/>.

ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ РІЛЬ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Світові економічні тренди демонструють об'єктивну необхідність забезпечення інноваційного розвитку підприємства як передумови його виживання у глобальному конкурентному середовищі. Для вітчизняних підприємств забезпечення інноваційного розвитку є, по суті, єдиною передумовою їх виживання та потенційного виходу на світові ринки. У цьому контексті мова йде не лише про технологічні чи продуктові інновації, які в силу нестачі ресурсного забезпечення діяльності становлять неабиякі проблеми щодо реалізації, але й про управлінські, маркетингові та організаційні інновації. Саме такий вид інновацій може стати не лише дієвою передумовою для їх стійкого розвитку, але й каталізатором до нарощення усіх складових інноваційного потенціалу, що в майбутньому забезпечить комплексний інноваційний розвиток підприємства [1].

Термін «інновація» (нім. innovation) у науковий лексикон вперше увів Й. Шумпетер. Науковець дав визначення інновації як «будь-якої можливої зміни, що відбувається внаслідок використання нових або вдосконалених рішень технічного, технологічного, організаційного характеру в процесах виробництва, постачання, збуту продукції, після продажного обслуговування» [2].

Інновації пов'язані з реалізацією інноваційних процесів. Терміни «інновація» та «інноваційний процес» близькі, але не ідентичні. Інноваційний процес – це сукупність комплексних, постійно здійснюваних у просторі та часі, прогресивних, науково-технічних, організаційних і соціально-економічних змін, що ведуть до підвищення ефективності суспільного виробництва та вирішення соціальних проблем (екологія, умови праці). В економічній літературі ці зміни на рівні підприємств називають процесами впровадження «нової техніки». Під поняттям «нова техніка» розуміють як вперше реалізовані в продукції результати наукових досліджень і прикладних розробок, що вміщують винаходи та інші науково-технічні досягнення, так і нові або вдосконалені технологічні процеси, методи організації виробництва і праці, нові методи управління, знаряддя та предмети праці, котрі при їх використанні на всіх рівнях управління забезпечують підвищення ефективності виробництва або вирішення соціальних та інших завдань його розвитку. Як бачимо, що результатом здійснення інноваційних процесів є новинки в техніці, організації діяльності та управлінні процесами виробництва і праці, а їх упровадження у господарську практику є нововведеннями [3].

Інноваційний процес та впровадження інновацій на підприємствах потребують значних інвестицій. Гострота питань фінансово забезпечення інноваційного розвитку посилюється дефіцитом фінансових ресурсів самих підприємств та обмеженими можливостями такого фінансування з інших джерел.

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності є:

- грошові кошти у вигляді асигнувань з державного та регіонального бюджетів;
- кошти спеціальних фондів фінансування інноваційної діяльності, які утворюються на підприємствах або регіональними органами управління;
- власні кошти підприємств у вигляді частини прибутку, а також нагромаджені суми амортизаційних відрахувань;

- інвестиційні ресурси різних комерційних структур: комерційних банків, інвестиційних і страхових компаній тощо;
- кредитні ресурси спеціально уповноважених урядом інвестиційних банків;
- кошти вітчизняних та зарубіжних наукових фондів;
- іноземні інвестиції фірм і компаній;
- грошові кошти приватних осіб. [4].

Підприємство, яке зробило ставку на інновації, повинно вдосконалювати свою виробничу базу, систему матеріально-технічного забезпечення, оптимізувати структуру збутової мережі і систему руху товарів, адаптуючи їх до змін ситуації на ринку. Одночасно з цим відбувається перебудова організаційних структур управління, здобувають досвід його робітники, фахівці і керівники, налагоджується система зв'язків з економічними контрагентами, створюється і зміцнюється імідж і т.п., тобто зростає його потенціал інноваційного розвитку. На цій основі розширюються його адаптаційні можливості до змін ринкового середовища. Це дозволяє реалізувати нові ринкові можливості, проникнути в нові сфери діяльності, які раніше для них були недоступними. Кожна наступна успішно реалізована інновація розширює можливості суб'єкта господарської діяльності. [3]

Основні напрями інноваційного розвитку підприємства в сучасній економіці (рис. 1) [3].

Рис.1. Напрями інноваційного розвитку підприємства

Інновації створюються абсолютною більшістю підприємств і організацій світу. Однак незначну їх кількість можна назвати інноваційними. Головна відмінність інноваційних підприємств полягає в орієнтації на зміни, які стають нормою для їх діяльності. Інноваційне підприємство у своїй стратегії заздалегідь орієнтується на необхідність постійної роботи над новими товарами і послугами, тобто одночасно з виробництвом продукції відбувається планомірна підготовка майбутніх новинок. Інноваційними підприємствами вважаються такі великі компанії, як Bell Laboratories, Bank of America, Procter & Gamble, Texas Instruments, IBM (США), Fiat (Італія), Marks & Spencer (Великобританія), Sony (Японія) [2].

На підприємстві керівникам потрібно чітко розуміти, для чого потрібні інновації. Залежно від того, яка мета поставлена, визначаються методи її досягнення, це дає можливість контролювати інноваційний процес. Так, на сьогоднішній день, щоб досягти успіху та не залишитись на узбіччі світового розвитку, потрібно інтенсивно запроваджувати інновації у всіх сферах діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Микитюк, П. П. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. // П.П.Микитюк, Ж.Л. Крисько та ін. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.

- 2.Алексеева, М. Б. Аналіз інноваційної діяльності: підручник і практикум для бакалаврату та магістратури / М. Б. Алексеева, П. П. Вітренко. - Москва: Вид. Юрайт, 2019. - 303 с. URL: <https://urait.ru/bcode/433247> (дата звернення: 20.02.2020)
- 3.Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : Підручник. – Суми : ВТД —Університетська книга, 2010. – 334 с.
- 4.Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.

Шкрабак В.Я., викладач-методист
Державний вищий навчальний заклад
«Бердичівський коледж промисловості, економіки та права»

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ – ОДИН З ОСНОВНИХ КРИТЕРІЇВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Продуктивність праці – один з основних критеріїв конкурентоспроможності підприємства. В Україні рівень продуктивності праці є значно нижчим, ніж у розвинених країнах світу. Така ситуація пояснюється ресурсною моделлю економіки, коли в експорті країни ресурси переважають над готовою продукцією. Використання застарілого обладнання на багатьох промислових підприємствах не дає змоги їм розвиватися й, відповідно, підвищувати продуктивність праці. Молоді та перспективні працівники не бажають працювати на застарілому обладнанні за малу зарплатню й віддають перевагу професіям у сфері послуг і торгівлі. Технічні професії користуються меншим попитом, ніж гуманітарні, що зумовлює брак фахівців та робітників на промислових підприємствах. Через низький рівень оплати праці Україна вже давно є джерелом постачання висококваліфікованих кадрів для західних країн.

Для промислових підприємств зростання продуктивності праці має важливе економічне значення. Зменшити витрати на виробництво можливо, якщо підвищити технічний рівень виробництва, удосконалити управління організації виробництва та праці, збільшити обсяги виробництва.

Пошук оптимальних шляхів збільшення продуктивності праці є однією з актуальних і складних завдань на сьогоднішній день.

Важливим елементом росту і розвитку будь-якого виробництва є його персонал - людина та її прагнення до праці. Згідно з класичним визначенням персонал будь-якого підприємства являє собою сукупність фізичних, інтелектуальних здібностей людини, набутих знань та досвіду, які вона використовує у процесі виробництва, її здатність до праці.

Результативність праці, вказує на спроможність робітників виготовляти за одиницю часу якусь певну кількість товару називається продуктивністю праці, тобто плідністю.

На підвищення продуктивності праці впливають певні фактори, що визначають її рівень. За характером впливу вони поділяються на: організаційні, соціальні, економічні, технологічні, технічні фактори. Розглядаючи вищевказані фактори хотілося б зазначити їх практичне застосування на прикладі одного з передових текстильних підприємств України - ПрАТ «Бердичівська фабрика одягу».

До організаційних факторів, зазвичай, відносять регулювання чисельності і структури персоналу, раціональне розділення праці між групами працюючих, поліпшення санітарно-гігієнічних умов праці, навчання та заохочення робітників.

Технічні фактори включають у себе: придбання нового обладнання, оренда додаткових приміщень, автоматизація виробництва, збільшення потужності машин, створення принципово нових технологій, підвищення енергоозброєності праці, зниження матеріаломісткості продукції і економія матеріальних ресурсів, освоєння нових джерел енергії. Доцільність їх проведення визначається шляхом розрахунку чистого прибутку, отриманому завдяки цим заходам. Для прикладу, на ПрАТ «Бердичівська фабрика одягу», згідно європейських стандартів, використовується найновіше обладнання. Новітні технології пошиття та належні умови праці забезпечують підприємству одну із лідерських позицій у галузі текстильного виробництва України.

Серед соціально-економічних факторів, що дають поштовх зростанню продуктивності праці, доцільно віднести: покращення результатів праці, матеріальне та моральне стимулювання робітника, покращення рівня кваліфікації робітників, трудова дисципліна працівників, підвищення кваліфікації та освіта.

Серед факторів виробничого процесу, які впливають на людину, її здоров'я та працездатність виступають умови праці, зокрема: дотримання санітарно-гігієнічних умов, психофізіологічних (нормальна величина навантажень та темп роботи, зручна робоча поза, відсутність емоційної напруги), естетичних (спокійне колірне оформлення інтер'єрів і робочих місць, озеленення прилеглих територій). Робочі місця ПрАТ «Бердичівська фабрика одягу» оснащені відповідно до етапів технологічного процесу. В цехах застосовується природне і загальне освітлення, а також кожне робоче місце має штучне освітлення. В приміщеннях, де працюють бригади встановлені кондиціонери, що підтримують температурний режим.

Головним чинником підвищення продуктивності праці є засоби заохочення працівників. Саме методи заохочення, мотивації та штрафування працівників, є основними чинниками збільшення продуктивності праці. На підприємствах застосовуються різні системи преміювання за ріст продуктивності праці, економію сировини, матеріалів, якість виконаних робіт. Принцип дії систем преміювання засновано на співставленні норм продуктивності праці, витрат сировини, матеріалів з практичними результатами праці робітників.

Поряд із винагородою стимули мають включати в себе і застережні заходи, націлені на те, щоб не допустити такої поведінки працівника, яка могла б бути шкідливою для організації виробництва. Це – штрафні санкції у випадку поганого виконання роботи, зниження соціального статусу. Застосування таких антистимулів працівник остерігається, намагаючись їх уникнути. Тому мотивація ґрунтується на тому, що будь-які дії робітника на підприємстві будуть мати для нього позитивні, негативні або нейтральні наслідки, в залежності від того, як виконано роботу. На ПрАТ «Бердичівська фабрика одягу» розроблена щосекундна тарифна сітка, система преміювання і штрафних санкцій, система доплат и надбавок до заробітної плати, що прописана в Колективному договорі. А також розроблена система оцінки якості робіт при розрахунку заробітної плати. Вона призначена для встановлення заробітної плати працівникам однакової кваліфікації, що мають різні показники якості роботи. Фактори, по яких оцінюються працівники, можуть бути виробничими (виконання норм, рівень браку, використання робочого часу і т. д.) і особистісними (ініціативність, трудова і творча активність, прийняття на себе відповідальності за рішення на виробництві, уміння працювати в колективі і т. п.). Методи оцінки заслуг працівників різні – бальна оцінка, експертна оцінка, за результатами оцінки їхньої роботи в бригаді.

Стимулювання співробітників допоможе досягти поставлених цілей, та підвищити результативність роботи. Робітники сумлінно будуть виконувати свої обов'язки і всі їх дії будуть спрямовані на досягнення спільних цілей та інтересів підприємства.

Кадрова політика промислового підприємства має бути спрямована на активізацію мотивації працівників, професійне навчання і розвиток персоналу.

Від забезпеченості підприємства достатньою кількістю робітників необхідного рівня кваліфікації та досвіду залежить рівень продуктивної діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. Третє видання, випр. доп. / І. М. Бойчик, П. С. Харів., М. І. Холчан, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2010. – 328 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства / О.О. Гетьман, В.М Шаповал // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://pidruchniki.ws /15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_-_getman_oo
3. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств : Підручник. / Ф. В. Бандурка О. М. / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов. – К. : Либідь, 2010. – 230 с.

4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства. 2-ге видання. Навчальний посібник / В. І. Гринчуцький. – Видавництво "Центр навчальної літератури" : К., 2012. – 302 с.
5. Нікіфорова Л. О. Економіка та організація виробництва. Дистанційний курс / Л. О. Нікіфорова. О. О. Захараш // [Електронний ресурс] – режим доступу <http://vntu.edu.ua/index.php> – 2012.
6. Новий податковий кодекс України, 2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minfin.com.ua/taxes/-/koment_oz.html – Назва з екрана.

Шульжук В.П.

Спеціальність “Облік та оподаткування”, II курс,
Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП
Науковий керівник – викладач, Радзівіл С.Я.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Економіка – найважливіша сфера суспільних відносин, виробництва, розподілу, обміну і споживання результатів людської діяльності, а також їх ефективного використання. На сьогоднішній день в Україні великою проблемою є економічний стан суспільства.

Дана тематика є досить актуальною, адже саме від рівня економіки України залежить її соціально-економічне майбутнє.

На даному етапі економіка України потребує уваги. Неодноразово доводиться чути про необхідність підвищити зарплати та пенсії, суттєво збільшити кількість робочих місць, покращити умови для малозабезпечених громадян та ін. Постає питання за рахунок чого? Саме тому порушуються завдання: щодо оптимізації цін і тарифів, зборів і податків, зміни пенсійного віку тощо.

Обсяг іноземних інвестицій – недостатній для України. «В нас недостатньо іноземних інвестицій. Тому ми не можемо відповісти на запит суспільства і платити високі пенсії, зарплати», – коментує економічний експерт Сергій Фурса [3]. Залучення саме довгострокових іноземних інвестицій, а також активізація діяльності з їх «просування» протягом майже усіх років незалежності України було одним із пріоритетних завдань її економічної політики. Західні інвестори з обережністю ставляться до питань інвестування в галузі.

Одна з головних проблем України — те, що люди тримають гроші під матрацом замість того, щоб вкладати їх у економіку. Також негативний вплив на рівень економіки має еміграція людей. На це їх штовхає низький рівень доходу на Батьківщині через кризу і прагнення забезпечити краще майбутнє для своєї сім'ї. За минулі півроку бажаючих жити і працювати в Україні стало більше, проте велика частина залишається за кордоном. Ще півроку тому маленькі зарплати були на п'ятому місці рейтингу, але інфляція і зростання цін призвели до того, що матеріальний чинник стає одним із значущих в ухваленні рішення про еміграцію. Двоє з п'яти їдуть за кордон тому, що там можна більше заробляти. Не на останньому місці потреба в безпеці: 40% співробітників не відчують себе захищеними. Ще третина не можуть професійно самореалізуватися. А один із семи впевнений, що за кордоном легше почати власний бізнес. Причини еміграції людей вказані на рис. 1[1]

Для вирішення цих проблем пропоную такі заходи :

1) Побудова юрисдикції, яка забезпечить сприятливий, інвестиційний клімат та умови ведення бізнесу.

2) Належний рівень захисту прав бізнесу в судах. Схема, за якої власники та менеджмент підприємств змушують частину чи й майже усіх співробітників реєструватися як фізична особа-підприємець і потім укладати угоди про нібито надання компанії послуг (насправді ж виконуючи функції найманих працівників), в Україні доволі поширена. Річ у тім, що такий варіант трудових відносин дозволяє компаніям, які укладають цивільно-правові угоди із ФОПами, суттєво зменшувати свої податкові зобов'язання. Адже в такому разі бізнес звільняється від сплати 22% єдиного соціального внеску із фонду заробітної плати працівників. Заощаджують і оформлені таким чином співробітники.

Отже, узагальнюючи матеріал, ми виділили такі моменти. Загально державні економічні проблеми та пропонуємо методи їх подолання.

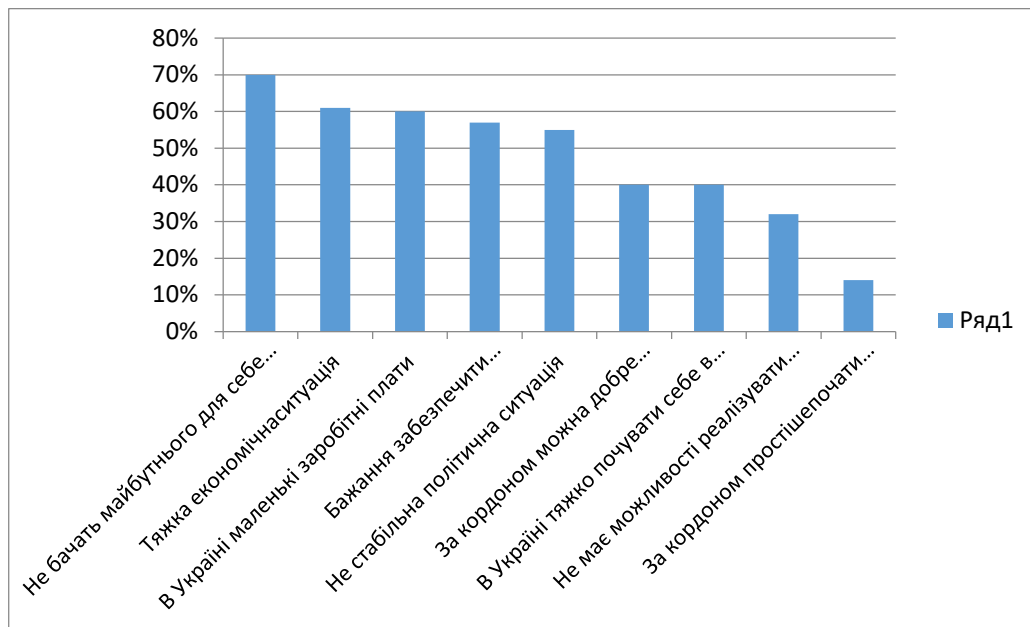

Рис. 1. Головні причини еміграції людей

Перша проблема - низький рівень іноземних інвестицій. Шляхом її подолання є гарантії прав власності та правового захисту інвестицій (після 2014 року ситуація покращилася, але все одно є над чим працювати).

Друга – низька норма внутрішніх заощаджень. У нас вважають за краще спожити якомога більше сьогодні, а не відкладати кошти на майбутнє, а те, що не вдається спожити, деякі підприємці намагаються вивести на закордонні рахунки, тому що є сумніви в стабільності політичної і юридичної системи, в ефективному захисту прав власності. Тому і внутрішні інвестиції теж обмежені. Отже, необхідно, щоб активна грошова маса перебувала в обігу в Україні.

Третє – дефіцит зовнішніх і внутрішніх інвестицій разом з невпевненістю в ефективному захисті прав власності не дозволяє підприємцям будувати довгострокові плани і формувати довгі виробничі ланцюжки. Одним з методів вирішення цього питання є формування сприятливого мікро клімату для залучення інвестицій.

Четверте – низька диверсифікація економіки і переважна підтримка великого бізнесу призводить до зростання економіки за рахунок концентрації виробництва, а не за рахунок конкуренції великої кількості виробників. Таке зростання створює передумови для інфляції. Вона, у свою чергу, стримує іноземні та внутрішні інвестиції. Вирішенням даної проблеми є стимулювання виробництва.

П'яте – низька продуктивність праці, в тому числі з-за того, що частка використання в промисловості сучасних технологій невелика. Для усунення цієї проблеми можна за допомогою збільшення продуктивності праці, використання інвестицій.

Шосте – структура нашої економіки, яка повинна являти собою щось більш різноманітне. Для поліпшення цієї проблеми можна запропонувати вдосконалення структури економіки України.

Отже, дослідивши проблеми економіки, можна дійти висновку, що для поліпшення економічного стану України потрібно чимало змін. Незважаючи на усі труднощі, наша держава має великий потенціал. Саме завдяки налагодженню соціально-економічному розвитку можна покращити економічні відносини країни в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чому українці виїжджають за кордон, – Інфографіка 23.11.2015 [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://ipress.ua/news/chomu_ukrainsi_vyizhdzhayut_za_kordon_infografika_146097.html

2. Три економічні проблеми України та шляхи їх вирішення 06.12.2018 [Електронний ресурс]. – <https://uainfo.org/blognews/1544108796-tri-ekonomichni-problemi-ukrayini-ta-shlyah-yih-virishennya.html>
3. Фурса назвав три головні проблеми, які стримують інвестування в Україні 28.01.2019 [Електронний ресурс]. – https://zik.ua/news/2019/01/28/fursa_nazvav_try_golovni_problemy_yaki_strymuyut_investuvannya_a_v_ukrainu_1497563
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик . – 2-ге вид., випр. і доп. – К.:Знання,2007. –527с.

Бухгалтерський облік і оподаткування

Барабаш В.І., економічне відділення,
спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА, ВІДМІННОГО ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В УКРАЇНІ

В умовах децентралізації, яка відбувається в Україні, важливим завданням держави є забезпечення органів місцевого самоврядування достатньою кількістю фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення виконання завдань економічного, соціального та екологічного характеру. Одним з важливих джерел фінансових ресурсів місцевих органів влади є місцеві податки та збори, які у розвинених країнах світу складають значну частину надходжень відповідних адміністративно-територіальних одиниць. В Україні місцеві податки та збори не виконують належним чином не тільки фіскальної, але й соціальної та еколого-економічної функцій. Саме тому вважаємо, що така тема є актуальною та потребує подальшого вивчення.

Податок на нерухоме майно – один із найбільш значущих джерел наповнення місцевих бюджетів, який є одним із видів податку на майно (поруч із транспортним податком та платою за землю).

Порядок справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки регулюється Розділом XII, зокрема статтею 266. Разом із тим, враховуючи рівень справляння податку – місцевий, істотний вплив на справляння цього податку здійснюють органи місцевого самоврядування, встановлюючи ставки податку та пільги з його сплати.

Згідно із законодавством об'єктом оподаткування є об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх частки, базою оподаткування – загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток [1].

База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. База оподаткування об'єкта/об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи платника податку, зменшується:

- для квартири (квартир) незалежно від їх кількості – на 60 м² ;
- для житлового будинку (будинків) незалежно від їх кількості – на 120 м² ;
- для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 м² [1].

Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 м² бази оподаткування.

Слід зазначити, що з 01.01.2016 р. запроваджено додатковий податок у 25 тис. грн для квартир, площа яких перевищує 300 м² та будинків у понад 500 м².

Податкове повідомлення-рішення про сплату фізичними особами податку надсилаються (вручаються) платнику податку контролюючим органом за місцем його податкової адреси (місцем реєстрації) до 1 липня року, що настає за базовим податковим (звітним) періодом (роком) Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцезнаходженням об'єкта оподаткування податкову декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. У разі, якщо контролюючий орган не надіслав (не вручив)

податкове повідомлення-рішення до 1 липня, фізичні особи звільняються від відповідальності за несвоєчасну сплату податкового зобов'язання.

Надходження місцевих податків та зборів до доходної частини місцевих бюджетів щорічно збільшуються, що наведено на рисунку 1.

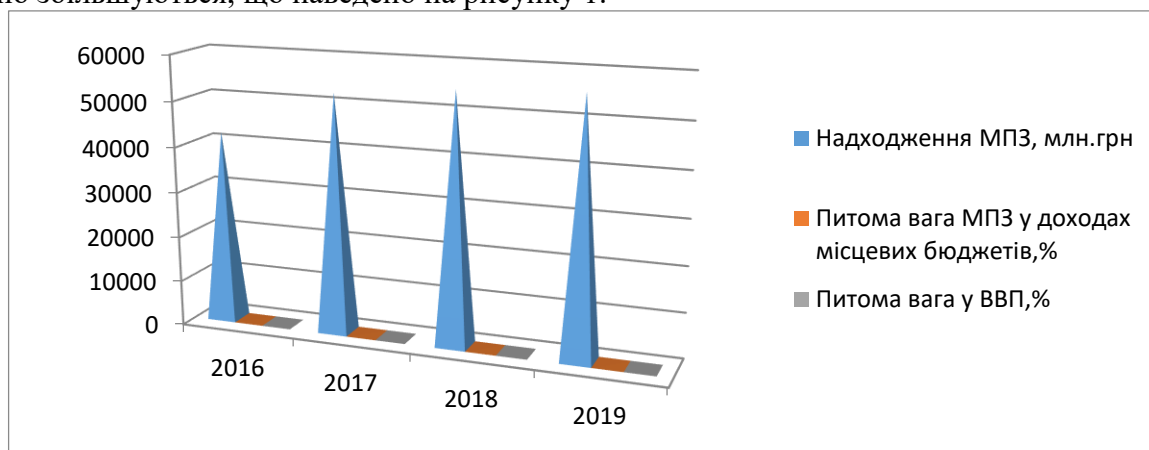

Рис. 1. Динаміка надходжень місцевих податків та зборів та їх питомої ваги у доходах місцевих бюджетів та ВВП України, 2016-2019рр.

Дані рисунка 1 свідчать про позитивну динаміку відносно надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів України, особливе збільшення спостерігається у 2019 р. порівняно з 2016 р. Це обумовлено: суттєвим збільшенням надходжень податку на майно; зміненням критеріїв спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності; збільшенням кількості платників єдиного податку, а саме фізичних осіб [2].

Однак розвиток системи майнового оподаткування гальмується незавершеністю процесу повної інвентаризації об'єктів оподаткування та проведення їх грошової оцінки. Ще й досі не запропоновано альтернативи складному, обтяжливому механізму стягнення податку на нерухомість, який полягає у поданні до органів Державної фіскальної служби декларацій про майновий стан та доходи, наданні протягом року відомостей про зменшення бази оподаткування (зокрема про народження дітей, одруження). Даний підхід оподаткування площі нерухомого майна не враховує ступінь його фізичного зносу, що порушує принципи справедливості та економічної обґрунтованості оподаткування. З огляду на це вважаємо цілком слушними пропозиції А. Дулько щодо відходу від практики оподаткування площі нерухомого майна та переходу до оподаткування його вартості [3]. Обов'язковою умовою реалізації такого переходу повинно стати впорядкування інформаційної бази щодо наявності та вартості об'єктів нерухомого майна, а також представлення та оновлення такої інформації у відкритому доступі. Податок на нерухомість щодо житла повинен враховувати, з одного боку, рівень суспільно необхідної якості житла як блага (наприклад, через норму займаної площі), а з іншого – забезпечувати перерозподіл доходу (в тому числі ренти за місцезнаходженням).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Податковий кодекс України, затверджений верховною радою України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Виконання Державного бюджету України/2016-2019/ Річний звіт/ [Електронний ресурс]/ Державна казначейська служба України. - Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=185635>
3. Дулько А. Становлення і розвиток оподаткування нерухомого майна в Україні: автореф. дис.канд. екон. наук. Київ, 2017. 20 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

В нинішніх умовах питання обліку витрат є надзвичайно важливим для всіх суб'єктів господарювання і для держави в цілому. Ця тема є актуальною тому, що величина витрат прямо впливає на формування прибутку і представляє собою головний резерв підвищення його на підприємства. А тому залежно від системи обліку витрати можуть мати як доцільний, так і недоцільний характер. Сучасні вимоги системи управління вимагають єдиного найбільш ефективного підходу до вибору методу обліку витрат. Проблеми обліку витрат полягають у серйозних змінах, пов'язаних із розширенням кола облікових об'єктів, наданням гнучкості у використанні існуючих і розробці нових методик обліку, зміною місця бухгалтера в управлінні господарськими процесами [1].

Питання обліку витрат досліджувалося як зарубіжними так і вітчизняними вченими. Найбільш вагомими є праці наступних вчених: Гаврилишин Н.М., Іщенко Я.П., Матюха М.М., Підгірна А.Л., Ткачова А.І.

Для обліку витрат важливе місце займає їх класифікація.

Витрати підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції та відповідно для ціноутворення. Велике значення класифікації витрат в управлінні ними і, перш за все, при здійсненні калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління і за різними об'єктами (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Класифікація витрат	
Класифікаційна ознака	Група витрат
По відношенню до виробничого процесу	основні
	накладні
По відношенню до обсягів виробництва	умовно-постійні
	умовно-змінні
За єдністю складу	одноеlementні
	комплексні
За способом віднесення на собівартість	прямі
	непрямі
За доцільністю	продуктивні
	непродуктивні
За календарним періодом	поточні
	одноразові
За видами витрат	за економічними елементами
	за статтями калькуляції
За видами діяльності	операційної діяльності
	фінансової діяльності
	інвестиційної діяльності

На побудову об'єктів обліку витрат значний вплив мають організаційна структура підприємства та організація управління [3].

Однак головною практичною проблемою для підприємств є віднесення витрат до фінансових та інвестиційних. Відповідно до НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення[4]. До звичайної діяльності належить реалізація оборотних активів, виробництво і реалізація продукції, виконання певних

робіт та надання послуг. Звичайна діяльність поділяється на операційну та іншу діяльність. До іншої діяльності належить фінансова та інвестиційна.

Так, операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [4].

Під інвестиційною діяльністю розуміють придбання і реалізація частини необоротних активів та фінансових інвестицій, що не є еквівалентами грошових коштів.

До фінансових належать операції, в результаті здійснення яких відбувається зміна в складі та розмірі власного капіталу а також позик підприємства (сюди слід віднести одержані відсотки, дивіденди, залучення позикових коштів та сплату відсотків по них). Однак виникають труднощі при віднесенні витрат на рахунки відповідно до видів діяльності.

Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій у складі рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» є такі субрахунки як 941 «Витрати на дослідження та розробки» та 944 «Сумнівні та безнадійні борги», які є досить сумнівними в результаті проведення не безпосередньо самої операційної діяльності, а за операціями [2].

На нашу думку не зрозумілим є порядок формування резерву сумнівних боргів, які виникають під час реалізації готової продукції підприємством по рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Створення такого резерву також може буде спричинене в результаті реалізації фінансових інвестицій. При цьому їх собівартість реалізації відображають по рахунку 97 «Інші витрати». Таким чином логічним віднесення рахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» окремим субрахунком до рахунку 95 «Фінансові витрати» (перейменувати субрахунок 952 «Сумнівні та безнадійні борги від фінансової діяльності»), без вилучення його з рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Таким чином, в рахунку 95 «Фінансові витрати» необхідно внести новий субрахунок 952 «Сумнівні та безнадійні борги від фінансової діяльності», а існуючий 952 «Інші фінансові витрати» перенести в субрахунок 953, що буде заключним.

Окремим питанням, що заслуговує на увагу, є створення нематеріального активу власними силами. Даний процес є формою капітального інвестування, тобто безпосередньо не пов'язано з операційною чи основною діяльністю. Окреслений процес пов'язаний з інвестиційною діяльністю, що забезпечує її виконання.

Так як субрахунок 941 «Витрати на дослідження і розробки» відображає інформацію переважно по витратах інвестиційної діяльності, то було б логічним перенести інформацію з даного субрахунку на субрахунок 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій» та перейменувати його на 971 «Інші інвестиційні витрати», оскільки для обліку інформації про інвестиції існує рахунок 96 «Витрати від участі в капіталі».

Окрім цього слід приділити особливу увагу собівартості необоротних активів. На нашу думку її слід відносити на субрахунок 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» попередньо перейменувавши його на «Собівартість реалізованих необоротних активів та виробничих запасів». Субрахунок 902 «Собівартість реалізованих товарів» залишити суцільно для підприємств торгівлі.

Таким чином використання вказаних пропозицій дасть змогу більш точно відобразити інформацію про витрати підприємства в обліку, що сприятиме вчасному прийняттю управлінських рішень на всіх рівнях управління.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гаврилишин Н.М. Проблеми обліку витрат в Україні та напрямки його удосконалення / Н.М. Гаврилишин, А.Л. Підгірна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/7_88482.doc.htm
2. Матюха М.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства / М.М. Матюха, А. І. Ткачова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
3. Іщенко Я.П. Об'єкти обліку витрат в системі управлінського обліку / Я.П. Іщенко, О.М. Зотько // Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах

глобалізації економіки: збірник наукових праць молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів / відп. ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010. – С.310-314.

4. НПС(БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» №73 від 07.02.2013р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Гончарук А.А.,
Спеціальність «Облік та оподаткування», III курс,
Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
Науковий керівник – викладач, Тичук Т.О.

ВПЛИВ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА НА СПЛАТУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Позитивним результатом фінансової діяльності підприємства є отримання прибутку, який є основним джерелом для його фінансового розвитку. Існують різні способи збільшення прибутку, наприклад : підприємство може збільшити ціну на свою продукцію або послуги, розрекламувати свою продукцію, або краще зменшити свої витрати. Витрати виникають під час діяльності підприємства, його виробничого процесу, оскільки витратами є спожитими виробничими факторами (матеріальними, трудовими і фінансовими), необхідними для здійснення підприємницької діяльності направленої на отримання економічної вигоди. Витрати на підприємстві бувають різні, наприклад: на виробництво, на оплату праці, на оплату комунальних послуг, матеріальні витрати.

Під кінець звітного періоду кожне підприємство складає форму 2 «Звіт про фінансовий результат» в якому вказується позитивний результат отримало підприємство (прибуток), чи негативний результат (збиток). У випадку коли в підприємства виникає прибуток, тобто доходи одержані підприємством переважають витрати здійсненні під час його діяльності, підприємство повинно сплатити в державний бюджет податок на прибуток, який нараховується на суму перевищення доходів над витратами. Об'єктом обкладення податком на прибуток є фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінзвітності підприємства за правилами бухгалтерії та відкоригований на різниці, передбачені ПК [1]. В основному податок на прибуток сплачується в розмірі 18%, це його основна ставка [2].

Провівши дослідження зміни обсягу сум сплати податку на прибуток за період з 2015 по 2018 роки, на підставі документу «Звіт про виконання бюджету», [3,4,5,6] можна дійти висновку, що в 2018 році порівняно з 2017 роком збільшився на 48 539 885 077,14 грн (187 490 434 615,73 – 138 950 549 538, 59). Дану тенденцію збільшення сплачених сум можна відслідкувати починаючи з 2015 року, це можна побачити на графіку(1).

Графік 1 «Суми податку на прибуток сплачені до загальнодержавного бюджету», джерелом створення графіка є «Звіт про виконання бюджету» [3,4,5,6].

Не зважаючи на таку тенденцію, на даний момент Україні поширено ухилення від сплати податків великими підприємствами, штучного зменшення результатів свого прибутку за рахунок штучного збільшення витрат .

За даними офіційної статистики Офісу Генерального прокурора у 2019 році було зареєстровано 1287 кримінальних проваджень за ухилення від сплати податків. При цьому приріст був більш-менш рівним протягом усього року. Дану статистику можна наглядно роздивитися на рис.1.

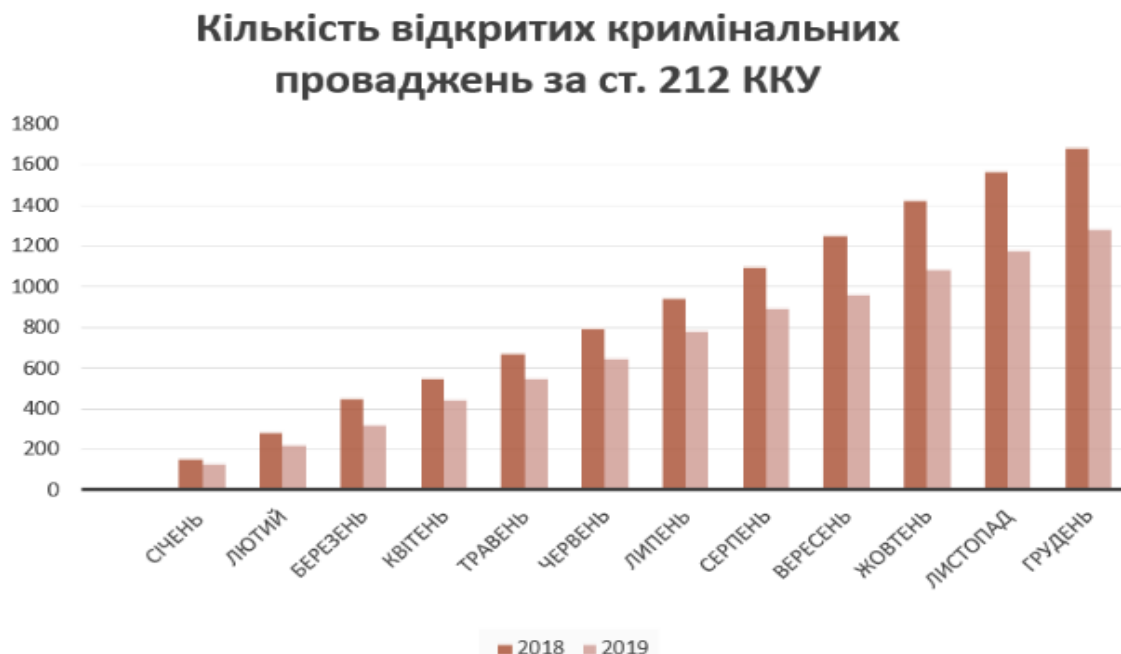

Рис.1. Кількість відкритих кримінальних проваджень за 2019 рік [7]

Виходячи з всього вище перерахованого можна зробити висновок, що незважаючи на приріст суми сплати податку на прибуток до бюджету, також і збільшується кількість підприємців, які хочуть «зменшити» свій прибуток для того, щоб не сплачувати велику суму податку на прибуток до бюджету. Для того, щоб зменшити свій прибуток підприємствам потрібно збільшити свої витрати, але інколи підприємства вдаються навіть до підробки документів та сум в них для зменшення суми податку. Є декілька способів якими зазвичай користуються ці підприємства для підробки документів, наприклад: підчистка – знищення частини тексту; дописка – додавання тексту; також інколи підробляють в правильно заповненому документі арифметичні суми або також мати безтоварні документи, тобто ті документи, якими оформляється надходження запасів чи товарів, які в дійсності не надходили. В будь-якому випадку це є негативна і незаконна діяльність підприємства, яка все рівно розкриється під час проведення ревізії на підприємстві, оскільки високо кваліфіковані інспектори зможуть під час перевірки без проблем викрити такі порушення.

Незважаючи на те, що є випадки коли підприємство спеціально намагається уникнути сплати податків, усім фізичним особам потрібно розуміти, що сплачуючи податки ми допомагаємо державі розвиватися і здійснювати свої функції.

Мої пропозиції, для вирішення даної ситуації, це: По-перше, збільшити рівень відповідальності за несплату податків; по-друге, зробити перевірки на підприємстві більш частішими. Також в мене є певна ідея створення єдиної комп'ютерної бази для всіх платників податків, яка являє собою оформлення всіх документів, платіжних доручень, накладних, чеків і тд., з використанням чипів на кожному документі, які одразу будуть відображати здійснені операції в системі обліку, що звільнить нас від тіньових операцій і безтоварних документів

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Баланс бібліотека 2008 – 2020 р. Концепція: компанія «Баланс»
2. Режим доступу : <https://balance.ua/news/post/kak-buxgalterskie-doxody-i-rasxody-uchastvuyut-v-raschete-nalogu-na-pribil>
3. Державна фіскальна служба України Податковий кодекс. Розділ III. Податок на прибуток

4. Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/spisok3/>
5. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2015 рік
6. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2015-rik>
7. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2016 рік
8. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2016-rik>
9. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2017 рік
10. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2017-rik>
11. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік
12. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>
13. Статистика кримінальних проваджень з податків
14. Режим доступу: <http://kmp.ua/uk/analytics/infoletters/statistics-of-criminal-proceedings-on-taxes-for-2019/>

Динько А.К., відділення економіки, логістики та інформаційних систем
спеціальність «Облік і оподаткування», II курс,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
Науковий керівник - Федоренко Л.В.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

Кожний з нас хоче досягти успіху у житті та бути заможною людиною. Для досягнення успіху часто не вистачає фінансової грамотності. Зростання матеріальних статків у значній мірі залежить від того, на скільки розумно людина використовує ресурси та розпоряджається грошима. Засвоїти основні поняття та зрозуміти принципи управління фінансами зовсім не складно, наші економічні статті допоможуть вам швидко зорієнтуватися у складному світі фінансів.

Фінансово грамотні люди добре розуміють основні економічні поняття та принципи управління фінансами. Вони більш захищені від фінансових ризиків та непередбачуваних ситуацій.

Якщо ви прагнете досягти успіху, вам варто витратити трохи часу, щоб отримати потрібні економічні знання та почати застосовувати їх на практиці. Щоб успішно займатися бізнесом та управляти власними фінансами, людині достатньо добре розбиратися у таких економічних поняттях:

- гроші, капітал, фінанси, їх особливості та основні принципи використання;
- види банківських продуктів, їх юридичні аспекти;
- основи податкового законодавства;
- способи накопичення капіталу та інвестування;
- фінансова безпека, страхування;
- значення фінансової грамотності.

Від фінансової грамотності населення залежить не тільки добробут домогосподарств, але й економічний успіх країни. Та в першу чергу фінансова грамотність потрібна кожній людині щоб ефективно користуватися грошима й швидко досягати нових рівнів матеріального добробуту. Знання основ економіки та фінансів допоможе вам у вирішенні таких задач:

- планування сімейного бюджету, грамотне управління витратами;
- заощадження, накопичення капіталу, інвестування;
- грамотне управління власними ресурсами, створення джерел пасивного доходу;
- правильний вибір джерел фінансування, кредитів;
- розумне користування банківськими послугами;
- забезпечення достойної пенсії на старість;
- забезпечення майбутнього для дітей.

Фінансова грамотність допомагає приймати розумні рішення, уникати прикрих помилок та багатіти[1].

Щоб стати фінансово грамотною людиною не обов'язково вступати до ВНЗ, але й простого вміння рахувати гроші та відкладати з кожної зарплати теж не достатньо. Необхідні знання можна отримати самостійно, пройшовши кілька онлайн курсів, чи самостійно вчитися, читаючи книги відомих фінансистів. Найпростіший спосіб поступово розібратися з тонкощами світу фінансів – періодично читати статті та слідкувати за новинами на тематичних сайтах. Їх перевага – завжди можна знайти актуальну інформацію.

У сучасному світі важливо орієнтуватися у видах банківських послуг та продуктів, принципах нарахування відсотків за кредитами та депозитами. Щоб заощадити гроші при отриманні кредиту, важливо порівнювати умови кредитування, користуватися кредитними калькуляторами. Отримати дохід від власного капіталу, поклавши гроші на депозит, допоможе правильна оцінка надійності банку. Для прибуткових інвестицій важливо навчитися враховувати вартість грошей у часі, загальну економічну ситуацію в країні та в світі.

Багато людей вважають, що вони й так все знають, бо добре вміють рахувати гроші, й нічому більше вчитися не хочуть. Фінансово неграмотних людей можна розпізнати за такими рисами:

- постійно живуть у борг;
- зловживають кредитами;
- потрапляють у боргову яму;
- беруть участь у фінансових пірамідах;
- не контролюють витрату грошей[4].

Найчастіше такі люди тратять все зароблене до копійки, тому що гроші для них тільки засіб для споживання. Неправильне відношення до грошей призводить до постійних боргів та бідності.

Матеріальний добробут завжди починається з заощадження. Капітал дає людині фінансову свободу та відкриває нові можливості.

Дебетові банківські картки 2019 Банківська картка для дитини. Кредитна картка – порівняння та онлайн заявка.

Спочатку накопичення певної суми здається складною задачею, бо заощаджувати не легко через необхідність у чомусь собі відказувати.

З часом відкладати певну суму стає звичкою, а збільшення капіталу навіть перетворюється на азартну гру. Щоб швидше покращити ситуацію з вашими фінансами почніть з наступного:

Гроші люблять не тільки спокій, а ще й точний підрахунок. Важливо наперед планувати витрати й акуратно дотримуватися спланованого бюджету. Кожна людина, яка самостійно досягла успіху, ніколи не витрачає грошей безконтрольно, навіть коли їх вдосталь, бо знає їх справжню ціну. Тому починати шлях до успіху варто зі створення продуманого бюджету та планування витрат.

1. Проаналізуйте ваші щомісячні витрати, щоб зрозуміти, куди діваються гроші й чому їх завжди не вистачає. Порахуйте мінімально необхідні витрати на місяць, виділіть деяку суму на непередбачувані витрати.

2. Відмовтесь від кредитів, краще заплануйте найбільш бажані покупки наперед, як винагороду за заощадження, так вони обійдуться вам набагато дешевше.

3. Візьміть за правило відкладати щонайменше 15 % від доходу, незалежно від його розміру. При невеликій зарплаті це навіть важливіше, бо дає змогу швидше припинити жити у борг та інвестувати гроші для отримання доходу.

4. Якщо у вас занадто малі доходи, подумайте над способами заощадити, ми приготували для вас 125 простих способів економії, деякі з них можуть бути корисними для вас.

5. Спробуйте знайти додаткову роботу, або нові знання, які допоможуть заробляти більше. Так, це нелегко – працювати на двох роботах, але варто трохи потерпіти, якщо у майбутньому ви хочете отримати повну економічну свободу.

Суворий контроль за витратами – відмінна риса добрих фінансистів.

Щоб виховати у собі таку корисну звичку візьміть за правило щоденно слідкувати за витратами та дотримуватись запланованих лімітів. Для цього корисно встановити щоденний ліміт на кредитну картку, чи використовувати спеціальні програми для смартфонів.

Все, що дає можливість отримувати прибуток чи призводить до економії, відноситься до активів.

Наприклад, ваші активи – це практичні навички та корисні знання, які дають змогу заробляти більше грошей. До фінансових активів відносяться інвестиції, які приносять пасивний прибуток – нерухомість для здачі в оренду, депозити, акції, земельні ділянки, які ростуть у ціні. Не варто вчитися всьому підряд, тому що час – це найдорожчий ваш актив. Витрачайте час тільки на придбання цінних для досягнення конкретної цілі знань.

Все, що збільшує ваші витрати, не працює на майбутній прибуток – відноситься до пасивів.

Наприклад, надмірні квадратні метри офісної чи житлової площі, від яких немає практичної користі, та за які потрібно дорого платити. Не ефективні робітники, низька кваліфікація працівників, занадто дорогі послуги чи сервіс VIP-класу. Товари та техніка поганої якості, які часто виходять зі строю, потребують заміни чи ремонту[2].

Отримувати пасивний прибуток можливо, вкладаючи гроші в активи. Капіталом можуть бути власні заощадження, або результати вашої праці. І в тому і в іншому випадку основа для створення капіталу це витрачений час. Саме час має найбільшу цінність та дає змогу створювати активи для пасивного доходу. Способи використання грошей для отримання прибутку:

- банківські депозити;
- акції;
- облігації;
- інвестиційні фонди;
- комерційна нерухомість;
- P2P кредитування;
- інвестиції у власну справу;
- гонорари за книги, статті, програми, проекти.

Важливо якомога раніше оволодіти фінансовою грамотністю щоб краще розуміти, ефективно контролювати гроші, забезпечити поступове зростання власних матеріальних статків. Ми переконані, що фінансові знання відносяться до найкорисніших у житті[3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. <https://financer.com/ua/finansova-gramotnist/>
2. Овчарик З. Д. Актуальність введення і продовження терміну стягнення військового збору та його облік /З. Д. Овчарик // Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». ЛНТУ. Випуск 11(41). – Ч.3. – Луцьк, 2014. – 248-254 с.
3. Острівна Л. В. Проблемні аспекти нарахування та сплати військового збору /Л. В. Острівна // Збірник наукових праць. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Випуск 26. – Кіровоград: КНТУ, 2014. – 200-207 с.
4. Салига С.Я. Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія / С.Я. Салига, Т.О. Меліхова. — Запоріжжя: КПУ, 2011. — 224 с.

Ісик А.В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж».
Науковий керівник – викладач Лісовська Н.В.

НЕДОЛІКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИЦІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

В процесі становлення ринкових відносин належну увагу на кожному підприємстві слід приділити обліку його майна. Усі господарські операції, що відбуваються оформляють документально. Проте, у діяльності господарюючих суб'єктів відбуваються й невидимі процеси, що призводять до втрат товарно-матеріальних цінностей, які документально відобразити неможливо. Тоді облікові дані не відповідають дійсності.

Основними причинами виникнення розбіжностей може бути:

- природні втрати (природний убуток): усушка, утруска, розпорошення, розпивання, випаровування;
- втрати через суб'єктивні причини: пересортиця, нестача, крадіжка.

У відповідності зі ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1999 р. [1] для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства повинні проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

Інвентаризація основних засобів — один із найвідповідальніших етапів роботи інвентаризаційної комісії. Адже потрібно перевірити й документально підтвердити не лише фактичну наявність активів, а й стан кожного об'єкта, достовірність його оцінки, за якою його обліковують на балансі. Усе це потребує від фахівців підприємства досвіду та певних професійних навичок. Тим паче, що палітра необоротних активів на підприємстві може бути різноманітною: від нерухомості до звичайного канцелярського приладдя.

Методика інвентаризації — це сукупність способів і прийомів, що дають змогу забезпечити її організацію і раціональне проведення, при дотриманні всіх норм і вимог законодавства.

Серед науковців, що досліджували питання, пов'язані з інвентаризацією, можна виділити таких як Бутинець Ф.Ф., Базась М.Ф., Гливенко В.В., Деречин В.В., Загородній А.Г., Матюха М.М., Лень В.С., Ткаченко Н.М., Швець В.Г. та інші.

Нині процедуру інвентаризації регулює Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну України від 02.09.2014р. № 879 (далі — Положення про інвентаризацію) [2].

Принципи Положення про інвентаризацію дозволяють конкретизувати головні завдання інвентаризації основних засобів, зокрема, виявити:

- фактичну наявність основних засобів, зіставити її з даними бухгалтерського обліку й установити розходження (надлишки чи нестачі) або їх відсутність;
- об'єкти, не придатні до використання із будь-яких причин або не використовувані;
- основні засоби, які не відповідають критеріям визнання [2].

Отже, можна сказати, що актуальність теми визначається сьогодні тим, що завдяки проведенню інвентаризації отримується інформація для достовірного визначення реальних витрат на виробництво продукції, виконання робіт та надання послуг. Лише результати проведеної інвентаризації дозволяють виявити помилки при здійсненні подвійного відображення господарських операцій, окремих фактів господарського життя на бухгалтерських рахунках.

Методика організації і проведення інвентаризації, що застосовується на практиці, є недосконалою, не формує цілісного уявлення про інвентаризацію, призводить до її проведення з багатьма порушеннями. Під методикою розуміється конкретизація методу, доведення його до положення, алгоритму, чіткого опису способів проведення.

Тому в методологічному аспекті інвентаризацію слід розглядати як процес, що складається із сукупності стадій, які об'єднують впорядковані в часі і просторі взаємопов'язані процедури, виконання яких є необхідним і достатнім для досягнення мети інвентаризації.

Як відомо, неякісне проведення інвентаризацій не забезпечує попередження нестач та розкрадань. У результаті більше половини цінностей і коштів підприємств можуть приховуватися. У практиці зустрічалися випадки, коли замість двох і більше членів комісії (не рахуючи матеріально відповідальних осіб) інвентаризація проводилася тільки однією особою

або, навпаки, для інвентаризації формально призначається комісія у складі 6 - 8 чоловік, а фактично проводять її 1 - 2 члени комісії. Це сприяє приховуванню нестач, а іноді призводить до того, що окремі цінності записувалися в опис за даними книг або карток, зі слів матеріально відповідальних осіб, що сприяло припискам цінностей і прихованню нестач. Існують й інші випадки і способи приховування нестач. Наприклад, у процесі інвентаризації окремі матеріально відповідальні особи непомітно робили перестановку проінвентаризованих матеріальних цінностей у бік непроінвентаризованих. Для посилення контролю і попередження цих фактів приховування нестач і крадіжок цінностей інвентаризацію на об'єктах збереження варто проводити в порядку розташування цінностей на складі [3].

Суттєвим недоліком методики проведення інвентаризацій є те, що окремі члени робочих інвентаризаційних комісій не контролюють при інвентаризації наявність цінностей, необгрунтовано довіряють перерахування (перемірювання, зважування) їх самим матеріально відповідальним особам і записують дані із їх слів. Інколи завідувачі складів переконують недосвідчених членів комісії, щоб замість грошей, які вони обіцяють здати в касу як виторг, комісія включила в опис різні матеріальні цінності. У зв'язку із цим інвентаризаційні комісії зобов'язані перевіряти сутність і вірогідність звітів матеріально відповідальної особи, зіставляти їх дані із журналами обліку виданих доручень, здійснювати оперативне звіряння з місцевими постачальниками для контролю своєчасності і правильності оприбуткування матеріальних цінностей, що надходять на підприємство до проведення інвентаризації.

Мають місце також факти приховування нестач шляхом укладання в період з попередньої до початку наступної інвентаризації недостовірних актів на списання бою і псування цінностей. У результаті необгрунтовано списують цінності в кількостях, що перевищують їх надходження, або допускають повторне списання раніше списаних, але ще не знищених цінностей. Для розкриття таких фактів приховування нестач варто здійснювати прийоми контрольно-вибіркового порівняння з метою перевірки вірогідності руху цих цінностей у період між інвентаризаціями.

Головне завдання інвентаризації - отримання точних результатів.

Особливо актуальними є питання організації і методики проведення раптової інвентаризації цінностей на об'єктах, що пояснюється необхідністю посилення контролю за їх збереженням. Для цього необхідно при інвентаризації на невеликих за обсягом виробництвах здійснювати суцільну інвентаризацію цінностей на всіх об'єктах.

При збереженні цінностей у різних ізольованих приміщеннях у однієї матеріально відповідальної особи (бригади) інвентаризацію варто проводити послідовно за місцями збереження цінностей. Матеріальні цінності, що надійшли на склад під час інвентаризації, приймаються матеріально відповідальними особами в присутності членів інвентаризаційної комісії, заносяться до окремого опису й оприбутковуються за звітом після інвентаризації. З метою посилення контролю за правильністю внесення до опису матеріалів інвентаризаційна комісія зобов'язана здійснювати після закінчення інвентаризації контрольно-вибіркові перевірки інвентаризаційних описів. Такі перевірки спрямовані на встановлення негативних явищ (включення до опису матеріалів без їх фактичного перерахування, неправильне складання розрахунків при визначенні ваги вагомистких цінностей або включення до основного опису тих цінностей, що надійшли в період інвентаризації тощо). Інвентаризаційний опис має певне значення для річної фінансової звітності. Виявляється це в тому, що попередньо складений Баланс на підставі рахунків бухгалтерського обліку в обов'язковому порядку підлягає зіставленню з інвентаризаційним описом [3].

Інвентаризаційний опис є відображенням майна, зобов'язань і власного капіталу. Водночас він повинен виконувати три суттєвих завдання:

- письмово відображати наявність майна і зобов'язань підприємства на визначену дату, а також розширити функції поточного контролю;
- утворювати підставу для виведення залишків майна і зобов'язань підприємства на збірних рахунках, на якій формуються статті Балансу;
- сприяти розкриттю і коригуванню помилок обліку, а також усуненню недостатньої ретельності обліку і можливих недобросовісних дій працівників бухгалтерії [2].

Удосконалення методики повинне бути спрямовано також на оперативне виведення результатів інвентаризацій (звіряння і зіставлення фактичної наявності цінностей з даними бухгалтерського обліку). Узагальнення практики цієї ділянки інвентаризаційної роботи дає підставу для визначення таких методичних недоліків. У ряді випадків облікові дані "підганяються" під фактичні залишки цінностей, що вимагає порівняння облікових даних із такими даними порівнювальних відомостей і актів результатів цінностей. Шляхом зіставлення даних обліку з порівнювальними відомостями й актами результатів інвентаризації цінностей перевіряють правильність перенесення до порівнювальних відомостей або до актів результатів інвентаризації облікових даних про залишки цінностей на момент інвентаризації [3].

Практика показує, що діюча форма порівнювальної відомості для виведення результатів інвентаризації має недоліки, що знижує оперативність отримання кінцевих відомостей про інвентаризацію. У відомості відсутня можливість відобразити результати пересортиць, суму природного убутку й остаточні результати. З метою вдосконалення методики виведення результатів інвентаризацій доцільно доповнити діючі порівнювальні відомості з тим, щоб можна було в одному формулярі визначати попередні результати, зробити зарахування пересортиць і вивести остаточні результати. Відповідно це скоротить час на виведення результатів, поліпшить наочність відомостей, а також відображених у них результатів.

Таким чином, методика проведення інвентаризації повинна передбачати організацію, прийоми і способи перевірки фактичної наявності цінностей, стану розрахунків, має бути спрямована на якісне проведення інвентаризації, оперативність отримання її результатів, забезпечення вірогідності облікових даних, підвищення ефективності і дієвості в забезпеченні збереження майна. Уважаємо, що розроблені форми актів інвентаризації спрямовані на підвищення якості інвентаризацій активів та зобов'язань підприємства

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
3. Процес інвентаризації на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://advocat-cons.info/index.php?newsid=6118#.WMGU72DTqzs>.

Конончук Д.Є., економічне відділення
спеціальність "Економіка", II курс,
Житомирський агротехнічний коледж

Науковий керівник – викладач, спеціаліст вищої категорії Левченко О.Ф.

ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека України – це насамперед безпека економічних взаємовідносин вітчизняних суб'єктів господарювання, що характеризується результативністю їх діяльності. Разом з тим реалії сьогодення вказують на загострення протиріч у сфері економіки, які проявляються у зростанні недобросовісної конкуренції, корупції та хабарництва, шахрайстві, маніпулюванні фінансовими показниками тощо.

Економічна безпека підприємства – це захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності [3, с. 8]. Крім того, економічна безпека підприємства – найефективніше використання ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства.

Система економічної безпеки підприємства – це структурований комплекс стратегічних, тактичних та оперативних заходів, спрямованих на захищеність підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз та на формування унікальних здатностей протистояти їм в майбутньому.

Лише комплексний та системний підходи до організації економічної безпеки на підприємстві забезпечать найбільш повною мірою його надійний захист [3, с. 17].

Управління економічною безпекою підприємства - це неперервний процес отримання інформації про рівень безпеки та ймовірність виникнення та розвитку викликів, загроз і ризиків з подальшим напрацюванням адекватних до ситуації управлінських рішень.

Під обліково-аналітичним забезпеченням системи економічної безпеки підприємства слід розуміти процес збору, підготовки, реєстрації та обробки обліково-аналітичної інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, направлених на забезпечення захисту фінансових і економічних інтересів підприємств на всіх рівнях від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз. Отже, обліково-аналітичне забезпечення формується при тісній взаємодії підсистем бухгалтерського обліку й економічного аналізу [2].

Система обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки виступає частиною загальної інформаційної системи управління підприємством, або є інформаційною системою другого порядку, яка перетворює первинні дані на "продукт", призначений для задоволення потреб економічної безпеки (рис. 1).

Основними завданнями обліково-аналітичної підсистеми для забезпечення економічної безпеки підприємства є:

- облік господарських операцій за цільовими напрямками, через використання монетарних (на базі бухгалтерського обліку) та немонетарних показників (на базі стратегічного управлінського обліку);
- контроль за використанням ресурсного потенціалу підприємства, відображенням усіх господарських операцій на етапах планування та обліку, достовірністю аналітичних даних;
- аналіз діяльності підприємства за цільовими напрямками (в розрізі ознак часу і простору);
- формування аналітичних бюджетів як джерел акумулювання планової, облікової та аналітичної інформації.

Рис. 1. Місце обліково-аналітичної підсистеми в забезпеченні економічної безпеки підприємства [5]

Основні складові обліково-аналітичної системи підприємства при забезпеченні його безпеки представлені на рис. 2.

Рис. 2. Складові обліково-аналітичної системи підприємства при забезпеченні його безпеки [4]

Створення раціонального потоку обліково-аналітичної інформації в системі економічної безпеки підприємства спирається на певні принципи, серед яких основними є: виявлення інформаційних потреб і способів найбільш ефективного їхнього задоволення; об'єктивність відображення процесів фінансово-господарської діяльності; єдність інформації, що надходить з різних джерел; оперативність інформації; підвищення коефіцієнта її достовірності.

Узагальнюючи, можна ствердити, що обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства повинно бути спрямовано на:

- 1) своєчасне надання суб'єктам безпеки повної та об'єктивної інформації про поточний рівень економічної безпеки підприємства;
- 2) оперативне інформування про зміни рівня ключових показників діяльності підприємства, що може вказувати на виникнення та дію викликів, ризиків та загроз;
- 3) відстеження зміни ділових взаємозв'язків зі споживачами, посередниками, постачальниками, конкурентами, місцевими органами влади для характеристики зовнішнього середовища функціонування;
- 4) забезпечення внутрішнього контролю за господарськими процесами на підприємстві;
- 5) забезпечення секретності обліково-аналітичної інформації, яка має безпекове значення;
- 6) оперативне уточнення інформації за запитом суб'єктів безпеки;
- 7) участь в розробленні та реалізації захисних заходів у сфері економічної безпеки.

Система обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства повинна об'єднувати через інформаційні потоки підсистеми обліку, аудиту та

аналізу з метою найбільш повної характеристики фактичного рівня економічної безпеки, визначення причин зміни та можливі наслідки. Залучення обліковців, аудиторів та аналітиків до процесу забезпечення безпеки повинно сприяти удосконаленню системи економічної безпеки та більш гнучкій та адекватній реакції на зміни середовища функціонування, формуючи безпечне підґрунтя сталого розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антошкін В.К. Шляхи та принципи удосконалення фінансово-економічної безпеки підприємств на засадах системного підходу. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/103.pdf>
2. Гнилицька Л. Розвиток теоретичних основ бухгалтерського обліку в контексті інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/36678>
3. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / [Небава М. І., Міронова Ю.В.] Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.
4. Єршова Н.Ю. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/38847/1/Yershova_Udoskonalennia_oblikovo_2018.pdf
5. Штангрет А. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства. URL: <http://aphd.ua/publication-31>

Куделя Я.Р., економічне відділення,
спеціальність «Облік і оподаткування»
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач Талько Т.В.

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ефективність виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств залежить від управлінських рішень, які приймаються на різних рівнях управління. Правильність управлінського рішення в значній мірі залежить від інформаційного забезпечення керівників різних рівнів управління. В цьому процесі провідну роль займає управлінський облік. Організація та ведення управлінського обліку не є обов'язковим, але зважаючи на його важливу роль в розвитку підприємства є необхідним. Управлінський облік є надзвичайно важливою складовою всієї облікової системи будь-якого підприємства. Його інформаційною базою виступають всі потоки інформації, які формуються у процесі ведення виробничого, фінансового, податкового та статистичного видів обліків. В основу системи управлінського обліку покладено інформаційну систему, яка використовує вхідну інформацію та відповідні процеси для отримання результатів, що відповідають точно визначеним цілям управління [1].

Під час побудови управлінського обліку на підприємстві зазвичай окремо виділяють поточний та стратегічний облік, тобто послідовності дій для формування системи управлінського обліку на всіх рівнях управління одночасно немає, тому важливим є віднесення етапу до того чи іншого рівня управління з виділенням центру відповідальності та виконавця процесу, який закладається в етап. Достатньо велика кількість проблем при організації системи управлінського обліку на підприємстві спонукає до пошуку їх вирішення на мікро-, та на макрорівні. Тому сучасна система управлінського обліку повинна складатися щонайменше з трьох складових:

- облік та управління витратами;
- розробка показників діяльності підприємства;
- планування виробничої, фінансової та інвестиційної діяльності.

В систему управлінського обліку необхідно включати прогнози внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на діяльність підприємства а також управлінську звітність. Постійний

процес інтеграції внутрішніх та зовнішніх ринків, підвищення рівня конкуренції створюють умови, в яких ефективність функціонування підприємства залежить від управлінських рішень. Це визначає необхідність ведення управлінського обліку. Організація розробки і впровадження системи управлінського обліку повинна проходити у поступовому, взаємообумовленому та обґрунтованому втіленні в практичну обліково-аналітичну діяльність ідей управлінської орієнтації [2].

В економічній науці відсутня єдина концепція управлінського обліку, оскільки його організація на кожному підприємстві унікальна і багато в чому визначається особливостями виробництва та управління. Сільськогосподарське виробництво – специфічна галузь народного господарства, яка має багато особливостей. Серед умов функціонування сільськогосподарських підприємств України, які значно впливають на організацію управлінського обліку можна назвати наступні: виділення головних (рослинництво, тваринництво), допоміжних (ремонтно-механічні майстерні, вантажний автотранспорт, жива тяглова сила, машинно-тракторний парк, електро-, тепло-, водопостачання) та підсобних (промислові та обслуговуючі виробництва) галузей; значний вплив природних факторів на виробництво продукції рослинництва; нерівномірність проведення витрат протягом виробничого періоду; наявність великої кількості статей витрат (прямих та не прямих витрат); можливість отримання інформації про фактичну собівартість продукції лише раз в кінці року, коли будуть зібрані понесені за весь виробничий період витрати та розподілені між усіма видами виробленої продукції. Організація та ведення управлінського обліку у сільськогосподарських підприємствах пов'язана зі складністю технологій управління та впровадження, які обумовлені як зовнішніми, так і внутрішніми причинами:

- по-перше, це глобалізація та посилення конкуренції на зовнішньому і внутрішньому ринках, постійних змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі;
- по-друге, це сезонність виробництва сільськогосподарської продукції;
- по-третє, залежність ефективності виробництва від природнокліматичних умов;
- по-четверте, тривалість виробничого циклу;
- по-п'яте, керівникам вже недостатньо знати собівартість та ціну продукції, їх цікавить чому вона стільки коштує, а також які резерви зниження витрат в розрізі калькуляційних статей[2].

На даний час, практика впровадження управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах зводиться до формування витрат в цілому по підприємству на рахунках та визначення фактичної собівартості продукції в кінці року. Для вирішення проблеми раціонального і ефективного використання матеріальних ресурсів, які складають досить велику питому вагу у витратах сільськогосподарських підприємств, виникає потреба здійснювати групування витрат за центрами відповідальності та місцями виникнення. Як вважають науковці, проблемами на шляху забезпечення ефективного функціонування управлінського обліку для вітчизняних підприємств є такі: - більше половини оперативної інформації, що використовується менеджерами для контролю та оцінювання господарської діяльності, формується поза офіційною системою бухгалтерського обліку в цілому, і тому ведення управлінського обліку не зможе поліпшити ситуацію.

Крім того, відсутність в Україні нормативно-законодавчих актів щодо регулювання єдиних підходів до організації управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах також є негативним фактором. До факторів, що стримують системне ведення управлінського обліку і складання управлінської звітності є недооцінка значення управлінського обліку та внутрішньої звітності в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. Дослідження науковцями положень наказів аграрних підприємств, якими регламентовано облікову політику, вказало на ще один основний недолік – відсутність будь-яких норм, які б передбачали і регулювали організацію внутрішньогосподарського обліку та внутрішню звітність. До того ж розроблені графіки документообігу стосуються виключно первинної документації, але не спеціально розроблених форм внутрішньої звітності [3]. Стимувальним фактором використання управлінського обліку є недосконалість методів класифікації витрат.

Крім специфічних властивостей сільського господарства на організацію управлінського обліку впливають і інші фактори, такі як наявність кваліфікованих працівників на всіх рівнях управління. На сьогоднішній день на сільськогосподарських підприємствах відсутні висококваліфіковані спеціалісти з управлінського обліку [4].

Отже, для вирішення проблем ефективного застосування управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах необхідно вирішити цілу низку завдань:

а) з'ясувати суть та визначити місце управлінського обліку в інформаційному забезпеченні управління виробництвом;

б) дослідити теоретико-методологічні засади розвитку управлінського обліку, встановити закономірності такого розвитку та можливості практичного використання його положень в обліку сільськогосподарського виробництва;

в) розробити практичні рекомендації щодо організації та методу аналітичного обліку витрат на виробництво в сільському господарстві, включаючи його управлінський аспект;

г) дослідити особливості функціонування та дієвість системи внутрішньогосподарського планування (бюджетування) як способу контролю та оцінки ефективності управлінських рішень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бурко К.В. Організація та впровадження управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах / К.В. Бурко // Розвиток теорії бухгалтерського обліку. - К.: НН «ІАЕ», 2015. - С. 198-201.
2. Найда А. В. Проблеми організації управлінського обліку у сільськогосподарських підприємствах / А. В. Найда // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2014. - Вип. 5. - С. 160-163.
3. Уланчук В.С. Управлінський облік у практиці підприємств аграрного сектору: стан та проблеми його впровадження / В.С. Уланчук, Г.Ю. Аніщенко // Економіка та управління АПК: зб. наук. праць Білоцерківського нац. аграр. ун-ту. – Біла Церква, 2013. – № 11 (106). – С. 50-54.
4. Белова І.М. Управлінський облік в умовах сільськогосподарського виробництва / І.М. Белова // Сталий розвиток економіки. – 2012. - №1(11). – С. 234-236.

Кулаковська Ю.П., економічне відділення,
спеціальність «Облік і оподаткування»

ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач Талько Т.В.

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

При здійсненні фінансово-господарської діяльності у будь-якого суб'єкта господарювання з'являються зобов'язання за отримані матеріальні цінності, роботи і послуги перед іншими підприємствами, а також виникає ряд заборгованостей інших суб'єктів господарювання щодо розрахунків за реалізовані їм товари, продукцію, роботи або послуги. На фінансове становище підприємства, використання грошових коштів в обороті, величину прибутку, фактично отриманого в звітному періоді, відчутно впливає дебіторська заборгованість. Можна мати потенційно хороші фінансові результати від продажу продукції, товарів, послуг, операційних та інших доходів, але багато втратити при істотному зростанні дебіторської заборгованості. Проте наявність невирішених проблем свідчить про необхідність подальших досліджень. Методичні засади формування дебіторської заборгованості в Україні визначено в П(С)БО №10 «Дебіторська заборгованість», згідно з яким дебіторська заборгованість – це заборгованість дебіторів на певну дату [1]. Крім цього нормативного документу облік дебіторської заборгованості в Україні регулюється й іншими нормативними актами, а саме Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Не дивлячись на наявність ряду нормативних документів, існує ряд проблем щодо обліку та аудиту дебіторської заборгованості, серед яких:

- недостатня розробленість методичних підходів щодо класифікації дебіторської заборгованості;
- неефективність методів розрахунку резерву сумнівних боргів;
- проблема співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- нерозвиненість форм оплати дебіторської заборгованості (рефінансування);
- проблема налагодження системи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємствах.

Сучасні підходи до класифікації дебіторської заборгованості дали змогу виявити певну низку проблем. Згідно з П(С)БО 10 дебіторську заборгованість поділяють на поточну та довгострокову [1]. Даний поділ є неточним і характеризує актив частково. Варто зазначити, що поточна дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова – необоротним, їх облік ведеться на різних рахунках [2]. Тому потрібно розробити методику класифікації дебіторської заборгованості, що в свою чергу дасть змогу проводити порівняльний аналіз варіантів групування розрахунків з дебіторами за класифікаційними ознаками. Резерв сумнівних боргів варто формувати в розрізі кожного з боржників, за термінами непогашення дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства та обсягів діяльності. Це дасть змогу отримувати інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною; про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерву сумнівних боргів; про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною [3]. Крім того, важливою проблемою є співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Для підприємства найоптимальніше відношення дебіторської та кредиторської заборгованості повинно дорівнювати одиниці, оскільки перевищення дебіторської заборгованості зумовлює зниження фінансової стійкості підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування, а перевищення кредиторської заборгованості зумовлює виникнення неплатоспроможності підприємства. Вирішенням цієї проблеми може бути розробка моделі співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, яка дозволить швидко та якісно виявляти загрози і приймати управлінські рішення щодо найшвидшого їх усунення. Рефінансування дебіторської заборгованості являє собою форму реструктуризації активів, що полягає в переведенні дебіторської заборгованості в ліквідні форми активів. Факторинг, форфейтинг та облік векселів є основними формами рефінансування дебіторської заборгованості. На жаль, в Україні дуже мало підприємств, які застосовують рефінансування, адже воно сприяло б прискоренню трансформації дебіторської заборгованості у грошові кошти. Внутрішній контроль дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах є нерозвинутим. Проблемами його є відсутність на підприємстві відділу, обов'язком якого було б здійснення внутрішнього контролю за організацією обліку, в тому числі і дебіторської заборгованості. Без контролю на підприємствах сума дебіторської заборгованості може перевищувати допустимий рівень, тому необхідність створення відділу внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємства є очевидною [4].

Разом з цим, для поліпшення організації обліку дебіторської заборгованості можна запропонувати такі заходи:

- здійснювати безперервний контроль за станом розрахунків з покупцями, особливо з відстроченою заборгованістю;
- повинні бути чітко обумовлені умови і терміни оплати при укладанні договорів, які необхідно регулярно підтверджувати;
- для того, щоб зменшити ризик несплати за рахунками одним або декількома покупцями, необхідно орієнтуватися на більшу кількість покупців.

З цією метою підприємствам необхідно удосконалити рекламу продукції в засобах масової інформації. Таким чином, надані рекомендації допоможуть підприємству ефективно управляти дебіторською заборгованістю. Також варто зазначити, що від того, чи правильно буде організований облік дебіторської заборгованості, залежить фінансовий результат суб'єкта господарювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства Фінансів України №237 від 08.11.99 р. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
2. Подоляннюк Р.В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р.В. Подоляннюк // Управління розвитком. – 2012. – № 4. – с.114-116.
3. Буднік Т.В. Проблеми та шляхи удосконалення дебіторської заборгованості як об'єкта обліку та аналізу / Т.В. Буднік, Є.П. Гнатенко // Вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. – 2016. – № 9. – с. 740-743.
4. Костюкін О.В. Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості / О.В. Костюкін, Л.Л. Турова, В.М. Ковтуненко // Агросвіт. – 2016. – № 6. – с. 29-31.

Ланова Д.І., відділення управління і адміністрування,
Спеціальність “Облік і оподаткування”, III курс,
Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
Науковий керівник – викладач, Тичук Т.О.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА СМІТТЯ В УКРАЇНІ

Стан та розвиток економіки України та будь-якої іншої держави залежить від якісного функціонування податкової системи. Податки, які стягуються з юридичних та фізичних осіб, формують основну частину бюджету держави.

Відповідно завдяки надходженням від оподаткування держава здійснює різного роду видатки для забезпечення виконання своїх функцій. Економіка України функціонує в умовах незбалансованої та непрозорої системи оподаткування, що відображається в неналежному обсязі поповнення дохідної частини бюджету, яка дозволяє збільшувати або зменшувати витратну частину. Наслідком таких процесів є скорочення: соціальних видатків, видатків на розвиток культури, освіти, гуманізації суспільних відносин та віднесення екологічних питань на другий план через брак коштів.

На сьогодні актуальним питанням України є екологічний стан, в якому вона перебуває. Сміття стало проблемою для кожної української громади, а європейцям, наприклад, вдалося побачити в ньому свої можливості та переваги. Україна сьогодні накопичила близько 54 мільйонів кубометрів відходів. У той же час лише 6% усіх побутових відходів підлягає переробці. Решта - на полігонах, більшість з яких давно переповнені. За 10 років в нашій країні тверді побутові відходи на людину вирости майже на 50% і в середньому на 300-400 кг на рік [5].

В Україні ринок вивезення сміття недостатньо розвинений через недосконале законодавство. Єдиний сміттєспалювальний завод знаходиться в Києві, але він потребує негайної модернізації. Інвестиції в цю сферу можуть сягати сотень мільйонів євро. У держави таких коштів немає. Тарифу Чинного на "сміття" вистачає лише на вивезення та захоронення відходів, а власне переробка коштує в кілька разів дорожче.

Метою проведення реформи з податку на сміття є розширення бази оподаткування екологічного податку утилізацією відходів кінцевого споживання продукції та виведення України з списку найбрудніших країн в Європі. Впровадження принципів «забруднювач платить» та «розширена відповідальність виробника за подальшу утилізацію» стане основним завданням реформи, що дозволить зменшити захоронення відходів шляхом попередження їх утворення та використовувати відновлену сировину чи енергію, що має призводити до збереження природних ресурсів і запобігання неекономічного використання земель.

Наразі Україна потопає в 95% твердих побутових відходів (ТПВ), які відправляються на звалища. Половина з них працює нелегально. Система поводження з відходами в Україні вже багато років знаходиться в занепаді. Причин цьому безліч: низька пріоритетність цієї проблеми на державному рівні, бездіяльність місцевої влади, які зобов'язані організувати збір і утилізацію сміття, а також низькі тарифи для населення, які не покривають витрати на цивілізоване поводження з відходами - коштів вистачає лише на їх транспортування до місця поховання.

На сьогодні є інтерес у вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в збір, перевезення і утилізацію ТПВ, а також будівництво сміттєпереробних заводів, проте їх відлякують низькі тарифи. За даними міністерства ЖКГ, в Україні населення за послуги з вивезення сміття платить тільки 0,2% своїх доходів, тоді як за кордоном - 1% [6].

Для того, щоб не допустити зростання тарифів, можна запропонувати ввести податок на сміття, який нараховуватиметься, виходячи з встановленої норми сміття на людину в рік. Крім цього слід ввести відповідний збір з виробників упаковки і енергонебезпечних товарів (батарейки, побутова техніка), які, в свою чергу, закладуть цей збір у вартість товарів. Обкладати сміттевим збором потрібно кожен кілограм тари і матеріалів, які несуть шкоду навколишньому середовищу. Необхідність змін пояснюється катастрофічною ситуацією з побутовими відходами, яка склалася в країні.

Пропоновані ставки, виходячи зі ступеня шкідливих властивостей пакувального матеріалу наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Ставки на пакувальні матеріали

Найменування показників	Одиниця виміру	Сума стягнення, грн.
Картонна та паперова упаковка	кг	0,80
Склотара	кг	0,65
Бляшані упаковки	кг	1,70
Екологічні і натуральні матеріали	кг	0,84
Алюміній та фольга	кг	4,62
Пластмаса	кг	5,46
Комбіновані матеріали	кг	6,18

У разі введення обкладання сміттевим збором тари і матеріалів очікуються такі доходи до бюджету:

- 800 млн грн - сума податку на утилізацію паперу і картону;
- 1,0 млрд грн – сума податку на упаковку за скляну тару;
- 3,4 млрд грн - населення заплатить за комбіновану упаковку;
- 540 млн грн - сума податку на дерев'яну, органічну і металеву упаковку.

Сума податку на сміття, що очікується отримати за рік становить 5,74 млрд грн. Сміттєві ставки будуть індексуватися щороку з урахуванням інфляції.

Поповнення державного бюджету на таку значну суму дозволить Україні створити та дотримуватися програмі розвитку сміттєпереробної промисловості країни. Звісно ж на даному етапі Україна має ресурси та засоби для поводження з відходами, але їх стан та технологічний рівень не відповідає стандартам Європи. Збір побутових відходів є основним завданням санітарного очищення населених пунктів і його здійснюють понад 7,5 тисяч спеціальних машин, 56 спеціалізованих автомобільних підприємств та 650 майстерень. Однак значний склад спеціалізованих автопідприємств застарів, майже 75% автомобілів вичерпали свої ресурси та підлягають виведенню з експлуатації. При нормі 12% відновлюється лише 1% парку[5]. Для збирання і тимчасового зберігання побутових відходів використовуються контейнери, які через застосування недосконалого механізму розвантаження деформуються та псуються. На сьогодні в країні є чотири сміттєспалювальні заводи: у Києві, Дніпропетровську, Харкові та окупованому Севастополі. Але працює лише столичний завод «Енергія». А ще є єдиний сміттєпереробний завод у Рівному, але й він частково не працює. Ситуація, що склалася є катастрофічною та неприйнятна у XXI столітті. Податок на сміття стане ефективним та перспективним вирішенням цієї проблеми, за рахунок якого здійсниться реконструкція та модернізація сміттєспалювальних заводів та побудова інноваційних сміттєпереробних підприємств за європейськими стандартами в декількох областях України.

Запропонована реформа в першу чергу матиме позитивний вплив на навколишнє середовище: зменшаться викиди в атмосферу, утилізація сміття займатиме менше місця та

з'являться нові фінансові ресурси на переробку сміття. Наприклад, якщо правильно перероблюючи паперові та картонні вироби, то в майбутньому це призведе до зменшення вирубки лісів, що на сьогоднішній день є глобальною проблемою.

В країнах ЄС захоронення сміття коштує від 10 до 140 євро/т. В Україні ця сума становить 2,6 євро/т. Саме тому майже всі утворені відходи відправляються на сміттєзвалища, стан яких критичний. Тому з цією метою потрібні нові механізми переробки та захоронення сміття, які значно полегшать життя та примусять українців з розумом відноситись до сміттєвих викидів.

Даний податок є ефективним вирішенням проблеми екологічного стану України. Не менш позитивним фактом є те, що з'являться додаткові кошти, безпосередньо не тільки з податку, але й з переробки тих чи інших відходів, які в майбутньому можуть виступати сировиною для створення нових речей, прибуток з яких може бути спрямований для важливих цілей держави (обороздатність, медицину, екологію).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Податковий кодекс України, розділ VIII. Екологічний податок (ст. 240–250);
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 липня 2006 р. № 1010 ПОРЯДОК формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів;
3. Витрати на охорону навколишнього середовища та екологічні платежі у 2016 році: Оприлюднення експрес-випусків Держстату у 2016 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.org/express/expres_u.html;
4. Екологічний податок. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://biznes.km.ua/onenews/Ekologichniy-podatok.html>;
5. Закон України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” від 21 грудня 2010 року № 2818-VI. – Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011, № 26, ст.218;
6. Урядовий портал: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=245427723&cat_id=245427156

Ласа А. С., економіки, логістики та інформаційних систем
Спеціальність «Облік і оподаткування», II курс,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
Науковий керівник - Федоренко Л. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Бухгалтерський облік — процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень[1].

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів[2].

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно з дотриманням вимог цього Закону обирає форми його організації:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;
- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;

- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або підприємством, суб'єктом підприємницької діяльності, самозайнятою особою, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності;[4]

- самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах [3]

Підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входять не менше двох осіб. Положення цього абзацу не поширюється на недержавні пенсійні фонди та інститути спільного інвестування.

Завдання та функціональні обов'язки бухгалтерських служб, повноваження керівника бухгалтерської служби у бюджетних установах визначаються Кабінетом Міністрів України.

Підприємство самостійно:

- визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства;]

- обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;

- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;

- затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;

- може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства;

- визначає доцільність застосування міжнародних стандартів (крім випадків, коли обов'язковість застосування міжнародних стандартів визначена законодавством)

Керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Головний бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства: [2]

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;

- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;

- забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства;

- подає в установленому порядку та у випадках, передбачених Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", інформацію центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Головним бухгалтером підприємства, що становить суспільний інтерес, може бути призначена особа, яка має повну вищу економічну освіту, стаж роботи у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та оподаткування не менше трьох років, не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення злочину проти власності та у сфері господарської діяльності.

Інші вимоги до головного бухгалтера підприємства, що становить суспільний інтерес, можуть бути визначені законом.

Головний бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства, не несе дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності за подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, інформації про фінансову операцію, навіть якщо такими діями завдано шкоди юридичним або фізичним особам, та за інші дії, якщо він діяв у межах виконання Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".

Відповідальність за бухгалтерський облік господарських операцій, пов'язаних з ліквідацією підприємства, включаючи оцінку майна і зобов'язань підприємства та складання ліквідаційного балансу і фінансової звітності, покладається на ліквідаційну комісію, яка утворюється відповідно до законодавства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
2. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Кундря-Висоцька (Дистанц. навчання).
3. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навч. посіб. / А. Г. Загородній, І. Й. Яремко, Л. М. Пилипенко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. — 216 с.
4. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко, Т. І. Партин ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — 3-тє вид., доопрац. і доповн. — Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. — 340 с.

Мельник І. А., Кулизька Т. Л., відділення управління і адміністрування,
спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ
Науковий керівник – викладач Тичук Т.О.

КУРСОВІ РІЗНИЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах розвитку національної економіки України більшість підприємств працюють з іноземною валютою, джерелами якої можуть бути: надходження від покупців-нерезидентів, внески від інвесторів-нерезидентів, придбання на міжбанківському валютному ринку для розрахунків з не резидентними постачальниками і багато іншого. Оскільки курси валют можуть бути нестабільними, виправлення їх коливань має вирішальне значення, так як воно впливає на точність активів, зобов'язань, капіталу, доходів та витрат підприємства. В результаті існують курсові різниці, які мають істотний вплив на фінансові показники підприємств.

Курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах. При цьому, під валютним курсом розуміється установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни [1]. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» трактує курсову різницю як різницю, яка є наслідком переведення визначеної кількості одиниць однієї валюти в іншу валюту за різними валютними курсами. Валютним курсом вважається коефіцієнт обміну двох валют [2].

Але слід зауважити, що зміна валютного курсу не завжди призводить до виникнення курсових різниць. Пояснюється це тим, що в бухгалтерському обліку різниці розраховуються лише за монетарними статтями. За немонетарними статтями курсові різниці взагалі не

розраховуються. Тому дуже важливим, при визначенні курсових різниць, є встановлення того, чи відноситься відповідна стаття балансу до монетарних. До таких відносяться статті про грошові кошти, а також активи та зобов'язання, що будуть отримані або сплачені у фіксованій грошовій сумі або їх еквівалентів [3].

Курсова різниця залежно від виду діяльності поділяється на операційну та не операційну, та від зміни валютного курсу на позитивну і негативну.

Терміни «позитивна» та «негативна» курсова різниця безпосередньо відображають характер їх впливу на фінансові результати діяльності підприємств: позитивні різниці включаються до складу доходів, негативні – до складу витрат звітного періоду (табл.1).

Таблиця 1

Вплив курсових різниць на фінансовий результат діяльності підприємства [5]

Вплив курсових різниць на фінансовий результат	
Позитивні	Негативні
операційні - за кредитом субрахунку 714 «Дохід від операційно курсової різниці»	операційні – за дебетом субрахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці»
неопераційні – за кредитом субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»	неопераційні – за дебетом субрахунку 974 «Втрати від не операційних курсових різниць»
збільшення доходу	зменшення доходу

Вплив курсових різниць на фінансовий результат підприємства можна побачити взявши за приклад будь яке підприємство, яке експортує або імпортує товар.

Наприклад, підприємство відповідно до контракту, укладеного з підприємством-нерезидентом, відвантажило на експорт 10.02.2019 р. товари на загальну суму 20 000 дол. (при цьому покупцю передано право власності на товари). Курс Нацбанку України на 10.02.2019 р. — 24.5700 грн./дол..

Виручка за експортовані товари у сумі 20 000 дол. надійшла від підприємства-нерезидента на розподільчий рахунок 03.03.2019 р. Курс Нацбанку України на цю дату — 25.7100 грн./дол..

У даному випадку спостерігається позитивний вплив курсових різниць на фінансовий результат даного підприємства і це можна побачити в журналі господарських операцій (табл. 2.).

Таблиця 2

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		ДТ	КТ	
1.	10.02.2019 р. відвантажено товари на експорт на загальну суму 20 000 дол. (передано право власності на товари покупцю). Курс Нацбанку України — 24,5700 грн./дол.	362	702	491400,00
2.	03.03.2019 р. відображено зарахування валютної виручки на розподільчий рахунок. Курс Нацбанку України на цю дату — 25,7100 грн./дол. Тобто виручка становить 224 832,00 грн. (20 000 дол. x 25,7100 грн./дол.)	314	362	514200,00
3.	03.03.2019 р. відображено курсову різницю за дебіторською заборгованістю (монетарна стаття), визначену на підставі курсів Нацбанку України на дату	362	714	22 800,00

	зарахування іноземної валюти на розподільчий рахунок у погашення цієї заборгованості (курс на 03.03.2014 р. — 25,7100 грн./дол.) та на дату попередньої оцінки, тобто на дату балансу (курс на 10.02.2019 р. — 24,5700 грн./дол.). Курсова різниця становить 5740,00 грн. (20 000 дол. x (25,7100 грн./дол. — 24,5700 грн./дол.))			
--	--	--	--	--

Аналогічно може виникнути і негативний вплив курсових різниць на прибуток підприємства, але вже у цьому випадку вони призведуть до збільшення операційних витрат, та зменшення доходу від операційної діяльності.

Тому при негативному впливі курсових різниць постає необхідність в їх максимальному зменшенні. Для цього можна спиратися на основні чотири методи, що пропонуються в науковій літературі (табл. 2.).

Таблиця 2

Мінімізація негативного впливу курсових різниць на фінансовий результат підприємства

Мінімізація негативного впливу курсових різниць	
Договір	– уникати довготривалих валютних контрактів; – укладати контракти із включенням захисних валютно-цінових застережень.
Аванс	– при авансових платежах курсові різниці практично втрачають свою значимість, особливо при 100% передоплаті.
Облікова політика	– врегулювання в обліковій політиці питань обліку різниці між курсом Національного банку України та міжбанківським.
Хеджування	-метод зниження ризиків за допомогою інструментів фінансового ринку (використання форварду, опціону).

Найбільш ефективним є метод хеджування. Валютне хеджування на підприємстві - це передача частини або всього ризику від одного учасника ринку тим чи іншим способом іншому, що вступає в перші договірні відносини [4]. Форвардне хеджування валютного ризику є поширеним інструментом, оскільки при укладанні форвардного контракту підприємство укладає договір купівлі-продажу, відповідно до якого вона зобов'язується купувати (або продавати) іноземну валюту за обмінним курсом, зазначеним в договорі, по фіксованому дату в майбутньому або в майбутньому. Цей метод хеджування повністю усуває невизначеність щодо курсу купленої (проданої) валюти в майбутньому [7].

Отже, курсова різниця – це різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах. Вона має важливе значення для підприємств різних форм власності, адже вона значно впливає на фінансовий результат. В залежності від того, як змінився валютний курс, виникають позитивні або негативні курсові різниці. Позитивні різниці включаються до складу доходів, негативні – до складу витрат звітного періоду. Вони в свою чергу збільшують, або зменшують дохід, що і є результатом впливу на фінансовий результат підприємства. Негативні курсові різниці погано впливають на кінцевий результат, тому можна їх уникнути декількома способами, а саме застосуванню хеджування та авансових розрахунків, оскільки в такому випадку курсові різниці взагалі не будуть виникати і не будуть зменшувати або збільшувати дохід.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вплив змін валютних курсів: Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 21, поточна редакція від 19.08.2014 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>.
2. Вплив змін валютних курсів: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21), поточна редакція від 01.01.2012 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_022.
3. Занько Б. Курсові різниці: бухгалтерський та податковий облік [Електронний ресурс] / Б. Занько // Вісник. Право знати все про податки і збори. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7184?issue=174>.
4. Киселёв М.В. Классификация технологий сделок с деривативами / М.В. Киселёв // Экономические стратегии. – 2009. – № 4. – С. 46-51.
5. Карпович М. Напрями мінімізації негативного впливу курсових різниць на фінансові результати діяльності підприємств України. [Електронний ресурс] / М. Карпович // Науковий блог Національного університету «Острозька академія». – Режим доступу: <https://naub.ua.edu.ua/2015/>.
6. Курсові різниці: бухгалтерський та податковий облік. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7184>
7. Колосов И.М. Инновации в сфере валютного хеджирования на промышленных предприятиях/ И.М. Колосов // Финансы и кредит. – 2009. – №13. – С. 69-75.

Мовчан М.С, Андріяш В.В., відділення управління і адміністрування,
спеціальність «Облік і оподаткування», III курс
Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ.
Науковий керівник – викладач, Тичук Т.О.

ІНТЕГРАЦІЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ДОСВІД ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

Розвиток малого бізнесу є одним із важливих напрямків вирішення економічних та соціальних проблем. Малий бізнес на сучасному етапі розвитку повинен не тільки стати елементом структурної перебудови економіки з урахуванням особливостей регіонального розвитку, а й збільшити доходи місцевих та державних бюджетів.

Необхідність вдосконалення спеціальних податкових систем для малого бізнесу, вирішення найбільш гострих протиріч і гармонізації інтересів держави і малого бізнесу визначає актуальність вивчення зарубіжного досвіду оподаткування малого бізнесу.

Значна увага, як у нашій країні, так і за кордоном (в Італії, Німеччині, Великій Британії, Швейцарії тощо), приділяється, спрощеній системі оподаткування малого бізнесу. Це здебільшого сприяє відмові від тіньової господарської діяльності, що дає змогу збільшити розміри податкових надходжень до бюджету.

Спрощена система оподаткування проявляється у сплаті єдиного податку. Єдиний податок – це місцевий податок, який сплачують фізичні особи – підприємці та юридичні особи, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

В Україні є 4 групи платників єдиного податку, яких класифікують на основі відповідних критеріїв (табл.1).

Групи платників єдиного податку в Україні

Група платників єдиного податку	ОПФ	Річний дохід, грн	Дозволена кількість працівників	Ставка	База нарахування
1 група	ФОП	300 000	0	10%	Прожитковий мінімум для працездатних осіб
2 група	ФОП	1 500 000	≤ 10	20%	Мінімальна заробітна плата
3 група	ФОП, юрид.особа	5 000 000	Не обмежена	3% + ПДВ; 5%	Дохід
4 група	ФОП, юрид.особа	Частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік ≥ 75%	Не обмежена	Залежить від категорії (типу) земель, їх розташування	Нормативна грошова оцінка одного га сільськогосподарських угідь

Складена за джерелом [4]

У деяких країнах крім спрощеної системи оподаткування вводяться додаткові умови для зменшення суми сплачуваних податків. Перевагою спеціального податкового режиму на підставі спрощеної декларації є її простота. Будь-який платник податку може самостійно визначати свої податкові зобов'язання шляхом використання залежно від рівня доходу відповідної ставки податку.

Так наприклад, у Сполучених Штатах Америки існує розподіл на дві категорії залежно від суми доходу. Першою групою є підприємства малого бізнесу з сумою виторгів 50-70 млн. дол. зі ставкою податку 7500 дол. +25 % від суми, що перевищує США 50,000 дол. Друга група включає підприємства з сумою доходу 15000-18333 тис.дол. та ставкою податку 5150000 дол. +38 % від суми, що перевищує 15000000 дол. Для переходу на спрощену систему оподаткування підприємства можуть мати не більше 100 найманих працівників. Базою оподаткування є загальна сума доходу [5].

У Великобританії спрощена система оподаткування можлива для підприємств з сумою доходів в 20 млн.дол. і кількістю найманих працівників не більше 100 людей. Для такої категорії підприємств ставка податку становить 21% загальної суми прибутку. Оподатковуваний прибуток повинен бути менше 100 млн. фунтів стерлінгів. У Великобританії немає єдиного визначення малого підприємства. Малі та середні підприємства, як правило, підпорядковуються таким же правилам розрахунку і декларування доходів, як і інші платники податків, хоча є незначні винятки. У числі таких винятків відрізняється і спрощення вимог щодо звітності [6].

Щодо Німеччини, то мале підприємництво для країни – один з найважливіших секторів економіки. У Німеччині критерій класифікації компаній - кількість працівників. До малого бізнесу відноситься відповідно до чинного законодавства ті, у яких кількість працівників не більше 20 осіб (9 осіб - малий бізнес). Більшість малих підприємств підлягають регресивній податковій програмі, а лісові та сільськогосподарські підприємства, як правило, звільняються від сплати ПДВ. Податок на прибуток в Німеччині становить 45%, але малий бізнес може зменшувати ставку податків до 19% залежно від розміру компанії [7].

В Японії структурами, які здійснюють підтримку малого бізнесу, є Національна фінансова корпорація і Корпорація фінансування малого бізнесу. Сума граничного доходу складає приблизно 13 млн.дол. із ставкою податку 18%. Підприємства повинні мати не більше 30 найманих працівників, податковою базою є перші 8 млн.ієн доходу, а статутний капітал повинен становити менше ніж 100 млн. ієн [5].

Підсумовуючи зарубіжний досвід побудови системи оподаткування малого бізнесу, можна стверджувати, що в більшості країн світу існують механізми пільгового оподаткування малих підприємств. Оцінити їх ефективність важко, адже в кожному конкретному випадку система оподаткування виступає лише елементом комплексного механізму фінансової підтримки малого бізнесу. Крім того, не всі варіанти застосування пільгового оподаткування можна використовувати в Україні. Водночас, на нашу думку, на деякі із заходів слід звернути особливу увагу в процесі реформування спрощеної системи оподаткування в майбутньому.

Нова система спрощеного оподаткування в Україні на даний момент поряд з позитивними рисами має набагато більше ускладнень та проблем, ніж це було раніше. Наприклад, ускладнення обчислень нарахування єдиного податку та ПДВ для фізичних осіб-підприємців, що яких віднесено до третьої групи. Такі недоліки ще підлягають законодавчому урегулюванню, яке загалом має чітко визначити усі податкові механізми для кожної категорії платників податків, чи запозичуючи світові тенденції, наприклад спираючись на досвід Японії створити структури, які б здійснювали підтримку малого бізнесу. Якщо ж орієнтуватись більш на європейський досвід потрібно виділити 2 групи платників Єдиного податку чи звести всі групи платників під єдину ставку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Орлова В.О. Вплив спрощеної системи оподаткування на подальший розвиток малого бізнесу / В.О. Орлова // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 78–81.
2. Серебрянський Д.М. До питання запровадження інвестиційної податкової знижки в Україні / Д.М. серебрянський, Г.с. Мельничук // Фінанси України. – 2014. – № 3. – с. 45–59.
3. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малого підприємництва // Збірник наукових праць. Бізнесінформ. – 2012. Вип. 5/2012. – С. 95-97
4. Оподаткування бізнесу в Україні.
Режим доступу: <https://www.ipay.ua/blog/news/opodatкування-v-ukraini>
5. Лозовецька Я. Спрощені системи оподаткування в Україні та світі: загальна характеристика та тенденції розвитку. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29014/1/entities.pdf>
6. Юлія Аністратенко. Зарубіжний досвід використання спрощеної системи оподаткування. Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1232/1/1188_IR.pdf
7. Поліщук О.В., Василевський В.О. Оподаткування малого бізнесу у провідних країнах світу. Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/36.pdf

Наконечна С.В., економічне відділення
спеціальність "Облік і оподаткування", II курс
Житомирський агротехнічний коледж

Науковий керівник – викладач, спеціаліст вищої категорії Левченко О.Ф.

МЕТОДОЛОГІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ЕЛЕМЕНТИ

Система бухгалтерського обліку характеризується наявністю елементів і зв'язків між ними. Основними елементами системи бухгалтерського обліку є елементи його методу, які хоч і мають самостійне значення та виконують визначені функції, але підпорядковуються всій системі.

Під методологією бухгалтерського обліку слід розуміти вчення про методи наукового дослідження, тобто знання всієї сукупності прийомів і засобів теоретичного пізнання господарських явищ і процесів, виявлення їх властивостей, що утворюють предмет бухгалтерського обліку [5].

Серед вчених, для яких методологія бухгалтерського обліку становила основний предмет їх наукових досліджень, наводяться різні підходи щодо визначення складу і структури облікової методології та по-різному розкривається характер її розвитку.

Поняття методології тісно пов'язано з поняттям методу, оскільки досягнення визначених цілей залежить від правильно вибраних прийомів, методів і способів досягнення наміченого результату в найкоротший термін, тому необхідно чітко розуміти поняття "методу" та його значення в методології наукового дослідження. Метод - це способи та прийоми досягнення визначених цілей, а методологія - це система вибраних методів і прийомів, які впорядковані та взаємодіють між собою у часі й просторі.

Корягін М.В. пропонує розглядати метод бухгалтерського обліку з двох точок зору: 1) як спосіб пізнання, дослідження будь-яких явищ (сюди автор включає елементи методу бухгалтерського обліку: документування, інвентаризацію, оцінку, рахунки бухгалтерського обліку, подвійний запис, бухгалтерський баланс, звітність); 2) як окремий прийом, спосіб дії (тобто, складові облікової методології, при чому такими прийомами автор вважає принципи бухгалтерського обліку (припущення та вимоги)) [1].

Кузь В. І. метод бухгалтерського обліку визначає як систему засобів, що забезпечує суцільне, безперервне та взаємопов'язане відображення об'єктів бухгалтерського обліку з метою збереження майна, контролю за раціональним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів та управління підприємством [3].

На основі проведеного дослідження слід зауважити, що найбільш доцільним визначенням поняття "метод бухгалтерського обліку" є наступне: – це сукупність способів і прийомів, які забезпечують виконання завдань бухгалтерського обліку шляхом суцільного, безперервного і взаємопов'язаного відображення та узагальнення у грошовому вираженні об'єктів бухгалтерського обліку.

Призначення методології бухгалтерського обліку як складної, динамічної, цілісної системи способів і прийомів різних рівнів полягає в тому, щоб на основі відповідних принципів (припущень і вимог) забезпечити побудову ефективної системи бухгалтерського обліку, розвиток тих чи інших прийомів обробки облікової інформації [2].

Способи та прийоми, що складають цю сукупність, називають елементами методу. Вперше елементи методу бухгалтерського обліку перераховано вченим, математиком і філософом Г.В. Лейбніцом у наступній послідовності: "встановлення давності фактів господарського життя і правильності документального оформлення; запис факту до бухгалтерських реєстрів; виконання облікових операцій" [5].

На рис. 1 зображена структурна схема методології бухгалтерського обліку, розроблена на основі методології наукового дослідження і пізнання з урахуванням структурних компонентів цілісної системи, взаємодії окремих елементів та визначенням загальнонаукових і специфічних методів пізнання і дослідження.

Враховуючи динаміку розвитку методології бухгалтерського обліку як системи, в її структурі слід окремо виділяти методи, інструменти, способи, прийоми, підходи, процедури та принципи. Слід окремо виділяти такі групи методів, що використовуються бухгалтерським обліком: загальнонаукові; запозичені з інших наук; спеціальні (методи, сформовані безпосередньо у середовищі бухгалтерського обліку). До загальнонаукових методів, що використовуються бухгалтерським обліком, відносимо насамперед діалектичний метод, а також моделювання. Групу методів, запозичених з інших наук, складають переважно статистичні методи та методи контролю. До основних методів контролю, що активно увійшли до облікового методологічного інструментарію, відносимо: аналіз, перевірку (звірку), інвентаризацію, спостереження (обстеження) [4].

Враховуючи те, що облік є діяльністю з послідовним процесом переробки даних в інформацію, використовуються різні методи в залежності від етапів формування інформаційних потоків:

1 етап – хронологічне і постійне в часі систематичне спостереження за об'єктами обліку – через документування та інвентаризацію;

2 етап – вимірювання величини господарських засобів та джерел їх формування, господарських процесів та їх результатів – через оцінку і калькулювання в єдиний грошовий вимірник;

3 етап – реєстрація та класифікація даних про зміни об'єктів обліку з метою їх систематизації за видами через подвійне їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку;

4 етап – узагальнення інформації з метою складання бухгалтерського балансу і звітності.

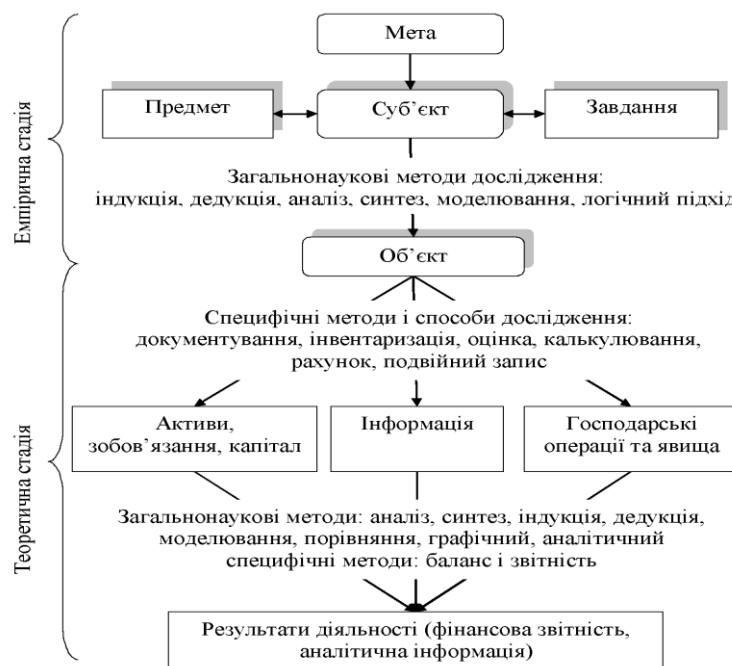

Рис. 1. Структурна схема методології бухгалтерського обліку з позиції наукових досліджень

Отже, метод бухгалтерського обліку складається з окремих специфічних методичних прийомів, до яких належать за етапами: первинне спостереження (документація і інвентаризація); вартісне вимірювання (оцінка і калькуляція); групування та систематизація (рахунки та подвійний запис); підсумкове узагальнення (баланс і звітність).

Таблиця 1

Характеристика елементів методу бухгалтерського обліку

Назва	Характеристика елементів методу бухгалтерського обліку
Документація	спосіб первинної реєстрації об'єктів обліку
Інвентаризація	співставлення даних бухгалтерського обліку з фактичною наявністю об'єктів обліку.
Оцінка	відображення у грошовій формі об'єктів обліку для їх узагальнення.
Калькуляція	грошова оцінка об'єктів, вартість яких може бути визначена тільки після відображення всіх витрат.
Система рахунків	спосіб групування господарських засобів та їх джерел за економічно однорідними ознаками.
Подвійний запис	процес відображення господарських операцій та викликаних ними змін одночасно на двох рахунках бухгалтерського обліку в одній і тій самій сумі.
Баланс	метод групування й відображення в грошовій оцінці на певну дату господарських засобів та їхніх джерел.
Звітність	система узагальнюючих і взаємопов'язаних показників стану та використання основних та оборотних засобів, про джерела їх формування, фінансові результати, напрямки використання прибутку тощо.

Окремі елементи методу бухгалтерського обліку не є самостійними, ізольованими від інших, а навпаки органічно пов'язані між собою, перебувають у безперервній взаємодії та становлять метод бухгалтерського обліку тільки у своїй єдності.

Отже, раціональна організація системи бухгалтерського обліку, її розвиток та удосконалення значним чином залежать від методології бухгалтерського обліку, складність якої проявляється в постійному розвитку науки і техніки, появі нових об'єктів обліку та засобів обробки інформації, застосуванні нових форм і методів організації бухгалтерського обліку, використанні різних способів досягнення намічених результатів, що збільшує кількість елементів системи та появі нових зв'язків, їх впорядкування та узгодженість. Динамічний характер системи управління передбачає постійне вдосконалення й розвиток системи бухгалтерського обліку, що потребує дослідження методології бухгалтерського обліку як складної, динамічної і цілісної системи, з метою комплексного вивчення бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання та розв'язання на достатньому теоретичному та методологічному рівні проблем розвитку бухгалтерського обліку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Корягін М.В. Удосконалення методології бухгалтерського обліку. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18128/1.pdf>
- 2.Корягін М.В. Побудова методології бухгалтерського обліку. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/7.pdf
3. Кузь В.І. Розвиток теорії та методології бухгалтерського обліку в контексті забезпечення стратегічного розвитку суб'єктів господарювання. URL: [Nvd.ua_2016_2_26.pdf](http://nvd.ua/bitstream/2016_2_26.pdf)
4. Поліщук В. Метод бухгалтерського обліку: поняття, сутність, елементи. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування" 11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль). С. 122-123.
5. Скрипник М.І. Елементи методу бухгалтерського обліку як складові системи обліку: наукові дискусії та протиріччя. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3096/3/20161124_Skrypnyk_P197-29.pdf

Омельковець А. М., економічне відділення,
Спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»
Науковий керівник – викладач, Мартинова І. М.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ І ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Реформування та зміна бухгалтерського обліку – це неодмінна складова наукової діяльності спеціалістів бухгалтерського профілю. Так, у 30 листопада 1999 року Наказом Міністерства фінансів України було розроблено та прийнято новий план рахунків бухгалтерського обліку, а згодом прийняті національні стандарти бухгалтерського обліку, для того щоб гармонізувати український облік та фінансову звітність до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.[4]

Вступ України до світового економічного співробітництва об'єктивно зумовив необхідність вирішення ряду питань, пов'язаних з адаптацією вітчизняного бухгалтерського обліку та фінансової звітності до положень міжнародних стандартів. Організація та реалізація теоретичних засад обліку довгострокових біологічних активів повинна здійснюватися відповідно до МСБО 41 «Сільське господарств» та розробленого на його основі національного П(С)БО 30 «Біологічні активи».[5]

Біологічний актив– тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Довгострокові біологічні активи– це усі біологічні активи, які не є поточними.

Планом рахунків та Інструкцією № 291 про застосування довгострокових біологічних активів призначено рахунок 16 «Довгострокові біологічні активи». При цьому визначено, що до довгострокових біологічних активів належать біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи або в інший спосіб приносити економічні вигоди протягом періоду, що перевищує 12 місяців (або операційний цикл, якщо він більше 12 місяців), та біологічні активи, що створюються протягом періоду, більшого ніж один рік, за винятком тварин на вирощуванні та відгодівлі.[1]

Необхідність класифікації біологічних активів зумовлена їх біологічною різноманітністю і відповідно використанням в основних галузях сільськогосподарського виробництва – рослинництва і тваринництва. Економічним чинником класифікації виступає різнотривала участь біологічних активів у господарському обороті.

Група біологічних активів - це сукупність подібних за характеристиками, призначеннями та умовами вирощування тварин або рослин.

До довгострокових біологічних активів рослинництва належать багаторічні насадження.

До багаторічних насаджень належать:

- плодово-ягідні насадження усіх видів дерева та чагарники;
- озеленювачі та декоративні насадження на вулицях, площах, у парках, скверах, на території підприємства і в дворах житлових будинків;

- живоплоти;

- снігозахисні та полезахисні смуги; яро-балкові насадження;

- інші штучні багаторічні насадження.

До основних видів плодоносних, плодово-ягідних та виноградних багаторічних насаджень належать:

- плодові насадження зерняткові (яблуна, груша, айва);

- плодові насадження кісточкові (слива, вишня, абрикос тощо);

- плодові насадження горіхоплідні (волоський горіх, фундук, мигдаль тощо);

- ягідні насадження (суниця, полуниця, смородина, агрус, чорноплідна горобина тощо);

- виноградні насадження;

- плантації хмелю. [2]

До початку плодоношення молоді насадження відносяться до незрілих довгострокових біологічних активів.

Переведення незрілих довгострокових біологічних активів до групи зрілих довгострокових біологічних активів відбувається згідно з листом Державного комітету з питань садівництва, виноградарства, виробничої промисловості від 24.02.97р. №11/02-460, який передбачає наступні терміни переведення молодих насаджень (незрілих біологічних активів) до складу плодоносних (зрілих довгострокових біологічних активів):

- яблуна, груша (підщепа сильноросла, крона кругла) - 7-8 років;

- яблуна, груша (підщепа сильноросла, крона кругла або плоска) - 5 років;

- вишня, персик - 5 років;

- слива, черешня, абрикос - 6 років;

- горіх волоський - 8 років;

- суниця - 2 роки;

- малина - 3 роки;

- смородина, агрус, виноград - 4 роки.

На відміну від рослин тварини, як складова біологічних активів, не прикріплені до землі. Одні з них, так звані продуктивні тварини, дають сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи протягом багатьох років (корови – молоко, приплід, гній; свиноматки – приплід, гній; вівці – вовну приріст, гній; бджоли – мед, віск, маточне молочко, плідну та неплідну матку тощо). Цю групу тварин відносять до довгострокових біологічних активів класу необоротних активів.

Біологічний актив та/або сільськогосподарська продукція визначаються активом, якщо існує імовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигід, пов'язаних з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Однією зі специфічних рис біологічних активів є порядок їх оцінки. Він залежить від виду цих активів та моменту оцінювання — під час первісного визнання чи на дату балансу. Оцінка під час первісного визнання залежить від способу отримання біологічного активу установою.

Придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю, яка визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» або Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Однак порядок її визначення буде залежати від того, яким способом установа отримала цей актив: придбала за плату, отримала безкоштовно чи виростила самостійно.

При первісному визнанні отримані від сільськогосподарської діяльності додаткові біологічні активи та продукцію оцінюють за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, в тому звітному періоді, в якому вони відокремлені від біологічного активу.

Використання справедливої вартості для оцінки активів підприємства сприяє реальнішому відображенню їх вартості в балансі, що дає можливість об'єктивніше проводити аналіз структури майна підприємств.

Первісна вартість безоплатно одержаних біологічних активів дорівнює їх справедливій вартості з урахуванням витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Додаткові біологічні активи при первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу або за виробничою собівартістю відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Первісне визнання додаткових біологічних активів відображається у тому звітному періоді, у якому вони відокремлені від біологічного активу.

Біологічні активи відображаються на дату проміжного і річного балансу за справедливою вартістю зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, крім випадків, коли справедливую вартість на дату балансу визначити не можливо.

Біологічні активи, справедливую вартість на дату балансу достовірно визначити неможливо, оцінюються за первісною вартістю до періоду, у якому можливо визначити їх справедливую вартість.

Під час складання фінансової звітності на звітну дату необхідно здійснити оцінку кожного виду біологічних активів, які є в установі. За загальним правилом відображають біологічні активи на дату балансу за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж(п. 9 розд. II НС 136 «Біологічні активи»). [6]

Для обліку довгострокових біологічних активів призначено 16 рахунок «Довгострокові біологічні активи» який поділений на 6 субрахунків:

- 161 довгострокові біологічні активи рослинництва які оцінені за справедливою вартістю;
- 162 Довгострокові біологічні активи рослинництва які оцінені за первісною вартістю;
- 163 Довгострокові біологічні активи тваринництва які оцінені за справедливою вартістю;
- 164 Довгострокові біологічні активи тваринництва які оцінені за первісною вартістю.

У бухгалтерському обліку кожна господарська операція, яка відбувається на підприємстві має бути документально підтверджена. Тому, для обліку довгострокових біологічних активів використовують перелік таких документів.

- Покупку довгострокових біологічних активів відображено у прибутковій та товарно-транспортній накладній, рахунку;
- Зарахування придбаних довгострокових біологічних активів тваринництва на баланс підприємства відображено у акті приймання передачі довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада);
- При переведенні тварин з однієї статеві-вікової групи в іншу складають акт на переведення тварин з групи в групу;
- У випадку забою, прирізки, падежу тварин складають акт на вибуття тварин та птиці;
- При постановці на відгодівлю тварин основного стада складають акт на вибракування тварин основного стада;

- Для оприбуткування приплоду ВРХ, свиней та овець складають акт на оприбуткування приплоду тварин;
- Зважування тварин відображається у відомості зважування тварин (на підставі даних відомості визначають приріст тварин).
- Акт приймання-передачі основних засобів(внутрішнього переміщення) (ф. 03СГ-1) — для до-кументального оформлення надходження придбаних або безоплатно одержаних (в тому числі і в якості внеску до статутного капіталу) довго-строкових біологічних активів.
- Акт приймання багаторічних насаджень і передачі їх в експлуатацію (ф. № ДБА- 1).
- Акт на приймання в експлуатацію захисних лісонасаджень (Сільгоспблік, ф. № 54а) — для оприбуткування багаторічних насаджень [3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-30>
2. Огійчук М. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах.
3. <https://studfile.net/preview/5246986/>
4. Гомоль. %20Економічний%20зміст, визнання, оцінка%20і%20облік%20довгострокових%20біологічних%20активів_cory.pdf
5. <https://www.miireferat.com/referati/%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%9F%D0%9E%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%A5-%D0%91%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%A5-%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%86%D0%92/72427.html>
6. https://pidruchniki.com/1405100343989/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_dovgostrokovih_biologichnih_aktiviv

Талько А.С., економічне відділення
спеціальність "Облік і оподаткування", III курс
Житомирський агротехнічний коледж

Науковий керівник – викладач, спеціаліст вищої категорії Левченко О.Ф.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Велика кількість малих підприємств в різних секторах економіки в умовах обмеженості фінансових ресурсів, жорсткої конкуренції та фінансової кризи потребує формування ефективної стратегії свого розвитку, визначення цілей та завдань, спрямованих на раціоналізацію діяльності підприємств, забезпечення її планування і контролю. Для досягнення поставлених цілей та оперативного реагування на проблеми діяльності малого підприємства, самого бухгалтерського обліку, який практично повністю зосереджений на задоволенні потреб зовнішніх споживачів інформації та не відповідає потребам менеджменту, вже недостатньо. Керівництво великих українських підприємств вже переконалося, що без управлінського обліку неможливо побачити цілісної картини функціонування бізнесу, а отже, його застосування для малих підприємств є актуальним.

Управлінський облік є інструментом оперативного управління підприємством, функцією якого є обрахування витрат виробництва і собівартість будь-якого виробу, будь-якого підрозділу і підприємства в цілому на різних стадіях виробництва і збуту та визначення фінансових результатів окремих виробів, підрозділів та підприємства в цілому. Головними об'єктами управлінського обліку є витрати і доходи підприємства, фінансові результати, попередньо відображені в фінансовому обліку [4].

Проаналізувавши вітчизняний та світовий досвід, можна виділити таку мету організації управлінського обліку:

- 1) інструмент проведення фінансово-економічних розрахунків;
- 2) формування бази обґрунтування ефективних управлінських рішень;
- 3) інструмент калькулювання собівартості послуг, продуктів і інших об'єктів витрат;
- 4) інструмент реалізації контролю, оцінки і безперервного удосконалення організації обліку та діяльності підприємства.

Малі підприємства самостійно визначають необхідність складання тих чи інших форм управлінської звітності відповідно до потреб в управлінській інформації. Управлінська інформація, яка використовується для формування управлінської звітності, може бути поділена на такі основні блоки, а саме: інформація про виробництво і реалізацію продукції та фінансові потоки [1].

Організаційну схему формування економічної інформації про виробництво, реалізацію та фінансові потоки в системі обліково-аналітичного забезпечення діяльності малого підприємства наведено на рис. 1.

Для забезпечення ефективності управлінського обліку на малому підприємстві його внутрішньогосподарська облікова політика повинна мати наступні необхідні складові:

- узгодження з фінансовим і податковим обліком;
- узгодженість дій бухгалтерії, менеджерів і власників;
- вибір початку фінансового року;
- вибір інформаційного періоду (не більше одного місяця, початок якого може не співпадати з календарним);
- складання кошторису на рівні підприємства і по центрах відповідальності;
- бухгалтерський облік доходів, витрат і фінансових результатів по центрах відповідальності;
- вибір та розробка форм облікових, а також інформаційних реєстрів [2].

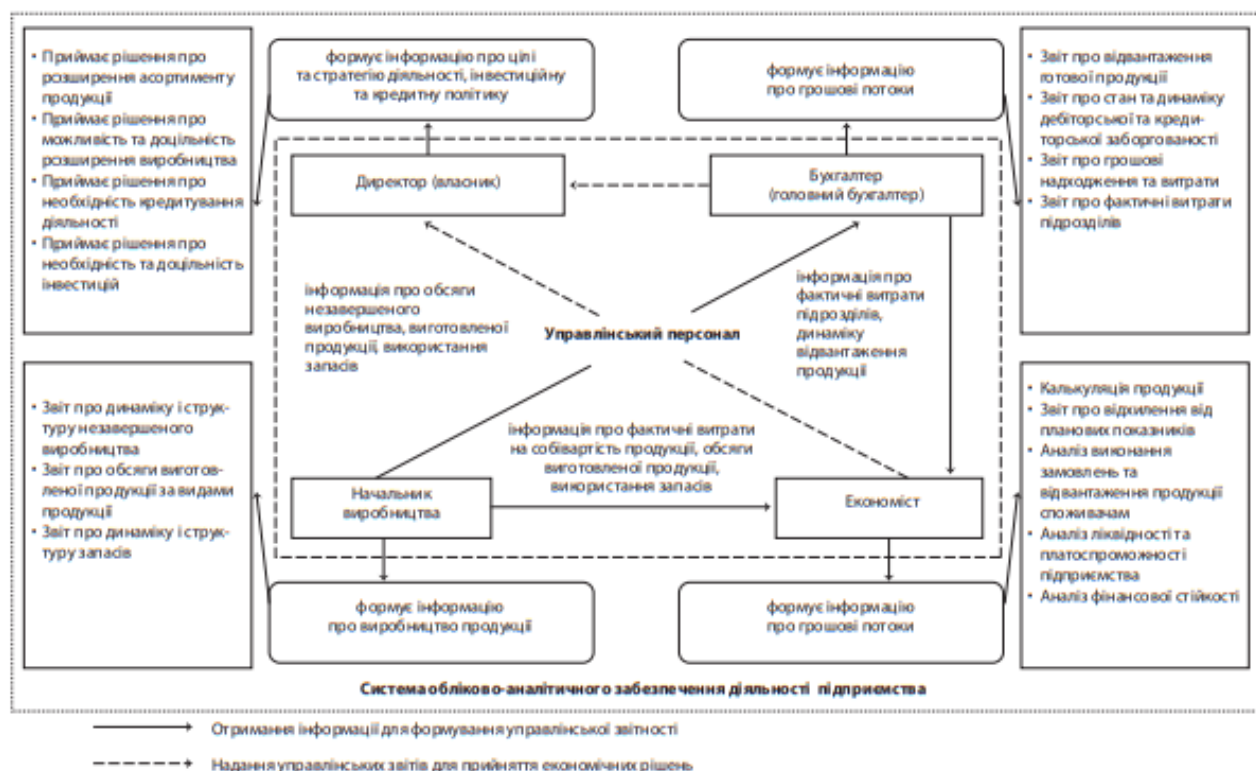

Рис. 1. Організаційна схема формування економічної інформації в системі управлінського обліку і звітності на малому підприємстві [4]

Для забезпечення ефективності управлінського обліку на малому підприємстві його внутрішньогосподарська облікова політика повинна мати наступні необхідні складові:

- узгодження з фінансовим і податковим обліком;
- узгодженість дій бухгалтерії, менеджерів і власників;
- вибір початку фінансового року;
- вибір інформаційного періоду (не більше одного місяця, початок якого може не співпадати з календарним);
- складання кошторису на рівні підприємства і по центрах відповідальності;
- бухгалтерський облік доходів, витрат і фінансових результатів по центрах відповідальності;
- вибір та розробка форм облікових, а також інформаційних реєстрів [5].

Основна перевага управлінського обліку полягає в тому, що використовуючи зовнішню та внутрішню інформації, він забезпечує потреби не тільки виробництва, а й маркетингу, управління дослідженнями та інших функцій бізнесу. Управлінський облік здійснює аналіз діяльності з урахуванням як поточних, так і довгострокових цілей, розробляє методи здобування інформації про вирішальні чинники успіху: витрати, якість, час тощо.

На малих підприємствах на практиці спеціально не виділяють управлінський облік, а фінансовий облік ведеться з метою складання фінансової звітності та отримання інформації для правильного визначення об'єкта оподаткування. Більшість керівників невеликих підприємств не приділяють достатньої уваги організації бухгалтерського та управлінського обліку на власних підприємствах, внаслідок цього бухгалтер при формуванні облікової політики орієнтується на спрощену систему ведення бухгалтерського обліку [3].

Дослідження системи управління малих підприємств дозволило визначити відсутність або невизначеність короткострокових та довгострокових цілей діяльності; фрагментарність реалізації функцій управління і обмеженість методів менеджменту, що застосовуються; обмежене використання сучасних управлінських розробок і різноманітних технічних засобів; відсутність необхідної інформації щодо стану зовнішнього та внутрішнього середовища діяльності малого підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адаменко М.В. Актуальність та напрями впровадження управлінського обліку для малих підприємств. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4092>
2. Белова І. Генезис становлення облікової системи малих підприємств України. URL: 402-802-1-SM.pdf
3. Гаркуша С.А. Деякі особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу. URL: 1832-Текст%20статті-3637-1-10-20181201.pdf
4. Гоголь Т. А. Облік та звітність на підприємствах малого бізнесу: управлінський аспект. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-338_344.pdf
5. Джулій Л.В. Особливості управлінського обліку малих підприємств. URL: ntkonf.org/k-e-n-dzhuliy-l-v-sinyuk-o-o-osoblivosti-upravlinskogo-obliku-malih-pidpriemstv

Устименко М.К., економічне відділення,
спеціальність «Облік і оподаткування», III курс
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж».
Науковий керівник – викладач, Кошик В.В.

ВІРТУАЛІЗАЦІЯ І «ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ» У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

У сучасному світі інноваційні технології проникають в усі сфери життя суспільства. Розвиток інформаційних технологій викликав певні зміни і в бухгалтерському обліку. На сьогоднішній день одним з перспективних напрямків ІТ-технологій є «хмарні технології» і надані ними сучасні сервіси створення, зберігання, обробки і пошуку даних.

В даний час хмарні технології активно застосовуються у програмних продуктах. Хмарні технології - зберігання і обробка інформації на серверах в мережі Інтернет. Дані зберігаються і обробляються в «хмарі», яка являє собою, з точки зору клієнта, один великий віртуальний сервер. Ці технології надають користувачам такі інтернет-сервіси: бухгалтерські, управлінські системи, корпоративну електронну пошту, документообіг [1, с.78].

Хмарна бухгалтерія - сервіс, який виник в 2010-2011 рр. Але йому вже вдалося завоювати визнання багатьох підприємців у всьому світі. Суть даної технології полягає в тому, що власнику бізнесу, бухгалтеру, який працює на підприємстві, надається за певну плату доступ до програми в Інтернеті, за допомогою якої можна з найменшими трудовими витратами забезпечити здійснення всіх традиційних бухгалтерських процесів [2, с. 96]. Хмарна бухгалтерія дозволяє вирішити широке коло завдань: формувати первинну облікову документацію; проводити розрахунок податків і внесків на обов'язкове страхування; оформляти в електронному вигляді бухгалтерську, податкову і статистичну звітність та ін.

Хмарні технології мають значні переваги порівняно з програмним забезпеченням, встановленим на комп'ютері. По-перше, вони дозволяють «орендувати» різні програми, не купуючи ліцензійні програми. Користувачеві хмарної технології не потрібно встановлювати ні платформу, ні конфігурацію інформаційної системи. Всі операції виконуються на віртуальному сервері через віддалений доступ.

По-друге, зникає необхідність купувати потужні комп'ютери і сервери, інше обладнання. Для роботи досить недорогих комп'ютерів і доступу до Інтернету. Клієнт платить тільки за те місце в сховищі, яке фактично використовує, але не за оренду сервера, всі ресурси якого він може і не використовувати [1, с.79].

По-третє, мобільність хмарних технологій - співробітники можуть легко переміщатися всередині організації і між офісами. З'являється можливість користуватися програмою з різних місць (вдома, на роботі та ін.). До інших переваг таких технологій можна віднести оновлення системи в автоматичному режимі без участі користувача, відсутність необхідності тривалого навчання користувача, скорочення витрат організації та ін.

Таким чином, хмарні обчислення створюють для обліку нові можливості:

- скорочення витрат на придбання ліцензійного програмного продукту;
- можливість доступу до програмного забезпечення з будь-якого пристрою (комп'ютера, планшета, телефону), підключеного до мережі Інтернет;
- зменшення витрат на технічну підтримку;
- відсутність необхідності установки оновлень;
- можливість збереження інформації, тому що вона знаходиться на віддаленому сервері.

Разом з тим існує ряд проблем використання хмарних обчислень. Основною проблемою є інформаційна безпека. В даний час немає ні нормативно-правових актів, ні технологій, які б гарантували 100%-ву конфіденційність даних. Тому найбільш цінні дані не рекомендується зберігати на публічній «хмарі».

Не менш важливими проблемами є питання цілісності даних, тому що для отримання послуг «хмари» необхідно постійне з'єднання з Інтернет, в зв'язку з чим можуть виникати проблеми з коректним і своєчасним оновленням інформації в сховищах даних.

Також, недоліками є: - можливість збоїв в системі, помилок і втрати доступу до даних; - проблема вибору надійного провайдера тощо[2, с. 98].

На базі «хмари» надають три види послуг:

1. Інфраструктура як послуга (IaaS) - надання комп'ютерної інфраструктури як послуги. Суть полягає в оренді віртуального комп'ютера, але він нічим не відрізняється від реального - можна встановити будь-яке програмне забезпечення.

2. Платформа як послуга (PaaS) - це надання платформи для розробки, розгортання і підтримки веб-додатків. Тут також орендується віртуальний комп'ютер з набором готових інструментів і програмним забезпеченням. Користувачеві потрібно тільки передати свої дані.

3. Додаток як послуга (SaaS) - це надання програмного забезпечення в оренду. В даному випадку постачальник сам розробляє веб-додаток і керує ним, надаючи замовникам доступ до програми через Інтернет [3, с.195].

У західних країнах інтернет-бухгалтерії вже набули масового характеру, стали звичним для бізнесу способом організації облікового процесу. В Україні хмарне програмне забезпечення поки не набуло такого широкого поширення [2, с.96]. В нашій країні кількість компаній, які використовують хмарні технології, досягла 48%. Про це йдеться в повідомленні дослідницької компанії IDC.

Однак, багато користувачів комп'ютерних програм не впевнені в ефективності злиття бухгалтерського обліку і хмарних технологій; вони також не впевнені в тому, що хмарні технології можуть повністю замінити програмне забезпечення.

В даний час на вітчизняному ринку автоматизації бізнес-процесів підприємств надається широкий спектр вітчизняних та зарубіжних комп'ютерних програм.

Станом на сьогоднішній день до «хмарних» сервісів для ведення бухгалтерії в Україні належать:

1. "iforma" – сервіс для підготовки і подання електронної звітності в режимі on-line;

2. "jПарус" – хмарна платформа корпорації "ПАРУС", яка розпочала розробку програмного забезпечення для автоматизації управління підприємствами загалом і ведення бухгалтерського обліку, зокрема на основі використання саме хмарних обчислень;

3. "iFin" – хмарний сервіс, який працює в двох напрямках. Перший – це формування і подача в державні органи різних форм звітності (підсистема "Звітність"), а другий – це підсистема "Бухгалтерія", яка дозволяє крім підготовки і подачі звітності додатково вести складський облік, автоматизований облік в картках співробітників (розрахунок заробітної плати, відпускних, лікарняних і податків через персональний календар), а також створення бухгалтерських документів з автоматичним заповненням постійними реквізитами підприємства;

4. "FLP", "HomeMoney", "Taxer" – сервіси, які можуть віддалено використовуватися підприємцями для автоматизації певних облікових задач. Кожен з них має свій функціонал, межі застосування тощо;

5. спеціалізовані програмні продукти "1С" – деякі функції певних систем, побудовані на використанні саме «хмарних» технологій. Мова йде про віддалене підключення через веб-інтерфейс територіально-розподілених підрозділів до системи "1С:Консолідація 8", а також функції колективної роботи над документами та віддаленого доступу через Інтернет до них за допомогою спеціалізованої системи "1С:Документообіг 8". Тут варто відзначити також, що з допомогою програмних продуктів фірми "1С" (серія 8) можна готувати і подавати й електронну звітність засобами мережі Інтернет.

У хмарній версії програми 1С повністю збережена технологія ведення обліку і прийоми роботи з програмою. Правила формування нормативно-довідкової інформації, введення поточних операцій, виконання регламентних процедур, формування звітності залишаються тими ж, що і в звичайних версіях. Також, хмарна версія програми «1С: Бухгалтерія» має хороші перспективи для використання в освітній діяльності при підготовці бухгалтерів, аудиторів, аналітиків, а також фахівців з адміністрування та розробки облікових систем [5, с.52-53].

Таким чином, хмарні технології набувають все більшої популярності серед підприємців. Віртуалізація обліку та використання в ньому хмарних технологій – це один із напрямів розвитку автоматизації бухгалтерського обліку. Підтвердження ефективності використання «хмар» є значна кількість інтернет-сервісів, які вже сьогодні надають послуги дистанційного вирішення певних облікових задач. Також в якості напрямів застосування хмарних технологій можна запропонувати організацію тимчасових і постійних архівів, спільну одночасну роботу користувачів над документами, створення консолідованої документації за певні часові проміжки, автоматичну синхронізацію різних версій документів тощо. Найбільш привабливі пропозиції хмарного сервісу - для невеликих фірм, для малого бізнесу [1, с. 81]. Поширення даних програм обумовлено їх потенціалом в збільшенні ефективності виробництва на підприємстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Астахова Е. Ю., Кочетова М. М. Облачная бухгалтерия — бухгалтерия будущего//Учет.Анализ.Аудит.-2015.-№6. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/oblachnaya-buhgalteriya-buhgalteriya-buduschego>
2. Астафьева В.А., Моисеева Т.М., Ковальчук Е.В. Облачные технологии в бухгалтерском учете: проблемы, риски, развитие. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.i-bteu.by/bitstream/handle/22092014/1506/BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 3.Віртуалізація / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Віртуалізація>.
4. Облачный феномен онлайн бухгалтерии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.elzvit.org.ua/news/svejie-glavnye-novosti-sobytiya-nalogovoy-slujby-ukrainy/облачный-феномен-онлайн-бухгалтерии/>.
5. Шитова Т. Ф. Использование передовых информационных технологий в бухгалтерском учете / Т. Ф. Шитова // Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 22. – С. 21-26.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Сучасна система управління має одне з ключових значень для ефективного функціонування аграрного виробництва. Будь-які управлінські рішення щодо оцінки результатів господарювання, економічних процесів, процесу оподаткування повинні базуватися на достовірній, своєчасній і повній обліковій інформації. Чітко налагоджений бухгалтерський облік своєчасно має забезпечити потреби управління необхідною та вірогідною інформацією для виконання всебічного аналізу господарської діяльності та обґрунтування відповідних управлінських рішень.

Будучи частиною управління, обліково-аналітичне забезпечення дає важливу інформацію, яка дозволяє контролювати поточну діяльність підприємства, планувати його стратегію і тактику, оптимально використовувати ресурси, вимірювати і оцінювати результати діяльності [3].

Різноманітність податків, зборів і платежів, а також відмінності баз їхнього обчислення, зумовлюють ускладнення облікового забезпечення розрахунків із бюджетом та податкової звітності за ними.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – одне з основних джерел доходів бюджету держави, яке використовується для регулювання доходів і накопичень різних соціальних груп населення.

ПДФО займає друге місце серед податкових надходжень Зведеного бюджету. Протягом року його надходження мають чітко виражену періодичність із незначними коливаннями, а отже, можуть бути досить точно прогнозовані [4].

Податку на доходи фізичних осіб, як економічній категорії властиві наступні характеристики, зображені на рис. 1.

Рис. 1. Характеристики податку на доходи фізичних осіб

Фізичні особи – платники податків та зборів реєструються в органах державної податкової служби шляхом внесення відомостей про них до Державного реєстру на основі Облікових карток.

Облік осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби, ведеться в окремому реєстрі Державного реєстру за прізвищем, ім'ям, по батькові і серією та номером діючого паспорта громадянина України без використання реєстраційного номера облікової картки, а в паспортах зазначених осіб органами державної податкової служби робиться відмітка про наявність у них права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

В Державному реєстрі наводяться такі дані про фізичних осіб:

- джерела отримання доходів;
- об'єкти оподаткування;
- сума нарахованих та/або отриманих доходів;
- сума нарахованих та/або сплачених податків;
- інформація про податкову знижку та податкові пільги платника податків [2, с.116].

Система бухгалтерського фінансового обліку фіксує факти й дані про здійснені господарські операції, так і облік у системі оподаткування для визначення об'єктів і бази оподаткування використовує практично одні й ті самі дані за властивими їй вимогами, критеріями, ознаками, підставами. Обидві системи обліку оперують переважно майже одними й тими ж первинними документами, обліковими реєстрами і бухгалтерськими записами, що є надзвичайно важливим для облікового забезпечення процесу складання звітності про загальнодержавні й місцеві податки і збори. Враховуючи, що платники податків зобов'язані за кожний звітний період подавати податкові декларації про кожен податок окремо, узагальнено приклади довідкової, облікової та звітно-декларативної інформації за ПДФО (табл. 1).

Таблиця 1

Формування податкової інформації при нарахуванні та звітуванні за ПДФО [1, с.11]

Група документів	Податкова інформація
Довідкова	Окремі види доходів, які оподатковуються не за базовою ставкою, заява на застосування податкової соціальної пільги, документи що підтверджують право на податкову соціальну пільгу тощо
Облікова	Розрахунково-платіжна відомість
Звітно-декларативна	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб та утриманого з них податку
	Податкова декларація про майновий стан і доходи
	Розрахунок податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб та військового збору з доходів, отриманих від операцій з інвестиційними активами
	Розрахунок податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб та військового збору з доходів, отриманих само зайнятою особою

Податок на доходи фізичних осіб нараховується за диференційованими ставками, залежно від виду доходів. Є окремі особливості щодо обліку нарахування і сплати податку на доходи фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. Зокрема, вони мають право самостійно обрати спосіб оподаткування доходів, одержаних від цієї діяльності, за фіксованим розміром податку шляхом придбання патенту.

Відповідно виникають особливості облікового забезпечення нарахування податку на доходи фізичних осіб. Так, на доходи тих фізичних осіб (робітників, службовців), що перебувають у трудових відносинах із підприємством (установою), нарахування податку здійснюється в "Розрахунково-платіжних відомостях" тип. ф. № П-49, де в розділі "Утримано та враховано" вказують його суму, визначену з урахуванням доходу і ставки податку.

Облік розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб ведуть на рахунку 64 "Розрахунки за податками й платежами".

Аналітичний облік нарахування і сплати податку на доходи фізичних осіб ведуть у Відомості аналітичного обліку розрахунків з бюджетом. У ній поряд із уже відкритими аналітичними рахунками субрахунку 641 "Розрахунки за податками й платежами" для обліку розрахунків за податком на додану вартість, податком на прибуток, відкривають окремий – призначений для відображення таких операцій за дебетом і кредитом рахунка третього

порядку, визначеного в додатку "Робочий план рахунків" до наказу про облікову політику підприємства, скажімо, 6414 "Розрахунки з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб".

Досить часто при розрахунках з бюджетом виникають діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призводять до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених ПКУ, що визнаються податковими правопорушеннями. Вчинення платниками податків, їх посадовими особами та посадовими особами контролюючих органів порушень законів з питань оподаткування тягне за собою відповідальність, передбачену ПКУ: фінансову; адміністративну; кримінальну [1, с.12]. За випадки порушення при нарахуванні та сплаті ПДФО є відповідальність, передбачена чинним законодавством.

Суми ПДФО, вчасно не утримані з доходу фізичної особи, у бухгалтерському обліку є витратами підприємства - податкового агента і відображаються по дебету рахунку 949 "Інші витрати операційної діяльності", а якщо виявлена помилка допущена в минулому звітному році, по дебету рахунку 441 "Прибуток нерозподілений" (442 "Непокриті збитки"). У бухгалтерському обліку слід відобразити утворення заборгованості перед бюджетом на суму донарахованого по акту перевірки ПДФО, штрафних санкцій та пені: донарахування ПДФО Дт 949 Кт 641/ПДФО; нарахування штрафу та пені Дт 948 Кт 641/ПДФО.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: [колективна монографія] / за заг. ред. Мармуль Л. О. Херсон: Айлант, 2019. 334 с.
2. Облікове забезпечення податкової звітності на підприємствах України : навч. посіб. / Журавель Г. П., Гарасим М. П.; Гарасим П. М., Хомин П. Я. ; за ред. П. Я. Хомина. – Тернопіль : ТНЕУ 2017. 272 с.
3. Сирцева В.В. Методичні підходи до формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами. URL: [vanp_2015_2\(1.1\)_13.pdf](http://vanp_2015_2(1.1)_13.pdf)
4. Юрчишена Л.В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України. URL: <http://jfub.donnu.edu.ua/article/viewFile/2855/2894>

Франчук В.В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж».
Науковий керівник – викладач Лісовська Н.В.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК 2020: ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ

Багаторічна практика місцевого оподаткування в нашій країні приводить до висновку, що система місцевих податків виконує у нас ніби допоміжну роль щодо державного оподаткування. Виявлення резервів зростання доходів місцевих бюджетів набуває особливої актуальності в умовах фінансової кризи в Україні і світі та потреби підвищення самостійності регіонів [1].

Плата за землю це обов'язковий платіж у складі місцевого податку на майно, який стягується в формі земельного податку або орендної плати (якщо мова йде про ділянки державної і комунальної форми власності). Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка землі (НГО), з урахуванням коефіцієнта індексації, а в разі відсутності такої оцінки, площа земельних ділянок [2].

Органи місцевого самоврядування самостійно встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території. Відповідні рішення мають бути оприлюднені та, як правило, бути доступними онлайн — на сайтах відповідних органів або на сайті Державної фіскальної служби України [3].

Отож, ставка податку на земельну ділянку, нормативна грошова оцінка якого проведена, встановлюється місцевими радами в розмірі не більше 3% від такої оцінки. Для земель загального користування (дороги, проїзди, парки, пляжі тощо в зоні населених пунктів) – не

більше 1% від оцінки, для сільськогосподарських угідь — не менше 0,3 відсотка та не більше 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки, а для лісових земель — не більше 0,1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки [4].

Крім того, при визначенні податкових зобов'язань власнику земельного податку необхідно враховувати чи є він фізичною або юридичною особою.

А тому, нарахування земельного податку для фізичних осіб, як і раніше, проводиться до 1 липня і надсилається у вигляді податкових повідомлень, а оплата повинна бути здійснена протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення. Тобто, органи Державної фіскальної служби (ДФС), відповідно до податкового законодавства, надсилають платникам податків повідомлення-рішення за наявною в органах ДФС інформацією про місце реєстрації платника. Інформація про місце реєстрації платника – це інформація, внесена до інформаційних баз фіскальної служби на момент, коли громадяни звертались до фіскальних органів з метою отримання ідентифікаційних кодів. Протягом місяця після зміни місця реєстрації громадянин зобов'язаний повідомити про такі зміни контролюючий орган, де він поставлений на облік. Якщо платник не повідомляє ДФС про зміну реєстрації – податкове повідомлення-рішення надсилається на адресу, інформація про яку міститься в контролюючому органі, тобто стару адресу. Таким чином, платник не ознайомлений із сумою проведених нарахувань податку. Внаслідок чого виникає податковий борг, штрафні санкції, арешт майна [3].

Фізичні особи звільняються від відповідальності, передбаченої Податковим кодексом за несвоєчасну сплату податкового зобов'язання, у разі якщо контролюючий орган не надіслав (не вручив) податкове (податкові) повідомлення-рішення у встановлені строки (ст. 287 ПКУ) [2].

Крім того, у разі виявлення розбіжностей між даними контролюючих органів та даними, підтвердженими платником податку на підставі оригіналів відповідних документів, зокрема документів на право власності, користування пільгою, контролюючий орган за місцем знаходження земельної ділянки проводить протягом десяти робочих днів перерахунок суми податку і надсилає (вручає) йому нове податкове повідомлення-рішення. Попереднє податкове повідомлення-рішення вважається скасованим (відкликаним).

Платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому ст. 46 ПКУ, з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями. Подання такої декларації звільняє від обов'язку подання щомісячних декларацій. При поданні першої декларації (фактичного початку діяльності як платника плати за землю) разом з нею подається довідка (витяг) про розмір нормативної грошової оцінки земельної ділянки, а надалі така довідка подається у разі затвердження нової нормативної грошової оцінки землі.

Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календарному місяцю, щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

Об'єктами оподаткування земельним податком є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні. Щоправда, не всі з них обкладаються земельним податком. Зокрема, у ст. 283 ПКУ визначено перелік земельних ділянок, які не підлягають обкладенню земельним податком.

Тим часом юридичні особи, які мають право на пільги щодо сплати земельного податку або земельні ділянки, що не підлягають оподаткуванню, не звільняються від обов'язку подання податкових декларацій за земельні ділянки, з яких земельний податок не справляють через застосування податкових пільг.

Інакше кажучи: у разі припинення права власності або користування земельною ділянкою юридична особа сплачує земельний податок за фактичний період перебування землі

в користуванні в поточному році до дати внесення відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про припинення права постійного користування земельною ділянкою.

Крім того, звільнення від сплати податку за земельні ділянки, передбачене для відповідної категорії фізичних осіб (згідно ст. 281 ПКУ), поширюється на земельні ділянки за кожним видом використання у межах граничних норм [2]. Але, якщо фізична особа, визначена у пункті 281.1 статті 281 ПКУ, має у власності декілька земельних ділянок одного виду використання, то така особа до 1 травня поточного року подає письмову заяву у довільній формі до контролюючого органу за місцем знаходження земельної ділянки про самостійне обрання/зміну земельної ділянки для застосування пільги. Пільга починає застосовуватися до обраної земельної ділянки з базового податкового (звітного) періоду, у якому подано таку заяву.

Таким чином, беручи до уваги, що запровадження та встановлення розміру ставок земельного податку, як і інших місцевих зборів (в межах, визначених Податковим кодексом) є повноваженнями органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Суперечності та перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні/Н.В.Сошка// [Електронний ресурс].
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-УІ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс].
3. Офіційний веб-портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс].
4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» від 23 листопада 2018 року № 2628-VIII, зі змінами, внесеними згідно із Законами від 18.12.2019 р. № 391-IX [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-19>.

Барабаш В.І., економічне відділення,
спеціальність «Облік і оподаткування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Чайка Л.В.

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС ТА ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

В Україні за роки реформування економіки сформувалася негативна тенденція щодо зниження кількості інноваційних розроблень та впровадження їх у практику господарювання. На основі своєрідного поділу праці між великими корпораціями та малими підприємствами виник особливий вид підприємництва – фінансово-інноваційний. Причому діяльністю з виробництва і просування на ринок нових товарів займаються невеликі організації, які отримали назву венчурних.

«Венчур» (venture) у перекладі з англійської мови означає ризикована справа. Деякі вчені вважають, що слово «венчур» виникло у процесі скорочення такого англословного слова як adventure (тобто пригода або авантюра) і відокремлення часточки «ad», а назву венчурні підприємства отримали саме через «авантюрний» характер їхньої діяльності [2].

Венчурним підприємництвом вважають ініціативно-ризикову діяльність, яка фінансується за допомогою залученого венчурного капіталу й спрямований на значне зростання ринкових вартостей проінвестованих об'єктів, в тому числі через отримання, використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних технологій, товарів, послуг.

Під венчурною діяльністю розуміють ініціативно-ризикову діяльність, яка відображає цілісну систему фінансових відносин стосовно акумулювання, залучення та вкладення грошових коштів (венчурного капіталу) в об'єкти інвестування з метою розроблення й комерціалізації результатів науково-технічних досліджень, отримання доходів через значне зростання ринкових вартостей проінвестованих підприємств і досягнення соціальних ефектів.

Інноваційний розвиток потребує додаткових фінансових ресурсів у поєднанні з ефективним менеджментом. Ці дві умови містить у собі венчурний капітал. Банківська сфера сьогодні знаходиться у кризовому стані, тому залучити кошти під запропоновані бізнес-плани, особливо підприємствам без позитивної кредитної історії, стає практично неможливо. Постає безумовна і негайна потреба у фінансових ресурсах, необхідних для розвитку виробництва. У цій складній ситуації венчурний капітал є додатковим ресурсом, який здатний зменшити розрив між різними джерелами фінансування інноваційних проєктів, тобто власними активами, державною підтримкою, банківськими позиками. Але для цього необхідно забезпечити сприятливі умови, які гарантуватимуть стабільне «визрівання» бізнес-проєктів, здатні підвищити рівень віддачі від інвестицій протягом кількох років та дозволять розширити коло потенційних інвесторів.

Джерела венчурного капіталу – інвестори, які прагнуть отримати високий дохід. Вони виступають донорами бізнесу. Реципієнтами є підприємці, яким необхідні вливання капіталу. Між ними знаходяться венчурні фонди, які заробляють гроші на процедурі посередництва між зацікавленими сторонами.

Посилення позицій венчурного капіталу задля фінансування саме малого й середнього бізнесу як складової парадигми економічного зростання України повинно відбуватись з урахуванням національних особливостей, формування інноваційного державно-приватного партнерства як форми господарської діяльності, максимально пристосованого до реалізації інноваційного процесу [3].

Український ринок венчурного інвестування істотно відрізняється від іноземних ринків, перш за все тим, що на світовому ринку основними сферами інвестування венчурного капіталу є виробництво напівпровідників, електронних новинок, комп'ютерної техніки, біотехнологій, інформаційної безпеки, генної інженерії та ряд інших. В перспективі знаходиться розробка

нанотехнологій. Найпривабливішими сферами для інвестицій в Україні є будівництво, переробка сільськогосподарської продукції, харчова промисловість, роздрібна торгівля. Така галузева дискримінація властива для України, тому що ці галузі є привабливими, розповсюдженими та мало ризиковими в нашій країні, на відміну від країн ЄС і США, де венчурні інвестиції здійснюються в інноваційні галузі промисловості [1].

Зважаючи на специфіку розвитку економіки України на пострадянському просторі можна зробити висновки, що венчурний бізнес піддається впливу цілому ряду чинників, що обмежують розвиток венчурного бізнесу в нашій країні є:

- відсутність чіткої політики сприяння розвитку венчурного бізнесу з боку держави, брак зацікавленості більшості господарюючих суб'єктів у реалізації принципово нових розробок;
- відсутність розвиненої мережі інфраструктури венчурного бізнесу та кваліфікованих спеціалістів у цій галузі;
- економічна нестабільність у країні, дефіцит фінансових коштів та загроза інфляції;
- недостатня надійність механізмів захисту прав інвесторів та інтелектуальної власності;
- недосконалість законодавчої бази та інші.

Отже, розвиток венчурного бізнесу в Україні потребує підтримки з боку держави, оскільки знаходиться на початковій стадії розвитку, а венчурний капітал є важливим елементом функціонування ринкової економіки та засобом забезпечення економічного зростання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кисіль В.Л., Садловський Р.В. Венчурний бізнес в Україні, його стан та характерні риси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65283.doc.htm.
2. Кузьмін О.Є. Венчурний бізнес : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, І.В. Литвин. – К. : Знання, 2012. – 350 с.
3. Шило Л.А. Венчурне фінансування як форма нагромадження капіталу в системі управління потенціалом підприємства : монографія / Л.А. Шило, В.В. Железняк; Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. В. Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2010. – 194 с.
4. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/files/articles/204/13_4.pdf

Бліщак Е.Д., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Ільченко Н.В.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНО-КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

В сьогоденнішніх економічних умовах валютно-курсова політика націлена на здійснення регулятивного впливу НБУ на стан і коливання обмінного курсу іноземної валюти такої як долар США. В останні роки наша в нашій країні склались досить несприятливі умови, в яких національна грошова одиниця зазнала досить вагомого знецінення, що спровокувало в країні високі показники інфляції (рис.1).

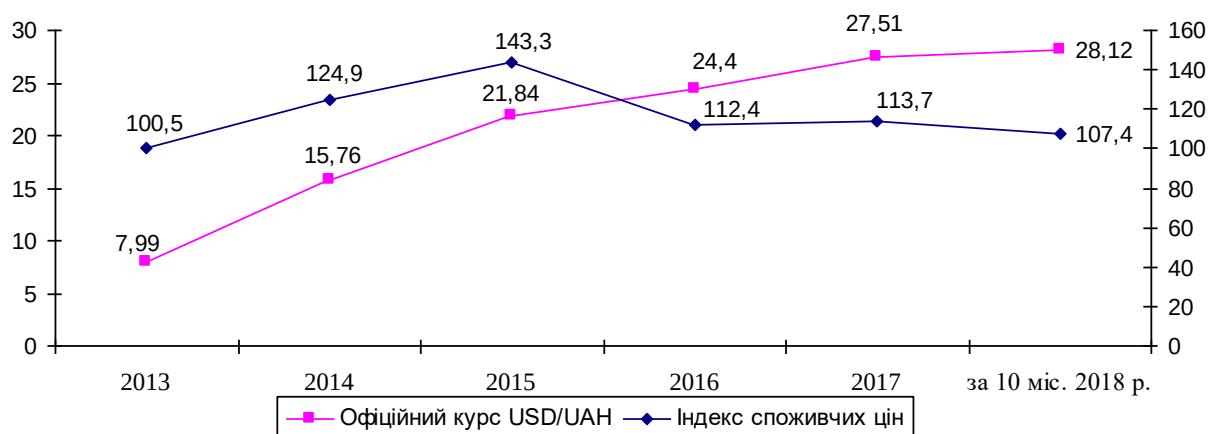

Рис.1. Динаміка валютного курсу та інфляції протягом 2012-2018 рр. [2]

Відповідно до графіка можемо зробити висновок, що високий рівень інфляції є негативним показником та призводить до росту ціна на товари і послуги, які в подальшому скорочують купівельну спроможність населення, як наслідок усе це веде до падіння курсу гривні. З рис. 2.1. бачимо, що курс гривні почав зростати з 2014 р. Для того, що хоч якось його урегулювати та стримати подальший різкий ріст на початку 2015 р. НБУ був змушений запровадити жорсткі заходи адміністративного впливу на валютний ринок: підвищити облікову ставку, встановити лімітні обмеження купівлі та продажу іноземної валюти з нерезидентами щодо імпорту та закупівлі продукції. З 2015 р. правлінням НБУ було вирішено змінити політику фіксованого курсу на користь плаваючого курсу, який визначається на міжбанківському валютному ринку. Такі заходи спочатку привели до того, що курс гривні різко зріс і сягнув свого історичного мінімуму – понад 30 грн./дол., але з часом гривня все таки зміцнила свої позиції.

Починаючи 01.01.2018 р. гривня дещо знецінилась у своїй вартості. На це вплинула оплата державного боргу, який потрібно своєчасно погашати та зовнішньоторговельний баланс, що був від'ємним. Внаслідок девальвації національної валюти зростають й інші споживчі ціни. За початок періоду 2017-2018 рр. курс гривні впав з 27,12 грн/дол до 28,07 грн/дол. Також на пропозицію валюти подіяло скорочення надходжень від аграрного господарства та присутність вагомої гривневої ліквідності внаслідок відшкодування ПДВ експортерам. Все це призвело до того, що у кінці третього кварталу 2017 р. попит на валюту перевищив її пропозицію. Протягом 2017 р. НБУ викупив іноземної валюти на суму 2,27 млрд. дол., а продано було – 1,01 млрд. дол. Позитивне сальдо становило 1,26 млрд.грн. (рис. 2).

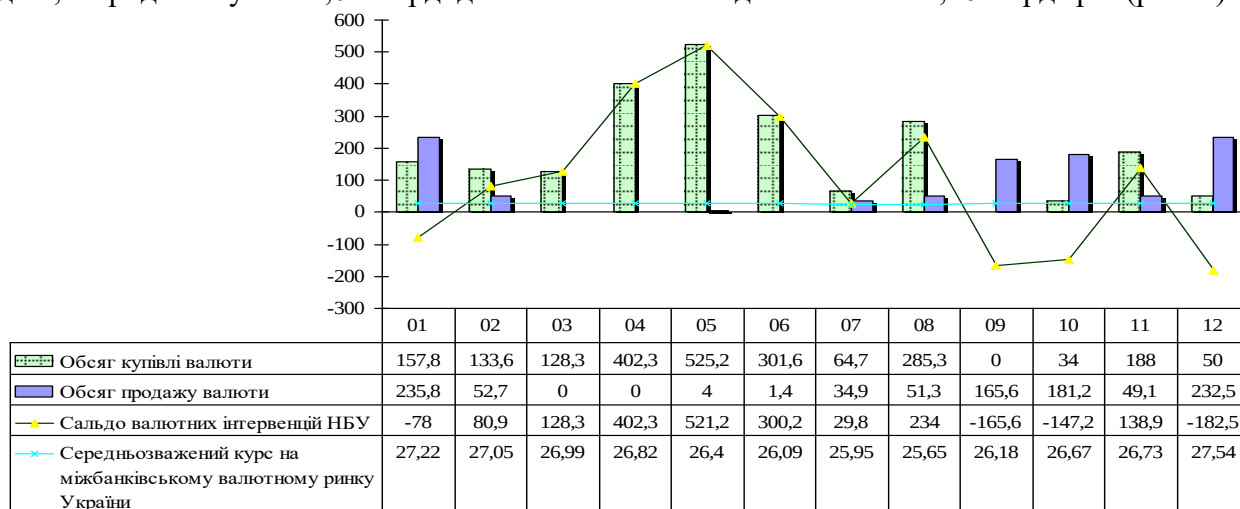

Рис. 2. Валютні інтервенції НБУ протягом 2017 р. (млн. дол. США в грн. еквіваленті) [2]

Коли НБУ купує валюту, то одночасно видає в обіг гривню, тим самим, спричиняючи ріст інфляції. Це можна побачити і в інфляційному звіті Національного банку. На протязі 2017

р. індекс інфляції прискорив свої темпи зростання і перевищив цільовий рівень, який був встановлений центральним банком та становила 13,7% проти 8% (± 2 в.п.) прогнозованих (див. рис. 2.1) [36].

Що стосується загального обсягу операцій з іноземною валютою в готівці, то їх сума в 2017 р. зросла та становила 13,31 млрд. дол. США, проти 4,0 млрд. дол. США у 2016 р. (див. рис. 2). У I-му півріччі 2017 р. прослідковувалось перевищення продажу валюти над її купівлею, а вже в другому півріччі їх сума дещо урівноважилась.

Для зменшення інтенсивності коливань обмінного курсу НБУ зберігав присутність на валютному ринку, проводячи операції як із купівлі іноземної валюти, так і з її продажу. За підсумками III кварталу 2018 року від'ємне сальдо інтервенцій НБУ становило 0.7 млрд дол. (проте з початку року залишалося додатним та перевищило 0.6 млрд дол.). Дії НБУ не перешкоджали впливу ринкових чинників на динаміку курсу гривні, однак сприяли зниженню ажіотажного попиту на валюту як на міжбанківському, так і на готівковому ринку [19].

Ще одним показником, який характеризує валютно-курсову політику Центрального банку є стан валютних резервів. Станом на 31 січня 2020 офіційні резервні активи України становили 26293,1 млн. доларів США, при цьому монетарне золото (якщо включати золоті депозити та золото в свопах) — лише 1273,2 млн. доларів (4,84% від загального обсягу резервів). Лівову ж частку міжнародних резервів України складають активи в конвертованих валютах (цінні папери, валюта і депозити) (рис.3).

З метою забезпечення безперебійного функціонування фінансової системи України та своєчасного виконання державних зобов'язань ліквідність міжнародних резервів підтримувалася на високому рівні завдяки вибору високонадійних контрагентів та державних облігацій, а також завдяки обмеженню запланованого періоду інвестування та постійному моніторингу параметрів ліквідності резервних валют і фінансових інструментів.

Крім того, у 2019 році Національний банк прийняв Закон України «Про валюту і валютні операції». Даний закон надає змогу Україні виконати зобов'язання, яке вона взяла на себе за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом, а саме забезпечити вільний рух капіталу.

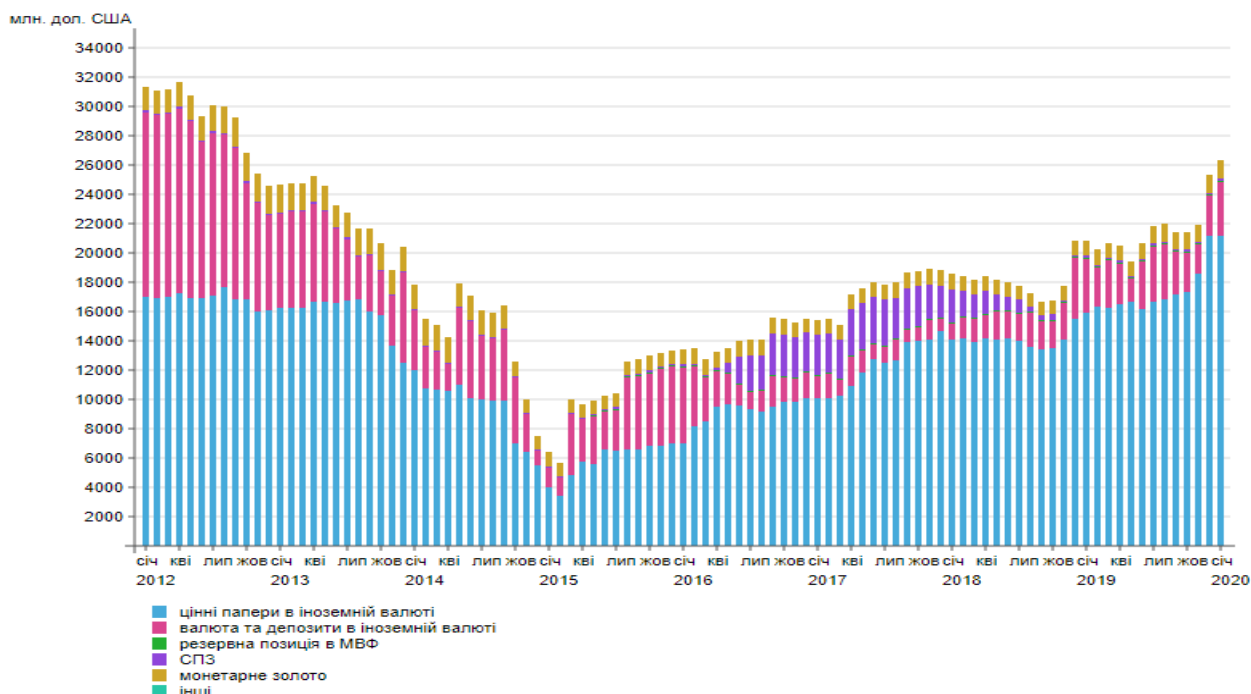

Рис. 3. Валютна структура міжнародних резервів на 01.01.2020 р. [3]

Таким чином, завдяки сприятливій ситуації на зовнішніх ринках, поступовому макроекономічному відновленню та підтримці міжнародних партнерів Національний банк зміг збільшити міжнародні резерви до докризового рівня – 18,8 млрд доларів США – і водночас уникнути тиску на курс гривні. Також це створило сприятливі умови для подальшого послаблення та зняття валютних обмежень.

З метою забезпечення економічної безпеки країни, а також керуючись принципом «послідовності» в процесі лібералізації валютного ринку, задоцільно передбачити збереження повноважень органів валютного регулювання та контролю, які перешкоджатимуть раптовому відпливу короткострокового капіталу, що, у свою чергу, унеможливить виникнення надмірного тиску на обмінний курс та дестабілізацію валютного ринку.

Отже, для здійснення ефективного механізму реалізації валютно-курсової політики НБУ необхідним є розроблення набору гнучких інструментів, які надаватимуть змогу, крім проведення лібералізаційних заходів, оперативно запроваджувати окремі валютні обмеження, що відповідатимуть конкретним ситуаціям, які можуть виникнути у валютних правовідносинах на валютному ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 17.02.2018 № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art>
3. Звіт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art>

Бричок А.С. відділення агроєкології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів».
Науковий керівник – викладач, Гусак Т.О.

ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ТА ЇХ РОЛЬ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Функціонування фінансового ринку значною мірою залежить від діяльності фінансових посередників, які в сучасних умовах є професіоналами фінансового ринку, виступають ключовою фігурою і займають центральне місце на всіх його сегментах [1].

Фінансові посередники - це спеціалізовані професійні учасники ринку (фінансово-кредитні установи), які пропонують і реалізують фінансові послуги як особливий товар.

Завдання фінансових посередників - спрямовувати рух капіталу (заощаджень) до найбільш ефективних споживачів. Основне призначення фінансових посередників полягає в фінансуванні економічної діяльності та забезпеченні ефективного перерозподілу капіталу у суспільстві [1].

Фінансові посередники звичайно поділяються на три великі групи:

- депозитні;
- контрактно-ощадні;
- інвестиційні.

До фінансових посередників депозитного типу належать комерційні банки, ощадно-кредитні асоціації, кредитні спілки, взаємні грошові фонди.

До фінансових посередників контрактно-ощадного типу належать компанії страхування життя і майна, різноманітні пенсійні фонди. Усі вони залучають кошти на основі вкладів відповідно до довгострокових контрактів, що укладаються між клієнтами і фінансовою організацією. Кошти, що залучаються, такі компанії вкладають у заставні кредити, акції та облігації корпорацій, казначейські зобов'язання [2].

До фінансових посередників інвестиційного типу належать взаємні фонди, інвестиційні компанії і траст-фонди. Усі вони реалізують механізм, який дає можливість відносно малопотужним інвесторам володіти диверсифікованим портфелем акцій.

Значення діяльності фінансових посередників проявляється в їх функціях. Основними функціями фінансових посередників є такі:

Акумуляція коштів населення та нагромаджень суб'єктів господарювання. Фінансові посередники шляхом проведення депозитних операцій, випуску своїх фінансових активів та розміщення на ринку фінансових активів позичальників забезпечують "збирання" вільних

грошових ресурсів з метою їх подальшого спрямування на розвиток економіки. Ступінь реалізації цієї функції залежить від наявності на ринку привабливих фінансових інструментів та довіри до них з боку заощаджувачів.

Забезпечення ефективного перерозподілу капіталу між підприємствами, галузями та сферами економіки, регіонами країни та світу. Найголовнішим завданням фінансових посередників є спрямування руху вільного капіталу до найефективніших споживачів. Ефективний перерозподіл капіталу в умовах ринку досягається шляхом врівноваження попиту і пропозиції на вільні фінансові ресурси та визначення їх реальної ціни.

Досягнення ефективних інвестицій учасниками ринку. Вільний капітал за участю фінансових посередників реалізує свою здатність до пошуку таких об'єктів вкладень, що здатні забезпечити більшу суму прибутку на одиницю інвестицій за визначеного рівня ризику.

Забезпечення альтернативних банківському кредиту способів фінансування суб'єктів економічної діяльності та споживчих потреб громадян. Діяльність небанківських фінансових установ сприяє заміні прямого фінансування суб'єктів господарювання непрямым через випуск власних фінансових зобов'язань та розвитку нових видів кредитування, що доповнюють традиційні.

Перерозподіл та зниження фінансових ризиків. Діяльність фінансових посередників забезпечує обмеження дії фінансових ризиків через застосування механізму хеджування, забезпечення страхового захисту, надання гарантій (порук), дотримання диверсифікації при формуванні портфеля фінансових активів тощо.

Сприяння розвитку фінансового ринку та його інфраструктури. Діяльність фінансових посередників сприяє розвитку ефективних фондового, грошового, валютного ринків та забезпечує формування попиту з боку інвесторів на ліквідні та прибуткові фінансові активи.

Окремим фінансовим посередникам притаманні й інші характерні лише для них функції. Для банків це емісійна функція, для страхових компаній - забезпечення страхового захисту [3].

Таким чином, економічна роль фінансового посередництва полягає у наступному:

1) можливості для кожного кредитора оперативно розмістити вільні кошти в дохідні активи, а для позичальника - оперативно мобілізувати додаткові кошти для виробничих та споживчих цілей;

2) скороченні витрат суб'єктів грошового ринку на формування вільних коштів, розміщенні їх у дохідні активи та залученні додаткових коштів;

3) послабленні фінансових ризиків для базових суб'єктів грошового ринку, оскільки значна частина їх перекладається на посередників завдяки широкій диверсифікації посередницької діяльності, створенню спеціальних систем страхування та захисту від фінансових ризиків;

4) збільшенні дохідності позичкових капіталів, зосереджених у дрібних власників, яким відкривається доступ до фінансування через посередників великих, високодохідних операцій і проектів;

5) можливості урізноманітнити відносини між кредиторами і позичальниками за допомогою надання додаткових фінансових послуг, що беруть на себе посередники;

6) за рахунок «ефекту масштабу» знижуються адміністративні, консультаційні, юридичні та інші витрати суб'єктів грошового ринку.

Діяльність фінансових посередників забезпечує певні переваги (вигоди) як для власників заощаджень, так і для позичальників вільного капіталу. Ці переваги полягають у:

- можливості для кожного окремого заощаджувача або інвестора оперативно розмістити вільні кошти у доходних активах, а для позичальника оперативно мобілізувати (фінансові ресурси для ведення господарської діяльності);

- зменшенні вартості фінансових операцій, пов'язаних з акумулюванням та позичанням вільного капіталу, розміщенням його у доходних активах, що досягається за рахунок ефекту масштабу;

- збільшенні прибутковості інвестиційного капіталу завдяки мінімізації фінансових ризиків, скороченню витрат, можливості об'єднання невеликих капіталів для здійснення значних інвестицій;

- зменшенні фінансових ризиків для суб'єктів ринку завдяки наявності широкої інформаційної бази у посередників, здійсненню ними диверсифікації діяльності та застосуванню спеціальних систем страхування ризиків;
- наданні додаткових послуг кредиторам і позичальникам капіталу.

Фінансові посередники відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансового ринку. Розвиток інституційних інвесторів може мати позитивний вплив на економіку України через сприяння ефективному перерозподілу капіталу та розширення пропозиції інвестиційних ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України. – К.: НІОС, 2017. – 606с.
- 2.Партин Г.І, Тивончук О.П. Роль небанківських фінансових посередників у фінансуванні інноваційного розвитку // Вісник НБУ. – 2017. – С. 46-51.
3. Федоренко В. Г. і К. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні.: — К.: Науковий Світ, 2018.

Гаркуша-Омельченко К.С., економічне факультет,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», 1 ст. курс
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – доцент, к.е.н. Скрипник Г.О.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРЯМИХ Й НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ, ЇХ МІСЦЕ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ

В Україні податки класифікують за різними ознаками. Відповідно до обраної теми, нас цікавить розподіл податків саме за формою оподаткування. Згідно цієї класифікації вони поділяються на прямі та непрямі.

Прямі, встановлюються безпосередньо щодо платників податків і сплачуються за рахунок їхніх доходів, а сума податку безпосередньо залежить від розмірів об'єкта оподаткування. Прямими податками в Україні є податки на доходи фізичних осіб, на нерухомість, а також податки на прибутки, отримані у вигляді відсотків, у тому числі податки на доходи від користування позиками, орендної плати, роялті та всіх інших видів прибутків.

Непрямі, встановлюються в цінах товарів і послуг та сплачуються за рахунок цінової надбавки, а їх розмір для окремого платника прямо не залежить від його доходів. До них належать податок на додану вартість, акцизний збір та мито.

Основним джерелом надходжень до Зведеного бюджету є податки. Серед них податок на додану вартість є найбільш вагомим, про що свідчить кількість його надходжень до бюджету. Структура основних прямих та непрямих податків, що надійшли до Зведеного бюджету України за 2016-2018 рр. висвітлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура основних прямих та непрямих податків, що надійшли до Зведеного бюджету України за 2016-2018 рр., млн. грн.

Показник	2016 р.	2017р.	2018р.
Прямі податки	199 005	259 083	317 880
Непрямі податки	534 705	677 649	774 725

*Складено за даними [2]

Аналізуючи дану діаграму ми спостерігаємо, що у 2016 році надходження непрямих податків більше прямих податків на 335 700 млн. грн. або на 62,78%; у 2017 році – більше на 418 566 млн. грн. або на 61,77%; у 2018 році – більше на 456 845 млн. грн. або на 58,97%.

В податковій системі такий розподіл дає змогу раціональному стягненню податків з платників. Проте в будь-якому контексті кожний вид податків має як свої переваги так і недоліки.

Отже, розглянемо детально переваги та недоліки прямих та непрямих податків.

Основною перевагою прямих податків є їх економічна сторона. Тобто вони дають можливість встановити пряму залежність між доходами платника і його платежами до бюджету. Також в країнах з розвинутою ринковою економікою пряме оподаткування є важливим фінансовим важелем регулювання економічних процесів.

Варто зазначити, що саме прямі податки спонукають до раціонального розподілу податкового навантаження таким чином, що більші податкові видатки мають ті члени суспільства у яких більш високі доходи. Такий принцип оподаткування вважається справедливим. Даний вид податків зростає у залежності від обсягів виробництва, що є перевагою.

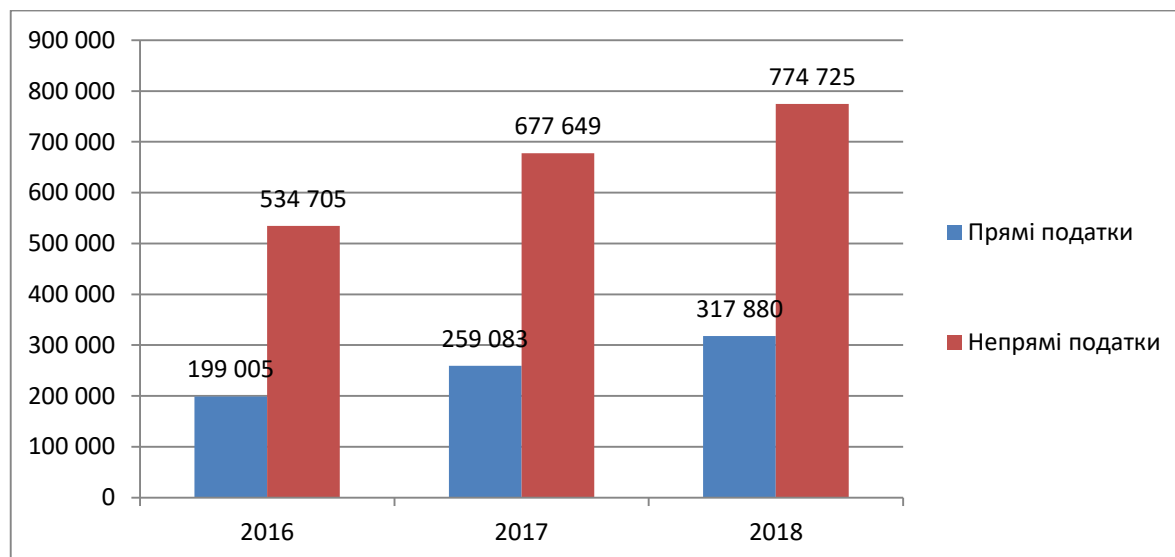

Рис.1. Надходження прямих і непрямих податків до бюджету у 2016-2018 рр.

Якщо розглядати непрямі податки то характерною перевагою можна визначити простоту їх сплати і регулярність надходжень до бюджету. Також утримання та контроль надходжень даного виду податків не потребують розширення податкового апарату. Непрямі податки впливають на сукупне споживання шляхом подорожання того чи іншого продукту. Ці податки сплачує багато платників і широка база оподаткування сприяє зростанню доходів бюджету.

Оскільки непрямі податки є найбільшими податковими надходженнями держави, то вони більш вигідні для країн, прогресуючих в економічному відношенні.

Пряма форма оподаткування потребує складного механізму стягнення податків, що вказує нам на недоліки, так як пов'язана з достатньо складною методикою ведення бухгалтерського обліку і звітності. Контроль надходження прямих податків потребує суттєвого розширення податкового апарату і розробки сучасних методів обліку і контролю платників.

Ще одним важливим недоліком, на мою думку є те що прямі податки пов'язані з можливістю ухилення від сплати податків із-за недосконалості фінансового контролю і наявності комерційної таємниці.

Пряме оподаткування потребує відповідного розвитку ринкових відносин, так як тільки в умовах реального ринку може формуватися реальна ринкова ціна, а відповідно і реальні доходи(прибуток), однак з такою ж ймовірністю можуть мати місце і втрати.

Недоліком непрямих податків є те що вони обтяжливі та лягають тягарем на малозабезпечені верстви населення. Право стягнення непрямих податків майже ніколи не оскаржується. Даний вид податків обмежує розмір прибутку, бо в умовах конкуренції не завжди є можливість підвищувати ціни.

Отже, можна зробити висновок, що пряме оподаткування має переваги перед непрямим лише в контексті соціальної справедливості, але враховуючи той факт, що система оподаткування доходів фізичних осіб та прибутків підприємств в Україні здійснюється за

фіксованими ставками, цей принцип також майже не реалізується. Проте непрямі податки закріпилися в системі оподаткування і є бюджетоутворюючими податками, тобто їх відносний вклад у доходну частину бюджету є значним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Ціна держави – проект CASE Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.cost.ua/budget/>

Гергало С. В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Житомирський агротехнічний коледж
Науковий курівник - викладач економічних
дисциплін, викладач вищої категорії,
Дмуховська О. М.

ЦЕНТРАЛЬНІ БАНКИ

Банківська система складається з двох рівнів. На першому знаходиться центральний банк, на другому – банківська система, представлена мережею комерційних банків.

Головне призначення центрального банку – управління грошовим оборотом з метою забезпечення стабільного не інфляційного розвитку економіки країни. Він є головною ланкою в державі, за допомогою якої здійснюється переважна частина регулюючих функцій.

Центральний банк згодом отримав назву Національного банку України (у 1991 р.).

Національний банк України (далі НБУ) є:

- емісійним банком;
- банком банків;
- органом державного управління;
- провідником монетарної політики;
- банкіром і фінансовим агентом уряду.

Центральний банк бере участь у формуванні пропозиції грошей (готівкового та безготівкового). Він встановлює для комерційних банків норму обов'язкових резервів, але розмір і характер їх використання вони визначають самостійно. У нього є монопольне право здійснювати емісію грошей. Центральні банки мають особливий правовий статус, зумовлений тим, що вони поєднують у собі окремі риси банківської установи і державного органу управління. Цей статус закріплюється у певних нормативних актах держави.

Характер взаємовідносин центральних банків з органами державної влади за змістом і формами у всіх країнах різний. У цих взаємовідносин виділяють два важливі аспекти: перший стосується рівня самостійності, незалежності у визначенні та реалізації монетарної політики; другий – взаємовідносин центрального банку з урядом з приводу фінансування дефіциту державного бюджету.

Організаційна структура ЦБ визначається формою державного устрою країни, національними традиціями й особливостями банківського законодавства.

Для забезпечення своїх функцій НБУ повинен мати відповідний капітал. Формування його ресурсів забезпечують пасивні операції банку.

Важливий напрям впливу центрального банку на діяльність комерційного банку є встановлення і зміна облікової ставки. Облікова ставка – відсоток, який встановлює НБУ і яка визначає ціну наданих кредитних ресурсів. Вона може коливатися у досить широких межах. Якщо вона підвищується, то можливість одержання кредиту погіршується і навпаки, якщо вона знижується, то можливість одержання кредиту є кращою.

Національний банк є юридичною особою, має своє відокремлене майно, що об'єктом державної власності та перебуває у його господарюванні.

Існують такі принципи функціонування Національного банку:

- незалежності;

- президентський та парламентський контроль за діяльністю банків;
- економічна стабільність банків;
- єдність системи банку;
- вертикальна структура управління банками.

Національний банк підпорядковується Президенту та Верховній Раді України, які мають повноваження для призначення на посаду і звільнення з посади Голови банку та формування Ради банку.

В умовах ринкового перетворення економіки основною спрямованістю у діяльності НБУ щодо формування і реалізації монетарної політики є:

- перенаправлення цільової спрямованості політики;
- поступова відмова від адміністративних інструментів реалізації політики і введення в дію ринкових інструментів.

НБУ відповідно до макроекономічних показників встановлюються цільові знаки монетарної політики:

- рівень інфляції;
- зміна грошової маси;
- зміна грошової бази;
- зміна обмінного курсу.

Грошово-кредитна політика – сукупність заходів, що реалізуються державою і спрямовані на регулювання грошово-кредитних відносин. Її стратегічні цілі такі: забезпечення ефективного функціонування суспільного виробництва та досягнення економічного зростання. Стратегія цієї політики повинна бути спрямована на покращення добробуту населення, стримування інфляції, забезпечення зайнятості населення.

На формування тактичних цілей даної політики впливає ступінь відкритості економіки. Головною метою грошово-кредитної політики НБУ є забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

У формуванні нової кредитно-грошової політики взяло участь касове обслуговування державного бюджету. Припинилось автоматичне кредитування бюджетного дефіциту, а бюджетні витрати лімітувались фактичними надходженнями.

За період з 2015 по 2020 роки кількість банків, зареєстрованих НБУ, знизилась з 163 до 75.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Савлука М. І. Гроші та кредит. Підручник. К.: КНЕУ, 2002. С. 472-503.
2. Щетинін А. І. Гроші та кредит. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 336-356.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <https://index.minfin.com.ua>

Гнатюк Д.В., відділення агроєкології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Науковий керівник – викладач, Кожемяко Є.А.

АНАЛІЗ ЗОЛОТОВАЛЮТНИХ ЗАПАСІВ УКРАЇНИ

Формування золотовалютних резервів будь-якої держави світу є необхідною ланкою її валютної системи, складовою грошово-кредитної та державної економічної політики. Офіційні золотовалютні резерви є інструментом і гарантом забезпечення внутрішньої і зовнішньої стабільності національної грошової системи країни [1].

Згідно з Законом України «Про Національний банк України» золотовалютний резерв – це резерви України, відображені у балансі Національного банку України, що включають в себе активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні і призначені для міжнародних розрахунків

Основні джерела формування золотовалютних резервів країн [1]:

- доходи країни від операцій проведених зі своїми коштами на
- валютному ринку;

- сума коштів, що отримані від продажу експортерів країни;
- купівля вільно конвертованої валюти в органів державної влади й управління та інших клієнтів, розрахунково-касове обслуговування яких здійснює центральний банк
- купівля монетарного золота у зливках або брухту золота з його подальшим доведенням (афінажем) до якості монетарного металу;
- дохід від здійснення операцій із золотовалютним резервом.
- залучені кошти/ кредити від міжнародних фінансових організацій, урядів іноземних країн, фінансово-кредитних установ, інших кредиторів
- депозити фінансово-кредитних установ.

В Україні відповідно до чинного законодавства формування золотовалютних резервів України здійснюється за рахунок: власних коштів Національного банку України (прибутку) згідно з розподілом, затвердженим Правлінням банку; купівлі монетарного золота та іноземної валюти; залучення Національним банком валютних коштів від міжнародних фінансових організацій, центральних банків іноземних держав та інших кредиторів; емісійних коштів у межах загального обсягу емісії, затвердженого Верховною Радою України за поданням Національного банку України і Кабінету Міністрів України; позикових коштів згідно з угодами, укладеними Національним банком України і Кабінетом Міністрів України з Міжнародним валютним фондом та іншими міжнародними кредитнофінансовими організаціями.

Структура офіційних золотовалютних резервів-це сукупність підібраних у певній пропорції валютних активів, використання яких дає змогу центральному банку забезпечувати регулятивний вплив на валютні відносини й організацію зовнішньоекономічної діяльності в країні. Структура золотовалютних резервів значною мірою залежить від особливостей елементів чинної в певний історичний період міжнародної валютної системи, особливостей міжнародних розрахунків, ролі різних країн у світовій торгівлі та міжнародному поділі праці. У сучасних умовах структура офіційних золотовалютних резервів, що формуються центральними банками більшості країн світу, включає, як правило, чотири основні компоненти [4]:

- 1) іноземна валюта;
- 2) резервна позиція в МВФ;
- 3) спеціальні права запозичення (СПЗ);
- 4) золотий запас (монетарне золото).

Використання золотовалютного резерву здійснює виключно НБУ з метою досягнення таких цілей:

- 1) продаж валюти на фінансових ринках для проведення грошовокредитної політики, зокрема політики обмінного курсу;
- 2) витрати по операціях з іноземною валютою, монетарними металами, а також іншими міжнародно визнаними резервними активами та операціях із забезпечення діяльності НБУ в межах сум, передбачених кошторисом доходів та витрат НБУ;
- 3) повернення НБУ валютних коштів міжнародним фінансовим організаціям, іноземним центральним банкам та іншим кредиторам, зокрема відсотки за користування такими коштами та інші обов'язкові нарахування;
- 4) участь у формуванні капіталу і діяльності міжнародних організацій.

Не допускається використання золотовалютного резерву для надання кредитів і гарантій та інших зобов'язань резидентам і нерезидентам України.

Поповнення та використання ЗВР НБУ представлено в табл. 1 [2].

Таблиця 1

Операції НБУ щодо золотовалютних резервів

Поповнення ЗВР	Використання ЗВР
– купівля монетарного золота та іноземної валюти; – отримання доходів від операцій – з іноземною валютою,	– продаж валюти на фінансових ринках для проведення грошовокредитної політики, включаючи

– банківськими металами та іншими міжнародно визнаними резервними активами; – залучення НБУ валютних коштів від міжнародних фінансових організацій, центральних банків іноземних держав та інших кредиторів.	– політику обмінного курсу; – витрати за операціями з іноземною валютою, монетарними повернення НБУ валютних коштів МФО, іноземним ЦБ та іншим кредиторам, включаючи відсотки; – участь у формуванні капіталу і діяльності МФО
---	--

Головними завданнями та напрямками ефективного управління ЗВР країни є максимізація використання:

- 1) визначення достатнього загального обсягу,
- 2) визначення економічного обґрунтованої структури через аналіз якісного співвідношення між активами резервів,
- 3) диверсифікація валютного запасу,
- 4) отримання запланованого доходу за умови, що він не може бути основною метою діяльності центрального банку [3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про Національний банк України. Закон України № 5103-VI від 05.07.2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Левченко О. М. Напрями вдосконалення системи управління міжнародними золотовалютними резервами / О. М. Левченко // Вісник КНУТД. Проблеми розвитку економіки. – 2016. – № 2 (97). – С. 23–33
3. Дзюблук О. Валютна політика: підручник / Олександр Дзюблук. К. : Знання, 2012. – 422 с
4. Черкашина К. Ф. Підходи до визначення оптимальної структури золотовалютних резервів / К. Ф. Черкашина // Наука й економіка. — 2012. – № 4 (28). – С. 86–90

Іващук В.С. відділення агроєкології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів».
Науковий керівник – викладач, Гусак Т.О.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Банківська система є однією із найважливіших складових фінансового ринку, а її стабільність та розвиненість – необхідною умовою розвитку національної економіки. Банки є інститутами фінансового ринку, що забезпечують процеси акумуляції і перерозподілу вільних фінансових ресурсів, забезпечуючи рух коштів між усіма економічними суб'єктами та підтримку процесів економічного відтворення [1].

Банківська система України протягом останніх декількох років знаходиться у стані системної кризи, яка зумовлена сировинною моделлю розвитку національної економіки, постійним дефіцитом довгострокових банківських ресурсів, диспропорціями банківських балансів та неефективними діями монетарного регулятора, що в кінцевому результаті призвело до трикратної девальвації гривні, вразливості банків та їхніх клієнтів до валютних шоків.

Сутність ринку банківських послуг полягає в організації законодавчо обумовленої системи взаємовідносин між його суб'єктами, які складаються в процесі купівлі-продажу послуг специфічного характеру, спрямуванні фінансових ресурсів від власників до позичальників. Банківські послуги можуть бути визначені як сукупність різноманітних форм мобілізації й використання фондів фінансових ресурсів для здійснення кредитних, інвестиційних, вкладних та інших операцій, для фінансового забезпечення процесу виробництва, виконаних робіт і надання послуг, які здійснюються на платній основі та мають відмінні риси свого функціонування [2].

За своїм економічним змістом фінансово-банківські послуги уособлюють специфічні методи прискорення обігу банківського капіталу, своєчасне його залучення в ті сфери діяльності, де в цьому відчувається найбільша потреба, переміщення банківських ресурсів із сфери вільного обігу в кредити та інвестиції. Наявність і розвиток фінансово-банківських послуг зумовлені кругообігом банківських і фінансових ресурсів, вони раціонально доповнюють мобілізацію й використання ресурсів в інших підсистемах фінансової системи. Банкiвська послуга – це кінцевий результат функціонування банків щодо задоволення потреб клієнтів, пов'язаних із рухом грошових коштів або провадженням додаткових видів діяльності, що відображаються поза балансом.

Щоб надавати такі послуги, банки повинні мати надійні передумови і, передусім, достатній рівень активів. За середнім розміром активів наші кредитні установи відстають від банків більшості країн від ста (США) до тисячі разів (Японія). Порівняно низька частка працюючих активів, включаючи позики реальному сектору економіки й інвестиції в цінні папери. Питома вага довгострокових інвестицій також невелика. Однак необхідно мати на увазі, що значна частина непрацюючих активів ряду українських банків знаходиться на рахунках в іноземній валюті. З падінням курсу національної валюти ця частина валютних активів фактично перетворюється в активи, що приносять прибутки. Проте основна проблема залишається, і її суть – у недостатньому зв'язку банківської системи з реальним сектором економіки [1].

Надання фінансово-банкiвських послуг фізичним та юридичним особам суттєво впливає на ефективність підприємницької діяльності, рівень матеріального добробуту населення, стримує інфляційні процеси на макроекономічному рівні. Особливого значення набуває розвиток фінансово-банкiвських послуг у контексті глобалізації світової економіки, поглиблення співпраці банківських установ різних країн. Фінансово-банкiвські послуги є одним із найважливіших інструментів входження України в систему міжнародних фінансово-валютних відносин, а її банківської системи – до світового ринку капіталу.

Банківські послуги відрізняються від банківських операцій. Якщо за рахунок пасивних операцій формуються ресурси комерційних банків, то за рахунок активних операцій відбувається розміщення банками власних та залучених коштів з метою отримання прибутку. На відміну від банківських операцій, для надання банку фінансових послуг не потрібні значні додаткові ресурси, а доходи від послуг банки отримують не у вигляді відсотків, а у формі комісійних виплат [3].

Істотною ознакою банківських послуг є їх здатність приносити фінансово-кредитній установі стабільний дохід практично на без ризиковій основі.

Функціонування ринку банківських послуг має певні особливості, найважливішими серед яких, на думку науковців, є такі:

- 1) регулювання і регламентація відносин на ринку нормами міжнародного права і внутрішнім законодавством;
- 2) тісне поєднання державного і ринкового регулювання з метою підтримки його стабільності;
- 3) прозорість інформації про стан ринку та його учасників;
- 4) необмежена кількість учасників ринку;
- 5) широкий асортимент і диверсифікація банківських продуктів;
- 6) функціонування ринку лише у грошовій формі та існування прямої залежності його еволюції від розвитку ринків, які він обслуговує.

Інфраструктура ринку банківських послуг – це сукупність організаційно-правових форм, які обслуговують формування попиту і пропозиції, купівлю – продаж банківських послуг через кредитно – фінансові інститути. Основними складовими елементами інфраструктури ринку банківських послуг є центральні і комерційні банки, небанківські кредитно – фінансові інститути, інформаційні технології і засоби зв'язку, консалтингові компанії, офшорні зони [2].

Проте несприятливий розвиток подій у світовій економіці в період розгортання глобальної фінансово-економічної кризи та загострення кризових явищ у трансформаційній економіці України підірвали фінансову стійкість банків і довіру населення до банківської

системи. Посилення нестабільності міжнародних фінансів стало серйозною перевіркою на стійкість національних та світового банківських секторів. Збитки, яких зазнали найбільші світові фінансові інститути, призвели до глобальної переоцінки ризиків, дефіциту ліквідності та зниження довіри між учасниками ринку [3].

Отже, під впливом посилення міжбанківської конкуренції на банківському ринку України проявляється тенденція до розширення ряду надання послуг. Це насамперед пояснюється тим, що кожен банк прагне збільшити власні прибутки, мобілізувати додаткові ресурси та розширити базу клієнтів банку, підвищити власний рейтинг на ринку. Саме тому сучасні банки вибирають політику розширення продуктового ряду банківських послуг.

Перспективним на ринку банківських послуг можна вважати їхню модифікацію. Вона може здійснюватися шляхом надання їх на новій технологічній основі: з використанням систем віддаленого доступу – Інтернету, засобів мобільного зв'язку – послуга SMS – банкінг, через банкомати – надання пластикових карт.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бобиль В. Механізм стабілізації банківської системи України в період фінансової кризи // Банківська справа. — 2019. - № 5. - С. 25 - 32.
2. Дзюблук О. І. Ринок банківських послуг: теоретичні аспекти організації і стратегії розвитку в Україні // Фінанси України. — 2017. — № 6. — С. 41 - 49.
3. Маслова, С. О. Фінансовий ринок: навч. посібн.— К.: Каравела, 2018. — 274 с.

Козиревич Г.І., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач Черненко Л.Б.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Особисте страхування населення є найважливішим елементом соціальної системи держави, воно дозволяє успішно вирішувати багато суспільних проблем, а також задовольняти потреби фізичних осіб в забезпеченні стійких гарантій захисту їх економічних інтересів, збереження добробуту і здоров'я. Життєвий рівень в Україні є одним із найнижчих у Європі. Занадто велика частина населення проживає за межею бідності. Стара система соціального захисту незахищених верств населення зруйнована, проте нова в умовах дії ринкових регуляторів недобудована. Частково питання подолання бідності та соціального захисту населення вирішуються шляхом страхування життя, медичного страхування та страхування від нещасних випадків чи професійних захворювань, а також страхування інших ризиків фізичних осіб. Саме через низький рівень соціального захисту життя та здоров'я громадян України недостатню фінансову забезпеченість осіб при виході на пенсію чи втраті працездатності, повільні темпи впровадження пенсійної та медичної реформ, а також з огляду на світовий досвід, що підтверджує необхідність та дієвість даного сектору страхування.

Добре налагоджена страхова справа сприяє розвитку самого бізнесу і допомагає вирішувати соціальні проблеми. Зараз також важливим для розвитку ринку страхових послуг є його забезпечення висококваліфікованими кадрами, які б інформували населення про необхідність і важливість страхування, бо саме громадяни і є потенційними споживачами цих страхових послуг. Однією з галузей страхування є особисте страхування, яке має на меті надання певних послуг фізичним та юридичним особам. Ці послуги передбачають страховий захист застрахованих у разі настання несприятливих подій для їхнього життя і здоров'я [3]. Особисте страхування може здійснюватися в добровільній і обов'язковій формі [2, с. 58].

Як галузь, особисте страхування науковці поділяють на дві підгалузі: – страхування життя; – страхування здоров'я. Необхідність особистого добровільного страхування зумовлюється як ризиковим характером так відтворення робочої сили, так і підвищенням ступеню ризику життя у зв'язку з урбанізацією, погіршенням довкілля, а також зростанням питомої ваги людей похилого віку в загальній чисельності населення. Це ускладнює захист особистих інтересів громадян з боку держави та за її рахунок і передбачає формування захисних механізмів за рахунок перерозподілу індивідуальних доходів.

Основними видами особистого страхування є:

- страхування від нещасних випадків;
- страхування життя;
- медичне страхування.

Більш детально розглянемо кожен з видів. Страхування від нещасних випадків – це такий вид особистого страхування, де об'єктом виступають майнові інтереси застрахованої особи, пов'язані з тимчасовим або постійним зниженням доходів унаслідок утрати здоров'я або витратами у зв'язку зі смертю застрахованої особи через нещасний випадок. Страхування життя – це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити виплату згідно договору страхування при настанні смерті в період дії договору або дожиття застрахованої особи до закінчення договору, а також при настанні нещасного випадку або захворювання [1].

Медичне страхування – один з видів особистого страхування, який забезпечує можливість повної або часткової виплати коштів за надання медичних і медико-профілактичних послуг застрахованим особам у разі розладів здоров'я відповідно до умов укладеного договору та правил страхування.

В основі особистого страхування лежить замкнутий перерозподіл страхових платежів між учасниками особистого страхування через спеціальний страховий фонд. Об'єктами страхових відносин в особистому страхуванні є працездатність, здоров'я, життя людей, тобто воно пов'язане із відтворенням робочої сили. Але цей найважливіший чинник виробництва неможливо безпосередньо виразити у ціновому виразі, що й визначає особливості особистого страхування. На відміну від страхування майна особисте страхування не забезпечує відшкодування матеріальних збитків, а дозволяє одержати грошову допомогу застрахованим громадянам або їхнім сім'ям. Така допомога надається в разі смерті застрахованого члена сім'ї чи втрати ним здоров'я або працездатності. Специфічною формою особистого страхування є страхування на дожиття, змістом якого є нагромадження визначеної страхової суми до кінця дії договору страхування. Це страхування сприяє зміцненню матеріального добробуту населення, дає можливість створювати грошові джерела для додаткового страхового захисту вже досягнутого рівня життя. Особисте страхування спрямовано на доповнення соціального страхування. Між ними, як формами прояву економічної категорії страхування, є взаємозв'язок [4, с. 144].

Найбільш актуальним для українців є, мабуть, особисте страхування, яке передбачає убезпечення родинного добробуту та захист сімейних доходів від можливих ризиків. Наприклад, втрати працездатності або раптової смерті когось із членів родини, нещасного випадку. Особисте страхування може здійснюватись індивідуально або колективно. Громадяни України мають змогу укласти договори про страхування, які передбачають:

- передчасну смерть;
- втрату працездатності;
- лікування та реабілітаційні заходи;
- нещасний випадок;
- довічні страхові виплати;
- інвалідність.

У разі настання однієї з таких ситуацій у житті застрахованої людини страхувальник зобов'язаний виплатити грошову компенсацію. А у випадку передчасної смерті виплату отримують члени родини застрахованого.

Страхові компанії також пропонують придбати медичну страховку, яка безперервно захищатиме ваше здоров'я. Такий поліс дозволить покрити фінансові витрати на лікування, хірургічні втручання та реабілітацію.

Сьогодні застрахуватися від можливих фінансових витрат на медичне обслуговування можна в Україні добровільно. Міністерство охорони здоров'я обіцяє обов'язкове медичне страхування вже у наступному, 2020 році, проте жоден із законопроектів, які знаходяться в комітетах парламенту наразі не був заслуханий навіть у першому читанні.

Перед початком відпускнуго сезону особливо актуальним в Україні стає туристичне страхування. Від можливих ризиків страхуються як співробітники туристичних агентств, так

і самі туристи. Тому, хто планує подорожувати за межами України, пропонують укласти страховий договір про страхування:

- особистого життя;
- від нещасного випадку;
- медичне;
- накопичувальне.

Звичайно, такий документ не врятує від непередбачених ситуацій, які можуть статися під час мандрівки. Але якщо така вже трапиться, при наявності страхового поліса турист може швидко вирішити її без будь-яких фінансових проблем.

Окремим інноваційним напрямом розвитку особистого страхування в Україні може бути вибір нетрадиційних каналів збуту страхових продуктів з особистого страхування. Так, для популяризації страхування життя серед населення пропонується впровадити страховий план за спрощеним страхування життя і алгоритм його реалізації при використанні такого нестрахового посередника, як Укрпошта. До переваг поштового каналу збуту можна віднести наступне:

- наявність розгалуженої мережі поштових відділень забезпечує доступ страховика до різних верств споживачів;
- довіра з боку населення до поштової системи полегшує прийняття рішення про придбання страхового поліса;
- участь держави в капіталі пошти усуває потребу в максимізації прибутку поштового страховика, що дозволяє створювати і пропонувати на ринку доступні і ефективні страхові продукти.

Операції зі страхування життя в Україні з кожним роком мають тенденцію до спаду. Кількість чинних договорів із року в рік постійно зменшується, незважаючи на загальносвітові тенденції до зростання цього виду страхування. Після проведення цього дослідження було виявлено чимало проблем розвитку особистого страхування населення в Україні. Для ефективного їх подолання варто забезпечити виконання наступних дій:

- підвищення ефективності роботи держструктур та їх співпраця зі страховими компаніями, а також створення об'єднань страховиків з найважливіших проблем страхування;
- вдосконалення їх правового, ресурсного та організаційного забезпечення;
- вдосконалення діяльності самих страхових компаній та підвищення рівня якості послуг, що вони надають на базі єдиної системи критеріїв;
- створення оптимальної структури співвідношення між обов'язковим і добровільним страхуванням;
- оптимізація процесів захисту прав споживачів, заохочення до придбання страхових послуг та формування страхової культури населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги: підручник Т.А. Говорушко. – К., 2011. – 376 с.
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996. Офіційний вісник України. – 1996. – № 18. – ст. 78.
3. Базилевич В.Д. Страхування: підручник – К., 2008. – 1019 с.
4. Горбач Л.М. Страхова справа: Навчальний посібник. – 2-ге вид., виправл. – К., 2013. – 252 с.
5. Страхування фізичних осіб Інтернет-журнал про страхування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forinsurer.com/hotnews>.

Костюк К.Д., відділення агроєкології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Науковий керівник – викладач, Кожемяко Є.А.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Нині такі проблеми, як тіньова економіка та корупція, не втрачають актуальності для України. Революція гідності, на жаль, не забезпечила очікуваного подолання цих явищ, що

спричинено низкою факторів. Давні істини вже не діють, навіть моральні імперативи в сучасних умовах зовсім інакше сприймає соціум.

У глобалізованому світі, де панівними є інформаційний ресурс, ускладнення технологій, динаміка розвитку внаслідок утискання простору й часу, тінізація підприємницької діяльності також зазнає відповідних змін, що потрібно неодмінно враховувати [1].

Спершу необхідно дослідити соціально-економічну сутність тіньової економіки для усвідомлення того, що її не можна:

- по-перше, подолати, оскільки вона має об'єктивний характер, тому необхідно зменшувати її масштаби всіма доступними методами;
- по-друге, що детінізація підприємницької діяльності не є підставою для лінійного збільшення коштів у бюджетах будь-якого рівня.

У наукових колах немає єдиної позиції щодо визначення поняття «тіньова економіка». Проблема полягає не лише в трактуванні, а й у використанні термінів, яких налічується понад тридцять. Дослідник Дж. Томас, посилаючись на видану 1987 року Міжнародною організацією праці (МОП) анотовану бібліографію «таємної» зайнятості (Annotated Bibliography of Clandestine), зазначає про п'ятнадцять найменувань явища, яке він називає нерегулярним сектором: «чорна» (black), «таємна» (clandestine), «прихована» (hidden), «неформальна» (informal), «невидима» (invisible), «нерегульована» (irregular), «неофіційна» (non-official), «паралельна» (parallel), «друга» (second), «тіньова» (shadow), «секретна» (subterranean), «підпільна» (underground), «неповідомлена» (unobserved), «неофіційна» (unofficial), «незарєєстрована» (unrecorded) економіка. Відповідно до його висновків, англomовний світ, зокрема й Індія, віддає перевагу застосуванню поняття «чорна» економіка або «прихована». Північноамериканські дослідники використовують здебільшого терміни «підпільна», «прихована» і «тіньова» економіка. Поняттям «чорна» економіка активно послуговуються датські, французькі, німецькі й італійські вчені, однак термін «секретна» переважає у Франції, «тіньова» – у Німеччині, «прихована» – в Італії [2].

До сфер тіньової економічної діяльності може належати вся легальна економічна діяльність. Водночас найвищий рівень тіньової економічної діяльності притаманний для:

- виробничої та розподільної діяльності, зокрема продуктивного капіталу;
- інвестиційної діяльності;
- банківської, біржової, страхової діяльності;
- ресурсовидобувної та ресурсорозподільної діяльності;
- сфери надання послуг (в освітній діяльності, медицині тощо);
- будь-якої посередницької діяльності.

З огляду на зазначене, організаційна структура тіньової економічної діяльності має складну схему внутрішніх взаємозв'язків, що і є системотворчим чинником тіньової економічної діяльності.

Якщо перші два структурні елементи тіньової економіки поширені переважно в постсоціалістичних країнах, то кримінальна економіка – у всіх країнах світу. Неформальна і прихована економіки забезпечують виживання населення за умов економічної кризи, зменшуючи транзакційні витрати. Тому ліквідувати їх неможливо, слід зменшувати їхні масштаби, створюючи сприятливі умови в легальному секторі економіки. На противагу цьому, корупцію як складову кримінальної частини тіньової економіки необхідно долати шляхом створення не вигідних умов для її існування.

Причини виникнення тіньової економіки поділяють на загальні та часткові. До загальних належать заборони й обмеження, а до часткових – високе податкове навантаження та неефективна система його адміністрування; чисельні бюрократичні процедури; недовіра до інститутів влади й судової системи; корумпованість усіх ешелонів чиновництва тощо, зрештою – взаємодія тіньової економіки з тіньовою політикою.

Тіньова економіка в Україні – результат системної кризи економіки, що виникла через невідповідність методів здійснення ринкових перетворень. Поширення тіньової економіки в Україні відбулося на базі руйнації діючих розподільних відносин і побудови нових, які істотно

порушили усталений баланс інтересів суб'єктів економіки, паритетність розвитку окремих її сфер, мотивацію ефективного господарювання.

Рівень тіньової економіки у 2019 році склав 47,2% від загального обсягу ВВП та 46,8% у 2018 році.

Одним із головних наслідків тінізації економіки є деформація податкової системи. Вона проявляється у нерівномірності галузевого податкового навантаження і скороченні розходів бюджету.

Тіньова економіка значно зменшує ефективність макроекономічного регулювання. Відсутність певних даних о масштабах і структурі розвитку „тіні” не дозволяє уряду приймати адекватні економічні рішення. Тіньова діяльність обмежує можливості залучення підприємцями інвестиційних ресурсів, особливо іноземних. Розширення тіньового сектора стимулює ріст спекулятивних фінансових і торговельних угод в шкоду розвитку реального виробництва.

Таким чином, негативний вплив тіньової економіки полягає в загальній криміналізації держави і суспільства, а також в скороченні податкових надходжень і неможливості держави забезпечити реалізацію соціально-економічних програм і розвиток економіки в цілому.

При цьому тіньова економіка має і позитивну роль, яка полягає в тому, що вона створює робочі місця, які не мають можливості існувати в умовах офіційної економіки, а також є засобом виживання та поліпшення умов життя більшості громадян.

Таким чином, підсумовуючи все вище згадане слід нагадати: тіньовою економікою – називається вся економічна діяльність, яка з різних причин не враховується офіційною статистикою і, відповідно, не включається до складу ВВП.

Тіньова економіка має антинаціональний характер, мішає утворенню крупного легального національного капіталу. Основні вільні фінансові ресурси, сформовані в цьому секторі, направляються за кордон для їх збереження. Тіньова економіка створює певний інвестиційний вакуум, який буде заповнюватися закордонним капіталом, і в першу чергу із держав СНД. Це не тільки поставить національну економіку під значний зовнішній вплив, але, безперечно, буде мати серйозні політичні наслідки. Тіньова економіка деформує свідомість людей, привчає ігнорувати установлені державою правила. Нові ринкові відносини ототожнюються у суспільній свідомості з протиправною діяльністю, що формує психологічний опір реформам [3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Варналій З. С. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання // Підручник К.20171. С. 23-38.
2. Мазур І. І. Детінізація економіки України: теорія та практика : моног. / І. І. Мазур. — К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. — 239 с.
3. Кіржецький Ю. І. Тіньова економіка та напрями її подолання в Україні : моног. / Ю. І. Кіржецький. — Львів : Ліга-Прес, 2013. — 170 с.

Крило К.В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Кошик В.В.

КРИПТОВАЛЮТА ЯК АЛЬТЕРНАТИВА СУЧАСНИМ ГРОШАМ

З розвитком сучасних технологій і все більшим впровадженням комп'ютеризованих систем перспективним напрямом для України є введення концепції безготівкової економіки (cashless economy). На відміну від традиційних видів грошей, які також можуть бути засобом платежу в електронних розрахункових системах, сучасні віртуальні гроші характеризуються вищим рівнем захищеності від різного роду кіберзлочинців. Це сприяє появі нової епохи – «електронних грошей», і все частіше звучить термін «криптовалюта».

В 2009 році невідомий програміст Сатоші Накамото (або група програмістів під одним псевдонімом) створив першу криптовалюту, яка отримала назву “біткоїн”. З того часу в фінансовому світі почалась справжня фінансова революція.

Криптовалюта – це цифрові, повністю віртуальні гроші, емісія та операції з якими відбуваються криптографічними методами на основі асиметричного шифрування. За випуск та обіг криптовалюти не відповідає жоден банк, функціонування системи відбувається в цифровій мережі повністю незалежно від будь-яких урядів – децентралізовано.

Станом на початок 2020 року вже випущено 53 криптовалюти. Що особливого в нових грошах, чому вони здатні повністю змінити всю традиційну банківську систему, та чи варто вкладати в біткоїни свої заощадження?

Щоб зрозуміти основну відмінність криптовалюти від звичайних електронних грошей, поглянемо на сучасну систему грошових переказів. Гроші на звичному банківському рахунку – це лише запис у книзі бухгалтерського обліку. За випуск, обмінний курс, збереження та операції з нашими грошима відповідає “третя особа” – банківська установа, якій ми довіряємо. Але, чи завжди ми можемо довіряти банкам?

Сатоші Накамото придумав своєрідний цифровий аналог бухгалтерської книги, який називається блокчейн. Його головна відмінність – повна незалежність від будь-яких фінансових установ. Тобто теоретично – немає потреби довіряти гроші, та операції з ними, третім особам. Вся відповідальність за випуск та збереження грошей перекладається на особливий математичний алгоритм – криптографічну модель.

Які ж нові можливості відкриває блокчейн? Основою для створення криптовалюти служить новий спосіб запису й передачі даних під назвою «блокчейн», що буквально означає – ланцюг блоків. Емісія криптовалюти (майнінг) відбувається за допомогою програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом.

Уявіть собі світ, в якому: ви самі контролюєте власні гроші й не маєте потреби користуватись послугами банку; центральний банк не може підірвати ваш фінансовий стан через інфляцію або девальвацію, збільшуючи кількість грошей в обігу; ви можете зберігати власні гроші в телефоні, на флешці, або записавши пароль до гаманця для доступу з будь-якого пристрою; ви можете передавати ваші гроші анонімно кому завгодно в будь-який час без посередників й без будь-яких комісій.

Блокчейн нагадує децентралізовану базу даних, яка зберігається одночасно на всіх носіях, автономних чи підключених до системи. Всі операції в мережі блокчейн нерозривно зв’язані, інформація про кожну транзакцію стає частиною ланцюга коду.

Блокчейн має такі характеристики:

- прозорість – доступ до інформації має кожний учасник в мережі;
- анонімність – особисті дані не зберігаються й не передаються, важливі тільки паролі доступу;
- децентралізація – система не має єдиного центру контролю, всі учасники мають рівні права;
- відповідальність – кожний учасник особисто відповідає за власні транзакції, скасовувати їх неможливо, звертатись за підтримкою чи поверненням коштів нікуди;
- захищеність даних – неможливо змінити інформацію, яка вже записана й стала частиною ланцюга. Вона зберігається назавжди й може бути перевірена кожним.

Як уже зазначалося, першою криптовалютою у 2009 році став Bitcoin, до 2013 року майже всі інші криптовалюти були засновані на його основі. Програмний код біткоїна працює таким чином, що алгоритм поступово ускладнюється й потребує більш потужного обладнання, а загальний обсяг емісії обмежений. Максимальна кількість монет, які можуть бути емітовані – 21 мільйон.

Біткоїн часто називають цифровим золотом, майнінг (mining) – видобутком монет, а ферми для видобутку – цифровими копальнями.

В липні 2013 року з’явилися нові, незалежно створені платформи, з власною системою шифрування даних, наприклад BitShares, Nxt, Mastercoin. Крім окремої валюти вони запропонували додаткову інфраструктуру – магазини, біржову торгівлю, інші фінансові послуги.

Собівартість випуску криптовалюти складається з енергозатрат на її створення, тобто від вартості електроенергії, яку використовує комп'ютер. Алгоритм запрограмований так, що загальна емісія обмежена, й з кожною новою монетою енергозатрати на добування біткоїна зростають.

Ринковий курс біткоїна й інших криптовалют залежить від ряду чинників: попит на валюту з боку інвесторів та біржових спекулянтів; можливість використання для оплати за товари; вартість транзакцій, грошові перекази без комісії або з мінімальною комісією (до 0.1%).

22 травня 2010 року була здійснена перша покупка за біткоїни. Програміст Ласло Ханеч заплатив за дві піци 10000 біткоїнів. На той час одна монета коштувала менше ніж 1 цент.

Цифрові монети різних криптовалют зберігаються в спеціальних гаманцях, які являють собою програмне забезпечення для збереження інформації та історії транзакцій. Доступ до гаманця здійснюється за допомогою «ключа» у вигляді цифрового пароля, який користувач створює й зберігає самостійно. Втрата ключа означає втрату доступу до грошей, тому що не завжди можливо відновити загублені коди доступу.

Для зберігання цифрових монет можна використовувати декілька типів гаманців:

- «холодні» гаманці. Це гаманці для зберігання криптовалюти без підключення до мережі інтернет. Користувач, який зберігає гроші в такому гаманці, самостійно відповідає за збереження паролів для доступу. Їх перевага – повна незалежність від будь-яких збоїв в роботі системи. Щоб здійснити транзакцію, необхідно зайти в систему зі своїми ключами для доступу. Холодні гаманці можуть бути паперовими або апаратними. Паперові гаманці – так називають записаний на папері номер цифрового гаманця та ключ доступу до нього, або видрукований на принтері QR код. Спеціальні апаратні гаманці – цифрові носії, створені для холодного зберігання цифрових монет, схожі на звичайну флешку, але значно надійніше захищені від пошкоджень. Підключаються до комп'ютера за допомогою USB, наприклад Trezor, Ledger. USB флешка – може використовуватись для холодного зберігання будь-якої криптовалюти. На флешку можна завантажити програмний гаманець, ключ або підказку, яка допоможе його згадати. Десктопні (комп'ютерні) гаманці – бувають легкі й важкі. Важкі програмні гаманці (товсті) – зберігають монети й весь блокчейн (ланцюг транзакцій), починаючи з 2009 року. Їх недолік – для їх встановлення й використання потрібний цифровий носій великої місткості, понад 100 Гбайт. Наприклад, BitcoinCore. Легкі гаманці (тонкі) – зберігають лише частину коду, а іншу частину беруть з додаткових сервісів.

- «гарячі» гаманці. Це онлайн гаманці, які зберігають ключі для доступу в мережі інтернет. Існують онлайн та мобільні гарячі гаманці. Онлайн гаманці – доступні лише при підключенні до мережі інтернет з будь-якого пристрою. Функціонують, як онлайн сервіс (веб-сайт), якому користувачі довіряють особисті ключі та обслуговування операцій з рахунком. Користуватись таким гаманцем просто, транзакції проходять дуже швидко, відновити доступ легко за допомогою персональних даних. Але онлайн гаманець найбільш вразливий до хакерських атак, тому зберігати значні кошти на такому гаманці не рекомендується. Мобільні гаманці – встановлюються на смартфон у вигляді мобільного додатку, й працюють по аналогії з онлайн веб-гаманцем, без звантаження ланцюгів блокчейну. Це найзручніший спосіб зберігання криптовалюти й проведення операцій з нею. Але принцип його функціонування схожий на комп'ютерні гаманці.

Криптовалюта відноситься до нових винаходів, тому вони не дуже пристосовані для обслуговування економіки й не достатньо вивчені. Їх випуск та обіг в більшості країн майже не регулюється законодавством. Уряди, центробанки й великі корпорації вже зацікавилися технологією блокчейн, й шукають можливості для її застосування. Останні економічні дослідження, проведені швейцарським банком міжнародних розрахунків, звернули увагу на деякі недоліки криптовалюти: висока волатильність через спекуляції та неврегульованість законами; надмірне споживання електроенергії; вразливість до шахрайства та маніпуляцій; анонімність та некерованість вигідні для злочинців; втрачаючи пароль, користувач втрачає доступ до грошей назавжди; будь-хто може заснувати власну валюту; незабезпеченість певними матеріальними цінностями.

Найпривабливішу з першого погляду перевагу блокчейн – грошові перекази від людини до людини (P2P), вважають досить ризикованою з погляду на перехід всієї світової економіки на цифрові гроші. Але більшість економістів очікують значних змін в громадянському суспільстві під впливом індустрії цифрових технологій. Блокчейн розвивається, поступово вдосконалюється, й знаходить все ширше застосування.

Всі криптовалюти в різних країнах незалежні від національних фінансових систем й нічим не забезпечені. Відношення до біткоїна в кожній країні різне, а статус не всюди визначений. В Японії цифрову валюту вважають законним платіжним інструментом, але обкладають податком за його придбання.

В деяких країнах Європи криптовалюту вважають особливим видом власності, а в Китаї – віртуальним товаром, а не грошми. В Австрії ще у 2017 році відкрили спеціальний банк, який обмінює криптовалюти на долари та євро й навіть встановив спеціальні банкомати. В Америці відношення до біткоїна відрізняється в різних штатах, а торгівля криптовалютою на біржі не дозволена.

В Україні криптовалюта теж ще не має визначеного законами статусу. Ця проблема потребує детального вивчення та розгляду державних установ. Наразі більшість чиновників вважають цифрові гроші інвестиційними активами, дехто з них вказав біткоїни у своїх деклараціях. Тим часом вже існує перша українська криптовалюта «Карбованець», а у травні 2019 року в Одесі з'явився перший банкомат, де можна придбати біткоїни, або обміняти їх на гривні.

З часу появи перша криптовалюта – біткоїн, значно подорожчала, а її капіталізація на ринку майже досягла 3.8 мільярдів доларів. Ринковий курс біткоїна та інших цифрових валют постійно коливається й залежить тільки від попиту на них. Дехто вважає цифрові гроші надійним захистом від інфляції й навіть сподівається в майбутньому добре заробити на зростанні їх ринкової вартості.

З іншого боку немає ніяких гарантій, що біткоїн буде використовуватись в майбутньому, й ніхто не може передбачити, яким буде його ринковий курс. На початку 2020 року його ринкова вартість після значних коливань встановилась на середньому рівні. З часу його створення постійно з'являються нові криптовалюти, тому є сумніви щодо перетворення біткоїна в універсальні міжнародні гроші.

Отже, криптовалюта - це непогана альтернатива сучасним грошам. Криптовалюта має об'єктивні перспективи на фінансовому ринку України, бо сприяє виведенню з тіні сфери платежів. А на світовому ринку вона набуває дедалі більшої популярності як високоліквідний інвестиційний актив.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Інтернет-ресурс: <https://myfin.by/crypto-rates>
2. Інтернет-ресурс: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/28742278.html>
3. Інтернет-ресурс: <https://cryptotrade.com.ua>

Кухарук І.О., Муштук Р.В., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», ІІІкурс,
ВСП «РК НУБіП України»
Науковий керівник – викладач, Обарчук Е.В.

РОЗИТОК СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ: НЕСТАНДАРТНІ ВИПАДКИ СТРАХУВАННЯ

Однією з найдавніших сфер в економічній діяльності є страхування. Хоча в Україні воно набуло актуальності в кінці 20 століття, у світі страхування виникло і розвивалося разом із торговельним ремеслом. Вперше згадка про цей вид діяльності була ще в Стародавньому світі.

В Межиріччі існувала каста торговців, які спеціально давали в борг вільні кошти своїм колегам на час тривалих поїздок. В разі успішного повернення, торговці повертали борг з

відсотками, а в протилежному випадку, якщо відбулося пограбування, боржники могли не повертати ці кошти.

В сучасному вигляді страхування як вид фінансової діяльності з'явилося у Венеції та було пов'язано з Святою Церквою. Адже в той час політика, економіка і релігія дуже тісно між собою переплітались. Часом Папа видавав едикт про регулювання економіки або введенні нових політичних сил, і його політична вага в XII-XIV ст. була набагато більша ніж у правителів. В період процвітання інквізиції, Рим видав едикт, який базувався на Святому писанні, про заборону лихварства [2].

В Україні як і у всьому світі найпопулярнішим на ті часи було взаємне страхування. Важливе значення в ньому займали чумаки. Під час несподіваної ситуації (смерть вола чи пошкодження воза) інші члени «спілки» здавали добровільні внески або матеріальну допомогу брали з «резервного фонду» для подолання проблеми. В українських селах, ще до появи і широкого розповсюдження грошових відносин існувало страхування членів сільської громади у такому вигляді: якщо хтось, наприклад, внаслідок пожежі втрачав майно, або якщо комусь треба було зібрати врожай, то йому допомагала вся громада своєю працею і своїм майном. Той хто відмовлявся допомагати — не міг розраховувати на подібну допомогу у майбутньому (тобто іншими словами втрачав страхування з боку громади) [3].

Сьогодні для України страхування як відокремлений вид фінансово-економічної діяльності є досить новим, адже почав набувати широкого значення лише у 90-х роках минулого століття.

Закон України «Про страхування» дає таке визначення:

Страхування - це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

На даний момент ринок страхування в Україні є недосконалим, має значні проблеми у функціонування та переживає не найкращі часи своєї діяльності. На це впливають як і економічні, так і політичні показники, основними з яких є:

- 1) недосконала нормативно-правова база на види страхових послуг, які відносяться, як і до юридичних, так і до фізичних осіб;
- 2) відсутність надійних інвестиційних програм, які б могли не лише призупинити основні недоліки, а й покращити попит страхового ринку в країні;
- 3) один із найнижчих рівнів страхових виплат, в порівнянні з європейськими країнами, а також країнами великої сімки;
- 4) окремі види страхування є малозабезпечені, а отже приносять низьку дохідність для компанії;
- 5) зміни у структурі страхового ринку унаслідок втрати територій на півдні та сході України. Через військові дії у східних регіонах країни страховики зазнають великих збитків, а нові договори в цих регіонах практично не укладаються.

Частина з цих проблем є притаманними і для інших секторів фінансового ринку (наприклад, проблеми економічного характеру й організаційно-правові проблеми), інша частина характерними лише для страхового ринку. Велика кількість цих проблем пояснюються передусім прагненням страхових компаній максимізувати прибуток, незважаючи ні на довгострокові інтереси галузі, ні на професійну етику

В Україні сьогодні, також, актуальним залишається питання розвитку страхового захисту як окремого напрямку державного регулювання розвитку бізнесу і підприємництва в різних галузях народного господарства, тобто шляхом прийняття спеціальних законів, визначення обов'язкових видів страхування, регламентації діяльності страхових організацій.

За багатовікову історію розвитку страхування виникало багато нестандартних випадків і навіть «курйозів». Серед яких є такі:

- 1) Одним із незвичайних видів страхової діяльності, яке було прийнято російськими депутатами Свердловської області в 2006 році, було страхування від службових ризиків, серед

яких був пункт, що передбачав виплату 500 000 тисяч рублів, якщо під час робочого дня, працівнику потрапив сторонній предмет в горло, що міг загрожувати його життю.

2) Як з'ясувалося жителі Заходу побоюються викрадення інопланетянами, тому у 1998 році американська компанія St. Lawrence Agency запустила такий вид страхування, яке набуло широкої популярності і менше ніж за рік було куплено близько 200 тисяч таких страховок. В 2008 році від ризику викрадення інопланетянами був застрахований супер-кубок УЄФА, завойований футбольним клубом "Зеніт".

3) Ще однією із не менш цікавих ситуацій, з якою спіткнулася Британська страхова компанія, було страхування невинності учасниць релігійної секти від порочного зачаття під час другого пришествя Христа. Застраховані щорічно сплачували по 100 фунтів, а якщо страховий випадок настав, то потерпілим виплачувалося 1 мільйон фунтів стерлінгів. Проте католицька церква була обурена таким видом страхування та заявила про свій протест проти такої практики, тому страхування було припинене.

4) Страхування зірок кіно, спорту та шоу-бізнесу - справа звичайна. Навіть деякі російські зірки страхують свої "робочі інструменти". Так, Микола Басков застрахував на круглу суму свій голос, а гітарист Віктор Зінчук і стиліст Сергій Зверев – руки [5].

5) Дивакуватий випадок страхування трапився, коли один громадянин Європейського Союзу у ванній вирішив переплести протоку Ла-Манш. Застрахувався юнак на 100 тисяч фунтів. Головною його умовою було те, що зливний отвір ванної буде закрито пробкою.

Не зважаючи на негативні фактори впливу, страхування в Україні розвивається. Сучасні страхові компанії укладають угоди про співпрацю з іноземними, які мають більший досвід. Також в Україні є філії європейських та американських провідних страхових компаній. Деякі види страхових послуг є досить не стандартними та дивакуватими, проте іноді вони роблять внесок для покращення функціонування у сфері страхування. Отже, можна зробити висновок, що страховий ринок в нашій державі на даний момент переживає не найкращий період свого існування, але страхування помірними кроками вливається в життя українців.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78). 1489-III від 22.02.2000, ВВР, 2000, № 19, ст. 143
2. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_strahuvannya.htm
3. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://sk-ridna.com.ua/home/389-l-r.html?fbclid=IwAR1tkag0iQ1W-lDAeHktTZZM9iFbLhp-0OFquGwcHbFhjunAiZ58cnSHxpI>

Левкова Я.С., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Сова В.М.

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»

Кредит є обов'язковою умовою розширеного відтворення, важливою складовою діяльності державних, акціонерних та приватних підприємств, надійним інструментом, який опосередковує процес виробництва і реалізації продукції. Основною умовою його отримання підприємством є високий рівень кредитоспроможності та надання якісного кредитного забезпечення.

ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» є провідним агропромисловим холдингом України та найбільшим виробником м'яса птиці на вітчизняному та європейському ринку [1]. ПрАТ «МХП» охоплює близько 35% від загального споживання курятини і понад 55% вітчизняного ринку промислового виробництва курятини. ПрАТ «МХП» експортує свою продукцію у різні країни світу, зокрема до 17 країн ЄС.

Загалом бізнес підприємства представлений трьома основними бізнес-сегментами – вирощування та переробка м'яса птиці (82% доходу), вирощування зерна (9% доходу) та інші види сільськогосподарської діяльності (9%).

У таблиці 1 наведено динаміку активів ПрАТ «МХП».

Таблиця 1

Динаміка активів ПрАТ «МХП», млн грн.*

Показники	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2017 р. до 2016 р.	
			+/-	%
Необоротні активи	29 828	35 290	5462	118,3
Оборотні активи	21 968	20 499	-1469	93,3
Разом активів	51 796	55 789	3993	107,7

*Джерело: складено за даними підприємства[2]

За даними таблиці 1 можемо зробити висновок, що обсяги господарської діяльності ПрАТ «МХП» за 2016-2017 роки зростають, про що свідчить зростання активів підприємства майже на 4 млрд грн. Збільшення активів відбулося переважно за рахунок зростання необоротних активів на 5462 млн грн, або на 18,3%.

Серед необоротних активів найбільший приріст характерний для капітальних інвестицій, що пов'язано з кількома будівельними інвестиційними проектами; нематеріальних активів, що пов'язано з реєстрацією нових торгових марок, зокрема для експортної продукції; основних засобів.

Для оборотних активів характерне зменшення за аналізований період на 1469 млн грн, або на 6,7%. Питома вага оборотних активів у загальних активах складала в середньому 39,6%.

У таблиці 2 наведено динаміку формування та структури власного капіталу і зобов'язань досліджуваного підприємства [2].

Таблиця 2

Аналіз динаміки формування власного капіталу і зобов'язань ПрАТ «МХП», млн грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2017 р. до 2016 р.	
			+/-	%
Власний капітал	3391	11096	7705	327,2
Довгострокові зобов'язання	24126	27347	3221	113,4
Поточні зобов'язання	24279	17346	-6933	71,4
Разом пасивів	51796	55789	3993	107,7

За даними таблиці 2 можемо зробити висновок, що ПАТ «МХП» продовжує фінансувати подальший розвиток своєї господарської діяльності за рахунок залучення довгострокових позик банків, обсяг яких зріс на 13,4% у 2017 році у порівнянні з 2016 роком.

За аналізований період підприємство нарощує власний капітал більше, ніж у 3 рази. Спостерігається зменшення обсягу поточних зобов'язань на 28,6%.

Одними з основних причини виникнення фінансової кризи, зокрема криз ліквідності та фінансової стійкості є валютний ризик та ризик зміни відсоткових ставок, що важливо для ПрАТ «МХП», оскільки підприємство оперує на міжнародному ринку та здійснює транзакції у різних валютах.

Девальвація гривні до долара призводить до значних ризиків. Більша частина довгострокових кредитів ПАТ «МХП» номінована у доларах США. Валютний ризик пом'якшується за рахунок існування деномінованих у доларах США надходжень від продажів соняшникової олії, зерна та м'яса птиці, чого достатньо для обслуговування валютних зобов'язань. Так, 57% доходу від реалізації компанії надходить у доларах США. В подальшому планується продовжувати збільшення обсягу експорту. Крім того, політика закупівель компанії значно обмежує здійснення закупівель у іноземній валюті.

Зміна відсоткової ставки впливає на вартість запозичень підприємства, вартість фінансових інструментів, а також прибутки та збитки акціонерів. Для того, щоб управляти цим ризиком політика компанії передбачає залучення 85% запозичень із фіксованою відсотковою ставкою та лише 15% - із плаваючою. Більшість довгострокових кредитів ПрАТ «МХП» залучає від іноземних банків, які пропонують нижчу відсоткову ставку. Вагому частку у

запозичення підприємства складають євробонди, які також характеризуються невисокою відсотковою ставкою. Згідно політики компанії відношення боргу до операційного прибутку не повинно перевищувати 3. У 2017 році відношення боргу до операційного прибутку складало 2,66.

Кредитний ризик ПАТ «МХП» пов'язаний з несвоєчасними розрахунками контрагентів. Для зменшення цього ризику компанія диверсифікує портфель своїх клієнтів, здійснює аналіз їхньої платоспроможності, встановлює ліміти для комерційного кредитування. Слід зазначити, що 26% комерційних кредитів сконцентровано у 12 великих мережах супермаркетів і саме вони мають найтриваліше відтермінування оплати.

Для оцінки кредитоспроможності компанії ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» використаємо методику, викладену у Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, а саме інтегральний показник боржника-юридичної особи. Розрахунок проведемо виходячи з того, що ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» є великим підприємством і належить до секції А «Сільське господарство». У такому випадку формула інтегрального показника матиме вигляд:

$$Z = 2,767 + 0,309X_{11} + 0,821X_{15} + 0,577X_1 + 0,504X_{10} + 0,291X_{16} \quad (2.1)$$

де X_{11} - показник здатності обслуговування боргу;

X_{15} - показник частки неопераційних елементів балансу;

X_1 - показник покриття боргу;

X_{10} - показник загальної ліквідності;

X_{16} - показник операційного прибутку до відрахування амортизації.

Розрахуємо вказані показники (табл. 3).

Таблиця 3

Розрахунок інтегрального показника фінансового стану ПАТ «Миронівський хлібопродукт»

Показник	2016 р.	2017 р.
X_{11} - показник здатності обслуговування боргу	0,08	0,11
X_{15} - показник частки неопераційних елементів балансу	0,11	0,11
X_1 - показник покриття боргу	1,6	1,3
X_{10} - показник загальної ліквідності	0,90	1,18
X_{16} - показник операційного прибутку до відрахування амортизації	0,14	0,15
Інтегральний показник	1,53	1,51
Клас боржника	Клас 7	Клас 7

На основі проведених розрахунків у табл. 3 можемо зробити висновок, що досліджуване підприємство має низьку позицію за рейтингом кредитного ризику. Це свідчить про низький рівень кредитоспроможності ПрАТ «МХП».

Отже, можна зробити висновок, що мінімізувати кредитний ризик банку можливо лише на основі комплексного багатофакторного аналізу кредитоспроможності клієнтів банку, з урахуванням позабалансових ризиків, що дозволить створити надійну базу даних для подальшої рейтингової оцінки конкретного позичальника.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Фридинський В.А. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників / В.А. Фридинський, Я.Ю. Потолова // Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2014. – № 64 (1106). – С. 3-6.
2. Головний сайт ПрАТ «Миронівський хлібопродукт». Режим доступу: <https://www.mhp.com.ua/uk/home>.

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

У сучасних умовах нестабільного становища економічної системи України вирішення фінансових питань є значним важелем її стабілізації та сталого економічного і соціального розвитку регіонів, так і держави в цілому. В контексті цього, фінансова політика повинна стати дієвим інструментом регулювання соціально-економічних процесів суспільства та виступити основним важелем впливу на реалізацію сучасних системних економічних реформ в Україні, особливо в умовах європейської інтеграції.

Основною метою фінансової політики є забезпечення економічної та соціальної стабільності шляхом створення сприятливих умов для економічного зростання. Формування та реалізація дієвої фінансової політики має ґрунтуватися на принципах централізації, єдності, самостійності, збалансованості, обґрунтованості, системності, комплексності, що спрямовано на забезпечення оптимальних співвідношень між складовими системи фінансового регулювання.

Вагомим завданням держави у процесі стимулювання економічного зростання є забезпечення сприятливих умов для розвитку підприємництва, покращення рівня ділової активності населення, підвищення інвестиційного рейтингу країни та її адміністративно-територіальних одиниць. З огляду на зазначене, важливим є досягнення макроекономічної стабільності та удосконалення фінансового механізму економічного зростання. Фінансова політика є однією з найбільш вагомих складових системи державного регулювання, основою реалізації механізму впливу держави на економічні процеси. Використовуючи інструменти фінансової політики держава здійснює значний вплив на обсяг та структуру валового внутрішнього продукту, стан платіжного балансу, державних фінансів, рівень зайнятості, інфляції тощо [1].

Від якісного рівня реалізації інституційних механізмів фінансової політики, в достатній мірі, залежить динамічність фінансової системи країни. Вагомою особливістю розвитку фінансових систем у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою є систематичне інвестування фінансових ресурсів у накопичення системи знань, що в свою чергу сприяє підвищенню ефективності соціально-економічних перетворень [3].

Вдосконалення економічної політики має здійснюватися з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку держави та позитивного досвіду країн з розвинутою та трансформаційною економікою.

Фінансова політика є дієвим інструментом регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. В умовах трансформаційних перетворень постає необхідність посилення впливу інструментів державної фінансової політики на економіку, вдосконалення механізму економічного зростання.

Вагомим завданням фінансово-економічної політики є її адаптація до змін структури фінансових відносин, впливу зовнішніх економічних факторів, якісних перетворень фінансової системи. При формуванні фінансової політики на середньострокову перспективу необхідним є врахування впливу екзогенних та ендогенних факторів на економічну систему, які визначають тенденції соціально-економічного розвитку. До екзогенних факторів відносяться темпи росту валового внутрішнього продукту країн, що формують попит на основні групи товарів вітчизняного експорту, рівень цін на продукти експорту та імпортовані енергоносії, обсяги та структура іноземних інвестицій, кон'юнктура на світових фінансових ринках, яка впливає на можливості держави здійснювати запозичення та операції по рефінансуванню державного боргу. До внутрішніх економічних факторів належить частка перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджет та державні цільові фонди, прогнозований обсяг бюджетних доходів та видатків, дефіциту (профіциту) бюджету, обсяг прямого та гарантованого державного боргу, показники співвідношення заощаджень та

інвестицій в економіку, грошово-кредитного регулювання. Розробка середньострокового прогнозу фінансової політики країни має бути спрямованою на вирішення наступних завдань:

- ✓ зниження рівня інфляції;
- ✓ підтримку стабільного курсу національної грошової одиниці;
- ✓ підвищення рівня ліквідності банківської системи;
- ✓ зменшення ступеню впливу економічних ризиків на функціонування фінансових ринків;
- ✓ посилення фінансової стійкості бюджетної системи;
- ✓ покращання дієвості структурних перетворень фінансової системи;
- ✓ стимулювання заощаджень населення та їх подальша трансформація у інвестиції в реальний та фінансовий сектор економіки.

Реалізація зазначеного потребує посилення дієвості механізмів захисту прав інвесторів, подальшого розвитку фінансово-кредитних інструментів, покращання рівня адміністрування податків та забезпечення довгострокової макроекономічної стабільності.

Фінансове регулювання економічного розвитку країни є одним з важливих інструментів впливу на економічні та соціальні процеси шляхом перерозподілу та використання фінансових ресурсів між пріоритетними сферами суспільного виробництва. Основними завданнями фінансового регулювання є забезпечення економічного зростання на засадах інституційно-інвестиційного розвитку та структурних змін фінансової системи, створення сприятливих умов для збільшення обсягів високотехнологічного виробництва, стимулювання обсягів внутрішнього попиту.

Формування ефективного механізму фінансового регулювання є актуальним та взаємопов'язаним із розширенням функцій, необхідність виконання яких постає перед державою.

Розробка заходів у сфері фіскальної та монетарної політики, регулювання фінансового ринку має враховувати стадії економічного циклу, сприяти активізації основних факторів економічного зростання, до яких належить технологічність економіки, рівень розвитку людського потенціалу, інтегрованості вітчизняної економіки у світовий простір. Важливим є покращення інституційного середовища, яке характеризує якість взаємодії економічних суб'єктів, ступінь впливу державного фінансового регулювання, що створює умови для розвитку економіки та соціальної сфери [2].

З метою стабілізації фінансового сектору та підтримки рівня економічної активності підприємств доцільним є розробка та реалізація сукупності заходів фіскального регулювання, які включають бюджетне стимулювання внутрішнього попиту, використання дієвих інструментів грошово-кредитного регулювання, додаткову капіталізацію фінансових установ.

Практикою підтверджено, що фінансова політика, як і загальнодержавна економічна політика в цілому, залежить від сформованого правового поля та органів влади й управління в процесі реалізації функцій держави та забезпечення легітимності фінансових відносин. Невипадково фінансова політика виступає результатом дії як об'єктивного, так і суб'єктивного факторів впливу на її формування, реалізацію та розвиток в системі ринкових відносин.

Головними проблемами фінансової політики є проблеми забезпечення динаміки зростання, конкурентоспроможності економіки України, утвердження оновленої моделі фінансового розвитку. Саме такий шлях дозволить Україні зберегти і найефективніше використовувати наявний науково-технічний потенціал для здійснення структурних змін та зайняти належне місце у світовому просторі.

Отже, фінансова політика як складова економічного розвитку є дієвим інструментом регулювання соціальних та економічних процесів. Вітчизняний та зарубіжний досвід становлення системи державного фінансово-економічного регулювання свідчить, що найбільш важливими завданнями в процесі розробки та реалізації фінансової політики є підвищення якісного рівня життя населення, удосконалення системи державних фінансів, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, у тому числі шляхом покращання рівня інвестиційної привабливості країни та її адміністративно-територіальних одиниць,

здійснення структурних змін в економіці, що спрямовано на підвищення темпів економічного зростання держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Запатріна І.В. Формування фінансової політики держави: євроінтеграційний вимір / І.В. Запатріна // Вісник КНТЕУ. – 2012. – № 2. – С. 59-73.
2. Мазаракі А.А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України / А.А. Мазаракі, С.В. Волосович // Вісник КНТЕУ. – 2016. – № 1. – С. 5-23.
3. Державне фінансове регулювання економічних перетворень / І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канєва та ін.; за ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2015. – 376 с.

Майданюк О.В.,
викладач економічно-облікових дисциплін
ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки
та менеджменту ім. О. Майнової»

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сьогоднішній день питання фінансової системи є актуальним, оскільки вона не повністю виконує покладені на неї завдання щодо належного фінансового забезпечення потреб економіки. Саме фінансова система сприяє побудові ефективної фінансової політики, націленої на економічне зростання й покращення добробуту населення.

Отже, за своєю сутністю фінансова система являє собою сукупність фондів фінансових ресурсів, які в процесі розподілу і перерозподілу ВВП зосереджуються в розпорядженні держави, суб'єктів господарювання, фінансово-кредитних установ та домогосподарств для задоволення їх потреб та забезпечення процесу відтворення, а також характеризуються наявністю організаційної цілісності, зосередженої на управлінні та контролі з боку фінансового апарату.

Створення досконалої фінансової системи держави – одна з основних умов функціонування економіки. Побудова раціональної та ефективної фінансової системи є досить складним завданням, реалізація якого потребує тривалого часу.

Метою роботи є дослідити фінансову систему України з точки зору аналізу головних складових, існуючих проблем, та перспектив розвитку.

Сучасний фінансовий ринок в Україні ще недостатньо розвинутий. Узагальнений аналіз фінансової системи України свідчить про її незбалансований характер. Разом з тим, він уже досяг того рівня розвитку, коли використання його можливостей може в значній мірі сприяти вирішенню ключових економічних проблем.

На сучасному етапі становлення українська фінансова система має ряд проблем, що перешкоджають та гальмують її розвиток.[3, с. 19].

По-перше, це відсутність системного підходу до реструктуризації, ефективності функціонування фінансової системи, по-друге, надто повільний темп реформ, нечітка визначеність з конкретним напрямом реформ, по-третє, недостатній рівень капіталізації банків України.

Фінансова система повинна бути гнучка, динамічна, саморегульована. Держава повинна знайти оптимальний підхід до реструктуризації, керувати розвитком і забезпечувати стабільність всієї системи. Нині ситуація ускладнюється різким зростанням цін на товари і послуги, видачею заборгованості населенню, що стало причиною чергової інфляції.

Першочерговими завданнями розвитку фінансової системи в Україні є: створити групу потужних банків; зменшити податковий тиск; упорядкувати фінансові потоки; розпочати структурно-інституційні перетворення банківської системи, ефективну реорганізацію підприємств. На це повинні бути спрямовані всі зусилля органів законодавчої та виконавчої влади.[5, с. 28]

Успішна реалізація цих заходів буде сприяти зміцненню банківської системи і створенню нею сприятливих умов для подальшого розвитку нашої економіки й зростання ефективності її функціонування. Вирішення цих та інших проблем і поступове піднесення економіки вселяють надії на подальше вдосконалення всієї кредитної системи, подолання існуючих перешкод і побудову суспільства, в якому кожна людина буде мати гідні умови існування.

Отже, на сьогодні в Україні на сучасному етапі становлення фінансово-кредитна система не повністю відповідає потребам розвитку економіки нашої держави, оскільки має ряд проблем, які перешкоджають та гальмують її розвиток, а саме: високий рівень залежності ресурсної бази від зовнішніх запозичень та значну частку іноземного капіталу в структурі фінансово-кредитної системи України; наявність на ринку установ з незначним рівнем капіталізації, що не забезпечує належним чином їхньої фінансової стабільності; відсутність у фінансово-кредитних установ ефективних механізмів та інструментів управління активами і пасивами; низька рентабельність фінансово-кредитних установ через загальну низьку якість активів, високу питому вагу неприбуткових активів у загальних активах банків та невиправдано високу вартість ведення бізнесу; низький рівень менеджменту і корпоративного управління [4, с. 528].

Ці проблеми потребують суттєвих змін у фінансовій політиці держави. Але, якщо до недавнього часу головним завданням було пом'якшення наслідків глобальної економічної кризи та вихід з неї, то віднині принципом фінансової стратегії повинно стати надійне забезпечення реалізації політики економічного зростання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Луніна О. П. Проблеми і перспективи розвитку системи державних фінансів в Україні // Фінанси України. – 2010. – №2. – С. 31–2.
2. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс: підручник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.
3. Полозенко Д. В. Фінансова система України і бюджетний процес: сутність та шляхи їх удосконалення // Фінанси України. – 2011. – №11. – С. 18–25.
4. Пшик Б. І. Фінансово-кредитні відносини в Україні: становлення, розвиток, напрями вдосконалення: монографія / Б. І. Пшик; Інститут регіональних досліджень НАН України. – К. : УБС НБУ, 2011. – 551 с.
5. Череп А. В. Особливості розвитку сучасної фінансової системи в ринкових умовах // Економіка та держава. – 2010. – №6. – С.28–30.

Маренков Д.В., економічне відділення,
Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
Бердичівський фаховий коледж промисловості, економіки та права
Науковий керівник – викладач, старший викладач Жила М.О.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АПК

Державна підтримка аграрного сектору є невід'ємною складовою системи заходів із забезпечення продовольчої та економічної безпеки країни в сучасному світі, оскільки вказана галузь суттєво залежить від погодно-кліматичних змін, ринкової кон'юнктури і цінової волативності, а також багатьох інших чинників ендегенного та екзогенного характеру впливу.

Особливо важливе і стратегічне значення варто приділяти саме державній підтримці вітчизняного аграрного сектору, який сьогодні забезпечує майже до 40% валютних надходжень від усього експорту товарів та є надійним джерелом підтримання платіжного балансу країни.

З іншого боку, незважаючи на досить значне зростання останніми роками виробництва валової продукції, аграрний сектор ще не повною мірою використовує наявний ресурсний біокліматичний потенціал як через обмеженість фінансових ресурсів за відсутності

необхідних обсягів власних обігових коштів, так і внаслідок ускладнення доступу до позичкових та залучених банківських кредитів і їх високої відсоткової ставки.

Більшість аграріїв, як правило, мають реальну потребу не лише в залученні коштів зі сторони для фінансового забезпечення нових інвестиційних проектів, які допоможуть суттєво підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва, але й державної підтримки сталого розвитку сільських територій, збереження навколишнього довкілля, адаптації галузі до змін клімату, впровадження нових стандартів якості й екологічної безпечності продукції.

Порівняльний аналіз обсягу й структури державної підтримки аграрної галузі в різних країнах світу доцільно проводити на основі використання методології Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD).

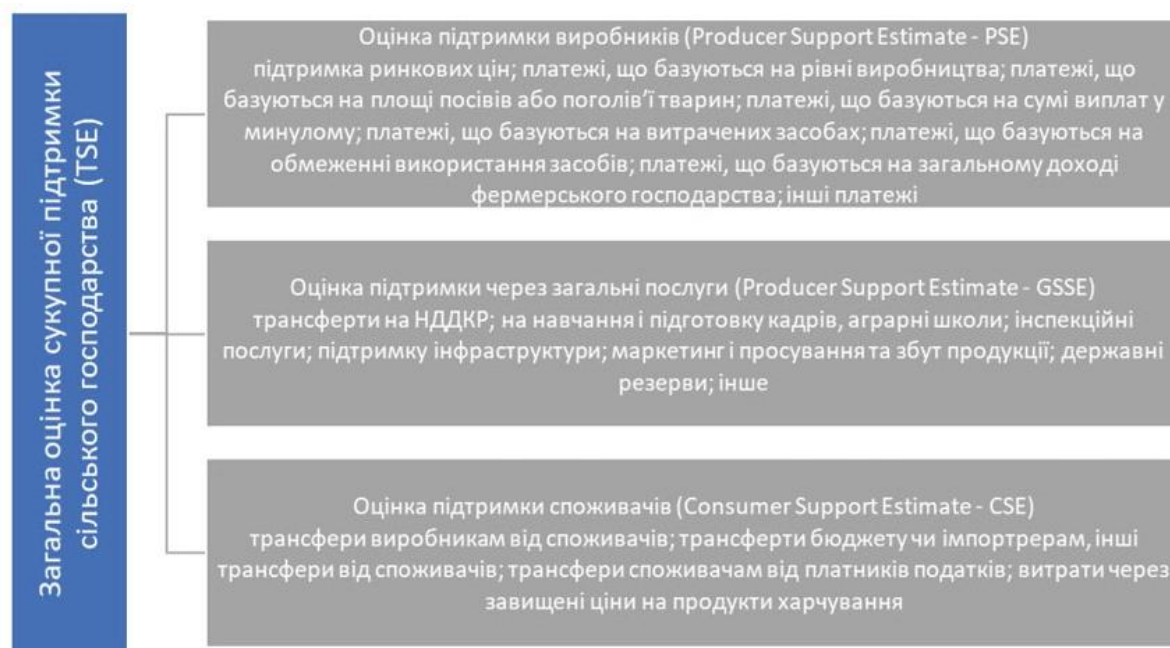

Рис. 1. Система показників оцінки заходів сукупної підтримки сільського господарства за методикою OECD

У складі державної підтримки сільського господарства ці три основних напрями розшифровуються наступним чином: субсидії виробникам (Producer Support Estimate — PSE), бюджетне фінансування загальних послуг (General Services Support Estimate — GSSE) і трансфери споживачам (Consumer Support Estimate — CSE). [1]

Співвідношення їх характеризує пріоритетні напрями витрачання коштів державного бюджету у різних країнах, залежно від обраної аграрної політики та стратегії розвитку сільського господарства. Зокрема, у Росії, ЄС, Канаді, Туреччині понад 80% коштів йде на підтримку сільгоспвиробників, від 1 до 5% становлять трансфери споживачам. Решту бюджетних коштів фінансової підтримки витрачаються на розвиток інфраструктури, сільськогосподарську освіту, маркетинг і просування товарів та інші загальні послуги.

Серед основних світових виробників аграрної продукції найбільшу державну підтримку в абсолютному вимірі у 2016 р. отримало сільське господарство країн ЄС і США, відповідно, на суму майже 100,9 і 82,1 млрд дол. США. [2]

Аналізуючи номінальні показники динаміки рівня сукупної підтримки сільського господарства досліджуваних країн за період 2000–2016 рр., можна побачити їх певні коливання в окремі роки.

Вітчизняний аграрний сектор, за оцінками фахівців OECD, в окремі роки мав від'ємне значення показника сукупної підтримки сільського господарства (зокрема, у 2011, 2013 і 2014, а також в 2015 і 2016 рр.), що зумовлено її значним скороченням впродовж останніх років внаслідок погіршення фінансово-економічної ситуації у країні, девальвації національної грошової одиниці та обмежених можливостей державного бюджету.

Досить цікавим є порівняння окремих країн світу за відносним показником рівня сукупної підтримки (TSE), який характеризується відсотковою її часткою у ВВП країни.

Варто окремо відзначити, що цей показник оцінювання рівня TSE не враховує частки галузі сільського господарства в економіці країни. Так, для економіки України частка сільського господарства є порівняно вищою, ніж у ЄС чи США. Однак його використання дозволяє додатково оцінити не лише рівень державної підтримки сільського господарства, але й динаміку його зміни.

Так, впродовж 2000–2016 рр. у ЄС показник сукупної підтримки сільського господарства відносно ВВП (валового внутрішнього продукту) знизився із 1,17% в 2000 р. до 0,68% у 2016 р. За аналізований період у США теж спостерігається аналогічна тенденція зменшення відносного рівня сукупної підтримки сільського господарства, однак із дещо нижчими темпами скорочення. Теж саме стосується Австралії і Канади, а також Туреччини і в цілому країн OECD.

Для співставлення окремих країн світу за розміром державної підтримки сільського господарства можна скористатися даними діагр. 2. Як видно з аналізу, найвищий рівень державної фінансової підтримки із розрахунку на 1 га ріллі в країнах ЄС та Туреччині, що становить, відповідно, 931,7 і 839,2 дол. У США цей показник сягає близько 492,4 дол., а у Канаді — 121,8 дол. США. [1]

Стан фінансування державної підтримки АПК в Україні у 2019 році передбачало виконання наступних її програм:

- Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів;
- Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств;
- Державна підтримка розвитку, закладання молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними;
- Надання кредитів фермерським господарствам;
- Державна підтримка галузі тваринництва;
- Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників.

Із загального фонду державного бюджету Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (зі змінами) Міністерством аграрної політики та продовольства передбачені видатки в обсязі 12341643,0 тис. грн, із них за програмами підтримки розвитку АПК — 5909,0 млн грн. [3]

Потреба підтримки пов'язана з тим, що протягом останнього року в Україні:

1. Необхідно забезпечити фінансовий ресурс для ефективного запуску ринку землі (понад 10 млрд грн – фінансовий ресурс для викупу землі в перший рік);
2. Відбулось зниження капітальних інвестицій в галузь (-11,2% - капітальні інвестиції в аграрний сектор за 3 кв. 2019 р.);
3. Відмічено рекордне скорочення поголів'я корів (-5,0% - скорочення поголів'я корів);
4. Падіння обсягів виробництва молока (- 3,7% - зменшення обсягів виробництва молока);
5. Зростання поставок імпоротної продукції (+\$56 млн (+60%) – зростання імпорту молочної продукції);
6. Скорочення обсягів виробництва(+\$253 млн (+40%) – зростання імпорту плодово-овочевої продукції, -17,4% - скорочення обсягів виробництва плодово-ягідної продукції);
7. Зростання поставок імпоротної продукції;
8. Необхідна підтримка економічної стійкості малих виробників та забезпечити розвиток кооперативів. [5]

Для цього у Державному бюджеті України на державну підтримку АПК-2020 передбачено видатки на суму 4,2 млрд грн.

На підтримку шляхом здешевлення кредитів пропонується виділити суму у розмірі 1,2 млрд грн. Це надасть доступ с/г виробникам до пільгових кредитів та зменшить їх вартість до 5 %. Кредити виділятимуться на придбання землі, поточні та капітальні інвестиції та на розвиток тваринництва. Для оптимізації програми підтримки та забезпечення прозорості буде запроваджене обмеження за кредитами — до 15 млн грн на 1 суб'єкта в тваринництві, до 5 млн

грн – на 1 суб'єкта на придбання землі та інші види кредитів; один клієнт – 1 уповноважений банк; компенсація не надаватиметься учасникам програми «Доступні кредити 5,7,9 %».[4]

Державна підтримка тваринництву в межах виділеної суми державних дотацій у 4,3 млрд грн на 2020 рік буде надаватися першочергово. Про це розповіла заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Інна Метелева під час XII Всеукраїнської конференції з міжнародною участю “Молочний бізнес – 2019”. [3]

Держава з метою гарантування виконання взятих на себе зобов'язань продовжуватиме відшкодовувати вартість об'єктів, профінансованих за рахунок залучених банківських кредитів. Також буде здійснено доплату різниці часткового відшкодування вартості або компенсації, яка не виплачена у 2019 році. Модель підтримки передбачатиме відшкодування вартості племінних (генетичних) ресурсів, тваринницьких об'єктів та надаватиме дотацію за наявні бджолосім'ї.

До переліку запланованих 6 видів підтримки АПК України увійшли: здешевлення кредитів сільськогосподарським товаровиробникам для покупки земель сільськогосподарського призначення; фінансова підтримка розвитку фермерських господарств; державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними; державна підтримка тваринництва, аквакультури (рибництва); фінансова підтримка сільгосптоваровиробників; формування статутного капіталу Фонду/Агентства часткового гарантування кредитів.».[6]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Офіційний сайт - «AGRONEWS головні аграрні новини». Режим доступу - <https://agronews.ua/node/165761/>
2. Офіційний сайт – «Інфоіндустрія». Режим доступу - <https://infoindustria.com.ua/programi-pidtrimki-apk-na-2020-rik-sformovani-na-osnovi-propoziczij-profilnih-asocziaczij/>
3. Офіційний сайт – «Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України». Режим доступу - <http://www.me.gov.ua/News/>
4. Офіційний сайт – «УКРІНФРОМ». Режим доступу - <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2874125-minekonomiki-prezentovalo-model-derzavnoi-pidtrimki-apk-u-2020-roci.html>
5. Офіційний сайт – «АГРОБІЗНЕС» Юрій КЕРНАСЮК. Режим доступу - <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/14260-derzhavna-pidtrymka-apk.html>
6. Проект Uteka Нове електронне видання для керівників і бухгалтерів із практичною інформацією щодо неврегульованих та спірних питань Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-programmy-gospodderzhki-apk-v-2020-godu>

Петрова А.В., економічний факультет
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», 1 курс, магістр
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – доцент, к.е.н. Скрипник Г.О.

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПРАТ «НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД»

Враховуючи сьогоднішню економічну ситуацію в Україні, яку можна охарактеризувати як кризову, що зумовлено неспроможністю промислових підприємств ефективно функціонувати та нарощувати потенціал. Одним із найважливіших завдань розвитку потенціалу є його структурна перебудова, що здійснюється за допомогою ефективного управління процесом реструктуризації промислового підприємства. Організація та здійснення структурних змін потребують фінансового забезпечення, своєчасність та повнота надходження якого визначають швидкість та якість реалізації плану перетворень, економічний ефект. Виникає потреба у формуванні теоретично обґрунтованого фінансового механізму реструктуризації промислових підприємств, який забезпечить максимізацію ефективності перетворень, підвищить прибутковість інвестованого капіталу та сприятиме розвитку галузі в цілому.

Ефективним засобом оздоровлення промислових підприємств є їх реструктуризація, що передбачає застосування організаційно-економічних, правових, технічних інструментів, що спрямовуються на реорганізацію підприємств, зміну форм власності, організаційно-правових форм, що здатні привести підприємство до фінансового покращення, збільшити обсяг випуску конкурентоспроможної продукції, підвищити ефективність виробництва підприємства.

Визначаючи майбутній тип реструктуризації, тобто її особливості та основні напрями, обирають необхідні види реструктуризації. На разі не існує їх єдиної класифікації, а запропоновані в науковій літературі не достатньо комплексні. Крім того, присутня певна плутанина видів реструктуризації з іншими її категоріями. Так, С.Ф. Покропивний розрізняє управлінську, технічну, економічну, фінансову та організаційно-правову види, оперативну та стратегічну форми, часткову та комплексу ступені реструктуризації [1], О.С. Іванілов додатково пропонує залежно від мети змін виділяти санаційну, адаптаційну, інноваційну та випереджаючу види реструктуризації [2], Г.А. Дорофєєва запропоновані С.Ф. Покропивним види називає типами, а видами – конкретні заходи в процесі реструктуризації [3], проте визнавати видами реструктуризації погашення, списання, відстрочення кредиторської заборгованості недоцільно, оскільки це лише заходи фінансового виду реструктуризації.

Нами проведено оцінку фінансового стану та потребу в реструктуризації за методом С.Ф. Покропивного. Для дослідження обрано ПрАТ «Новоград-Волинський хлібозавод, яке було створено 1998 році, як Відкрите акціонерне товариство «Новоград-Волинський хлібозавод». У березні 2011 року на Загальних зборах акціонерів було прийнято рішення про реструктуризацію підприємства у Публічне акціонерне товариство «Новоград-Волинський хлібозавод», згідно вимог діючого законодавства. З 26 березня 2018 р. згідно Загальних зборів акціонерів у зв'язку із зміною типу підприємства Публічне акціонерне товариство «Новоград-Волинський хлібозавод» перейменовано на Приватне акціонерне товариство «Новоград-Волинський хлібозавод» - суб'єкт малого підприємництва. Підприємство займається виробництвом хліба та хлібобулочних виробів, виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання.

Для виявлення потреби ПрАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» в реструктуризації та визначення її типу нами на підставі даних фінансової звітності розраховано 21 коефіцієнт, які відображають рентабельність підприємства, структуру капіталу та стан основних засобів, згрупувати їх за економічною, фінансовою та технічною сферами діяльності, отримати оцінки експертів щодо нормативних значень показників, розрахувати фактичні та нормативні інтегральні показники за сферами діяльності, розрахувати зведені фактичний та нормативний інтегральні показники в цілому по підприємству за останні 5 років, оцінити коефіцієнти їх співвідношення. У випадку, якщо співвідношення зведених фактичного та нормативного інтегральних показників вказують на потребу підприємства в реструктуризації, то для визначення її типу оцінюються коефіцієнти співвідношення фактичних та нормативних інтегральних показників за сферами діяльності, які відображають їх стан та суттєвість необхідних перетворень (табл.1).

Таблиця 1

Виявлення потреби ПрАТ «Новоград-Волинський хлібозавод» в реструктуризації та визначення її типу

Сфера діяльності	Показник	Значення
Економічна	Фактичний інтегральний показник	0,31
	Нормативний інтегральний показник	1,00
	Співвідношення факт/норма	0,31
Фінансова	Фактичний інтегральний показник	1,42
	Нормативний інтегральний показник	0,76
	Співвідношення факт/норма	1,87
Технічна	Фактичний інтегральний показник	0,91
	Нормативний інтегральний показник	0,87

	Співвідношення факт/норма	1,04
Зведений показник	Фактичний інтегральний показник	0,68
	Нормативний інтегральний показник	0,87
	Співвідношення факт/норма	0,78

**Розраховано за даними фінансової звітності ПрАТ «Новоград-Волинський хлібо завод» [4]*

За розрахунками табл. 1. зазначимо, значення $I = 0,78$ що свідчить про незначне відставання обчислених коефіцієнтів від базових, тобто рейтинг ПрАТ «Новоград-Волинський хлібо завод» дорівнює менше одиниці, а отже, структура і ліквідність балансу не досягають встановлених норм на даному етапі. А тому на підприємстві пропонується тип реструктуризації «Адаптаційна реструктуризація або збереження структури».

Застосування розроблених алгоритмів дозволило встановити наступне: ПрАТ «Новоград-Волинський хлібо завод» потребує підвищення рівня прибутковості діяльності та рентабельності власного капіталу, має можливості щодо підвищення рівня платоспроможності та ліквідності, зниження вартості позикових ресурсів, завантаження виробничих засобів та формування оптимальної структури основних засобів, що відповідає визначеному типу реструктуризації підприємства.

Виявлена потреба підприємства в реструктуризації або її ініціювання з метою підвищення ефективності діяльності зумовлює необхідність фінансування цього процесу, для чого можуть бути використані власні та позикові кошти. Відповідно до результатів оцінки джерел фінансування реструктуризації, алгоритм заходів щодо фінансового забезпечення процесу структурної перебудови підприємства „Фінансове забезпечення в складі фінансового механізму реструктуризації” розпочинається з консолідації власного капіталу і передбачає продовження роботи в напрям залучення коштів із зовнішніх джерел фінансування, тобто рух відбувається від економічно найбільш вигідних умов використання коштів у напрям зниження середньозваженої оцінки за критеріями простоти отримання, дешевизни отримання та користування, свободи розпорядження.

Алгоритм фінансового забезпечення передбачає коригування плану реструктуризації підприємства по завершенню реалізації заходів щодо консолідації коштів, які розділені відповідно до рівнів середньозваженої оцінки джерела фінансування, та вказує на доцільність співставлення очікуваного економічного ефекту від структурної перебудови підприємства в разі коригування плану заходів та переходу до наступного етапу залучення коштів для вибору найбільш економічно вигідного варіанту. При економічній доцільності, коригування плану реструктуризації може здійснюватися після кожного етапу.

В результаті проведеного дослідження можемо прийти до висновку, що процес реструктуризації – зміна діяльності підприємства, кінцевою метою якого є попередження кризових явищ, підвищення ефективності робота та збільшення прибутковості підприємства. Процес реструктуризації є важливим не лише для кризових підприємств, але і для стабільно функціонуючих з метою попередження кризових явищ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник/ За ред. С. Ф. Покропивного. - 2.вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, – 2001. – 526 с.
2. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
3. Дорофєєва Г.А. Реструктуризація підприємств як стратегічна альтернатива подолання кризових явищ в економіці / Г.А. Дорофєєва // Економіка промисловості. – 2010. – № 3. – С. 85-93
4. Фінансова звітність ПрАТ «Новоград-Волинський хлібо завод» за 2016 - 2018 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nvhlib.com.ua/ua/forshareholders/reports>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Податок на прибуток підприємств – прямий податок, який по величині надходжень до бюджету займає четверте місце. Дослідження даного податку є досить важливим тому, що він стягується безпосередньо з прибутку платника і суттєво впливає на розвиток підприємницької діяльності.

Саме цей податок сигналізує про стан підприємницької діяльності в державі та ефективної діяльності підприємств різних форм власності. Динаміка надходжень до бюджету цього податку говорить про зростання всіх показників економіки країни.

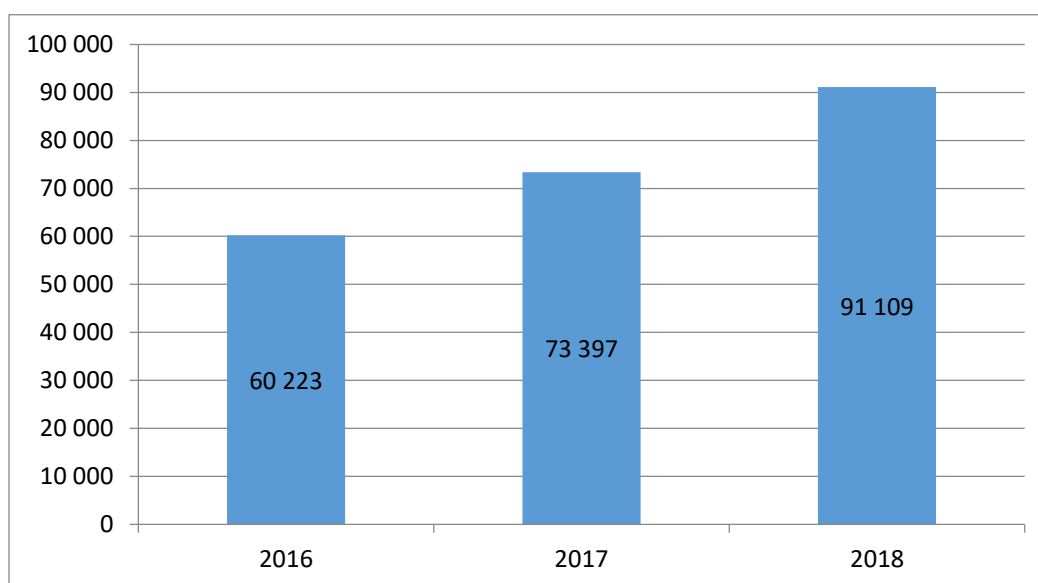

Рис. 1. Надходження податку на прибуток підприємств до бюджету за 2016-2018 рр., млн. грн. [2]

Чинна система прямого оподаткування в Україні характеризується насамперед високим та нерівномірним податковим навантаженням на доходи суб'єктів господарювання, що ускладнює позитивні зрушення у виробничій та соціальній сфері в Україні.

Відсутність виважених, спланованих і прогнозованих рішень в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності й ефективної податкової політики негативно вплинуло на розвиток національної економіки та призвело до збільшення тіньового сектору, корупції та недостатнього рівня довіри з боку населення. Недосконалість механізму адміністрування податків, попри усі нововведення та реформи, призводить до збільшення податкового навантаження на суб'єктів господарювання.

Таблиця 1

Структура надходжень податку на прибуток підприємств до бюджету 2016-2018 рр.

Період	Зміна надходжень	
	млн. грн	%
2016-2017	+13 174	+21,88
2017-2018	+17 712	+24,13

Незважаючи на те, що у 2015 році в Україні було запроваджено класичну європейську модель оподаткування прибутку підприємств, спостерігається подальше ухилення від його сплати і, як наслідок, зниження його фіскальної ефективності. Так, наприклад, в результаті ухилення від оподаткування втрати Державного бюджету України за підсумками 2017 року

становили 180 млрд. грн., і зокрема через використання офшорних схем – 50 – 65 млрд. грн. [2]. Причиною виявлених тенденцій стали проблеми як в системі справляння податків, так і складність та неузгодженість податкового законодавства. На сучасному етапі розвитку України, вітчизняна податкова система характеризується численними недоліками, що призвели до криміналізації бізнесу та значного обсягу тіньового сектору.

Впродовж останніх п'яти років рівень тіньової економіки в Україні коливався в межах від 34,0% до 46,1% ВВП. Однією з причин тінізації є те, що податкові механізми не є досить чіткими. Платник податків порівнює економічні наслідки ухилення від податків та санкції, які призначаються за їх відхилення. Чим вища податкова ставка і нижчий розмір санкції, тим вища економічна мотивація від ухилення.

Також провокує суб'єктів економічної діяльності до приховування доходів політична нестабільність. Крім того, політичні причини впливають на економіку, стан якої також прямо впливає на тінізацію економіки.

Проблемою також є незначна відповідальність за скоєння як дрібних правопорушень так і економічних злочинів, ухилення від сплати податків. Це дає змогу мінімізувати ризики при здійсненні тіньової діяльності.

Крім того, причиною несплати податків в Україні є низька податкова культура населення. До цього призвела недобровільність сплати податків, недовіра населення до податкової системи, недосконалість законодавства та інше.

Нині прямі податки є одним із основних факторів розвитку економічної системи держави, разом із цим вони проникають у всі сфери суспільного життя та поєднують у собі реалізацію економічних інтересів усіх суб'єктів національної економіки. Прямі податки, серед яких і податок на прибуток підприємств, повинні відповідати таким важливим вимогам:

1) не пригнічувати, а розвивати виробництво.

Податок на прибуток підприємств крім значного фіскального значення має й широкі можливості для регулювання і стимулювання підприємницької діяльності. За допомогою цього податку держава може здійснювати стимулюючий вплив на розвиток окремих галузей або регіонів, на виробництво пріоритетних товарів, робіт, послуг, на поживлення інвестиційної та інноваційної діяльності та розвиток конкурентних відносин тощо. Цей вплив може здійснюватись за рахунок диференціації ставок оподаткування і надання пільг, податкового кредиту та податкових знижок

2) використовуватися як державний інструмент для регулювання суспільних процесів.

За допомогою податку на прибуток можна регулювати: вибір тієї або іншої правової форми організації бізнесу; напрямки розподілу прибутку (накопичення або споживання); вибір методів фінансування інвестицій (самофінансування, залучені і позичкові засоби); розподіл трудових і матеріальних ресурсів між окремими сферами господарської діяльності; розподіл і перерозподіл ВВП; темпи економічного зростання на макрорівні.

3) забезпечити бездефіцитний бюджет держави.

Податок на прибуток підприємств є важливою складовою державного бюджету. У структурі зведеного бюджету даний податок становить близько 8%. При раціональному оподаткуванні прибутку підприємств цей відсоток буде тільки зростати, що дозволить, по меншій мірі, зменшити дефіцит бюджету або навіть забезпечить бездефіцитний бюджет держави.

Для удосконалення оподаткування прибутку підприємств необхідно:

- покращити систему податкового адміністрування податків і зборів, забезпечити її прозорість;
- здійснити помірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності;
- удосконалити систему податкового контролю, яка запобігала б ухиленню платниками сплати податкових платежів;
- зменшити й ефективно використовувати податкові пільги (зниження загальної кількості податкових пільг сприятиме формуванню справедливої податкової системи);
- сприяти підвищенню рівню податкової культури населення;

- створити умови для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки (збільшення кількості інвестицій у господарську діяльність підприємств розширить масштаби їх діяльності та доходи суб'єктів господарювання).

Система оподаткування прибутку підприємств потребує переорієнтації з переважно фіскального спрямування на поєднання фіскальної, регулюючої та стимулюючої складових.

Необхідно щоб збільшення виробництва призводило до зменшення податкового навантаження, а збільшення доходів бюджету відбувалося за рахунок збільшення прибутку суб'єктів господарювання.

Удосконалення системи оподаткування прибутку підприємств без сумніву є необхідним, оскільки її недоліки значно стримують подальший розвиток підприємницької діяльності та України в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ціна держави – проект CASE Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.cost.ua/budget/>
2. Дубровський В. Рейтинг схем ухилення від податків: на чому український бюджет “втрачає” найбільше. URL: <https://voxukraine.org/uk/rejting-shem-uhilennya-vid-podatktiv-ina-chomu-ukrayinskij-byudzhethvtrachaye-najbilshe/>

Романенко О.С., відділення економіки,
логістики та інформаційних систем,
спеціальність «Транспортні технології», III курс,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».
Науковий керівник – викладач, Романенко Т.В.

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Стратегічні цілі та завдання соціально-економічного розвитку України на даний час передбачають продовження і поглиблення бюджетної та податкової реформ з метою формування та реалізації державної фінансової політики на якісно новому рівні. Пріоритетним напрямом враховуючи інституційні перетворення вітчизняної економіки є удосконалення бюджетного та податкового законодавства. Це дасть можливість підвищення інвестиційної складової економіки адміністративно-територіальних одиниць та збільшення обсягу податкових надходжень до зведеного бюджету, раціональне реформування податкової системи та використання податкового потенціалу територій для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Бюджет як суспільно-економічна категорія відображає відповідні відносини у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту щодо вироблення, розподілу, споживання послуг і регулювання соціально-економічного розвитку з метою задоволення потреб суспільства. З іншого боку бюджет – це категорія, що синтезує у собі відносини, які виникають у процесі цілеспрямованого впливу держави на суспільне відтворення. У бюджетній політиці відображаються суспільні інтереси, і завдяки їй реалізуються функції і завдання держави, вона формується у ході бюджетного процесу та передбачає визначення цілей і завдань у сфері державних фінансів, розробку механізму наповнення дохідної частини бюджету, вибору напрямів використання бюджетних коштів, управління фінансами у бюджетній сфері, здійснення за допомогою фінансово-бюджетних інструментів регулювання економічних і соціальних процесів. Рівень збалансованості бюджетної політики впливає на темпи економічного розвитку, а також на інтегрований показник запасу стійкості бюджетної системи, який визначається сукупністю вагомих бюджетних показників, що характеризують стан бюджетної системи [3].

Світовий досвід підтверджує, що бюджетна рівновага досягається при збалансованому бюджеті, який має впливати на темпи економічного зростання, рівень добробуту населення. Із метою розробки та реалізації збалансованого бюджетного регулювання протягом певного часового інтервалу бюджетна політика повинна визначатися, з одного боку, з урахуванням циклічності економічного розвитку, з іншого – стану державних фінансів і запасу стійкості бюджетної системи, суттєве зменшення якої може призвести до ускладнення проведення

ефективного бюджетного регулювання для позитивного впливу на економічне зростання. Система бюджетного регулювання як одна з основних складових системи державного регулювання економіки є сукупністю функціональних фінансово-бюджетних та економічних елементів, зокрема, дохідна частина бюджету, видаткова частина бюджету, дефіцит (профіцит) бюджету, державний борг, податкове регулювання, міжбюджетні відносини, економічні процеси країни, зовнішнє економічне середовище та взаємозв'язки між ними. Бюджетна політика забезпечення та регулювання пріоритетів подальшого розвитку суспільства повинна враховувати відповідну переорієнтацію економіки на переважно ендогенні чинники економічного зростання з огляду на євроінтеграційні процеси. При цьому бюджет як вагомий елемент системи державного регулювання економіки має спиратися на довгострокову програму економічного й соціального розвитку країни. Основні напрями бюджетної політики мають формуватися із чітким виділенням пріоритетів, на засадах комплексного підходу з урахуванням виявлених проблем та аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають процеси розвитку суспільства. Основним джерелом і механізмом реалізації пріоритетних напрямів бюджетної політики інноваційно-інвестиційного характеру має стати бюджет розвитку, значення якого, з огляду на необхідність реалізації стратегії довгострокового сталого економічного розвитку, має зростати [1].

Важливо відмітити, що в багатьох країнах кількість податків не перевищує десяти: Німеччина – дев'ять податків, Китай – сім податків, Іспанія - вісім податків, Нідерланди - дев'ять податків, Норвегія - чотири податки, Португалія - вісім податків, Франція - сім податків, Швеція - чотири податки [5].

Актуальним для будь-якого суспільства є визначення рівня соціальних видатків. Розвинені країни світу мають досить високі стандарти соціального забезпечення та відповідний рівень видатків на соціальні потреби. Незважаючи на різні позиції щодо визначення рівня видатків соціального спрямування, не виникає сумніву, що високий рівень соціального забезпечення населення неможливий у бідній країні, тому єдиною передумовою його підвищення є реалізація стратегії прискореного економічного зростання. Спрямованість державної політики на реалізацію стратегії прискореного економічного зростання не виключає збереження наявного рівня соціальної підтримки і навіть її збільшення за умов оптимізації структури бюджетних видатків щодо забезпечення їх пріоритетного спрямування на суспільний розвиток.

Соціальні пріоритети бюджетної політики мають зменшувати нерівномірність ринкового механізму розподілу доходів, розв'язувати проблеми подолання бідності, з огляду на поступове зниження рівня соціальних зобов'язань держави, як наслідку економічного зростання, адресності бюджетних потоків на соціальні потреби та застосування стимулів до продуктивної діяльності. Спрямованість заходів у сфері управління бюджетним процесом у залежності від визначених пріоритетів формує різні типи бюджетної політики, вибір серед яких, розвиток і співвідношення складових елементів у системі державного регулювання економіки залежить від особливостей стану та завдань соціально-економічного розвитку країни та територій [4].

Інститут бюджетного регулювання має ґрунтуватися на сукупності форм, засобів, механізмів формування та реалізації завдань бюджетної політики, які визначають умови взаємовідносин учасників бюджетного процесу. Основними пріоритетними напрямами розвитку бюджетної системи визначено запровадження середньострокового бюджетного планування у розрізі головних розпорядників бюджетних коштів, бюджетних програм; удосконалення методологічних засад програмно-цільового методу планування бюджету; застосування дієвих підходів управління державними фінансами. Однією з основних цілей бюджетної політики є забезпечення стійкого довготривалого економічного зростання, шляхом структурно-інноваційних перетворень економіки, створення сприятливого інвестиційного середовища, достатньо високого рівня соціально-економічного розвитку суспільства з урахуванням збалансованості державних фінансів, що реалізується через інститути бюджетного регулювання.

Із метою посилення впливу бюджетної системи на соціально-економічний розвиток суспільства потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня збалансованості і

прозорості бюджету, ефективності витрачання бюджетних коштів, удосконалення міжбюджетних відносин, забезпечення якісного виконання бюджетів усіх рівнів, здійснення дієвого фінансового контролю [5].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Б'юкенен Дж. Суспільні фінанси і суспільний вибір / Дж. Б'юкенен, М. Масгрейв; [пер. з англ.] – К. : Вид.Дім «Киево-Могилянська Академія», 2004. – 176 с.
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України/ Л. В. Лисяк.– К.: ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
4. Экономика / Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям, Д., 18-е издание: Пер. с англ. – М. : ООО «И.Д.Вильямс», 2010. – 1360 с.
5. Чугунов І.Я. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень/ І.Я.Чугунов, В.Д. Макогон // Вісник КНТЕУ. – 2017. – № 4. – С.79-91.

Сіденков Г.Г. економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Іванова С.М.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЯТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ПЛАТІЖНОГО ОБОРОТУ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ

Активне застосування банками і (пере)страховиками цифрових технологій дозволяє залучати нових клієнтів, надавати якісні послуги та справно керувати власними ризиками.

На сьогоднішній день Big Data є одним із ключових важелів розвитку інформаційних технологій. Цей напрямок є відносно новим та вже отримав широке поширення в західних країнах. Пов'язано це з тим, що в епоху інформаційних технологій, особливо після буму соціальних мереж, за кожним користувачем мережі Інтернет почала накопичуватися значна кількість інформації, що в кінцевому рахунку стимулювало розвиток напрямку Big Data, тобто процесу вивчення великих та різноманітних наборів даних, які дозволяють виявити приховані закономірності, невідомі кореляції, ринкові тенденції, переваги клієнтів та іншу корисну інформацію, яка може допомогти організаціям приймати більш обґрунтовані бізнес-рішення.

Впроваджені спеціалізованими системами аналітики та програмним забезпеченням, Big Data можуть вказати шлях до різних бізнес-переваг, у тому числі нових можливостей отримання доходу, більш ефективного маркетингу, підвищення якості обслуговування, поліпшення операційної ефективності і виявити переваги в порівнянні з конкурентами. Проведемо порівняльний аналіз Big Data зі звичайною базою даних на (рис. 1.1), де схематично зображена система взаємодії окремих одиниць системи між собою.

З рис. 1.1 видно, що Big Data має значні переваги перед звичайною базою даних, так як має здатність охопити набагато більшу кількість інформації та децентралізований спосіб зберігання останньої.

Сфера Big Data характеризується наступними ознаками:

volume – обсяг, накопичений базою даних, що являє собою великий обсяг інформації, який потребує дуже багато роботи для обробки та зберігання традиційними способами;

velocity – швидкість; дана ознака вказує як на зростаючу швидкість накопичення даних, так і на швидкість обробки даних, останнім часом стали необхідними технології обробки даних в реальному часі;

variety – різноманітність, тобто можливість одночасної обробки структурованої і неструктурованої інформації різного формату;

veracity – достовірність даних, все більшого значення користувачі стали надавати значимості та достовірності наявних даних;

value – цінність накопиченої інформації.

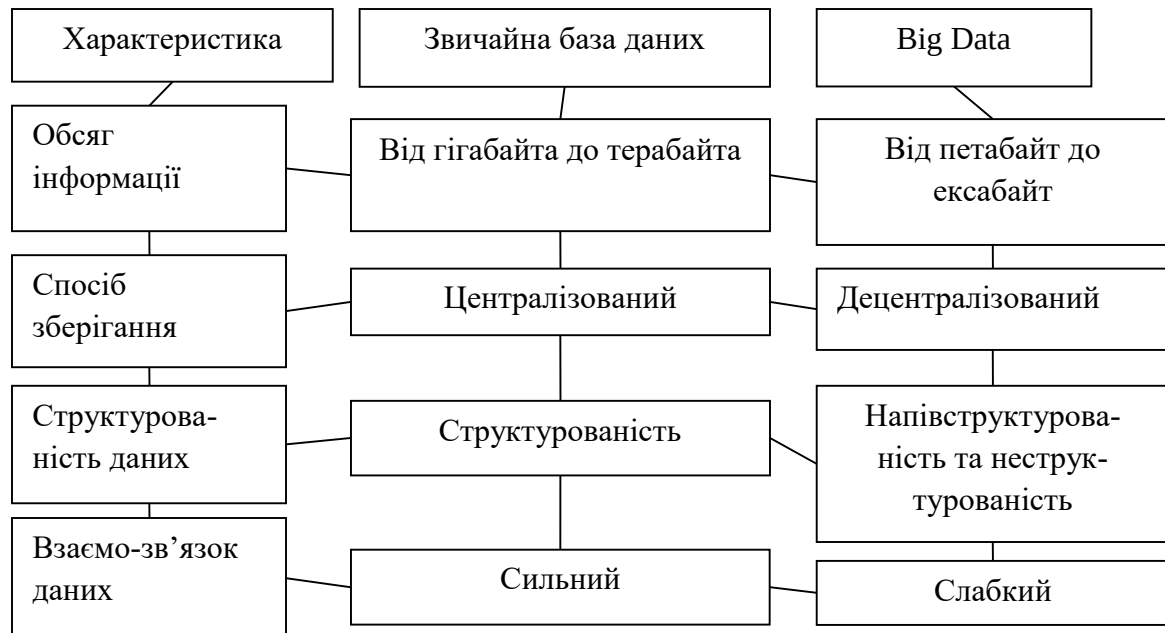

Рис. 1.1. Відмінності звичайної бази даних від Big Data

* Складено автором за даними [2,3]

Big Data має бути корисною компанії і приносити певну цінність для неї. При дотриманні зазначених вище 5 умов, накопичені обсяги даних можна відносити до числа великих.

Сфера застосування технологій Big Data дуже велика. На рис. 1.2. наведені результати опитування IBM Institute про напрямки застосування Big Data в компаніях.

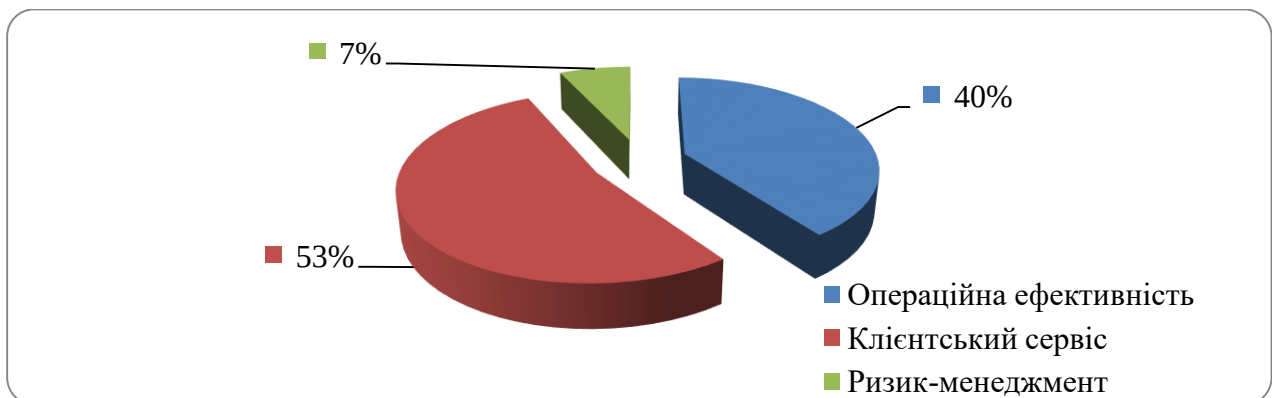

Рис. 1.2. Сфери застосування технологій Big Data

* Складено автором за даними [2]

З рис. 1.2 видно, що більшість компаній використовують Big Data у сфері клієнтського сервісу, на другому місці за популярністю – операційна ефективність. У сфері управління ризиками Big Data є найменш популярними на даний момент. На сьогоднішній день Big Data активно впроваджуються в зарубіжних компаніях, таких, як Nasdaq, Facebook, Google, IBM, VISA, Master Card, Bank of America, HSBC, Coca Cola, Starbucks і Netflix вже використовують ресурси Big Data. United Parcel Service отримує в середньому близько 40 млн. відстежень запитів клієнтів за день. Всього за чотири години на «чорну п'ятницю» 2012 Walmart оброблено 10 млн. касових операцій - майже 5 000 пунктів за секунду; Facebook має більше 1 млрд. активних користувачів, які спілкуються постійно в соц. мережі; RFID (radio frequency ID - радіохвилі) системи генерують до 1000 разів більше інформації, ніж звичайні штрих-кодові системи; VISA проводить понад 170 мільярдів операцій по пластикових картах кожен день. За прогнозами Wikibon можна порівняти обсяг ринку Big Data за 2014-2020 рр. (рис. 1.3).

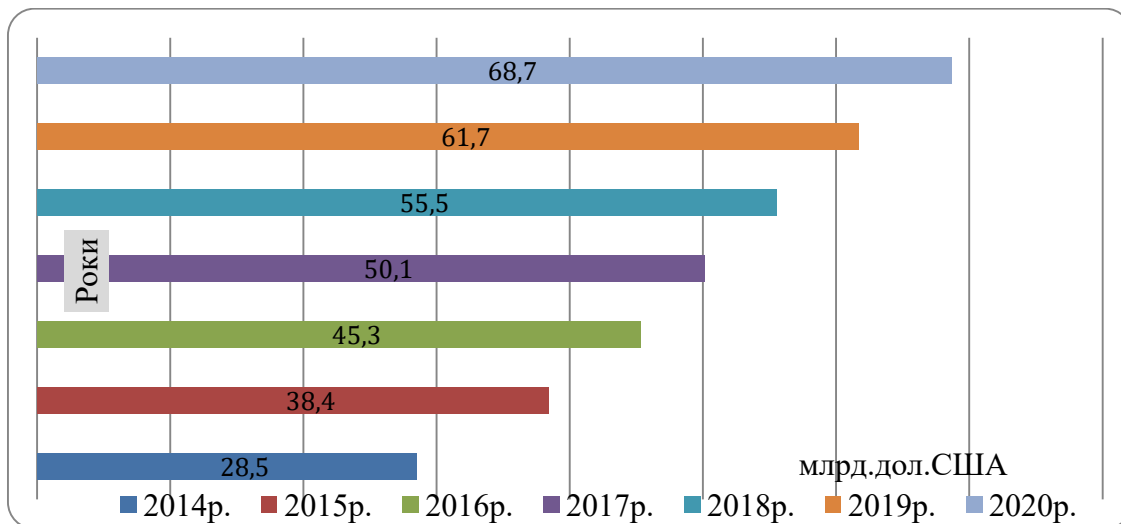

Рис. 1.3. Прогноз обсягу ринку Big Data на 2014-2020 рр.

** Складено автором за даними [2]*

Big Data отримали широке розповсюдження у багатьох галузях бізнесу. Їх використовують у телекомунікації, торгівлі, охороні здоров'я, фінансових компаніях та в державному управлінні.

Так, у сфері фінансових послуг Big Data дають можливість проаналізувати кредитоспроможність боржника, також вони є корисними для андеррайтинга. Використання технологій Big Data дозволить суттєво зменшити час розгляду кредитних заявок. За допомогою Big Data можна проаналізувати операції конкретного клієнта та запропонувати потрібні йому банківські послуги. За оцінками Gartner, на сьогоднішній день 34 % банків інвестували власні кошти у розвиток технологій Big Data. Найбільше уваги цьому питанню приділяють банки та страхові компанії, головною метою яких є залучення якомога більше клієнтів, до числа яких входять інтернет – користувачі.

Позитивним у застосуванні технології Big Data є те, що в кризових умовах, коли якість кредитних портфелів зменшується і клієнти хочуть змінити обслуговуючий банк, Big Data дозволяють зібрати необхідну інформацію про даного клієнта та використати її для надання необхідних клієнтові послуг, а також визначити його платіжну спроможність. Big Data дозволяють заохочувати нових клієнтів, більш ефективно з ними взаємодіяти та підтримувати їх лояльність.

Одним з основних аспектів роботи банків з клієнтами є ідентифікація підозрілих транзакцій. Яскравим прикладом є банк HSBC, що впровадив технології Big Data для протидії незаконних махінацій з кредитними картками. У результаті ефективність служби виявлення випадків порушення закону збільшилась у три рази, а точність їх виявлення – у десять разів. Негативним фактором у використанні технологій Big Data є те, що дослідження банками соціальної активності позичальників подобається не всім користувачам. Як тільки кількість вдалих кейсів на ринку досягне критичного значення, аналіз фінансистами соціальних мереж стане дуже розповсюдженим.

Отже, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день найцінніша валюта сучасної економіки – це дані. Використання технології Big Data дозволяє швидко, без зусиль та ефективно перетворювати інформацію, що у свою чергу, допомагає розширити коло клієнтів та джерела доходів банківських установ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Прушківський В. Упровадження безготівкових розрахунків з використанням платіжної картки в Україні / В. Прушківський, С. Бурма, К. Шумакова // Банківська справа. – 2014. – № 1-2 (121). – С. 100-107.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.

3. Шалига Т. С. Розвиток дистанційних банківських послуг як показник модернізації елементів національної банківської системи / Т.С. Шалагіна //Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 2 (29). – С. 95-99

4. Використання технологій BIG DATA у банківській діяльності [Електронний ресурс]. – <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23069/15-18.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Сидорчук М.К., відділення агроекології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Науковий керівник – викладач, Кожемяко Є.А.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ В УКРАЇНІ

Сучасний ринок страхових послуг характеризується наявністю значної кількості його учасників, які ведуть конкурентну боротьбу за збереження своєї позиції на ринку або за її покращення. В результаті таких дій страховики стикаються з певним рядом проблем, що безпосередньо пов'язані з недобросовісними діями конкурентів. Без розвиненого, конкурентоспроможного страхового ринку неможливо забезпечити поступальний соціально-економічний розвиток держави, безпечне функціонування суб'єктів господарювання, підвищення добробуту населення, убезпечення різних сфер його життєдіяльності. Саме тому поведінка страховиків залежить від рівня розвитку страхового ринку країни, який формується під впливом конкурентного середовища [1].

Конкурентне середовище – це результат і умови взаємодії великої кількості суб'єктів ринку, а саме страхових компаній, що визначає відповідний рівень економічного суперництва і можливість впливу окремих економічних агентів на загальну ринкову ситуацію. Для того, щоб зберегти своє місце на ринку, страхові організації постійно мають звертатися до методів конкурентної боротьби, кінцевою умовою використання яких є забезпечення конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність суб'єкта полягає в його здатності створювати та реалізовувати переваги, за допомогою яких можна конкурувати та перемагати на відповідному ринку в певний проміжок часу. Ми розуміємо, що на конкурентоспроможність впливають як зовнішні так і внутрішні чинники.

До внутрішніх чинників формування конкурентного середовища на страховому ринку відносять [2]:

- мережева структура представництв страхових компаній;
- частка страхового ринку, яку займає певна страхова компанія;
- диверсифікація страхових послуг;
- співробітництво з іноземними страховими компаніями;

До зовнішніх чинників формування конкурентного середовища на страховому ринку відносять:

- індекс конкурентоспроможності країни;
- індекс якості життя;
- інноваційний потенціал внутрішнього страхового ринку;
- політичний чинник;
- система оподаткування;
- рівень інвестиційної привабливості країни та інші.

З наведеного вище розуміємо, що конкурентоспроможність страхової компанії не є постійною характеристикою, вона визначає здатність вести конкурентну боротьбу та протистояти конкурентам лише у певний період часу.

Тобто зі змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищах змінюються також порівняльні конкурентні переваги.

Конкуренція на страховому ринку України має певну специфіку, що обумовлене особливостями страхового товару, його розробкою та продажем, оцінкою споживчих властивостей з боку клієнтів та страховиків. Конкурентні позиції кожної компанії визначаються силою її впливу на ситуацію на ринку, поведінку конкурентів, ціну послуг та на інтерес до себе потенційних страхувальників. Все це має досягатися та забезпечуватися

комплексом конкурентних переваг. На їх формування та визначення здійснює вплив ресурсна база компанії, здатність її менеджменту до ефективного керування страховою та забезпечувальною діяльністю.

Таким чином конкуренція на ринку страхування покликана сприяти формуванню ефективного конкурентного середовища. Даний процес регулює кількість компаній на ринку, рівень цін та якості послуг, які надаються клієнтам, а також стимулює подальший розвиток ринку. Поведінка суб'єктів страхового ринку також визначається умовами конкурентного середовища [3].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Пономарьова О.Б. Конкурентоспроможності страхових компаній у регіоні / О.Б. Пономарьова // Вісник ДДФА. Економічні науки.-2013.-№2.-С.92-103
2. Базилевич В. Д. Страховий ринок України. – К.: Знання, 2002. – 417 с. 3. Власенко
3. Мошенський С. 3. Особливості функціонування страхових компаній на фінансовому ринку України / С. 3. Мошенський // Страхування. – 2007. – № 9. – С. 23-29.

Туренок Л.В., економічний факультет
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», 1 ст. курс
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – доцент, к.е.н. Скрипник Г.О.

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Аграрний сектор відіграє важливу роль в економічному зростанні в Україні – у 2017 р. його частка у ВВП становила 10,2 %; сектор забезпечив 17,8 млрд дол. США експортних надходжень, що становило 41 % загального обсягу товарного експорту країни. Водночас, відсутність стабільної позитивної динаміки виробництва в аграрному секторі (індекс обсягу виробництва сільськогосподарської продукції у 2015 р. становив 95,2 % (порівняно з 2014 р.), у 2016 – 106,3 % (порівняно з 2015 р.), у 2017 р. – 97,8 % (порівняно з 2016 р.) свідчить про вичерпання резервів нинішньої моделі його розвитку, заснованої на ефектах масштабу та екстенсивних методах використання ресурсів. Значним чином такий стан визначається характеристикою інвестиційної діяльності в агросекторі, що впливає на відтворювальні процеси та ефективність розвитку сільськогосподарського виробництва.

За останніми повідомленнями Державної служби статистики України, обсяг освоєних капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки за 2018 рік порівняно з попереднім роком у цінах відповідних років збільшився на 14,0%. Втім, з урахуванням інфляції їх реальний приріст становив лише 8,5%. Це найнижчий показник темпів приросту капітальних інвестицій за останні три роки: у 2016 році він становив 49,5%, а у 2017 році – 30,7%. Такий характер динаміки капітальних інвестицій на розвиток аграрного сектору за останні роки обумовлений комплексом факторів, у складі яких дія негативних посилюється [1].

В умовах війни бюджетні витрати на підтримку агровиробників скорочуються. В умовах нестабільності агрокомпанії надають перевагу інвестиціям у приріст оборотних активів, які хоча й приносять швидкі вигоди, але звужують перспективи стратегічного розвитку. Через підвищений рівень ризиків великі агроформування виводять інвестиційні ресурси у більш безпечні для їх капіталу зони.

Інвестиційна діяльність малого агробізнесу, який є одним з найважливіших чинників розвитку, уповільнена. Крім того, ставки відсотків по кредитах вищі за рентабельність витрат по більшості інвестиційних проектів.

Надходження прямих іноземних інвестицій майже припинилося, а обсяги залучення зовнішніх джерел для фінансування інвестиційних проектів значно скоротилися. Незважаючи на посилення негативних чинників виробництво продукції сільського господарства порівняно з харчовою промисловістю поки що залишається інвестиційно привабливим.

У 2018 році на 1 гривню капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів припало 2,81 грн відповідних витрат у сільське господарство,

мисливство та надання пов'язаних із ними послуг. Для порівняння, цей показник 2009 року становив – 1,00 грн/грн; 2012 року – 1,40 грн/грн; 2015 року – 2,16 грн/грн; 2017 року – 2,35 грн капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг на 1 грн капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів.

Аграрне виробництво впливає на розвиток усієї економіки. Про це свідчить коефіцієнт кореляції – 0,6 – між показниками інвестицій на 1 га сільськогосподарських угідь і валового регіонального продукту. З огляду на це уповільнення інвестиційної діяльності в сільському господарстві обумовлює відповідні зміни у динаміці розвитку економіки України.

На сьогоднішній день однією з головних проблем української економіки виступає низька віддача від інвестицій та їх неефективний розподіл. Проводячи аналіз іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, відмітимо, що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери економічної діяльності. Причому, незважаючи на значне скорочення прямих інвестицій внаслідок ускладнення соціальної, політичної та економічної ситуації, у країні їх концентрація за видами економічної діяльності залишається майже незмінною (табл. 1).

Таблиця 1

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України за видами економічної діяльності на 1 січня, млн дол. США

Види економічної діяльності	2010 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення, 2018 р. до 2010 р., +,-
Сільське, лісове та рибне господарство	669,2	502,2	586,2	621,9	-47,3
Промисловість	16473,7	9893,6	9667,6	9667,6	-6806,1
Будівництво	1082,2	1104,1	1043,3	1052,1	-30,1
Оптова роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4341,1	5247,4	5106,5	5140,8	799,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	923,6	1088,0	1086,0	1164,4	240,8
Операції з нерухомим майном	2371,3	3882,1	3764,4	3790,6	1419,3
Телекомунікації	1572,3	2089,4	2075,7	2163,6	591,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	1133,1	2222,6	2253,5	2303,6	1170,5

**Розраховано за даними Держкомстату України [1]*

Як видно з даних таблиці 1, станом на 01.01.2018 року обсяг прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор порівняно з 2010 роком зменшився на 47,3 млн дол. США та 88,9 млн дол. США відповідно, що є вкрай невтішною тенденцією. У порівнянні з іншими видами економічної діяльності в агросектор спрямовується найменша кількість іноземних інвестицій. Станом на 01.07.2018 року прямі інвестиції в агросектор склали близько 1,7 % від загальної кількості іноземних інвестицій в економіку України (580,3 з 32629,9 млн дол. США).

Важливою перешкодою для залучення та якісного використання інвестицій в аграрну сферу є недовершена інфраструктура. Недостатня кількість кваліфікованих експертів, аудиторів та консультантів стримує зростання притоку іноземного капіталу в економіку сільського господарства. Для виправлення цієї ситуації, необхідно створити серію державних та недержавних спеціалізованих для підготовки фахівців, підготовки відповідних інвестиційних проектів відповідно до світових стандартів. На сьогоднішній день наші підприємці, і особливо фермери, не можуть сформулювати свої інвестиційні потреби, підготувати проект або подати заявку на іноземну допомогу.

Крім того, існує ряд інших негативних аспектів: низький рівень ділової та професійної кваліфікації, відсутність привабливих інвестиційних програм і проєктів, бюрократичні бар'єри, відсутність правового забезпечення кредитування, страхування ризиків, жорстка система оподаткування [2].

Отже зазначимо, що перспективними напрямками залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор України є впровадження прогресивних енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур, спрямованих на збереження ресурсів та підтримання та підвищення родючості ґрунту на достатньому рівні урожайності; здійснення державного регулювання та підтримки агропромислового комплексу шляхом надання фінансової, фінансової та цінової політики, спрямованої на підтримку сільськогосподарського виробника; подолання інфляційних процесів, корупції та тінізації економічної сфери.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Правдюк Н.Л., Слівінська А.В. Сутність інвестиційної діяльності: роль та значення інвестицій // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. - №2(6). – С. 195-198.

Харченко О.О., відділення агроєкології та економіки,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», III курс,
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Науковий керівник – викладач, Кожемяко Є.А.

НАЯВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ СПРАВЛЯННІ ПДВ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Нині доволі актуальною проблемою для економіки в нашій державі є забезпечення грошовими ресурсами дохідної частини державного бюджету. Основну частину доходів бюджету формують непрямі податкові надходження, а саме податок на додану вартість.

Податок на додану вартість (ПДВ) – податок, що стягується з підприємств, на суму приросту вартості на даному підприємстві [2].

В Україні податок на додану вартість є головним джерелом податкових надходжень, на нього припадає 40,36% (станом на 2019 рік).

У податку на додану вартість є достатньо проблем, але ми розглянемо одну з найсерйозніших – це корумпованість контролюючих органів влади. Тому, людям, які близькі до влади не складно, щось продати самому собі за кордон за дуже високою ціною, а потім офіційно вимагати повернення ПДВ. Таким чином, для осіб, які при владі, ПДВ є хорошим способом «відмивання» грошей у держави.

Щоб уникнути корумпованості в нашій державі стосовно ПДВ, потрібні кардинальні зміни. Одним із способів, може бути запровадження податку з обороту. Податок з обороту використовується приблизно в 30 країнах – в основному, в невеликих державах Азії, Близького Сходу, Африки та Океанії. Його застосовують в одній з найбільших країн світу – США.

Перевагами податку з обороту порівняно із ПДВ є [1]:

- можливість контролювати процеси споживання на всіх етапах від виробника до кінцевого споживача;

- використання диференційованих ставок за видами товарів;

- однакові умови серед продавців та виробників щодо сплати податку;

На даний час проблемами стягування ПДВ з підприємств, можна звести до таких:

- недотримання бюджетом ПДВ;

- непрозоре адміністрування блокування податкових накладних;

- вимивання обігових коштів підприємств;

- нерівні умови оподаткування добросовісних платників у порівнянні з платниками, котрі використовують податкові схеми для зменшення податкових зобов'язань із ПДВ;

- нестача коштів в бюджеті для відшкодування ПДВ експортерам.

Для вирішення проблем з ПДВ на підприємстві потрібно:

- зменшити ставку ПДВ для експортно-орієнтованих галузей до 10%;
- звільнити від оподаткування ПДФО від здавання в оренду землі, якщо сплата оренди проводиться у безготівковій формі на банківський рахунок. Пільга надається тимчасово, наприклад, на два роки. Також скасовується пільга у вигляді звільнення від сплати земельного податку для земель с/г призначення;
- блокування податкових накладних має відбуватися виключно судом;
- змінити момент виникнення податкових зобов'язань із ПДВ: має бути лише одна подія – відвантаження товарів.

За даними 2020 року, держава планує зменшення ставки ПДВ з 20% до 15%. На мою думку, це є досить ефективний захід, беручи до уваги те, що зменшення буде поступовим, а не різким.

Поступове зменшення дасть змогу [3]:

- стимулюватиме обіг фінансових ресурсів;
- мінімізує втрати бюджету у короткостроковому періоді;
- забезпечить товари та послуги за більш низькими цінами для кінцевих споживачів.

До того ж, зменшення ставки ПДВ позитивно вплине на процеси детінізації, оскільки економічно простимулює зменшення агресивної мінімізації податку.

Підсумовуючи, можна сказати, що податок на додану вартість має багато недоліків при справлянні в Україні, а саме на підприємствах. Для вирішення цього питання потрібно провести ряд заходів та змін, як наприклад, введення податку з обороту чи поступове зниження ставки податку на додану вартість.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України "Про ПДВ" від 03.04.1997р. №168/97-ВР із змінами доповненнями.
2. Мединська Т. В., Власюк Н. І. Податкова система: Навчальний посібник.
3. Михайленко С. В., Волканов В. Д. Обґрунтування доцільності подальшого використання податку на додану вартість в Україні // Вісник соціально-економічних досліджень.

Храновська Т.С., економічне відділення,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», II курс,
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Науковий керівник – викладач, Чайка Л.В.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО СТРУКТУРИ

Неабиякий вплив на фінансово-економічне становище кожної країни має рівень бюджетного дефіциту і, як наслідок, величина державного боргу.

Згідно з Бюджетним кодексом України, державний борг являє собою сукупність всіх боргових зобов'язань перед кредиторами на дату відповідного бюджетного періоду, що виникають внаслідок державного запозичення [1].

Державний борг виникає через нестачу в державі коштів, необхідних для виконання її функцій, тому держава змушена мобілізувати додаткові кошти для покриття своїх видатків. Отже, між бюджетним дефіцитом і державним боргом існує пряма залежність.

Державний борг традиційно поділяють на:

- зовнішній державний борг – заборгованість держави іншим країнам, міжнародним економічним організаціям та іншим особам;
- внутрішній державний борг – заборгованість держави власникам державних цінних паперів та іншим кредиторам.

Основними причинами створення і збільшення державного боргу є:

- збільшення державних видатків без відповідного зростання державних доходів;
- циклічні спади й автоматичні стабілізатори економіки;
- скорочення податків з метою стимулювання економіки без зменшення державних витрат;
- вплив політичних бізнес-циклів – надмірне збільшення видатків напередодні виборів з метою завоювання популярності виборців та збереження влади.

Державний борг України почав формуватися з перших років існування України як незалежної держави, які характеризувалися як політичною так і економічною нестабільністю: гіперінфляція та дефіцит товарів; стрімке зростання валютного курсу та високий рівень безробіття тощо. Подолавши гіперінфляцію та більш-менш стабілізувавши економічну ситуацію в країні, уряд у 1996 р. провів грошову реформу і ввів в обіг національну грошову одиницю – гривню.

На кінець 1996 р. Державний борг України був нарівні 20,4 млрд. грн., що дорівнювало 11,2 млрд. дол. США. Державний зовнішній борг – 16,7 млрд. грн. у тричі перевищував Державний внутрішній борг – 3,7 млрд. [4].

За період 2010-2019 рр. державний та гарантований державою борг зріс майже в 5 разів у гривневому еквіваленті (432,2 млрд. грн.. – у 2010 р. і 1998,3 млрд. грн. – у 2019 р.) (таблиця 1) [3].

Таблиця 1

Показники Державного та гарантованого державою боргу України з 2010 по 2019 рр. (млн. грн.)

Роки	Загальний борг	% (+,-)	Зовнішній борг	Внутрішній борг
2010	432 235,4		276 745,6	155 489,8
2011	473 121,6	9.5%	299 413,9	173 707,7
2012	515 510,6	9.0%	308 999,8	206 510,7
2013	584 114,1	13.3%	300 025,4	284 088,7
2014	1 100 564,0	88.4%	611 697,1	488 866,9
2015	1 572 180,2	42.9%	1 042 719,6	529 460,6
2016	1 929 758,7	22.7%	1 240 028,7	689 730,0
2017	2 141 674,4	11.0%	1 374 995,5	766 678,9
2018	2 168 627,1	1.3%	1 397 217,8	771 409,3
2019	1 998 275,4	-7.9%	1 159 221,6	839 053,8

Показники свідчать про тенденцію щорічного зростання державного та гарантованого державою боргу, за винятком 2018 року де загальний борг збільшився лише на 1,3% та 2019 рік, де відбулося зменшення державного боргу на 7,9%.

Власне державний борг виникає внаслідок фінансових запозичень держави, договорів і угод про надання кредитів та позик, пролонгації та реструктуризації боргових зобов'язань минулих років. Сукупність боргових зобов'язань держави містить також гарантований державою борг, що виникає внаслідок прийнятих на себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб.

Повністю структуру державного та гарантованого державою боргу за даними Міністерства фінансів України станом на 31.12.2019 р. наведено у таблиці 2 [3].

Таблиця 2

Структура державного та гарантованого державою боргу України (млн. грн.)

Структура	Зовнішній		Внутрішній		Усього	
державний борг	931 874,0	46,6%	829 495,1	41,5%	1 761 369,1	88,1%
гарантований борг	227 347,6	11,4%	9 558,7	0,5%	236 906,3	11,9%
сукупний	1 159 221,6	58,0%	839 053,8	42,0%	1 998 275,4	100,0%

За даними Міністерства фінансів України у 2019 році на обслуговування та погашення державного боргу було витрачено 464 млрд. грн., що відображено в таблиці 3. [3].

У 2019 році на обслуговування та погашення державного боргу було спрямовано 119,2 млрд грн та 345,2 млрд грн відповідно. Згідно з законом України «Про державний бюджет на 2019 рік» витратити на обслуговування боргу планувалися у розмірі 123,6 млрд. грн., на погашення – 272,2 млрд. грн.

Таблиця 3

Показники обслуговування та погашення державного боргу в 2019 році (млрд. грн.)

2019 рік	Планові показники	Фактичні показники	%
Обслуговування державного боргу	123,6	119,2	96,4
Погашення державного боргу	272,2	345,2	126,8
Усього	395,8	464,4	117,3

Витрати на обслуговування боргу були нижчими від планових на 3,6% завдяки зміцненню гривні та зниженню ставок дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики.

За оперативними даними, державний борг на кінець 2019 року становив у гривневому еквіваленті 1,764 трлн. грн, а у доларовому \$74,5 млрд. і скоротився по відношенню до ВВП близько до 45% на кінець 2019 року [3].

Зокрема, у державному бюджеті на 2020 рік передбачено обсяг державного боргу в гривневому еквіваленті в розмірі 2 045,1 млрд. грн. (45,3% прогнозного ВВП). Обсяг платежів із погашення державного боргу на 2020 рік прогнозується у сумі 282,1 млрд. грн, в тому числі погашення державного зовнішнього боргу – 120,3 млрд грн, державного внутрішнього боргу – 161,9 млрд грн. На платежі з обслуговування державного боргу на 2020 рік передбачено 141,5 млрд грн. [2].

Існування боргу створює реальні й потенційні проблеми для боргової безпеки країни. Наявність державного боргу потребує здійснення щорічних відсоткових платежів, які повинні фінансуватися за рахунок податкових надходжень до державного бюджету. За стрімкого зростання видатків на обслуговування боргу держава повинна або зменшувати видатки на фінансування соціально-економічних програм, або збільшувати свої доходи, що здійснюється, як правило, за рахунок посилення боргового навантаження на населення. Існування значного за розміром державного боргу негативно впливає на можливість економічного зростання країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14.11.2019р. № 294-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
4. Черничко Т.В., Черничко С.Ф. Структура державного боргу України/ Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів. – 2014. – Вип . 24.2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_2/310_Czer.pdf

СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В ГАЛУЗЬ АПК

Сільське господарство – одна з ключових, життєво важливих і водночас найбільш ризикових галузей суспільного виробництва, оскільки відтворювальний процес пов'язаний з природно-кліматичними та біологічними чинниками.

Виникнення суперечливих дій в ході формування ринкових відносин, необ'єктивність і невідповідність ринковим умовам механізму регулювання страхової діяльності в АПК з боку держави, її неухильність до задач підготовки соціальної бази страхування та інші аспекти цієї багатопланової проблеми залишаються дискусійними і потребують подальшого дослідження.

З часу прийняття Закону України "Про страхування" [1] на страховому ринку України намітився ряд позитивних тенденцій: зростання обсягів страхових платежів; збільшення величини страхових резервів; підвищення частки страхових премій у ВВП; збільшення розмірів статутних фондів страховиків; випереджувальні темпи росту страхових платежів щодо темпів росту страхових виплат.

Основними причинами, що стримують розвиток сільськогосподарського страхування є недосконала законодавча база та відсутність необхідних суспільних інституцій. Кількість страхових компаній, що діють на аграрному ринку, незначна.

Водночас можна погодитися і зі страховими компаніями, які стверджують, що страхування сільськогосподарського виробництва є більш ризиковим і затратним видом страхування порівняно з іншими їх видами.

У надризиковому виді діяльності, сільськогосподарському виробництві, конче необхідно розвивати та удосконалювати страхові відносини. Адже набагато вигіднішим є здешевлення вартості страхових премій, яке не проводиться з 2008 року, ніж виплата допомоги у разі стихійних лих. Необхідно відходити від практики виплат бюджетної допомоги потерпілим від стихійних лих господарствам, а розвивати та удосконалювати страхові відносини в АПК.

Важливо також вдосконалювати законодавство та судову систему України, підвищувати довіру населення до ринку послуг зі страхування життя. Якщо дані заходи будуть введені в дію, збільшиться інвестиційний дохід в економіку країни, що позитивно відіб'ється на рівні життя населення та створить сприятливі умови для подальшого економічного розвитку України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 року № 85/96-ВР: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>
2. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності: постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. №1000: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1051.962.0>
3. Базилевич В.Д. Страховий ринок України / Базилевич В.Д. - К.: Товариство "Знання", КОО. - 2008. - 374 с.
4. Борисова В.А. Організаційно-економічний механізм страхування / Борисова В.А. - Суми: Довкілля, 2001. - 194с.
5. Криворучко А.В. Розвиток страхового ринку в сільському господарстві / Криворучко А.В. // Економіка АПК. - 2008. - № 6. - С. 66-70.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

На початку 2020 року Україна стоїть на порозі впровадження страхової медицини. Звісно, основним питанням страхування є джерела та об'єми фінансування медичної допомоги населенню. Світова практика свідчить про використання трьох основних джерел фінансування медичних послуг — податкові кошти, кошти з фонду обов'язкового страхування, прямі платежі пацієнтів. Вибір джерела фінансування безпосередньо визначає модель медичного страхування в країні. Необхідно зауважити, що у світі не існує єдиної «ідеальної» моделі фінансування охорони здоров'я. Про це свідчить той факт, що численні аналітичні звіти та огляди з порівнянням систем медичного страхування дають різні топи, і єдине що можна констатувати, це те, що країни Європи та Азії знаходяться на вершині.

Згідно зі статистичними даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), медицина в світі дорожчає з кожним роком у країнах, що розвиваються, в середньому на 6% щорічно, в розвинених — на 4%. Станом на 2019 рік витрати на медицину у світі склали 10% від глобального валового внутрішнього продукту, і швидкість зростання витрат випереджає швидкість зростання світової економіки. Згідно даних Організації економічного співробітництва та розвитку станом на 2018 рік найбільше коштів на душу населення витрачає США — приголомшливі 10 000 доларів. За США слідують Люксембург — 8000 доларів, Норвегія та Швейцарія — 7000 доларів на душу населення. Для порівняння, згідно даних Світового банку в Україні витрати на душу населення станом на 2015 рік склали 77 доларів [4].

На даний момент Україна — це держава, в якій медичне страхування не є обов'язковим. Медична галузь не має можливості користуватися перевагами ринкової економіки. Державний бюджет, з якого сьогодні вона фінансується, неспроможний покрити навіть половину її потреб. Сьогодні не існує чіткого уявлення про систему медичного страхування, яка має бути прозорою і зрозумілою для громадськості. Соціально-політична криза в Україні призвела до кризи в системі охорони здоров'я та погіршення якості медичного обслуговування населення. Для прикладу, у складеному Всесвітньою організацією охорони здоров'я рейтингу національних систем охорони здоров'я Україна посіла 79 місце із 191 країни світу, а за показником витрат на охорону здоров'я в розрахунку на одного жителя, Україна займає 111-те місце серед 191 країни світу та восьме — серед країн СНД (пропустивши вперед не лише країни Балтії і Білорусь, а й Молдову) [4].

Наразі страхова медицина в Україні розвивається повільно, причиною цього є недовіра населення до вітчизняних страхових компаній. На даному етапі простежується низький рівень фінансування охорони здоров'я, дефіцит лікарських препаратів, та неналежне обслуговування клієнтів. Загалом медичне страхування не є з дешевих, а тому послуги страхових компаній стають для простого населення розкішшю [1].

Страхова медицина охоплює фінансування наукових досліджень, підготовку медичних кадрів, витрати на розвиток матеріально-технічної бази лікувальних закладів, надання медичної допомоги населенню. Вона ґрунтується на таких принципах, як економічна і соціальна захищеність середніх і малозабезпечених верств населення, гарантованість прав кожного громадянина на якісну медичну допомогу, обов'язковість внесків як фізичних, так і юридичних осіб.

Медичне страхування є важливою складовою соціальної інфраструктури розвинутої країни і розглядається як альтернативна модель організації охорони здоров'я. За призначенням медичне страхування є формою захисту інтересів громадян у разі втрати ними здоров'я з будь-якої причини. Воно пов'язане з компенсацією громадянами витрат, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов'язаних із підтримкою здоров'я: відвідуванням лікарів та амбулаторним лікуванням; придбанням медикаментів; лікуванням у

стаціонарі; отриманням стоматологічної допомоги, зубним протезуванням; проведенням профілактичних та оздоровчих заходів [2].

Основними його учасниками є страхові компанії, які пропонують відповідні послуги, страховальники (фізичні і юридичні особи), страхові посередники, асистуючі компанії, медичні установи. Медичне страхування – система, при якій надання медичної допомоги буде здійснюватись на принципах страхування, коли захворювання сприймається як страховий випадок.

Фахівці в сфері охорони здоров'я визначають основні завдання медичного страхування :

- посередницька діяльність в організації та фінансуванні страхових програм через надання медичної допомоги населенню;
- контроль за обсягом та якістю виконання страхових медичних програм лікувально-профілактичними, соціальними закладами і окремими приватними лікарями;
- розрахунок з медичними, соціальними установами та приватними лікарями за виконану роботу згідно з угодою через страхові фонди, які формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів, організацій, громадян.

Вітчизняний ринок медичних страхових послуг, як і страховий ринок загалом, перебуває на стадії формування. Перспективи розвитку системи медичного страхування в Україні великі, оскільки потенційних споживачів страхових послуг багато [4]. Розглядаючи структуру поширеності хвороб в Україні, можна зробити висновок, що найчастіше українці страждають від проблем із системою кровообігу та органів дихання (Рис.1).

Рис. 1. Структура поширеності хвороб в Україні

На вітчизняному ринку добровільного медичного страхування діють більше 60 страхових компаній, що мають різні можливості, досвід і авторитет. Програми, які пропонують страхові компанії з добровільного медичного страхування, можна поділити на чотири основні категорії: поліклінічне обслуговування, в тому числі аптечне; стаціонарне обслуговування; послуги невідкладної швидкої медичної допомоги; стоматологія.

На сучасному ринку страхових послуг в Україні помітне місце займає СК «Країна». Страхова компанія «Країна» пропонує програми медичного страхування, розраховані на

корпоративних клієнтів, розробляє програми страхування під потреби кожного клієнта, враховуючи його місце розташування, фінансові можливості, вид діяльності тощо. Серед численних переваг медичного страхування в СК «Країні» можна виділити такі:

- медичне обслуговування в кращих вітчизняних державних та приватних клініках;
- оптимальне обслуговування мінімізує витрати роботодавця на медичну допомогу працівникам.

Керівництво іншої страхової компанії «Крона» зазначає: «медичне страхування дозволяє нашим клієнтам захищати здоров'я своїх співробітників, рідних і близьких. Крона постійно працює над підвищенням якості послуг із захисту здоров'я своїх клієнтів і можливістю пропонувати одні з кращих цін на ринку страхування. Вони постійно працюють над тим, щоб їх клієнти відчували 100% захист свого здоров'я. Кожен з їхніх корпоративних і приватних клієнтів може розраховувати на те, що придбавши поліс медичного страхування він оцінить такі переваги співпраці із страховою компанією, а саме:

- власний цілодобовий call-центр;
- служба лікарів-експертів;
- страхова премія може бути внесена в розстрочку;
- високий рівень обслуговування в поєднанні з невисоким рівнем страхового платежу;
- лікування за полісом медичного страхування дешевше, ніж звернення до клініки самостійно;
- надання значних знижок і додаткових пільг колективам в залежності від їх чисельності».

Існуюча на сьогодні в Україні система охорони здоров'я потребує негайного реформування. Оскільки чисельність населення України зменшується, стан здоров'я осіб працездатного віку погіршується й кількість економічно активного населення скорочується, то така тенденція може призвести до значного фіскального тиску на вітчизняну систему охорони здоров'я у майбутньому. Необхідно забезпечити баланс інтересів страховиків і страхувальників, які б сприяли розвитку цього соціально значимого й необхідного для нашої країни сегмента страхового ринку. Тому, реформування медичної сфери за допомогою впровадження медичного страхування і закріплення його як фундаменту фінансування сфери охорони здоров'я – шлях, який зможе вирішити більшість проблем медичної галузі держави. Страховий сектор відіграє важливу роль у суспільстві, перш за все, заохочуючи ефективніше управляти ризиками в країні та захищати інтерес страхувальників. Такий захист надає домогосподарствам та підприємствам впевненість у майбутньому, у здійсненні господарської діяльності, що веде до загального соціально-економічного розвитку держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Світлична О.С. Еволюція медичного страхування в Україні / О.С. Світлична Інноваційна економіка. – 2013. – № 5. – С. 30–34.
2. Шевчук О. Нездорова ситуація: чи має обов'язкове медичне страхування шанси в Україні. URL: <https://voxukraine.org/uk/obovyazkovemedichne-strahuvannya-ua>.
3. Зінькова І. Впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Науковий блог НУ «Острозька академія». URL: <https://naub.ua.edu.ua>.
4. Місце медичного страхування в системі охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rak-r-kovalska-k-pace-of-insurance-medicine-in-security-system-of-health_14278.pdf.